KPSS 2023

EĞİTİM BİLİMLERİ

Kâmil FIRAT

- Öğrenme Psikolojisi

SORU BANKASI

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ

Ücretsiz videolara ulaşmak için tara!

HocaWebde

HocaWebde

"Daima sizinle"

İÇİNDEKİLER

Temel Kavramlar 7

Davranışçı Öğrenme Kuramları 27

Bilişsel Öğrenme Kuramları 95

Bilişsel Ağırlıklı Davranışçı Öğrenme Kuramları 164

Diğer Kuramlar 191

1. **Aşağıda verilmiş olan öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisi içsel değildir?**

   A) Olgunlaşma
   B) Zekâ
   C) Türe özgü oluş
   D) Aktif katılım
   E) Öğrenmenin aktarılması

2. **Aşağıdakilerden hangisi, öğrenmenin kalıcı olmasında en az etkilidir?**

   A) Konuyu güncel gelişmelerle ilişkilendirme
   B) Konuyu öğrencilerin ön bilgileriyle ilişkilendirme
   C) Dersi duyu organlarına hitap eden bir düzen içinde işleme
   D) Öğrenciye göre bir sınıf ortamı oluşturma
   E) Ders çalışmanın faydalarını hatırlatma

3. Askerliğini İstanbul'da yapan Mehmet, kışlada otların uzamasının etkilerini silah arkadaşlarıyla birlikte hissetmeye başlamıştır, zira komutanları otları elle yolmaları için onları her gün araziye götürmektedirler. Her gün ot yolmaktan bıkmış olan Mehmet, komutanına "Komutanım, kışlada tırpan varsa, otları tırpanla biçelim. Böylece daha kısa sürede bu işi bitiririz." diye öneride bulunur. Bu duruma çok şaşıran komutanı "Mehmet, tırpan var da kullanan yok." diyerek cevap verir. Bunun üzerine Mehmet "Komutanım, benim çocukluğum köyde geçti, ben kullanabilirim tırpanı." der. Bu duruma çok sevinen komutanı tırpan getirtir. Böylece kısa süre içinde kışladaki tüm otlar tırpanla kesilmiş olur.

   Mehmet'in diğer askerlerden farklı olarak otları tırpanla kesmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

   A) İlgi
   B) Olgunlaşma
   C) Zekâ düzeyi
   D) Türe özgü hazır oluş
   E) Sosyokültürel çevre

4. Yabancı bir dili çocukluk döneminde de öğrenebiliriz, yetişkinlik yıllarında da öğrenebiliriz. Ancak çocukluk yıllarında uygun yaşantılar sağlandığında çok hızlı öğrenmemize karşın, aynı yaşantılar sunulsa bile yetişkinlikte öğrenme hızımız son derece yavaş olur.

   Bu farklılığın nedeni aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

   A) Hazırbulunuşluk
   B) Zamanlama
   C) Büyüme
   D) Tarihsel zaman
   E) Olgunlaşma

5. **Aşağıdakilerden hangisinde bir öğrenme durumu söz konusu değildir?**

   A) Ağebeyinin dişlerini fırçaladığı için annesi tarafından sevildiğini gören Büşra'nın da dişlerini fırçalamaya çalışması
   B) Evlerinin bahçesinde fare gördüğü için korkan Çağla'nın bir daha bahçeye çıkmaması
   C) Şimşek çaktıktan sonra şiddetli gök gürültüsü duyan Ayhan'ın bir süre sonra şimşek çaktığında korkması
   D) Dezenfektan kokusundan başlangıçta rahatsız olan Ali'nin bir süre sonra kokuyu almamaya başlaması
   E) Derse geç kalan Meral'in sınıfa girdiğinde yanaklarının kızarması

6. Türkçe Öğretmeni Figen Hanım, her yazılıdan sonra öğrencilerini tek tek yanına çağırmakta ve sınav kâğıdını öğrenciyle birlikte değerlendirmektedir. Böylece öğrencilerin yanlış yaptıkları soruları görmesini sağlayarak sonraki sınavlara öğrencilerini hazırlamaktadır.

   Figen Hanım'ın bu yaklaşımı öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

   A) Hazırbulunuşluk
   B) Olumlu aktarma
   C) Dönüt
   D) Etkin katılım
   E) Algısal ayırt edilebilirlik

7. Özel bir kolejin fen lisesinde görev yapan Matematik Öğretmeni Gözde Hanım, tahtaya parabolle ilgili bir soru yazar ve öğrencilere dönüp, "Bu soruyu yapacak var mı içinizde?" diye sorar. Bu soru öğrencilerin bildiği soru tiplerinden farklı olduğu için kimse parmak kaldırmaz. En sonunda sınıfın çalışkan öğrencilerinden Mustafa önce parmak kaldırır, sonra ayaklarını yere sürterek tahtaya kadar gelir ve problemi kendince çözdükten sonra Gözde Hanım'a bakar. Gözde Öğretmen ise başını yana doğru sallayarak Mustafa'ya bakar, Mustafa üzgün bir şekilde yerine geçer.

Bu olayda Gözde Öğretmen'in başını sallaması, öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Güdülenme
B) Dikkat
C) Geri bildirim
D) Hazırbulunuşluk
E) Görmezden gelme

8. Bilinçli bir veli olan Ayşegül Hanım'ın iki çocuğu da ilkokula gitmektedir. Ev ortamını öğrenmeye uygun hâle getirmek için çaba sarf eden Ayşegül Hanım, evin ısısını ve ışığını çocukların ihtiyaçlarına göre ayarlamaktadır. Her bir çocuğu için çalışma masası da ayarlayan Ayşegül Hanım, çocuklarının fizyolojik ihtiyaçlarının da öğrenmeyi etkilediğini bildiği için çocuklarının açlığına ve uyku düzenine azami dikkat göstermektedir.

Ayşegül Hanım'ın dikkate aldığı bu özellikler, öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Türe özgü hazır oluş
B) Güdülenme
C) Olgunlaşma
D) Genel uyarılmışlık hâli
E) Dürtü

9. **Aşağıdakilerden hangisi öğrenme yoluyla kazanılmış bir davranış örneğidir?**

A) Hastaneye girdiğimizde aldığımız kokunun zamanla etkisini yitirmesi
B) Sınav kaygısının artması
C) Düğün tarihi yaklaştıkça heyecanın artması
D) Trafik kazası geçiren birinin şoka girmesi
E) Ateşi çıkan birinin soğuk duş alması

10. Bir kişinin bağlama çalabilmesi için öncelikle parmak ve kollarının bağlamayı tutacak kadar uzamış olması gerekir. Daha sonra ise parmaklarının tellere vuracak kadar gelişmiş olması gerekir. Ancak bunlar bağlama çalmak için yeterli değildir, aynı zamanda kişinin bağlama çalmak için istekli olması ve gerekli ön bilgilere de sahip olması gerekir. Bunlara sahipse artık bağlama çalmaya başlayabilir.

Yukarıdaki parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Büyüme
B) Türe özgü hazır oluş
C) Olgunlaşma
D) Hazırbulunuşluk
E) Öğrenme

11 ve 12. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Yaşıtlarından önce okula başlayan Deniz, arkadaşlarını yakalamak için daha fazla çaba göstermektedir ancak parmakları çok çabuk yorulan Deniz yazmayı yarıda bırakmaktadır. Bundan dolayı çok üzülen Deniz, artık ders çalışmak istememektedir.

11. **Deniz'in yaşadığı bu sorunlar aşağıdaki kavram çiftlerinden hangisiyle açıklanabilir?**

A) Olgunlaşma - Büyüme
B) Büyüme - Hazırbulunuşluk
C) Büyüme - Olgunlaşma
D) Kritik dönem - Hazırbulunuşluk
E) Olgunlaşma - Hazırbulunuşluk

12. **Deniz'in yaşadığı süreç dikkate alındığında aşağıdaki gelişim ilkelerinden hangisiyle en iyi açıklanabilir?**

A) Gelişimde yordanabilir bir sıra vardır.
B) Gelişim bir bütündür.
C) Gelişim nöbetleşe devam eder.
D) Gelişim süreklidir ve aşamalıdır.
E) Gelişimde bireysel farklılıklar vardır.

1. Öğrenmeyi etkileyen içsel faktör demek, hangi faktör öğrenciden kaynaklanmaktadır, anlamına gelmektedir. Öğrenmeyi etkileyen diğer faktörler ise dışsaldır. O hâlde bu soruda öğrenciden kaynaklanmayan (yani konu ya da yöntemden kaynaklı olanını soruyorlar) faktör sorulmaktadır. Olgunlaşma, zekâ, türe özgü hazır oluş ve transfer (öğrenmenin aktarılması) öğrenciden kaynaklandığı için içseldir. Ancak aktif katılım yöntemden kaynaklı olduğu için öğrenmeyi dışsal olarak etkilemektedir.

CEVAP: D

2. Bu tür sorular ara sıra soruluyor. Burada dikkat etmeniz gereken şey, uygulama her zaman teoriden/söylemden daha etkilidir. A seçeneğinde aktüalite vurgusu var ve bu öğrencinin dikkatini artırır. B seçeneğinde anlamsal çağrışım var, yani konu ön bilgilerle bağlantılı olduğu için anlamlı hâle gelir ve öğrencinin öğrenmesi kolaylaşır. Duyu organlarına hitap eden bir sunum dikkati ve öğrenmeyi artırır. Öğrenciye göre bir sınıf ortamında öğrenci daha kolay öğrenir. En az etkili olan şey, bir şeyi sadece söylemektir. Ayrıca bu söylem başlangıçta etkili olsa bile bir süre sonra alışma etkisine yol açacaktır.

CEVAP: E

3. Soruda ipucu olan şey Mehmet'in diğer askerlerden farklı olarak ön yaşantılarının olmasıdır. çocukluğu köyde geçmiş olan Mehmet burada otun tırpanla biçildiği bir kültürel ortamda büyümüş ve bu tepkileri içselleştirmiştir. Burada olan şey askerlerin ön yaşantılarının farklı olmasıdır. Bu farklılığı anlatan en iyi ifade sosyokültürel çevredir.

CEVAP: E

4. Burada çevreyi doğru zamanda vermenin önemine işaret edilmektedir. Çevrenin etkisi her zaman aynı değildir. İşte gelişimsel süreçte çevrenin etkili olduğu bu tür dönemlere duyarlı zaman aralığı ya da kritik dönem denir. Kritik dönemin diğer adı olan zamanlama verilmiş seçeneklerde. Uygun yaşantıları doğru zamanda verdiğimizde (yani yaşantının zamanlamasına dikkat ettiğimizde) kritik döneme ulaşmış oluruz.

CEVAP: B

5. Öğrenme yaşantı sonucunda davranışlarda meydana gelen nispeten kalıcı izli değişikliktir. Doğuştan getirilen refleks, içgüdü, geçici davranışlar, alışma ve duyarlılaşma öğrenmeye örnek olarak verilemez. A seçeneğinde dolaylı öğrenme–model alarak öğrenme- B, C ve E seçeneklerinde ise doğrudan öğrenme örnekleri var. D seçeneğinde ise duyu organın aynı uyarıcı ile uzun süre yüz yüze kalması sonucunda ortaya çıkmış bir alışma durumu var. Alışmada duyu organı ortama kendiliğinden uyum sağladığı için öğrenme yoktur.

CEVAP: D

6. Soruda dikkat çeken husus yazılıdan sonra Figen Hanım, öğrencileri tek tek yanına çağırarak sınav kâğıtlarını birlikte değerlendiriyor. Böylece öğrencilerin yanlışlarını onlara göstererek, yani dönüt ya da geri bildirim vererek konuyu kavramlarına yardımcı oluyor. Burada Figen Hanım'ın yapmış olduğu uygulama sonuçlar hakkında öğrencilerine bilgi vermedir.

CEVAP: C

7. Soruda dikkat edilmesi gereken nokta Mustafa'nın ne zaman öğretmenin yüzüne baktığıdır. Bu süreç sorudan önce yaşanmış olsaydı dikkat çekme ya da güdülenme gibi seçenekleri düşünebilirdik ancak Mustafa soruyu çözdükten sonra Gözde Hanım'ın yüzüne bakıyor. Bunun üzerine Gözde Hanım başını yana doğru sallayınca Mustafa soruyu yanlış yaptığını anlıyor. O hâlde burada Gözde Hanım'ın başını sallaması Mustafa için dönüt anlamına gelmektedir.

CEVAP: C

8. Ayşegül Hanım'ın evin fiziksel ortamını öğrenmeye uygun hâle getirmesi (ısı kontrolü, çalışma masası) ve çocuklarının fizyolojik ihtiyaçlarının yeterli düzeyde giderilmesine dikkat etmesi (açlık, uyku, yorgunluk ve benzeri) bizi algılamaya götürmelidir. Algılama belli bir anda duyu organlarımızın aldığı uyarıcı miktarını ifade etmektedir. Algılama miktarına işaret eden kavram ise genel uyarılmışlık hâlidir. Ayşegül Hanım, çocuklarının genel uyarılmış hâlini (algılama düzeyini) optimumda tutarak (Bunu aldığı tedbirlerden anlıyoruz.) öğrenmeyi maksimum düzeyde tutmak istemektedir.

CEVAP: D

9. Öğrenme yaşantı sonucunda ortaya çıkmış kalıcı izli davranış değişikliğidir. O hâlde seçeneklerde refleks, içgüdü, geçici davranışlar, alışma ve duyarlılaşma varsa bunları hemen elemeliyiz. A seçeneğinde alışma var, alışma öğrenmeye örnek olarak verilemez. B ve C seçeneğinde duyarlılaşma var, duyarlılaşma öğrenmeye örnek olarak verilemez, zira burada tepki değil, tepki miktarı değişmektedir. (Sınav kaygısı öğrenmedir ama var olan kaygının daha da artması öğrenme değildir. Aman, dikkat!!). D seçeneğinde geçici bir davranış değişikliği var. E seçeneğinde ateşini nasıl düşüreceğini bilen ve bunu öğrenmiş bir kişinin davranışı var.

CEVAP: E

10. Soruda bağlama çalmaktan bahsediliyor. Bağlama çalmak nedir denilseydi, cevabımız öğrenme olurdu. Bağlama çalmayı öğrenmek için büyüme ve olgunlaşma gibi biyolojik şartlara sahip olmalıyız. Parmaklarımızın uzaması (büyüme), tele vuracak kadar gelişmesi (olgunlaşma) ifadeleri bu kavramlara değinildiğini göstermektedir. Bunların yanında çevresel şartlar da (ilgi, istek, ön bilgi ...) olmalıdır. Yani bir davranışı öğrenmek için gerekli şartların tümü (kalıtım+çevre) olmalıdır. O hâlde aklımıza hazırbulunuşluk gelmelidir. Peki senaryoda bahsedilmeyen bir kavram kaldı mı? Türe özgü hazır oluş. Biyolojik altyapımızın bağlama çalmaya uygun olması gerekir, diye bir cümle olsaydı türe özgü hazır oluşa da giderdik.

CEVAP: B

11. Deniz'in yaşıtlarından önce okula başlaması bir ipucudur, zira yaş aklımıza çoğu zaman olgunlaşmayı getirmektedir. Yaşça küçükse demek ki fiziksel ve bilişsel açıdan arkadaşlarının gerisinde olabilir. Nitekim soruda Deniz'in parmaklarının erken yorulduğundan bahsedilmektedir. Parmakları çok küçük olduğu için kalemi tutamasaydı büyümeye giderdik ama soruda bu vurgulama yok. O hâlde büyümede bir sorun yok, sorun parmakların henüz yeteri kadar güçlü olamayışı. Bu durumda olgunlaşmaya gitmemiz gerekir. Peki bunun sonucunda Deniz okuldan soğuyor ve okula da gitmek istemiyor. Bu isteksizlik varsa bizi güdülenmeye götürmeli ama seçeneklerde o da yok. Bu durumda rahatlıkla hazırbulunuşluğa gidilmelidir.

CEVAP: E

12. Deniz olgunlaşmada sorun yaşıyor. Peki olgunlaşma hangi gelişim alanı ile ilişkilidir? Tabii ki fiziksel gelişimle ilişkili bir kavram. Fiziksel gelişimdeki bir aksama, çocuğun ruh hâlini ve okula bakışını değiştirmiş. Bu da aklımıza disiplinlerarası bağlantıyı getirmelidir. Bir alandaki bir değişme diğer alanlara da yansıyorsa cevap bütünlük ilkesidir.

CEVAP: B

1. Ceren matematik dersine ilgi duyduğu için bu dersi sabırsızlıkla beklemektedir. Ali ise matematik dersini yapamadığı için matematik dersini sevmemekte, hatta derse girmek bile istememektedir.

Ceren ile Ali'nin bu davranışları arasındaki farklılık aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dikkat
B) Türe özgü hazır oluş
C) Olgunlaşma
D) Güdülenme
E) Genel uyarılmışlık hâli

2. **Öğrenme ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

A) Öğrenme doğrudan olduğu kadar dolaylı da olabilir.
B) Öğrenme olumlu olduğu gibi olumsuz da olabilir.
C) Öğrenme bireysel olduğu gibi iş birliği sonucu da olabilir.
D) Öğrenme yaşantı sonucunda olduğu gibi yaşantıdan bağımsız da olabilir.
E) Öğrenme için büyüme ve olgunlaşma ön koşuldur.

3. Soru çözen bir öğrenci, cevap anahtarından yoksunsa doğru yapıp yapmadığını anlayamaz. Bundan yoksun olan bir öğrencinin konuyu öğrenmesi ya da ne kadar öğrendiği hakkında bilgi sahibi olması mümkün olmamaktadır.

Bu durum öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Dikkat
B) Güdülenme
C) Zekâ
D) Geri bildirim
E) Olgunlaşma

4. Ön bilgiler yeni bilgilerin öğrenilmesini etkilemektedir. Bu etki olumlu ya da olumsuz olabilir.

Aşağıdakilerin hangisinde olumsuz bir etki durumu söz konusudur?

A) Farsça bilen Ali, edebiyat fakültesinde okurken arkadaşlarına göre edebî metinleri daha iyi kavramaktadır.
B) Matematikte iyi olan Mehmet'in fizikteki bazı konuları daha iyi anlaması
C) Bazı kavramları yanlış öğrenen Kezban'ın bu kavramların doğrusunu öğrenmede daha çok zorlanması
D) Almanca bilen Esra'nın İngilizceyi daha kolay öğrenmesi
E) Traktör kullanan Serkan'ın araba sürmeyi de kolay öğrenmesi

5. I. Güdülenme
II. Aktif katılım
III. Türe özgü hazır oluş
IV. Çalışmaya ayrılan zaman

Yukarıda numaralandırılmış öncüllerden hangileri öğrenmeyi etkileyen içsel faktörlerden değildir?

A) Yalnız II B) Yalnız IV C) II ve IV
D) I, II ve IV E) II, III ve IV

6. Goriller üzerine yapılan deneylerde bazı goril türlerinin yaklaşık olarak 2 bin kelimeyi işaret diliyle öğrenebildikleri, üç bine yakın sözcüğü ise anlayabildikleri tespit edilmiştir. Ancak dil gelişimine ilişkin bu eşsiz kavrayışa rağmen, goriller anatomik yapılarından dolayı bu sözcükleri sese dökerek konuşamazlar.

Gorillerin tüm gayretlerine karşın konuşamamaları aşağıda verilmiş olan faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Olgunlaşma
B) Türe özgü hazır oluş
C) Hazırbulunuşluk
D) Güdülenme
E) Transfer

7. Gribal bir enfeksiyon geçirdiği için derse odaklanamayan Şükran, o gün girdiği derslerde verim alamamış, neredeyse hiçbir şey öğrenememiştir.

Şükran'ın bu durumu aşağıdakilerden hangisiyle öncelikli olarak açıklanır?

A) Fizyolojik durum
B) Olgunlaşma
C) Hazırbulunuşluk
D) Genel uyarılmışlık hâli
E) Dikkat

8. Yabancı dille eğitim verilen bir üniversiteyi kazanan Gülşah, ilk yılında hazırlık okuduktan sonra bölüm dersleri almaya başlamıştır. Ancak terimler İngilizce olduğu için çok zorlanan Gülşah, ilk senenin sonunda Türkçe eğitim veren bir üniversiteye yatay geçiş yapmıştır.

Gülşah'ın yabancısı olduğu terimlerden dolayı başarısız olması öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Olgunlaşma
B) Güdülenme
C) Algısal ayırt edilebilirlik
D) Telaffuz edilebilirlik
E) Kavramsal gruplama

9. Uzun süre aynı arabayı kullanan Mahmut, arabasının eskidiğini düşünerek farklı marka yeni bir araba almıştır. Eski arabasında tüm donanımlar otomatik olduğu için hiçbir şey yapmayan Mahmut, yeni arabasının pek çok özelliği manuel olduğu için zorlanmaktadır. Örneğin başlangıçta akşam karanlığında arabanın farlarını yakmadan yolculuk etmiş, daha sonra farların yanmadığını fark etmiştir.

Mahmut'un yeni arabasının pek çok özelliğinin manuel olmasından dolayı zorlanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) İleriye ket vurma
B) Geriye ket vurma
C) Dolaylı öğrenme
D) Olumsuz transfer
E) Alışma

10. Üniversite öğrencisi olan Tahsin, dersleri düzenli takip etmesine karşın düzenli ders çalışmamaktadır. Genellikle vize ve final haftasında kız arkadaşlarından aldığı notları son birkaç gün okuyarak sınava giren Tahsin, ortalamanın üstünde puanlar alarak üst sınıfa geçmeyi başarmıştır .

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Konunun yapısı
B) Aralıklı öğrenme
C) Toplu öğrenme
D) Bütün hâlinde çalışma
E) Parçalara bölerek çalışma

11. Hasan bir kitaba başlamadan önce mümkünse kitabın içindekiler bölümüne bakmaktadır. Kitabın konu başlıklarına baktıktan sonra heyecanla kitabı okumaya başlayan Hasan, bitirdiği her bir bölümün kendisinde bıraktığı izleri not defterine yazarak bilginin kalıcı hâle gelmesine ve tekrar aynı kitabı okuma zahmetinden kurtulmaya çalışmaktadır. Son bölüme geldiğinde ise kitaba ilişkin genel izlenimlerini yine not defterine yazarak bu okuma serüvenini sonlandırmaktadır.

Hasan'ın kitap okuma sürecinde takip ettiği bu yol, öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Aralıklı çalışma
B) Toplu çalışma
C) Konunun yapısı
D) Anlamsal çağrışım
E) Hazırbulunuşluk

12. Bir öğretmen dolaylı pekiştirme kavramını, daha önceden işlemiş olduğu pekiştirme ve pekiştireç kavramlarıyla bağlantısını kurarak anlatmaktadır. Böylece öğrencilerin ön bilgilerini hareket geçirerek konuyu daha kolay öğrenmelerini sağlamak istemektedir.

Öğretmenin yeni konuyu öğrencilerin ön bilgileriyle ilişkilendirerek anlatması öğrenmeyi etkileyen içsel faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal çağrışım
B) Olgunlaşma
C) Öğrenenin aktifliği
D) Hazırbulunuşluk
E) Kavramsal gruplama

1. Ceren ile Ali arasındaki farklılığın nedeni soruluyor soruda. Ceren'in matematik dersini dört gözle beklemesi, derse karşı tutumunun olumlu olduğunu ve bu dersi sevdiğini gösteriyor. Zaten senaryoda derse ilgi duyduğu yazılı. İlgili olmak, istekli olmak bunlar bizi güdülemeye götüren temel kavramlardır. Ali ise bu dersi yapamadığı için derse olan ilgisini kaybetmiş ve derse girmek bile istemiyor. İsteksizlik güdülenemediğini gösterir. O hâlde iki öğrenci arasındaki temel farklılık güdülenmeden kaynaklanmaktadır.

CEVAP: D

2. Organizma kendi yaşantısıyla da öğrenir ki buna doğrudan öğrenme denir, gözlem sonucu da öğrenebilir ki buna da dolaylı öğrenme denir. Öğrenme yaşantı sonucunda kazanılan kalıcı izli davranış değişiklidir. Öğrenmiş olduğu bu davranışlar olumlu olabildiği gibi olumsuz da olabilir. Ayrıca öğrenme bireysel de olabilir, nitekim bir kişi yalnızken de öğrenebilir, iş birliği yaparak da öğrenebilir. Öğrenme için organizmanın büyümesi, olgunlaşması ve hazırbulunuşluğu gibi ön koşullar vardır. Öğrenme için yaşantı zorunludur, yaşantı olmadan ortaya çıkan değişimlere olgunlaşma denir. Bu itibarla D seçeneğindeki ifade yanlıştır.

CEVAP: D

3. Sürekli soru çözdüğünüzü düşünün, cevap anahtarı yoksa ne kadar öğrendiğini nasıl anlarsınız ki! Anlayamazsınız. İşte soruda vurgulanan nokta bu. Çözdüğümüz sorunun cevap anahtarına ya da çözümlü cevabına baktığımızda doğru yapıp yapmadığımızı ve eksik olduğumuz noktaları öğreniriz. Bundan dolayı soruda sonuçlar hakkında bilgi almaya vurgu yapılmıştır. Sonuçlar hakkında bilgi varsa aklımıza hemen dönüt ya da geri bildirim gelmelidir.

CEVAP: D

4. Soruda olumsuz aktarma örneği sorulmaktadır. Olumsuz aktarma ya da transferde ön bilgi/yaşantı, yeni bilginin öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Olumsuz aktarmada genellikle alışkanlıklar çatışır, yani ön alışkanlıktan dolayı birey yeni psikomotor davranışı öğrenmede zorlanır. Olumsuz aktarmanın ideali psikomotor olmasıdır. Ama olumsuz aktarma bazen bilişsel tepkiler üzerinden de sorulabilir. Nitekim C seçeneğinde olan şey, ön bilgiden dolayı yeni bilgiyi öğrenmede zorlanmadır. Böyle bir soruda da başka seçeneğimiz yoktur, yine olumsuz transfer diyeceğiz. A, B, D ve E seçeneklerinde ön bilgi yeni bilginin öğrenilmesini kolaylaştırdığı için olumlu transfer örneği vardır.

CEVAP: C

5. Soruda öğrenmeyi etkileyen dışsal faktörler soruluyor. İçsel faktörlerle öğrenciden kaynaklı, dışsal faktörlerle yöntem, konu, öğretmen ve ortam gibi unsurları kastediyoruz. Öncüllere baktığımızda güdülenme ve türe özgü hazır oluşu görüyoruz. Bunlar öğrenciden kaynaklı faktörlerdir, yani içseldir. Bu durumda aktif katılım ve çalışmaya ayrılan zaman ise dışsaldır. Aktif katılım ve çalışmaya ayrılan zaman kavramları yöntemden kaynaklıdır, bir konuyu nasıl çalışacağımıza ilişkin fikir verirler.

CEVAP: C

6. Soruda gorillerin işaret dilini bir ölçüde öğrenebildiklerini, sesli bir semboller dizgesini önemli ölçüde anlayabildiklerini ama biz insanlar gibi konuşamadıklarını görüyoruz. Goriller tüm gayretlerine karşın neden konuşamıyorlar? Çünkü gırtlak yapıları, ses telleri, ağız ve çene yapıları konuşma için uygun değil de ondan. Bu saydığımız biyolojik altyapı sadece insanda var. Bundan dolayı, goriller her ne kadar bize yakın olsalar da, biyolojik altyapıları konuşma için uygun değildir.

CEVAP: B

7. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken nokta organizmanın (Şükran'ın) neden öğrenemedikleridir. Şükran istediği hâlde mi öğrenemiyor, yoksa yapabildiği hâlde mi öğrenemiyor? Bu ifadeyi şöyle de çevirebiliriz: Şükran çevresel şartlardan dolayı mı, yoksa biyolojik şartlardan dolayı mı öğrenemiyor? Soruya baktığımızda Şükran'ın hasta olduğu için, yani çevresel şartlardan dolayı, öğrenemediğini görüyoruz. Bundan dolayı cevap hazırbulunuşluktur. Şükran biyolojik şartlardan dolayı öğrenememiş olsaydı, yani istediği hâlde yapamamış olsaydı cevap olgunlaşma olurdu. Ancak soruda öncelikli olarak ifadesi var. Gribal enfeksiyon öncelikli olarak fizyolojik durumla (sağlıkla) ilgilidir. Bundan dolayı cevabımız fizyolojik durumdur. Seçeneklerde fizyolojik durum olmamış olsaydı hazırbulunuşluğa gitmemiz gerekirdi, zira hazırbulunuşluk aynı zamanda sağlığı kapsamaktadır.

CEVAP: A

8. Gülşah'ın başarısız olmasının nedeni yabancı dilde eğitim görmesidir. Dili ve sözcükleri bilmediği için konuşulanları ya da yazılanları anlamadığı için derslerinde başarısız olmuştur. Dilin öğrenme ve başarıyı etkilemesine telaffuz edilebilirlik denir. Buna aynı zamanda açıklık ya da ayanilik ilkesi de denir. Telaffuz edilebilirlik bir konunun temelde sahip olması gereken birinci özelliğidir. Bir konu öncelikle bu özelliğe sahip olmalıdır.

CEVAP: D

9. Mahmut'un araba kullanmaya ilişkin bir alışkanlığı var, uzun yıllar otomatik donanımlı bir araba kullanmış. Bu arabada her şey otomatik olduğu için Mahmut'un bir şey yapmasına gerek kalmamış. Ancak yeni aldığı arabada birçok özellik manuelmiş. Bu durumda bu özelliklerin çalışması için bizatihi Mahmut'un devreye girmesi lazım ama Mahmut devreye girmemiş. Neden? Ön alışkanlığından dolayı yeni duruma uyum sağlayamamış. Bu soruda çeldirici seçenek ileriye ket vurmadır ancak ket vurma bilişseldir ve ket vurmada unutma vardır. Burada ise tepki bilişsel değil, psikomotordur ve unutma yoktur. Olan şey şudur: Ön alışkanlıklardan dolayı -alışkanlıklar psikomotor davranışlardır- yeni durumu öğrenemiyor ya da öğrenirken zorlanıyor. İşte buna olumsuz transfer denir.

CEVAP: D

10. Tahsin'in ders çalışma tarzına / yöntemine bakıldığında son güne ya da günlere bırakarak, sınav odaklı çalıştığı görülmektedir. Sınav odaklı olarak son birkaç gün ders çalışmaya toplu öğrenme denir. Eğer Tahsin düzenli ve planlı ders çalışsaydı, buna da aralıklı öğrenme derdik. Bütün ve parça meselesi ise konunun yapısıyla ilgilidir, zamanla ilgili değildir.

CEVAP: C

11. Soruda dikkati çeken nokta bütüne bakarak kitaba başlaması. Eğer bir soruda bütün ve bütünden parçaya gelme varsa, aklına hemen konunun yapısı gelmeli. Hasan son parçaya geldiğinde ise tekrar bütüne ulaşarak kitabı bitirmektedir. Buradan anlaşılması gereken nokta, Hasan'ın önce bütüne baktığı, sonra bütünü parçalara ayırdığı ve son parçaya geldiğinde tekrar bütüne ulaştığıdır. Aralıklı ve toplu çalışma zamanla ilgidir. Anlamsal çağrışım yeni konunun ön bilgilerle ilgili olmasıdır.

CEVAP: C

12. Soruda iki şey dikkat çekici: Ön bilgi var ve bu öğrencinin ön bilgisi. Ne demek istiyorum? Ön bilgi vurgusu varsa aklımıza hemen anlamsal çağrışım, hazırbulunuşluk ve hatta seçeneklerde yok ama transfer gelmeli. Peki seçeneklerde hem hazırbulunuşluk hem de anlamsal çağrışım var, bunları nasıl ayırt edeceğim? Tabii ki soru kökünü bakarak. Soru kökünde öğrenciye vurgu yapılmışsa cevap hazırbulunuşluk, konuya vurgu yapılmışsa anlamsal çağrışıma gideceğim. Peki neye vurgu yapılmış? "Öğrencilerin ön bilgisiyle" ifadesi dikkatini çekti mi? Öyleye cevap hazırbulunuşluktur.

CEVAP: D

1. Öğreneceğimiz konu ön bilgilerimizle ilişkiliyse öğrenme ihtimalimiz artar, bu durumda yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurabildiğimiz için bilgi anlamlı hâle gelmekte ve böylece bilgiyi öğrenme ve hatırlama şansımız artmaktadır. Ancak yeni konu ön bilgilerimizden tümüyle ya da büyük oranda farklıysa bu durumda yeni konu çağırışım yaratmadığı için onu ezberlemek dışında pek bir seçeneğimiz kalmaz.

Bu durum öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Telaffuz edilebilirlik
B) Kavramsal gruplama
C) Anlamsal çağrışım
D) Hazırbulunuşluk
E) Transfer

2. İşten eve dönmek üzere yola çıkan Esra, eşi Kazım'ı arayarak ev için bir şeye ihtiyaç olup olmadığını sorar. Kazım, Esra'dan, peynir, süt, domates, biber, çamaşır suyu, sabun, elma ve ayva almasını ister. Esra bunları ezberlemek yerine ortak noktalarına göre ayırarak meyve, sebze, temizlik ürünleri ve kahvaltılık şeklinde aklında tutar ve listedeki tüm ürünleri satın alarak eve gelir. Bu durumu gören Kâzım çok şaşırır ve " Ben olsaydım yarısını unuturdum." der.

Esra'nın listedeki ürünleri satın almak için izlemiş olduğu yol, öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal çağrışım
B) Telaffuz edilebilirlik
C) Kavramsal benzerlik
D) Olgunlaşma
E) Algısal ayırt edilebilirlik

3. I. Doğuştandır.
II. Basit bir tepkidir.
III. Türe özgüdür.
IV. Ertelenebilir.

Numaralandırılmış özelliklerden hangileri içgüdünün özellikleri arasında sayılamaz?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve IV E) I, III ve IV

4. Gelişim sürecinde görülen özelliklerin ortaya çıkma zamanları bireyden bireye değişebilir. Örneğin bir çok bebek 12. ayda ilk sözcüklerini çıkarırken, bebeklerin az bir kısmı bu davranışı daha önce ya da daha sonra kazanabilir.

Gelişimsel özelliklerin çocuklarda farklı zamanlarda ortaya çıkmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olamaz?

A) Olgunlaşma
B) Büyüme
C) Zekâ
D) Yaşantı farklılığı
E) Türe özgü hazır oluş

5. **Aşağıdakilerden hangisi öğrenme yoluyla gerçekleşmiş bir davranış değildir?**

A) Zil çaldığında öğrencilerin sınıfı boşaltması
B) Bir köpeğin yabancı birini görünce huysuzlanması
C) Bir çocuğun arkadaşını görünce sevinmesi
D) Bir öğrencinin sınav kâğıdını gördüğünde heyecanlanması
E) Her sabah işe zamanında giden birinin geç uyuduğu için uyuyakalması

6. Çocukluğundan beri kitap okuma alışkanlığı olan Esra, her gün yatmadan önce kitap okumaktadır. Bu alışkanlığı sayesinde derslerinde okuduklarını rahat anlayıp yorumladığı için derslerinde de kitap okumanın faydalarını görmektedir.

Esra'nın kitap okuma alışkanlığının derslerine olan etkisi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz transfer
B) Alışkanlık kazanma
C) Zihinsel kurgu
D) Aralıklı öğrenme
E) Hazırbulunuşluk

7. Bir taraftan öğrencileri için soru yazan diğer taraftan doktora tezini bitirmek için çalışan Gamze Öğretmen, öğrencilerine soru hazırlamak için akademik yayınlara bakmaktadır. Bu yayınlarda soru olabilecek cümlelerin altını çizen Gamze Öğretmen, böylece soru yazdığında akademik yayında nereye bakacağını hemencecik anlamış olacağını düşünmektedir.

Gamze Öğretmen'in bu davranışı aşağıdaki öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal çağrışım
B) Algısal ayırt edilebilirlik
C) Kavramsal gruplama
D) Konunun yapısı
E) Çalışmaya ayrılan zaman

8. Tezini yazmak için akademik yayınları tarayan Yusuf Öğretmen, son günlerde sürekli okumaktadır. Yusuf Öğretmen bir akademik makaleyi ya da kitabı okurken, önemli gördüğü yerlerin altını çizmekte, metinde geçen ilişkili kavramları metnin kenar boşluklarında bir araya getirmekte, kavramın kendinde oluşturduğu anlamları hemen yayına yazmakta ve yayını bitirince de yayının kısa bir özetini çıkarmaktadır.

Yukarıdaki parçada öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Kavramsal gruplama
B) Algısal ayırt edilebilirlik
C) Anlamsal çağrışım
D) Etkin katılım
E) Dönüt

9. Bir özel okulda İngilizce öğretmeni olarak çalışmaya başlayan Servin Hanım, derslerinde özellikle dinlemeye ve konuşmaya önem vermektedir, zira Servin Hanım, dilin öncelikle bir duyma ve konuşma etkinliği olduğunu düşünmektedir. Bundan dolayı öğrencilerine sürekli olarak belli kalıplar üzerinden egzersiz yaptıran Servin Hanım, öğrencilerinin telaffuz yanlışlarını hemen düzeltmekte ve böylece sözcüğün doğru öğrenilmesini sağlamaktadır.

Servin Hanım'ın bu uygulaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dikkat
B) Hazırbulunuşluk
C) Geri bildirim
D) Olgunlaşma
E) Anlamsal çağrışım

10. Tarih Öğretmeni Aydın Bey, Osmanlı tarihini anlatırken önce tahtaya padişah adını yazmaktadır. Daha sonra o padişah zamanında cereyan etmiş olan önemli olayları başlığın altına yazmaktadır. Böylece koca bir imparatorluk sürecindeki tarihsel olayları dönemlere ayırarak dersin işlenişini kolaylaştırmaktadır.

Tarih Öğretmeni Aydın Bey'in ders anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Algısal ayırt edilebilirlik
B) Anlamsal çağrışım
C) Kavramsal gruplama
D) Konunun yapısı
E) Aralıklı öğrenme

11. Coğrafya Öğretmeni Engin Bey, öğrencinin önce geneli görmesini arzu etmektedir. Bunun için önce en genel kavramdan başlamaktadır. Daha sonra genel başlığın altındaki alt başlıklara geçmekte ve böylece öğrencilerinin bir düzen içinde konuyu görmelerini ve öğrenmelerini sağlamaktadır.

Coğrafya Öğretmeni Engin Bey'in ders anlatım tarzı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kavramsal benzerlik
B) Algısal ayırt edilebilirlik
C) Konunun yapısı
D) Anlamsal çağrışım
E) Toplu öğrenme

12. Lise Öğrencisi Ahmet, tarih dersinde yakın arkadaşı Mehmet'ten daha yüksek not alınca çok sevinmiş ve ona takılmaktan kendini alamamıştır. Ahmet, Mehmet'e "Koçum, demek ki sürekli ders çalışmak iyi bir şey değilmiş, ben son gece çalıştım, yetti bana." demiştir.

Ahmet'in bu sözleri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Konunun yapısı
B) Anlamsal çağrışım
C) Çalışmaya ayrılan zaman
D) Geri bildirim
E) Güdülenme

1. Yeni konunun ön bilgileri hatırlaması ve onlarla bağlantılı olması anlamsal çağrışımla ilgilidir. Çağrışım yaratan, yani ön bilgilerle bağlantılı konuları öğrenme ve hatırlama şansımız yüksektir. Konunun diline vurgu yapılsaydı telaffuz edilebilirliğe, konunun gruplanabilir olmasına vurgu yapılsaydı kavramsal gruplamaya gitmemiz gerekirdi. Ön bilgi vurgusu olunca hazırbulunuşluk ve transfer de aklımıza gelebilir. Bu durumda nasıl davranmalıyız? Senaryoda yeni konunun ön bilgilerle bağlantısına vurgu yapılmıştır, yani öğrenciye değil, konuya vurgu yapılmıştır. Bundan dolayı hazırbulunuşluk ve transfere gidilemez. Bu tür bir soruda konuya mı yoksa öğrenciye mi vurgu yapılmış diye sormak sorunun çözümünü kolaylaştırır.

CEVAP: C

2. Soruda dikkat çekici olan şey Kâzım'ın rastgele verdiği bir uyarıcı yığınını eşi Esra'nın ortak noktalarına göre gruplamasıdır. Bu gruplama sayesinde uyarıcıları zihninde tutmuş ve alışverişini rahatlıkla yapmıştır. Peki karmaşık uyarıcı yığını ortak noktalarına göre gruplamak neyle ilgilidir? Tabii ki kavramsal gruplama ya da benzerlikle ilgidir. Eğer Esra, kendinden istenilen ürünleri ön bilgileriyle ilişkilendirip aklında tutsaydı anlamsal çağrışım olurdu. Eşinin söylediği şeyleri ilk kez duysaydı ve bu kavramlara yabancı olsaydı telaffuz edilebilirlik olurdu, kendine söylenilen şeylerden bazıları daha dikkat çekici olsaydı algısal ayırt edilebilirlik olurdu. Çocuk olduğu için bunları aklında tutmadığına vurgu yapılsaydı olgunlaşma olurdu.

CEVAP: C

3. İçgüdü doğuştan getirilen, istemsiz, türe özgü ve türün tüm üyelerinde ortaya çıkan, bu anlamda bireysel farklılığı da olmayan karmaşık davranış örüntüleridir. Soruda içgüdünün özellikleri arasında olmayanlar sorulmuş. İçgüdüler karmaşıktır, basit olan reflekslerdir. İçgüdüler ertelenemez ancak en azından bazı refleksler ertelenebilir.

CEVAP: D

4. Gelişimsel süreçte bebeklerin erken ya da geç konuşmasının birçok nedeni olabilir, zira bebeklerin ne kalıtımsal özellikleri ne de çevresel şartları aynı değildir. Genetik ve çevresel şartlardaki farklılıklar bireysel farklılıklara neden olurlar. Bu bağlamda olgunlaşma, büyüme, zekâ ve yaşantı farklılığı konuşmanın zamanına etki edebilirler. Ancak soruda bu duruma yol açan nedenler sorulmamıştır, soruda bu farklılığın nedeni olmayanı sorulmuştur. Peki konuşmak insana özgü olduğuna göre, soruda sadece insan türünden bahsedilmektedir. Dolayısıyla burada türler arasında bir kıyaslama değil, türün içinde bir kıyaslama olduğu için bu farklılığın nedeni türe özgü hazır oluş olamaz.

CEVAP: E

5. Öğrenmenin temelinde yaşantı vardır. O hâlde seçeneklerde doğuştan getirilmeyen (refleks ve içgüdü olmayan), yaşantı sonucunda meydana gelen kalıcı izli davranışları arayacağız. Yaşantı sonucu meydana gelen geçici davranış değişiklikleri de öğrenme olmadığı için onları da elememiz gerekir. A, B, C ve D seçeneklerinde yaşantı sonucu meydana gelmiş kalıcı davranış değişikleri var, yani öğrenme var. E seçeneğinde yaşantı var ama kalıcı olmadığı için öğrenme olarak görülemez.

CEVAP: E

6. Esra'nın yıllardır devam eden bir kitap okuma alışkanlığı var. Bu alışkanlık derslerinde de ona katkı sunmuş. Aslında disiplinlerarası bir ilişki var gördüğünüz gibi. Bu soruyu en iyi olumlu transfer ile açıklayabiliriz ancak seçeneklerde yok. Bu durumda ön bilgiyi kapsayan bir seçenek arayışına giriyorum ve hemen buluyorum. Sizce hangisi? Ön yaşantı ya da bilgiyi kapsayan kavram tabii ki hazırbulunuşluktur.

CEVAP: E

7. Burada önemli olan nokta Gamze Öğretmen'in okuduğu metinde işine yarayacak kısımların altını çizmesidir. Neden bunu yapıyor Gamze Öğretmen? Sonraki günlerde daha kolay bulmak için. Gerçekten sonraki süreçte metne baktığında dikkatini hemen çekeceği için ilgili kısmı hemencecik bulacaktır. İşte konunun dikkatimizi çekmesi algısal ayırt edilebilirlikle açıklanır. Eğer okuduğu metin Gamze Öğretmen'in ön bilgilerini harekete geçirseydi anlamsal çağrışım, kavramsal olarak ayrıştırılabilir olsaydı kavramsal gruplama, bütünden parçaya gelseydi konunun yapısı ve belli aralıklarla bu metinlere baksaydı çalışmaya ayrılan zaman seçeneklerine gidebilirdik.

CEVAP: B

8. Yusuf Öğretmen'in önemli hususların altını çizmesi algısal ayırt edilebilirliğe yöneliktir. Metnin bütününe baktığınızda Yusuf Öğretmen, metnin sadece altını çizmiyor, not tutuyor, özet çıkarıyor. O hâlde Yusuf Öğretmen, ders çalışırken son derece aktif ve bilgiyi yapılandırıyor. Öğrencinin bu kadar aktif olması bizi etkin katılıma, yani öğrencinin aktif olmasına götürmelidir. Kavramların kendisinde oluşturduğu çağrışımları not etmesi anlamsal çağrışıma örnektir. İlişkili kavramları bir araya getirmesi kavramsal gruplamaya örnek oluşturur. Bu soruda dönüte yer verilmemiştir.

CEVAP: E

9. İngilizce Öğretmeni Servin Hanım ne yapıyor? Kritik nokta bu soruya vereceğimiz cevaptır. Telaffuz yanlışı olan öğrencilerinin hatalarını hemen düzelterek onlara doğru bir telaffuz kazandırmak istiyor. Peki hatalarını düzeltmek seçeneklerdeki hangi kavrama götürmeli bizi? Tabii ki dönüt ya da geri bildirim.

CEVAP: C

10. Tarih Öğretmeni Aydın Bey, karmaşık bir konuyu -Osmanlı tarihini- düzene koyarak basitleştirmiştir. Yaptığı şey, padişah başlığı altında gelişmeleri sıralamak ve böylece bilgiyi gruplamaktır. Böylece kavramsal olarak gruplanmış olan konunun öğrenilmesi kolaylaşmıştır. Aralıklı öğrenme zamanla, konunun yapısı bütün ve parça ile, anlamsal çağrışım ön bilgi ile, algısal ayırt edilebilirlik ise konunun dikkat çekmesi ile ilgili seçeneklerdir.

CEVAP: C

11. Soruda ipucu olan şey genel ve alt başlıklar ifadeleridir. Burada genel ile kastedilen şey konunun bütünlüğüdür. Engin Bey, öncelikle öğrencilerinin bütünü görmesini istemiş, daha sonra ise bütünden parçaya doğru gelmiştir. Peki Engin Bey, son parçaya gelince tekrar bütüne ulaşmış olmayacak mıdır? Evet, bütüne ulaşmış olacaktır. O hâlde Engin Bey, konuyu bütün-parça-bütün şeklinde öğretmeye çalışmıştır. Peki bütün-parça tartışması hangi seçenekle ilgilidir? Tabii ki konunun yapısıyla.

CEVAP: C

12. Ahmet son gece çalışmış, Mehmet ise sürekli ders çalışıyormuş. Soruda dikkate alınması gereken kısım burasıdır. Çok açık ki buradaki tartışma konusu çalışmaya ayrılan süreye ilişkindir. Ahmet, son gece çalışmış ve daha yüksek puan almıştır, bu durum toplu öğrenmenin öğrenme üzerine olan etkisini göstermektedir. Mehmet ise aralıklı öğrenmiştir. Sözel derslerde toplu öğrenme kısa vadede daha yüksek puanlar getirebilir.

CEVAP: C

1. Fizik Öğretmeni Mehtap Hanım, dersinde yapmış olduğu ilk sınavın sonuçlarını, öğrencilere yaptıkları hataları da göstererek açıklamıştır. Mehtap Hanım, öğrencilerin ikinci sınavdaki başarılarının arttığını gözlemlemiştir.

Mehtap Öğretmen'in öğrencilerine sınav sonuçlarını yaptıkları hatalarla birlikte açıklaması öğrenme sürecinde aşağıdaki faktörlerden hangisinin önemini ortaya koyar?

A) Kavramsal gruplama
B) Aralıklı ya da toplu öğrenme
C) Dönüt
D) Olumlu aktarma
E) Olumlu pekiştirme

2. **Aşağıdaki örneklerin hangisinde, öğrenmeyle ilgili bir olgu söz konusudur?**

A) Dört aylık Özlem bebeğin destekle oturmaya başlaması
B) Yedi aylık Büşra bebeğin süt diş çıkarması
C) Yedi aylık Mahmut'un desteksiz oturmaya başlaması
D) On iki aylık Zeynep bebeğin acıktığında mama demesi
E) Dört aylık Hale bebeğin ba-ba, da-da gibi sesler çıkarması

3. **Öğrenme psikolojisine ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?**

A) Edimsel koşullanmanın temel ilkesi, etki yasasıdır.
B) Tepkisel koşullanmanın temel ilkesi, bitişikliktir.
C) Davranışçı kuramlarda öğrenme yerine koşullanma kavramı kullanılır.
D) Tepkisel koşullanmada pekiştireç organizmanın çabasından bağımsızdır.
E) Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre öğrenme hemen performansa yansır.

4. **Aşağıdakilerden hangisinde öğrenme ile ilgili bir olgu söz konusu değildir?**

A) İşe geciken Ayşe'nin taksiye binmesi
B) Dişi ağrıyan Hasan'ın ilaç alması
C) Terleyen Hayri'nin soğuk su içmemesi
D) Çok alkol aldığı için başı ağrıyan İdris'in soda içmesi
E) Beden ısısı düşen Pelin'in titremesi

5. Öğrencilere "Ders Çalışma Taktikleri" konulu bir seminer veren okul psikolojik danışmanı Avni Bey, "Konuları biriktirip sınava yakın zamanlarda çalışmak yerine, her gün bir plan dâhilinde az da olsa çalışmak daha yararlı olur ve bilgilerinizi kalıcı kılar." şeklinde konuşarak onlara içgörü kazandırmak istemiştir.

Okul Psikolojik Danışmanı Avni Bey, bu sözleriyle öğrenmeyle ilgili aşağıdaki faktörlerden hangisine vurgu yapmayı hedeflemiştir?

A) Parça ya da bütün hâlinde çalışma
B) Genel uyarılmışlık düzeyi
C) Aralıklı ya da toplu öğrenme
D) Tekrar
E) Sonuçlar hakkında bilgi

6. **Okul Rehber Öğretmeni Avni Bey'in öğrencilerinin yorulması ve dersten kopması tehlikesine işaret etmesi öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açılanabilir?**

A) Olgunlaşma
B) Hazırbulunuşluk
C) Güdülenme
D) Fizyolojik durum
E) Genel uyarılmışlık hâli

7. 13 aylık olan tek yumurta ikizlerinden Ayşe yürümeye başladığı için evde ve parkta dolaşabildiği için çevresini daha rahat keşfetmekte ve çevresindeki çocuklarla daha rahat iletişim kurabilmektedir. İkizi Aliye ise henüz yürüyemediği için öfkelenmekte ve sürekli ağlamaktadır.

Ayşe ile Aliye arasındaki yukarıda belirtilen farklılığın nedeni aşağıdakilerden hangisi olamaz?

A) Zekâ
B) Olgunlaşma
C) Güdülenme
D) Hazırbulunuşluk
E) Türe özgü hazır oluş

8. Sınıf Öğretmeni Şermin Hanım, bu sene ikinci sınıfları okutmaktadır. Yıllık plana göre hareket etmeye çok dikkat eden Şermin Hanım, plana göre konu olarak çıkarma işlemine başlayacaktır. Şermin Hanım, çıkarma işlemine başlamadan önce, toplama işlemini öğrencileri için özetlemiş ve çıkarma işlemini toplama işlemiyle ilişkilendirerek öğrencilerine öğretmeye çalışmıştır.

Şermin Hanım'ın çıkarma işlemine başlamadan önce öğrencilerinin ön bilgilerini tazelemesi, aşağıda verilmiş olan öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal çağrışım
B) Algısal ayırt edilebilirlik
C) Hazırbulunuşluk
D) Dönüt
E) Telaffuz edilebilirlik

9. Köpekler türlerine göre farklı özellikler gösterirler, bu özellikler birbirinden çok farklı olabilirler. Örneğin bir Sibirya kurdu, eğitim alsa bile, çoban köpeği; bir kangal köpeği ise narkotik köpeği olamaz.

Köpekler arasında gözlemlenen bu farklılığın nedeni aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Türe özgü hazır oluş
B) Olgunlaşma
C) Büyüme
D) Güdülenme
E) Dikkat bozukluğu

10. Ortaokulda tarih öğretmeni olan Hülya Hanım, derste işitsel, görsel materyallerin kullanılmasına çok dikkat etmektedir, zira tarih dersinin sadece sözel olarak anlatılması öğrencilerinin modunu düşürmekte ve derste uyumalarına yol açmaktadır. Hülya Hanım ayrıca derste emir verici uyarıcılar kullanarak (altını çizin, farklı kalemle yazın gibi) öğrencilerini sürekli derste aktif olmaya yöneltmektedir.

Tarih Öğretmeni Hülya Hanım'ın bu uygulaması öğrenme konusuyla ilgili olarak aşağıda verilmiş olan faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal çağrışım
B) Hazırbulunuşluk
C) Algısal ayırt edilebilirlik
D) Dikkat
E) Güdülenme

11. **Öğrenmeye ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) Bir davranışın öğrenme olabilmesi için yaşantı zorunludur.
B) Öğrenme doğrudan olabildiği gibi dolaylı da olabilir.
C) Öğrenme istendik ve kasıtlı olmalıdır.
D) Öğrenme nispeten kalıcı izli olmalıdır.
E) Öğrenme bireysel olabildiği gibi iş birliği yoluyla da mümkündür.

12. Bir ortaöğretim okulunda Türkçe öğretmeni olan Esra Hanım, ödevini yapmayan öğrencilerine eksi vermiştir.

Esra Hanım'ın bu uygulaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Uyarıcı
B) Tepki
C) Karşılık
D) Performans
E) Güdülenme

1. Soruda dikkat çekici olan nokta Mehtap Öğretmen'in kendi dersinde yapmış olduğu sınavın sonuçlarını öğrencileriyle paylaşması ve sınavda her bir öğrencinin yapmış olduğu hataları onlara göstermesidir. Böylece öğrenciler hatalarını öğrenmişler ve konu eksikliklerini gidermişlerdir. Bunu nereden anlıyoruz peki? Bunu sonraki sınavda benzer konularda öğrencilerin doğru yaptıklarını ve başarı notlarını artırmalarından anlıyoruz. Bu durumda öğrencilerin başarılarını artıran şey nedir? Öğretmenin her bir öğrencinin eksikliklerini onlara göstermesi ve hatalarının üzerinde durmasıdır. Bundan dolayı bu sorunun cevabı dönüttür. Dönüt, öğrencinin davranışlarının sonuçları hakkında bilgi alması ve ne kadar öğrendikleri hakkında bilgilendirilmeleridir. Dönütün diğer adı ise sonuçlar hakkında bilgi almadır.

CEVAP: C

2. Öğrenme, yaşantı sonucunda ortaya çıkan nispeten kalıcı izli davranış değişikliğidir. Eğer bir davranış değişikliği kendiliğindense olgunlaşma örneğidir. Bu bilgiler ışığında sorunun seçeneklerine baktığımızda A ve C seçeneklerinde olgunlaşma örnekleri görmekteyiz, zira destekle oturmak ve desteksiz oturmak kendiliğinden ortaya çıkan davranış örnekleridir, bu davranışlar yaşantıdan bağımsızdır, zamanı geldiğinde ortaya çıkar. Süt diş çıkarmak olgunlaşma örneğidir, zira kendiliğindendir ancak süt dişlerin uzaması denilmiş olsaydı büyümeye gitmemiz gerekirdi. Dört aylık Hale'nin ba-ba, da-da gibi sesler çıkarması da olgunlaşma örneğidir, zira dünyanın her yerinde çocuklar babıldama evresinde bu sesleri çıkarırlar, hatta doğuştan sağır çocuklarda da bu sesler ortaya çıkar. Bu da bu seslerin çevreden bağımsız olduğunu gösterir. Peki, on iki aylık Zeynep'in acıktığında mama demesi yemek istediğini gösterir ki bu sözcük çocuğun çevresinden duyması sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu kavramın ortaya çıkmasında çevre olduğu için bu öğrenme örneğidir.

CEVAP: D

3. Edimsel koşullanmanın temel ilkesi etki yasasıdır, bu yasaya göre istemli davranışlarımızın sonuçları vardır ve bu sonuçlar davranışın devam edip etmemesini belirler. Tepkisel koşullanmanın temel ilkesi ise bitişikliktir, bitişiklik iki uyarıcının zaman ya da mekânda yan yana olma hâlini ifade eder. Davranışçı kuramlar koşullanma kavramını kullanırken bilişsel kuramlar öğrenme kavramını kullanırlar. Tepkisel koşullanmada organizma edilgendir ve uyarıcı/pekiştireç tepkiden önce verilir, bundan dolayı D seçeneğindeki ifade doğrudur. Yanlış olan seçenek ise E seçeneğidir, zira Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre öğrenme, ihtiyaç hâlinde performansa yansır. Bu noktada hemen ertelenmiş taklit kavramı hatırlanmalıdır.

CEVAP: E

4. ÖSYM'nin çok sevdiği bir soru tarzı bu. Öğrenme olabilmesi için davranışın yaşantı sonucunda kalıcı olarak değişmesi gerekir. Bu tür durumlarda mağara ya da bebek metaforu işini görür. Mağarada büyümüş olsaydı çocuk bu davranışı yapabilir miydi, yoksa yapamaz mıydı? Bebek dünyaya geldiği anda yapabilir mi bunu, yoksa yapamaz mı? Bu iki yol problemi çözmenizi kolaylaştırır. Mağarada taksi olmaz (O hâlde öğrenmedir bu.), ilaç olmaz (O hâlde öğrenmedir bu.), soğuk suyun zararını içmeden bilemezsiniz (Yani yaşantı var, o hâlde öğrenmedir bu.), aşırı alkol almanın feci sonuçlarını hafifletmek için ne iyi gelir, bunu ancak yaşantı sonucu öğrenebiliriz. Peki, beden ısımız düşünce titremek, bu mağarada da olur, bebek dünyaya geldiği anda da olur. O hâlde bu yaşantıdan bağımsızdır, bu öğrenme değildir. Bu vücudumuzun iç dengesini sağladığı için buna "homeostatik tepki" adı verilir.

CEVAP: E

5. Soruda dikkat çekici olan husus okul psikolojik danışmanın Avni Bey'in sözlerinin zamanla ilgili olmasıdır. Avni Bey kısaca ders çalışmayı son güne bırakmak yerine, zamana yaymanın önemine işaret ediyor. Diğer bir ifadeyle, planlı ve programlı ders çalışmanın kalıcı bir başarı sağladığını ve öğrenciye daha fazla yarar getirdiğini söylemeye çalışıyor. Sorudaki "konuları biriktirmek" toplu çalışmaya, "her gün" ifadesi de aralıklı öğrenmeye işaret etmektedir. Bundan dolayı cevap aralıklı ya da toplu öğrenmedir. Parça ya da bütün hâlinde çalışma, konunun yapısıyla ilgilidir, zamanla değil. Genel uyarılmışlık düzeyi, gün içindeki algılama derecemizdir, sonuçlar hakkında bilgi almak ise aklımıza dönütü getirmelidir.

CEVAP: C

6. Öğrencilerin sürekli uyarıcılara maruz kalması bir süre sonra yorgunluğa yol açacağı için öğrencilerin algısını azaltmaktadır. Psikolojik Danışman Avni Bey'in işaret ettiği yorulma süreci algılamanın düşmesini içermektedir. Öğrenmenin gerçekleşmesinde duyu organlarının uyarıcı alması ve işleyen belleğin kapasitesi kadar uyarıcı alarak işlemesi çok önemlidir. Algılamaya işaret eden kavram genel uyarılmışlık düzeyidir. Yorgunluk, açlık, uykusuzluk gibi fizyolojik ihtiyaçlar algılamayı, yani uyarılmışlık düzeyini etkilemektedir. Uyarılmışlığın düşmesi ise öğrenme miktarın azalmasına neden olmaktadır. Seçeneklerde yer alan fizyolojik durum, sağlık demektir. Yukarıdaki paragrafta sağlık sorunlarına işaret edilmediği için bu seçeneğe gidilmemelidir.

CEVAP: E

7. Ayşe ile Aliye tek yumurta ikizleri olmalarına karşın gelişimde farklı bir seyir izlemektedirler. Ayşe yürümenin getirdiği avantajları kullanarak çevresini keşfetme, sosyalleşmekte ve kendini mutlu hissetmektedir, Aliye de ise durum tam tersidir. Bu durum gelişimin bütünlük ve bireysel farklılıklar ilkeleriyle alakalıdır. İki kardeş arasındaki farklılığın pek çok nedeni olabilir: Zekâ (yetenekler), olgunlaşma düzeyi, güdülenme, hazırbulunuşluk, dikkat... Peki bu farklılığın nedeni ne olamaz? İkisi de insan yavrusu olduğuna göre, aynı türe ait olduklarına göre, faklılığın nedeni türe özgü hazır oluş olamaz.

CEVAP: E

8. Soruda dikkat çeken husus ön bilgi vurgusudur. Bir soruda ön bilgi varsa aklımıza pek çok seçenek gelebilir. Bu noktada soru köküne çok dikkat etmemiz gerekmektedir. Mevcut soruda ön bilgi aklımıza anlamsal çağrışım ve hazırbulunuşluk kavramlarını getirmelidir. Peki, cevap hangisi, nasıl hareket etmeliyim? Bu tür sorularda soru köküne bakarak hareket etmemiz gerekir. Soru kökünde öğrencilerin ön bilgisine vurgu yapılmıştır. Bu durumda bireyden kaynaklı öğrenmeyi etkileyen faktörler aklımıza gelmelidir ki bunlar hazırbulunuşluk ve transferdir. Transfer seçeneklerde olmadığına göre hazırbulunuşluğa gitmemiz gerekir. Soru kökünde konudan kaynaklı ifade olsaydı bu durumda aklımıza anlamsal çağrışıma gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: C

9. Köpekler arasındaki bu farklılığın nedeni doğuştan getirdikleri biyolojik özelliklerdir. Eğer eğitim ve çevre organizmanın davranışlarında bir değişiklik yaratmıyorsa söz konusu özellikte kalıtım çalışıyor demektir. Doğuştan getirilen ve organizmanın davranışlarını sınırlandıran bu biyolojik alt yapıya "türe özgü hazır oluş" adı verilir. Kangal köpekleri doğuştan çoban köpeği olma özellikleriyle doğarlar, bu biyolojik yatkınlıktan dolayı rahatlıkla bu görev için eğitilebilirler ancak Sibirya kurdu tüm eğitim sürecine karşın, biyolojik özelliklerinden dolayı bu göreve uygun değildir. Bu farklılık türe özgü alt yapıdan kaynaklanmaktadır.

CEVAP: A

10. Öğrenmeyi etkileyen faktörler çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbıdır. Soruda Hülya Hanım'ın dersi duyu organlarına hitap eden zengin bir materyalle işlediği bununla yetinmediği ve ayrıca emir verici uyarıcılara da başvurduğu söylenmiştir. Peki bir öğretmen bunları neden yapar? Derste öğrencilerin dikkatini artırmak için değil mi? Soru kökünde çok önemli bir vurgu daha var: Konudan kaynaklı faktörlerde ifadesi. Düz sorulduğunda sıkıntı yaratabilen seçenekler var bu soruda ancak soru kökü bizi konudan kaynaklı faktörlerle sınırlandırmıştır. Dikkatle bağlantılı konudan kaynaklı faktör hangisidir? Tabii ki algısal ayırt edilebilirlik olacak cevap.

CEVAP: C

11. Öğrenmenin birtakım kriterleri vardır. Öğrenme yaşantı / çevre yoluyla davranışlarda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişikliğidir. Bu itibarla davranış değişikliğinin kalıcı izli olması ve yaşantı sonucunda meydana gelmesi zorunludur. Birey kendi yaşantısı yoluyla öğrenebildiği gibi başkasından da öğrenebilir. Yine birey kendi başına öğrenebildiği gibi çevresindeki insanların katkılarıyla da öğrenebilir. Fakat öğrenme istendik olmak zorunda değildir, öğrenme olumsuz örnekleri de içerebilir. İstendik ve kasıtlı ifadeleri aklımıza eğitimi getirmelidir.

CEVAP: C

12. Soruda dikkat çekici nokta Esra Hanım'ın ödevini yapmayan öğrencilerine eksi vermesidir. Bu uygulama aklımıza cezayı getirmelidir ancak seçeneklerde ceza kavramı yok. Bu durumda nasıl düşünmeliyiz? Öğretmenin öğrencisine yönelik bu tepkisi dönüt, karşılık gibi kavramlarla da açıklanabilir. Seçeneklerde dönüt de yok, var olan kavram karşılıktır. Karşılık bir tepkiye verilen tepki olarak tanımlanmaktadır. Öğrencinin tepkisi ödev yapmamaktır, öğretmenin tepkisi ise eksi vermektir. Bu itibarla sorunun cevabı karşılıktır. O hâlde seçeneklerde ceza ya da dönüt olsaydı onlar da cevap olabilirlerdi.

CEVAP: C

1. Ahmet uzun süre jimnastik kursuna gitmiştir. Daha sonra evine yakın bir futbol kulübünün alt yapısına yazılan Ahmet, vücudunun daha esnek olmasından dolayı arkadaşlarından daha başarılı olmuş ve antrenörlerinin dikkatini hemen çekmiştir.

Ahmet'in futbolda arkadaşlarından daha önde olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Aralıklı öğrenme
B) İleriye ket vurma
C) Öğrenmenin aktarılması
D) Parçalara bölerek öğrenme
E) Alışma

2. Sınıf Öğretmeni Şermin Hanım, toplama işlemine yönelik olarak tahtaya örnekler yazar ve öğrencilerinden tahtaya kalkıp çözmelerini ister. Parmak kaldıran öğrencilerden biri olan Poyraz'ı tahtaya kaldırır. Poyraz sorunun cevabını altına yazdıktan hemen sonra öğretmenin yüzüne bakar ancak işlemi yanlış yaptığı için Şermin Hanım yüzünü buruşturur. Poyraz son derece üzgün bir şekilde yerine oturur.

Bu olayda, Şermin Hanım'ın yüzünü buruşturması, öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Transfer
B) Güdülenme
C) Dönüt
D) Genel uyarılmışlık düzeyi
E) Odaklanma

3. Lise Matematik Öğretmeni Elif Hanım, konu anlatımından sonra öğrencilerinin bol miktarda soru çözmelerini çok önemsemektedir. Bunun için her dersin sonunda belli miktarda sorudan oluşan bir testi öğrencilerine vererek sınıfta çözmelerini istemektedir. Elif Hanım, öğrencilerinden soruları cevapladıktan sonra bir sonraki sayfada verilen cevaplara bakmalarını, doğru ve yanlışlarını belirlemelerini bekler. Böylece öğrencilerinin öğrenme eksikliklerini görmelerini ve işledikleri konunun hangi kısmına odaklanmaları gerektiğini fark etmelerini sağlamış olur.

Elif Hanım'ın bu uygulaması, aşağıdaki öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisinin kapsamındadır?

A) Türe özgü hazır oluş
B) Olgunlaşma
C) Dönüt
D) Aralıklı öğrenme
E) Konunun yapısı

4. I. Konunun yapısı
II. Transfer
III. Etkin katılım
IV. Aralıklı öğrenme

Yukarıda verilen öncüllerden hangileri öğrenmeyi etkileyen dışsal faktörlerden biri değildir?

A) Yalnız II
B) II ve III
C) Yalnız III
D) II, IIII ve IV
E) I ve II

5. Özellikle sınıf öğretmenleri öğrencilerinin fizyolojik ihtiyaçlarıyla daha fazla ilgilenirler, zira bilirler ki öğrencilerinin aç ya da susuz olması onları derstеki performansı etkiler. Bundan dolayı öğrencilerinin kahvaltı yapmalarına, diğer temel ihtiyaçların giderilmesine çok özen gösterirler.

Sınıf öğretmenlerinin dikkate aldığı bu özellikler, öğrenmeyi etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle öncelikle ilgilidir?

A) Hazırbulunuşluk
B) Transfer
C) Bireysel faklılıklar
D) Türe özgü hazır oluş
E) Genel uyarılmışlık düzeyi

6. **Aşağıdakilerden hangisinde organizmayı harekete geçiren güç dışsal değildir?**

A) Buğra'nın antrenörünün gözüne girmek için antrenmanda çok çalışması
B) İş görüşmesine giden Oktay'ın işe kabul edilmek için takım elbise giymesi
C) Kurum Müdürü Delil'in patronun işe geldiği günlerde daha fazla çalışması
D) Resim yapmayı çok seven Koray'ın tekniğini geliştirmek için kursa gitmesi
E) Sınava geç kalmak istemeyen Kemal'in sınav yerine erken gitmesi

7. **Öğrenme kuramlarına göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

A) Bilişsel kuramlar; öğrenmeyi bilgiyi yorumlama tarzındaki bir değişme olarak görürler.

B) Tepkisel koşullanmada, nötr uyarıcı ile koşulsuz uyarıcının verilme zamanı koşullanmanın sağlanmasında çok önemlidir.

C) Edimsel koşullanmada, davranışın devam edip etmeyeceğini davranışların sonuçları belirlemektedir.

D) Amaçlı Davranışçılık Kuramı'na göre organizma harekete geçmeden önce bir takım beklentiler oluşturur.

E) Bağ Kuramı'na göre öğrenmeler hemen performansa yansımayabilir.

8. **Aşağıdakilerden hangisi öğrenmenin en uygun tanımıdır?**

A) Yaşantı yoluyla meydana gelen istendik ve kasıtlı davranış değişikliği

B) Kendiliğinden ortaya çıkan oldukça kalıcı izli değişme

C) Bireyin içerisinde yaşadığı kültürün değerlerini kazanma süreci

D) Bireyin çevresiyle etkileşiminde meydana gelen değişme

E) Yaşantılar yoluyla meydana gelen nispeten kalıcı davranış değişikliği

9. **Aşağıdaki örneklerin hangisinde öğrenmeyle ilgili bir olgu söz konusu değildir?**

A) Ünlü bir sanatçıyı gören Buğra'nın onunla fotoğraf çektirmesi

B) Bisiklet süren Seher'in motosiklet kullanırken dengesini kolay sağlaması

C) Çarpım tablosunu ezbere bilen Doruk'un bunu aritmetik işlemlerde kullanması

D) Bir televizyon programında yemek tarifi izleyen Duygu'nun aynı tarife göre yemek yapması

E) Top oynarken ayağını inciten Koray'ın yürümede zorlanması

10. **Aşağıdakilerden hangisi öğrencinin dikkatini artırmaz?**

A) Sınıfta sıra dışı örnekler vermek

B) Öğrenciyle göz teması kurmak

C) Dersi zengin uyarıcılarla işlemek

D) Aynı ses tonuyla ders anlatmak

E) Sınıfta bilişsel dengesizlik yaratmak

11. Öğrenme doğrudan gözlemlenemez ancak performans üzerinden tahmin edilebilir.

Öğrenme ve performansa ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Performans öğrenmenin davranışa yansımış halidir.

B) Davranışçılar belli bir andaki performansa bilişselciler ise süreç içindeki performansa bakarlar.

C) Hasta olduğu için sınava giremeyen kezban hiç performans göstermemiştir.

D) Matematik sınavından 90 alan Büşra çok yüksek performans göstermiştir.

E) Hasta olduğu hâlde sahne alan bir pop sanatçısı hiç performans göstermemiştir.

12. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Aydın Bey, "Fatih Sultan Mehmet patates yemiş midir sizce?" biçiminde bir soru yöneltmiştir öğrencilerine öğrencilerinden Bekir söz alarak "Yemiş olamaz öğretmenim çünkü o zaman Amerika Kıtası henüz keşfedilmemişti." şeklinde cevap verir. Bunun üzerine Aydın Bey, Bekir'i sınıfta över ve ona teşekkür eder.

Aydın Bey'in Bekir'i övmesi ve ona teşekkür etmesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Performans

B) Refleks

C) Karşılık

D) Kültürleme

E) Hazır bulunuşluk

1. Harika bir soru kalıbı bu ve sık sık karşımıza çıkacaktır. Ahmet ve arkadaşları arasında bir fark var: ön yaşantı ya da bilgi farkı. Ahmet uzun süre jimnastik kursuna gitmiştir. Bunun Ahmet'in bedenine getirdiği fazladan bir motor esneklik vardır, arkadaşlarının ise bu türden bir ön yaşantısı yoktur. Bu çocukların tümü şimdi bir futbol kulübünün alt yapısında top oynamaktadırlar. Ahmet, jimnastikten gelen ön bilgi ve kazanımları sayesinde arkadaşlarından çok daha başarılı olmuştur. Bu farkı ne ile açıklayabiliriz? Tabii ki olumlu transfer ile. Seçeneklerde transferin diğer adı olan, öğrenmenin aktarılması kavramı kullanılmıştır. Olumlu transferde birey bir alandaki ön bilgilerini (burada jimnastik), başka bir alanda kullanmaktadır (burada futbol).

CEVAP: C

2. Öğrenmeyi etkileyen faktörler çok sık sorulan bir konu başlığıdır. Soruda Şermin Hanım'ın yüzünü buruşturmasının neyle açıklanabileceği sorulmuştur. Peki, Şermin Hanım yüzünü neden buruşturmuştur? Poyraz'ın tahtadaki soruya ilişkin cevabını görünce Şermin Hanım yüzünü buruşturmuştur. Öğretmeninin yüzüne bakan Poyraz, öğretmenin yüzündeki buruşuk ifadeyi görünce yanlış yaptığını anlamış ve mutsuz bir şekilde yerine oturmuştur. Bu durum öğretmenin yüzündeki ifadenin, Poyraz'ın yaptığı tepkinin sonucuna ilişkin bilgi verdiğini göstermektedir. Tepkinin sonuçları hakkında bilgi almak, aklımıza dönüt ya da geri bildirimi getirmelidir.

CEVAP: C

3. Elif Hanım sadece ders anlatmıyor, her dersin sonunda öğrencilerine test vererek soru çözmelerini istiyor. Peki bu soru çözümleriyle neyi hedeflemektedir Elif Hanım? Diğer bir ifadeyle Elif Hanım, bu uygulamasıyla nereye varmaya çalışmaktadır? Öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tespit ederek onların farkına varmasını sağlamak ve ayrı bir çalışma ile bu eksiklikleri gidermek. Peki, öğrenciler konuyu öğrenip öğrenmediklerini nasıl fark edeceklerdir? Tabii ki soruların cevaplarına bakarak ve sonuçlar hakkında bilgi alarak. İşte bu bizi dönüt ya da geri bildirim kavramına götürecektir. Bu uygulamasıyla Elif Hanım, öğrencilerinin dönüt alarak (Sorunun cevabına bakmak öğrenciye dönüt sağlar.) öğrenme eksikliklerini tespit etmeyi hedeflemektedir.

CEVAP: C

4. Harika bir soru kalıbı, bu türden bir mantık üzerinden henüz soru sorulmadı ancak bir gün sorulacak, aman dikkat!!! Öğrenmeyi etkileyen faktörleri içsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayırırız. İçsel faktörlerle öğrenciden kaynaklı unsurları, dışsal faktörlerle yöntem ve konudan kaynaklı faktörleri kastederiz. Peki soru kökünde dışsal faktörlerden olmayanı bulmamız isteniyor bizden. Bu ne demek? Hangileri bireyden kaynaklıysa onları tespit edeceğiz. Şimdi öncüllere baktığımızda konunun yapısı, aralıklı öğrenme ve etkin katılım öğrenmeyi etkileyen yöntemden kaynaklı faktörlerdir, o hâlde bunlar dışsaldır. Peki transfer? Transfer, öğrencinin bir alandaki ön bilgisini başka bir alanda kullanmasıdır. Bu itibarla transfer bireyden kaynaklı faktörlerden biridir ve içseldir.

CEVAP: A

5. Soruda ipucu olan şey fizyolojik ihtiyaçların öğrenmeyi etkilemesi görüşüdür. Bu durum aklımıza algılamayı getirmelidir. Fizyolojik ihtiyaçlarımızın az ya da çok giderilmesi bizim için neden bu kadar önemlidir? Zira bu ihtiyaçlarımızın giderilme derecesi, uyarıcıları algılama derecemizi belirlemektedir. Bundan dolayı öğretmenler, özellikle sınıf öğretmenleri, öğrencilerinin fizyolojik ihtiyaçlarına duyarlıdırlar. Algılamayı etkileyen faktör ise genel uyarılmışlık düzeyidir. Öğrenme ile genel uyarılmışlık düzeyi arasında çan eğrisi (ters u) ilişkisi vardır. Genel uyarılmışlık düzeyi, fizyolojik ihtiyaçların yanı sıra, ortamın özelliklerinden ve kaygıdan da etkilenmektedir. Dolayısıyla bu üç durum sorularda vurgulanmışsa aklımıza genel uyarılmışlık düzeyi gelmelidir.

CEVAP: E

6. Güdülenme ve türleri çok sık karşımıza çıkmaktadır. Güdülenme, ihtiyaçlarımızın farkına varma ve davranışa geçmek için istekli hâle gelmedir. İki tür güdülenme eğilimi vardır: İçsel ve dışsal. İçsel güdülenmede ağırlıklı olarak fizyolojik ihtiyaçlar; dışsal güdülenmede ise ağırlıklı olarak dışsal ihtiyaçlar vardır. İçsel güdülenmede organizma kendiliğinden hareket ederken, dışsal güdülenmede ödüle ulaşmak ya da cezadan kaçınmak için harekete geçer. Soruda dışsal olmayan güdülenme (yani içsel olanı) sorulmuştur. A seçeneğinde göze girmek, B seçeneğinde işe kabul edilmek için takım elbise giymek, C seçeneğinde otorite varsa daha fazla çalışılması, E seçeneğinde olumsuz bir durumla karşılaşmamak için tedbir almak birer dışsal güdülenme örneğidir. Bu seçeneklerde ya ödüle ulaşma ya da cezadan kaçınma eğimli vardır. D seçeneğinde ise ilgisi olan ve bundan dolayı harekete geçmiş bir birey var. Bundan dolayı burada içsel güdülenme vardır.

CEVAP: D

7. Bu tür sorular zor sorulardır zira seçeneklerin kapsamı son derece geniştir. Bilişsel kuramlara göre öğrenme, yorum değişikliği ya da bilgiyi işleme tarzındaki bir değişmedir (O hâlde A doğrudur). B seçeneğinde bitişiklik ilkesine vurgu yapılmıştır, bitişiklik ilkesi olmadan koşullanma olmaz, bu itibarla bu bilgi doğrudur. Edimsel Koşullanma'nın temel ilkesi etki yasasıdır, bu yasaya göre tepkiyi sonuçları kontrol eder (pekiştirme ve ceza), bundan dolayı C seçeneğindeki bilgi doğrudur. Tolman'ın yaklaşımı olan Amaçlı Davranışçılık'ta, organizma rastgele hareket etmez, hareket etmeden önce gözlem sonucu birtakım beklentiler oluşturur ve daha sonra bu beklentilere göre hareket eder. E seçeneğinde Thorndike'a göre verilmiş olan bilgi yanlıştır. Thorndike bir davranışçıdır ve davranışçık kuramlara göre öğrenmenin olabilmesi performansa yansımasına bağlıdır. Eğer öğrenme performansa yansımamışsa orada öğrenme yoktur. Bu itibarla öğrenme içsel değil, dışsaldır.

CEVAP: E

8. Öğrenme, öğretmen adaylarının bilmesi gereken bir kavramdır. Bundan dolayı bu sorulan bir soru kalıbıdır. Öğrenme, yaşantı ya da tekrar sonucunda davranışlarda meydana gelen nispeten kalıcı izli değişikliğidir. Bundan dolayı cevap E seçeneğidir. A seçeneğinde eğitimin, B seçeneğinde olgunlaşmanın, C seçeneğinde kültürleme ya da sosyalizasyonun tanımına yer verilmiştir. D seçeneğindeki bilgi çeldiricidir. D seçeneğindeki bilgi her ne kadar öğrenmeyi akla getirse de, bu tanımdan geçici davranışlara da gidilebilir. Bundan dolayı yaşantı sonucunda meydana gelen her davranış değişikliği öğrenme değildir.

CEVAP: E

9. Öğrenmede davranışın yaşantı yoluyla kalıcı olarak değişmesi gerekir. Buğra'nın sanatçıyla fotoğraf çektirmesi, bisiklet sürmede dengenin kolay sağlanması, Seher'in çarpım tablosunu aritmetik işlemlerde kullanması, Duygu'nun izlemiş olduğu bir programdaki tarife göre yemek yapması yaşantı yoluyla meydana gelmiş kalıcı davranış değişiklikleridir. Bundan dolayı bu seçeneklerdeki davranışlar birer öğrenme örnekleridir. Ancak E seçeneğindeki ifade yaşantı sonucu olmasına karşın öğrenme olarak görülemez zira buradaki değişiklik kalıcı değil, geçicidir. Koray'ın ayağı iyileşince tekrar eskisi gibi yürümeye devam edecektir.

CEVAP: E

10. Dikkat öğrenmeyi etkileyen faktörlerden biridir. Sınırlı bir kaynak olan dikkat artırmak için öğretmene düşen görevler vardır. Sıra dışı örnekler, göz teması kurmak, duyu organlarına hitap eden uyarıcılar kullanmak ve derste öğrencinin kafasını karıştıran sorular sormak ya da bilgi vermek öğrencilerin dikkatini artırır. Ancak hep aynı ses tonu kullanmak bir süre sonra alışmaya yol açar ve öğrencilerde sıkılmaya neden olur. Bundan dolayı öğrencinin dikkatini azaltır.

CEVAP: D

11. Öğrenmenin davranışa yansımasına performans denir. Öğrenme içsel, performans dışsaldır. Davranışçı öğrenme kuramlarında an, bilişsel öğrenme kuramlarında ise süreç öremlidir. Öğrencinin sınav kağıdına yazdıkları performansını yanıtır. Bundan dolayı sınavdan 90 alan Büşra'nın yüksek performans göszerdiği söylenebilir. Sınava girmeyen bir öğrenci performans göstermiş olamaz, bundan dolayı C seçeneği doğrudur. Ancak sahne alan bir sanatçının düşük performans gösterdiği söylenebilir. Bundan dolayı E seçeneğindeki ifade yanlıştır.

CEVAP: E

12. Öğrenmeyi etkileyen faktörlere ilişkin sorular bu soruda Aydın Bey'in öğrencisi Bekir'i övmesi ve ona teşekkür etmesinden öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisiyle ilişkilendirebileceği sorulmuştur. Soruyu okurken aklınıza gelmesi gereken temel kavram pekiştirme olmalıdır. Ancak seçeneklerde pekiştirme kavramı bulunmamaktadır. Pekiştirmenin dahil olduğu daha kapsayıcı kavramımız karşılıktır. Karşılık, öğrencinin tepkisine öğretmenin verdiği tepki olarak değerlendirilebilir. Karşılık; pekiştirme, ceza ve görmezden gelme süreçlerini kapsamaktadır.

CEVAP: C

1. **Aşağıdakilerden hangisi klasik koşullanmanın ilkelerinden biri değildir?**

   A) Koşullu uyarıcıya gösterilen tepki benzer uyarıcılara da gösterilebilir.

   B) Nötr uyarıcı haberci özelliğini kazandığı anda koşullu uyarıcıya dönüşür.

   C) Ayırt etmede organizma koşullu uyarıcıyı diğer uyarıcılardan farklılaştırmayı öğrenir.

   D) Koşullu tepki sönmeden önce başlangıçta artış gösterir.

   E) Kendiliğinden geri gelmede koşullu tepki, ilk koşullu tepkiden daha zayıftır.

2. **Bir baba, parka gitmek isteyen çocuğuna aşağıdakilerden hangisinin söylediğinde Premack ilkesine göre davranmış olur?**

   A) Park dönüşünde hemen ödevlerini yapmalısın.

   B) Önce parka gidelim, sonra ödevlerini yaparsın.

   C) Ödevlerini bitirdiğinde parka gidebilirsin.

   D) Dilediğin zaman ödevlerini yapabilirsin, önce parka gidelim.

   E) Bugün ödevlerini yap, yarın parka gidebilirsin.

3. **Aşağıdakilerden hangisi olumsuz pekiştirmeye örnektir?**

   A) Öğretmenin derste konuşan Ayşe'ye söz hakkı vermemesi

   B) Annesinin odasını toplamayan Çınar'ın parka gitmesine izin vermemesi

   C) Ellini yıkayan Aras'a annesinin aferin demesi

   D) Elini yıkamak istemeyen Toprak'a annesinin el yıkattırması

   E) Odasının dağınıklığından rahatsız olan Ahmet'in odasını toplaması

4. **Watson'ın birçok olumsuz öğrenme davranışının ortadan kaldırılmasında etkili olan** "sistematik duyarsızlaştırma" **tekniği aşağıdaki tekniklerden hangisiyle daha çok ilişkilidir?**

   A) Bitişiklik

   B) Kademeli yaklaşma

   C) Bıktırma

   D) Kendiliğinden geri gelme

   E) Taşırma

5. I. Doğuştan getirilen tepkilerin yeni uyarıcılarla ilişkilendirilmesi

   II. Bir davranışın sıklığını azaltan ya da davranışı bastıran süreç

   III. Bir davranışın sıklığını artıran ya da davranışı güçlendiren süreç

   IV. Davranışın sonuçlarından etkilenmesi yoluyla gerçekleşen öğrenme

   Yukarıdaki açıklamalara karşılık gelen kavramlar, aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

   A) Tepkisel koşullanma – Pekiştirme – Ceza – Sosyal Öğrenme

   B) Klasik koşullanma – Ceza – Pekiştirme – Gestalt Kuramı

   C) Edimsel koşullanma – Pekiştirme – Ceza – Tepkisel koşullanma

   D) Klasik koşullanma – Ceza – Pekiştirme – Edimsel koşullanma

   E) Klasik koşullanma – Sönme – Pekiştirme – Bağ Kuramı

6. Ünlü bir üniversitenin maliye bölümünden mezun olan öğrenciler, her mezuniyet yıl dönümünde bir araya gelerek hem geçmişe dair hatıralarını canlı tutmakta hem iş tecrübelerini birbirlerine aktarmaktadırlar.

   Mezuniyet yıl dönümünde bir araya gelmeleri aşağıdaki pekiştirme tarifelerinden hangisiyle açıklanabilir?

   A) Değişken aralıklı B) Sabit oranlı

   C) Sabit aralıklı D) Sürekli

   E) Katışık

7. Çamaşır makinesinin yüksek ses çıkarmasından rahatsız olan Mehmet, problemi çözmek için makineyi fişten çekmiş, tekrar takmıştır. Ancak problem devam edince gider borusunu kontrol etmiştir. Bütün yolları deneyen ancak sorunu çözemeyen Mehmet, sonunda servisi çağırarak problemi çözmüştür.

Thorndike'ın öğrenme kuramına göre Mehmet'in problem çözme biçimi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Tepki çeşitliliği
C) Hazırbulunuşluk kanunu
D) Tepki analojisi
E) Çağrışımsal zıtlık

8. Ankara'ya yeni taşındığı için kimseyi tanımayan Kezban, beyaz eşya satın almak için tesadüfen bir beyaz eşya bayisine girmiştir. İhtiyaç duyduğu ürünleri buradan satın alan Kezban, hem ürünlerin kalitesinden hem de servis hizmetinden memnun kaldığı için sonraki alışverişlerini de buradan yapmaya devam etmiştir.

Thorndike'ın Öğrenme Kuramı'na göre Kezban'ın memnun kaldığı için bu bayiden alışveriş yapmaya devam etmesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Etkinin yayılması
B) Benzetme yoluyla tepkide bulunma
C) Çağrışımsal geçiş
D) Etki kanunu
E) Hazırbulunuşluk kanunu

9. Çamaşır makinesi bozulduğu için yenisini satın alma kararı alan Nurşen Hanım, tanıdığı bayi olmadığı için makineyi nereden alacağını bilemez. Sonraki gün çarşıya gittiğinde uzun süredir tanıdığı Rıza Bey'in bir bayiden beyaz eşya aldığını görünce makineyi oradan almaya karar verir.

Thorndike'ın Öğrenme Kuramı'na göre Nurşen Hanım'ın karar verme şekli aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Benzetme yoluyla tepkide bulunma
B) Çağrışımsal geçiş
C) Çağrışımsal zıtlık
D) Etkinin yayılması
E) Tekrar

10. Öğle yemeği için ilk kez gittiği bir restoranın yemeklerini beğenen Selen, sonraki günlerde de bu restorana gitmeye devam etmiştir. Ancak bir süre sonra restoran el değiştirdiği için yemek ve servis kalitesi düşmeye başlamıştır. Bundan dolayı Selen bu restorana gitmekten vazgeçmiştir.

Yukarıdaki bu durum bir davranışın devam etmesinde aşağıdaki kavramlardan hangisinin önemine işaret etmektedir?

A) Sönme
B) Alışma
C) Kendiliğinden geri gelme
D) Pekiştirme
E) Ceza

11. Davranışçı kuramlarda sık sık karşımıza çıkan sönme kavramı pekiştirilmediği için kazanılmış bir davranışın oradan kalkmasını ifade etmektedir.

Bu durum nazarı dikkate alındığında sönme kavramı ile aşağıdaki kavramlardan hangisi arasında paralellik kurulabilir?

A) Duyum
B) Alışma
C) Unutma
D) Hatırlama
E) Alışkanlık kazanma

12. 6 yaşındaki Mert, son günlerde yatağını ve odasını toplama davranışlarını ihmal etmeye başlamıştır. Bu durumu fark eden annesi, yaz tatilinde Mert'e verdiği tableti Mert'ten geri almıştır.

Mert'in davranışlarına yönelik olarak annenin başvurduğu uygulama aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) I. tip ceza
B) Dolaylı ceza
C) Olumsuz pekiştirme
D) Premack ilkesi
E) II. tip ceza

1. Tepkisel koşullanmada uyarıcı genellemesi vardır, A seçeneği uyarıcı genellenmesi örneğidir. Ayırt etme, uyarıcı genellemesinin tam tersidir, organizma diğer uyarıcılara tepki göstermekten vazgeçer ve sadece koşullu uyarıcıya tepki göstermeyi öğrenir. Her koşullu uyarıcı haberci özelliğine sahiptir ve bu özelliğini kaybettiği anda sönme gerçekleşir. Tepkisel koşullanmada kendiliğinden geri gelme vardır, geri gelen tepki son derece zayıftır ve kısa sürelidir. Tepkisel koşullanmada sönmede sönme patlaması olmaz, sönme patlaması edimsel koşullanmaya özgüdür, bundan dolayı D seçeneği yanlıştır.

CEVAP: D

2. Premack ilkesi ya da büyükanne kuralında organizmanın yapmak istemediği bir davranışı artırmak için yapmak istediği bir davranış pekiştireç olarak kullanılır. Böylece organizma yapmak istediği davranışa ulaşmak için ön koşul olarak yapmak istemediği davranış yapmak zorunda kalır. Böylece davranış davranışla pekiştirilmiş olur. Bu bilgiler ışığında organizma önce yapmak istemediği davranışı yapmalıdır, sonra diğer davranışı yapmalıdır, soruda buna bakılmalıdır. A, B ve D seçeneklerinde önce yapmak istediği davranışı yapacağından Premack ilkesine uygun bir durum söz konusu değildir. E seçeneğinde bitişiklik ilkesine uygun olmadığı için yanlıştır, zira Premack'ta iki davranış bitişik olmalıdır. C seçeneğinde önce ödevlerini yapacak (istemediği davranış), daha sonra parka gidecek (istediği davranış) durumu olduğu için Premack vardır.

CEVAP: C

3. Olumsuz pekiştirmede organizma ya kendisini rahatsız eden bir durumu (Bu ceza ya da olumsuz pekiştireçtir.) sonlandırır ya da tedbir alarak gelecekte oluşabilecek bir olumsuz durumu şimdiden sonlandırır, yani tedbir alarak olumsuz bir durumdan kaçınır. Tabii bu tür sorularda seçenek analizi yapmak çok önemlidir, böylece kavramları hem tekrarlamış oluruz hem de kavramın farklı soru tarzları üzerinden nasıl karşımıza çıkacağını görmüş oluruz. A seçeneğinde 2. tip ceza var, zira organizma derste konuşma hakkında alıkonulmuş (mahrum bırakma var). B seçeneğinde yine mahrum bırakma olduğu için 2. tip ceza var. C seçeneğinde olumlu pekiştirme var, zira organizmaya istediği bir uyarıcı verilmiş. D seçeneğinde organizmaya istemediği bir şey verilmiş, yani itici uyarıcı verilmiş. Nedir bu? Tabii ki 1. tip ceza. E seçeneğinde ise odasını toplayarak olumsuz durumu sonlandırmış Ahmet'in bu durumu olumsuz pekiştirme örneğidir.

CEVAP: E

4. Watson tarafından temelleri atılan ve Wolpe tarafından sistemli hâle getirilen sistematik duyarsızlaştırmada korku, endişe ve kaygı süreç içinde yavaş yavaş azaltılır. Bu tekniğin tipik özelliği süreç içinde olumsuz durumun azaltılması ya da ortadan kaldırılmasıdır. Bu durumda seçenekler içinde sürece dayanan bir teknik aramamız gerekir. Sürece dayanan ve yavaş yavaş hedef davranışın kazandırıldığı teknik kademeli yaklaşmadır. İki teknik arasında ortak nokta sürece dayanmaları, farklılık ise sistematik duyarsızlaştırmada olumsuz duyuşsal tepkiler ortadan kaldırılırken, kademeli yaklaşmada yeni istemli ve psikomotor bir davranışın öğretilmesidir.

CEVAP: B

5. Doğuştan getirilen tepkilerin (refleks ve duygu demek bu) yeni uyarıcılarla ilişkilendirilmesi tepkisel koşullanmada olur. Davranışı azaltan ya da bastıran uygulama cezadır, davranışı artıran ve devamını sağlayan uygulama ise pekiştirmedir. Davranışın sonuçları istemli davranışlarda olur, bu sonuçlar döner davranışı artırır ya da azaltır. Bu noktada aklımıza hemen etki yasası gelmelidir. Etki yasası edimsel koşullanmanın temel ilkesidir.

CEVAP: D

6. Pekiştirme tarifelerini ölçen bu soru kalıbı çok sık karşımıza çıkar. Bu itibarla çok dikkat etmek lazım. Tariflerde dikkat etmemiz gereken iki husus var. Bunlardan birincisi organizmanın sürekli mi yoksa aralıklı mı pekiştirildiğine ilişkindir. İkincisi ise eğer aralıklı pekiştirilmişse, zamana göre mi yoksa orana göre mi pekiştirildiğidir. Soruda mezuniyetin her yıl dönümünde bir araya geldikleri vurgulandığına göre, sabit zamanlı bir tarifeye göre bir araya geldikleri görülmektedir. Sabit zamanlı tarifede organizma pekiştireci alacağı zamanı bilir.

CEVAP: C

7. Thorndike'a göre sorulan bu soruda önce deneme yanılma aklınıza gelmiş olmalıdır ancak seçeneklerde bu kavram yok. Peki aklımıza deneme ve yanılmayı getiren şey nedir bu soruda? Mehmet'in farklı tepkiler deneyerek sonuca ulaşmasıdır. Mehmet önce makineyi fişten çekmiş, bu işe yaramayınca gider borusunu kontrol etmiştir. Bu tepkisi de işe yaramayınca servis çağırmış ve sorunu çözmüştür. Mehmet'in burada yapığı şey farklı tepkiler deneyerek (çoklu tepkiler göstererek) sonuca ulaşmadır. Skinner'ın tepki genellemesi diye adlandırdığı bu durum Thorndike'ta tepki çeşitliliği olarak karşımıza çıkar. Tepki analojisi ise uyarıcı genellemesinin Thorndike'daki karşılığıdır, yani organizma aynı tepkiyi farklı uyarıcılara göstererek problem çözmeye çalışır. Tepki analojisinde (Bu kavramın diğer adı transferde baskın ögeler ilkesidir.) tepki değil uyarıcı değişir.

CEVAP: B

8. Kezban kimseyi tanımadığı için bir beyaz eşya bayine tesadüfen girmiş ve buradan ürün almıştır. Kezban bu davranışının sonucundan memnun kaldığı için (pekiştirme) sonraki alışverişlerini de buradan yapmaya devam etmiştir, yani bu davranışı artış göstermiştir. Peki Kezban'ın bu davranışının sonucu olumsuz olsaydı (buna da ceza denir), ne olurdu? Kezban buradan alışveriş yapmaktan vazgeçirdi. O hâlde bu soruda pekiştirme (bu ceza da olabilirdi) dikkatinizi çekmeli. Pekiştirme ve cezanın davranışın seyrini etkilemesine Thorndike, etki yasası adını verir.

CEVAP: D

9. Burada önemli olan nokta, Nurşen Hanım makineyi nereden alacağını düşünürken uzun süredir tanıdığı Rıza Bey'in bir bayiden eşya aldığını görünce eşyayı oradan almaya karar vermesidir. İşte burada Rıza Bey'i önceden tanıdığını not etmemiz gerekir. Peki Rıza Bey'i bayide görünce (Burada bitişiklik var, dikkat edin.) Rıza Bey'e duyduğu güveni beyaz eşya bayine de duymuştur. Bu soruyu ve analizi okuyunca aklınıza dereceli koşullanma gelmiş olmalıdır. (Hocam benim aklıma gelmedi diyorsanız, lütfen konu tekrarı yapın.). Peki Thorndike, bitişiklik ilkesine göre bir uyarıcıya gösterilen tepkinin bitişiğindeki uyarıcıya gösterilmesine çağrışımsal geçiş adını verir. Bitişiklik hangi koşullanmanın temel ilkesidir? Tabii ki tepkisel koşullanmanın. Düz şöyle de düşünebilirsiniz: Tepkisel koşullanma örnekleri için (dereceli, birleşik ve ön koşullanma... için) Thorndike çağrışımsal geçiş kavramını kullanır.

CEVAP: B

10. Bu soru tarzı çok sık karşımıza çıkar ve çeldiricileri başımızı döndürebilir. Öncelikle soruda dikkat etmeniz lazım gelen nokta, ilk kez gittiği ve hoşuna gittiği için bu davranışın artarak devam ettiğidir. Bu durumda cezaya gidemezsiniz, zira davranış artığına göre pekişmiştir. Cevabın ceza olması için ilk kez gittiğinde yemekler kötü olduğu için bir daha gitmemiş olması gerekirdi. Alışma olamaz, zira pekiştirmenin sürekli devam etmesi sonucunda çekiciliğinin azalmasına vurgu yapılması gerekirdi. Soruda dikkat çeken husus pekiştirmenin süreç içinde kesildiğidir. Peki pekiştirme durdurulduğu için Selen de bu restorana gitmekte vazgeçmiştir. Bu durum sadece sönme ile açıklanabilir. Ancak bu soruda davranışın devam etmesinde etkili olan faktör sorulduğu için cevap pekiştirmedir.

CEVAP: D

11. Davranışçı Yaklaşım, öğrenme yerine koşullanma kavramını kullanır ve bu kavram ile organizmanın bilişsel süreçlerinin işin içinde olmadığını vurgulamaya çalışır. Böylece öğrenmenin mekanik ve dışsal niteliğine vurgu yaptıklarını düşünürler. Aynı mantığın ürünü olarak sönme kavramı da pekiştirilmediği için davranışın ortadan kalkmasını yani koşullanmanın çözülmesini ifade eden dışsal bir süreci anlatır. Soruda sönme ile hangi kavram arasında bağlantılı kurulabileceği sorulmaktadır. Sönme, koşullanmanın ortadan kalkmasıysa ona en yakın kavram unutmadır. Koşullanma yerine bilişselciler öğrenme, sönme yerine ise unutma kavramını kullanırlar. Burada kavram tercihinde ortaya çıkan fark, davranışçılarla bilişselciler arasındaki anlayış farkından kaynaklanmaktadır. Biri dışsal diğeri ise içsel süreçlere odaklandıkları için kavram tercihleri de bu doğrultuda olmaktadır.

CEVAP: C

12. Soruda annenin uyguladığı davranış kontrol tekniği sorulmaktadır. Mert'in olumsuz davranışlarını gören annesi Mert'e vermiş olduğu tableti geri almıştır. Bu durumda aklımıza hemen Mert'in sevdiği bir uyarıcıdan mahrum bırakılması gelmelidir. Mahrum bırakma olduğuna göre cevap II. tip cezadır.

CEVAP: E

1. Esra derste dikkat çekmek için espri yapmaktadır. Esra'nın öğretmenleri ve arkadaşları bu esprilere bazen gülmekte, bazen de görmezden gelmektedirler.

Öğretmen ve arkadaşlarının bu tutumu dikkate alındığında Esra'nın espri yapma davranışının seyri için aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenebilir?

A) II. tip ceza ile cezalandırıldığı için espri yapma davranışı azalacaktır.

B) I. tip ceza ile cezalandırıldığı için başlangıçta azalacak, daha sonra artacaktır.

C) Değişken aralıklarla pekiştirildiği için espri yapma davranışı artarak devam edecektir.

D) Olumsuz pekiştirildiği için espri yapma davranışı artacaktır.

E) Görmezden gelindiği için espri yapma davranışı sönecektir.

2. Türkçe dersinde tahtaya kalkıp soruyu doğru yanıtladığı için Bilal yüksek bir puan alır. (I) Bu durumdan çok hoşnut kalan Bilal, bir gün matematik dersinde de tahtaya kalkar ve soruya doğru yanıt verir ancak istediği yüksek puanı alamaz. (II) Bu tecrübeden sonra bu davranışını Türkçe dersinde daha sık tekrarlar.

Bilal'in numaralandırılarak verilmiş tecrübeleri, sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangisine örnektir?

A) Uyarıcı genellemesi - ayırt etme

B) Öğrenmenin genellenmesi - ayırt etme

C) Öğrenmenin genellenmesi - sönme

D) Uyarıcı genellemesi - davranışta kontrast

E) Öğrenmenin genellenmesi - davranışta kontrast

3 ve 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Beş yaşındaki Mert'in en sevdiği oyunlardan biri balonları havaya bırakarak düşmeye yakın oldukları anda onlara el ya da ayakla vurmaktır. Bir gün babasıyla beraber bu oyunu oynayan Mert, balonlardan birinin patlaması sonucunda çok korkmuştur. Bu olaydan sonra Mert hem balondan hem de babasından korkmaya başlamıştır. Ancak sonraki günlerde balon bir daha patlamadığı için balondan ve babasından korkma davranışı zamanla azalmıştır.

3. **Pavlov'un Tepkisel Koşullanma Kuramı'na göre Mert'in hem balondan hem de babasından korkmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Dereceli koşullanma

B) Gölgeleme

C) Ön koşullanma

D) Birleşik koşullanma

E) Uyarıcı genellemesi

4. **Balon ve baba korkusunun zamanla azalmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Bir tepkinin sürekli pekiştirilmesi tepkiyi zamanla azaltır.

B) Koşulsuz uyarıcı ortamda yokken koşullu uyarıcı tekrar tekrar verilirse koşullu tepki azalır ve zamanla yok olur.

C) Birincil ve ikincil pekiştireçlerden hangisinin etkili olacağı koşullara göre değişebilir.

D) Uyarıcıların benzerliği tepkiyi farklı uyarıcılara göstermeyi kolaylaştırabilir.

E) Sönen davranış benzer koşullarda tekrar ortaya çıkabilir.

5. Odasında yalnız yatan Betül, başlangıçta köpek seslerini duyduğunda çok korkmuştur. Ancak zamanla köpek seslerine gösterdiği tepkilerde bir azalma olmuştur.

Betül'ün köpek seslerini sürekli duyduğu için zaman içinde gösterdiği tepkideki azalma aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sönme
B) Alışma
C) Alışkanlık
D) Alıştırma
E) Yadsıma

6. Yeni açılan bir lokantaya ilk kez öğle yemeği için giden Hasan, yemeklerin tadını ve servis kalitesini beğenmediği için bir daha bu lokantaya gitmemiştir.

Hasan'ın bir daha bu lokantaya gitmemesi aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Kaçma
B) Kaçınma
C) Ceza
D) Pekiştirme
E) Sönme

7. Yeni taşındığı bir sitede ilk kez gördüğü komşusuna selam veren Emre, komşusunun selamını almaması sonucunda bir daha ona selam vermemiştir. Ancak Emre, diğer komşuları selamını aldığı için onlara selam vermeye başlamıştır.

Emre'nin bu davranışı Thorndike'ın aşağıdaki kavramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Etkinin yayılması
C) Tepki çeşitliliği
D) Hazırbulunuşluk
E) Ögelerin gücü

8. Bebeği ağladığı için harekete geçen Kezban, bebeğinin karnının acıktığını düşündüğü için mama vermiştir ancak bebek ağlamaya devam etmiştir. Bunun üzerine bebeğinin altını değiştiren Kezban, bebeğinin hâlâ ağlamaya devam ettiğini görünce, bu defa da gazını çıkarmaya çalışmıştır. Bu davranışı işe yarayan Kezban, bebeğinin ağlamayı kestiğini görünce onu yatağına bırakmıştır.

Kezban'ın bu davranışı aşağıdaki öğrenme kavramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Tekrar
B) Hazırbulunuşluk
C) Tepki çeşitliliği
D) Transferde ögelerin gücü
E) Etkinin yayılması

9. Lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada döneme özgü dizi karakterlerinin lise gençliği üzerinde son derece etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin lise gençliğinin önemli bir kesimi, bir dizide oynayan Yamaç adlı karakteri çok sevmekte ve onun gibi davranmaktadır.

Lise öğrencilerinin Yamaç adlı karakteri sevmesi ve ona karşı olumlu bir tutum göstermesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Koşulsuz uyarıcı
B) Koşullu tepki
C) Koşullu uyarıcı
D) Ayırt edici uyarıcı
E) Koşulsuz tepki

10. Servin arkadaşının başka bir ile taşınmasıyla birlikte onun köpeğini sahiplenmiştir. Boncuk adlı bu köpek kapı açılma sesi duyduğunda kapıya yönelmektedir. Servin de kapıyı açtığında Boncuk tarafından karşılanmaktan son derece memnun olduğu için her geldiğinde ona çok sevdiği için muz vermektedir. Böylece köpek kapının açılmasını haber veren kapı sesini beklemekte ve kapı sesini duyduğu anda da kapıya yönelmektedir.

Davranışçı öğrenme kuramlarına göre, köpek için kapı sesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Nötr uyarıcı
B) Koşullu uyarıcı
C) Ayırt edici uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Özendirici uyarıcı

11. 2 yaşındaki Emre'nin annesi, bir gün Emre'yi parka götürmeden önce hırkasını giydirmiştir. Parkta çok eğlenen Emre'ye sonraki birkaç günde de parka gitmeden önce yine hırkası giydirilmiştir. Bir süre sonra Emre hırkasını annesinin ellerinde görünce parka gideceğini düşünerek çok sevinmiştir.

Emre'nin hırkasını görünce parka gideceğini düşünmesi aşağıdakilerden hangisiyle açılanır?

A) Geriye doğru koşullanma
B) Üst düzey koşullanma
C) İleriye doğru koşullanma
D) Uyarıcı genellemesi
E) Ön koşullanma

12. Bir temizlik şirketi kendi ürünlerini almayan müşterilerin tutumlarını değiştirmek için reklam aracını kullanma kararı alır. Özelikle salgın sürecinde vatandaşın algısını değiştirmenin daha çok para kazanmak için önemli olduğuna inanan şirket bu kapsamda halkın çok sevdiği bir sanatçı olan Kezban Saygın'ı reklamdaki yüzü olarak kullanır.

Buna göre şirket yöneticilerinin, müşteri nezdinde kendilerine şüphe ile bakan vatandaşların olumsuz tutumlarını değiştirmek için kullandıkları teknik aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dereceli koşullanma
B) Eşik
C) Karşıt koşullanma
D) Karşıt tepki geliştirme
E) Sistematik duyarsızlaştırma

1. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken husus, Esra'nın davranışına ne tür bir karşılık verildiğidir. Soruda Esra'nın bu davranışının bazen pekiştirildiği (olumlu pekiştirme) bazen de görmezden gelindiği (pekiştirilmediği) görülmektedir. Diğer bir ifadeyle Esra'nın davranışı sürekli değil, aralıklı pekiştirilmektedir. Peki sürekli pekiştirilseydi, bir süre sonra alışma etkisi ortaya çıkardı, aralıklı pekiştirildiğine göre davranış artarak devam edecektir. Burada çeldirici olan seçenek D seçeneğindeki ifadedir ancak senaryonda olumsuz pekiştirildiğine ilişkin (Olumsuz pekiştirme bir olumsuzluğu sonlandırmadır-dertten kurtulmadır.) bir durum mevcut değildir.

CEVAP: C

2. Soruda öncülde verilmiş olan ifadelerin karşılığı olan kavramlar sorulmuştur. Birinci öncülde Türkçe dersinde tahtaya kalkıp yüksek puan alan Bilal'in bu davranışını matematik dersinde de göstermesi soruluyor. Burada dikkat edilmesi gereken husus, aynı tepkinin farklı bir uyarıcıya istemli olarak aktarılması var ki buna öğrenmenin genellenmesi denir. Bu tepki istemsiz olsaydı cevap uyarıcı genellemesi olurdu. İkinci öncüldeki ifadeye çok dikkat etmek gerekir. Eğer ifade bu davranışını sadece Türkçe dersinde sergiler denilseydi cevap ayırt etme olurdu, ancak ifade böyle değil. İkinci öncüldeki ifade "Türkçe dersinde bu davranışını daha sık tekrarlaması" şeklindedir ve bu durum davranışta kontrast örneğidir. Yeni ortamda denediği davranış pekiştireç getirmediği için eski ortamdaki davranış sıklığı artmıştır, buna davranışta kontrast denir.

CEVAP: E

3. Soruda Mert hem balondan hem de babasından korkmaya başlamıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus uyarıcıların nasıl koşullu hâle geldiğidir: Sırayla mı? Bu durumda cevap dereceli koşullanma ya da ön koşullanma olabilir ya da aynı anda mı? Bu durumda cevap birleşik koşullanma olabilir. Soruya baktığımızda bunun aynı anda olduğunu görüyoruz (Babasıyla oynarken balon patlıyor). O hâlde bu sorunun cevabı birleşik koşullanmadır.

CEVAP: D

4. Soruda bir daha patlama olmadığı için ifadesi var. Bu ifade koşulsuz uyarıcının, yani patlamanın bir daha olmadığını, pekiştirmenin durmuş olduğunu gösteriyor. Pekiştirme durdurulduğu için tepkinin zamanla azalması ya da ortadan kalkmasına sönme diyoruz. Sönme durumuna işaret eden en uygun ifade B seçeneğinde verilmiştir. A seçeneğinde alışma, C seçeneğinde öğrenciye görelik, D seçeneğinde uyarıcı genellemesi, E seçeneğinde ise kendiliğinden geri gelmeye örnek vardır.

CEVAP: B

5. Burada başlangıçta köpek sesinden korkan Betül'ün hep aynı sesle, uyarıcıyla, karşı karşıya kaldığı için süreç içinde gösterdiği tepki azalmıştır. Aynı uyarıcı ile sürekli yüz yüze kalınca organizmanın gösterdiği tepkideki azalmaya alışma denir. Burada da alışma durumu vardır. Burada sönmeye gidilemez, zira sönmede önce bir koşullanma, saldırı olmalı ve uzun süre pekiştirilmediği için tepkide azalma olmalıdır ya da tepkinin tümüyle ortadan kalkması gerekir. Uzun süre köpek saldırısına uğramadığı için tepkide azalma olmuş gibi bir ifade olsaydı sönmeye gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: B

6. Burada dikkat edilmesi gereken husus Hasan'ın ilk kez lokantaya gitmesidir. Yemekler hoşuna gitseydi ve daha sık gitmeye başlasaydı, bu değişimi yaratan şey pekiştirme olurdu. Daha sonra pekiştirme durdurulmuş olsaydı ve Hasan da lokantaya gitmekten vazgeçseydi bu durumda cevap sönme olurdu. Ancak soruda deniliyor ki ilk kez gittiği lokantada yemekler kötü olduğu için bir daha gitmiyor. Bu tür sorularda kaçınma ve ceza aynı anda seçeneklerde varsa, çok dikkat etmeniz gerekir. Nitekim bu öyle bir soru. Bu durumda Hasan'ın bir daha lokantaya gitmemesi soruluyorsa cevap kaçınma olacaktır, zira gitmeyerek olumsuz bir durumdan kurtulmuş oluyor (yani tedbir alıyor). Eğer kaçınmaya (lokantaya gitmemesine) yol açan neden soruluyorsa bu durumda cezaya gitmek gerekir. Nitekim soruda lokantaya gitmemesi hangisinin sonucudur diyor. Tabii ki cezanın sonucunda gitmekten vazgeçtiğine göre cevap ceza olacaktır.

CEVAP: C

7. Soruda dikkat çeken nokta bir komşusuna selam vermiş ancak karşılık almayınca (Bu ceza demektir.) ona selam vermekten vazgeçmiş, ancak diğer komşularına da selam vermiş ancak onlar Emre'nin selamını alınca (Bu pekiştirme demektir.) onlara selam vermeye başlamıştır. Peki pekiştirme davranışı artırmış ve ceza ise azaltmıştır. Peki Thorndike'ta pekiştirme ve ceza varsa aklımıza ne gelmelidir? Tabii etki yasası gelmelidir.

CEVAP: A

8. Soruda Kezban'ın bebeğinin ağlamasını (ki bu anne için uyarıcı demektir) sonlandırmak için farklı tepkiler denediği görülmektedir. Nitekim Kezban farklı tepkileri deneyerek sonuca ulaşmış ve bebeğinin ağlaması durmuştur. Seçeneklerde deneme yanılma olsaydı rahatlıkla gidilebilirdi ancak seçeneklerde bu kavram yok ancak deneme yanılmanın temelini oluşturan bir tepki çeşitliliği var. Tepki çeşitliliği ya da çoklu tepkiler Skinner'daki tepki genellemesinin bir benzeridir. Organizma farklı tepkiler göstererek ya ödüle ulaşır ya da cezadan -yani olumsuz bir durumdan- kaçınır.

CEVAP: C

9. Soruda tepkiye bakarak hareket etmemiz gerekir, zira edimsel ve tepkisel koşullanmada uyarıcıların isimleri değişmektedir. Bu tür sorularda soru köküne bakarak da tepkiyi tespit etmek mümkündür. Nitekim soru kökünde Yamaç adlı karakteri lise gençlerinin sevmesini ve ona karşı olumlu bir tutum göstermesi (yani tepki) sorulmaktadır. Tepki sevgi ve olumlu tutumlar olduklarına göre tepkisel koşullanma örneği ile karşı karşıyayız, zira tepkisel koşullanmadaki tepkiler refleks ve duygulardır. Yamaç yaşantı sonucu tepki üretmeye başladığına göre koşullu uyarıcı, ona gösterilen tepki ise koşullu tepkidir. Soruda uyarıcı değil, tepki sorulduğu için cevap koşullu tepkidir.

CEVAP: B

10. Bu tür sorularda yanılmamak için önce tepkiye bakılmalıdır, zira edimsel ve tepkisel koşullanma durumlarında uyarıcılara verdiğimiz isimler de değişmektedir. Bu örnekte tepki kapıya yönelmektir. Kapıya yönelmek ve sahibini kapıda karşılamak istemli davranışlar oldukları için edimsel koşullanma ile karşı karşıyayız. Edimsel koşullanma olunca A, B ve D seçeneklerini hemen elememiz gerekir. Edimsel koşullanmada tepkiden önce ortaya çıkan ve tepkinin sonuçları hakkında bilgi veren uyarıcılara ayırt edici uyarıcı denir. O hâlde kapı sesi ayırt edici uyarıcı, köpeğin kapıya yönelmesi ise ayırt edici edimdir.

CEVAP: C

11. Hırka başlangıçta hiçbir anlam ifade etmez, yani nötr uyarıcıdır. Ancak birkaç kez hırka giydirildikten sonra Emre parka götürülünce, hırka artık parka gideceğini haber vermeye başlar ve hırka nötr uyarıcı olmaktan çıkarak koşullu uyarıcı olur. Soruda park dışında bir koşulu uyarıcı olmadığı için üst düzey koşullanma olamaz. Benzer uyarıcılara aynı tepki gösterilmediği için uyarıcı genellemesi de olmaz. Burada olan şey hırkanın haber vermesidir ancak haberciliğin yönü burada önemlidir. Emre hırkasını görünce parka gideceğini düşündüğüne göre burada olumlu habercilik (ileriye doğru koşullanma) var demektir, tersi olsaydı, yani hırka parkın ve oyunun bittiğini haber verseydi cevap geriye doğru habercilik (olumsuz habercilik) olurdu.

CEVAP: C

12. Soruda dikkat çekici olan nokta, bir temizlik firmasının kendi ürünlerini almayan insanların tutumunu değiştirmek istemesidir. Demek ki bu firma tanınmakta ancak insanların bir kısmının bu firmaya yönelik olumsuz tutumu bulunmaktadır. Bundan dolayı halkın çok sevdiği bir sanatçı -Kezban Saygın- firmanın ürünlerini tanıtmaktadır. Burada umulan şey, kendilerine karşı olumsuz tutumu olan insanların tutumlarını, bu sanatçı sayesinde tersine çevirmektir. Peki var olan tepkinin tam tersinin oluşturulmaya çalışıldığı bu örnekte hangi kavrama gitmemiz uygun olacaktır? Tabii ki cevap karşıt koşullanmadır. Karşıt tepki geliştirme bir savunma mekanizmasıdır (Kaygı yaratan duygunun tam tersi bir davranışta bulunmaktır.) ve konuyla yakından uzaktan ilgisi yoktur.

CEVAP: C

1. İlkokula yeni başlayan Kuzey, son derece hareketli ve agresif bir öğrencidir. Bu durumu fark eden okul müdürü Kuzey'i bir gün yanına çağırarak sert bir şekilde azarlamıştır. Bu olaydan sonra Kuzey, okulda daha sakin davranmaya başlamıştır.

Kuzey'in okulda daha sakin davranmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ceza
B) Kaçma
C) Sönme
D) Kaçınma
E) Üst düzey koşullanma

2. Orta okula giden Mert, okulda bir arkadaşını ittiği için okul müdürü tarafından sert bir şekilde azarlanmıştır. Bu olaydan sonra okul müdüründen korkmaya başlayan Mert, bu olaydan önce sık sık okul müdürüyle birlikte dolaşan coğrafya öğretmenini görünce de korktuğunu fark etmiştir.

Mert'in coğrafya öğretmeninden de korkması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Uyarıcı genellemesi
B) Dereceli koşullanma
C) Birleşik koşullanma
D) Ön koşullanma
E) Garcia etkisi

3. Eryaman'da oturan emekli müdür Rıza Bey, evlerine yakın açılan ünlü bir fırının önünden geçerken vitrindeki ekmeklerin görüntüsü hoşuna gider ve kendini içeride bulur. Aldıkları ekmekleri çok beğenen Rıza Bey, bundan sonra ekmek almak için sık sık bu fırına gitmeye başlar.

Rıza Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Tepkisel koşullanma
B) Edimsel koşullanma
C) Sosyal öğrenme
D) Gestalt
E) Hümanistik

4. Bir fırında çalışan Mesut, belli bir ücret karşılığında işe başlamıştır. Yapılan anlaşmaya göre, sabit ücretin yanı sıra Mesut, günde bin ekmekten fazla sattığı her bir ekmek için belli bir prim almaya da hak kazanmaktadır. Ancak Mesut, maaşını ve primini her ayın belli bir günü almaktadır.

Mesut'a uygulanan ücret sistemi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sabit oranlı
B) Sabit zamanlı
C) Değişken zamanlı
D) Katışık (Birleşik)
E) Artan oranlı

5. Aynı sitede oturan ve sürekli birlikte oyun oynayan Aras ve Çınar bir gün top oynadıkları esnada bir pozisyon üzerine tartışırlar ve birbirlerine küserler. Bu tartışmadan sonra Aras ne zaman Çınar'ı görse tedirgin olur ve rahatsızlık hisseder. Sonraki günlerde Aras, Çınar'ı sitede Yasin'in yanında birkaç kez görür. Bir süre sonra Yasin'i gördüğünde de aynı rahatsızlığı hissetmeye başladığını görür.

Aras'ın Yasin'i gördüğünde de rahatsız olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ön koşullanma
B) Birleşik koşullanma
C) Uyarıcı genellemesi
D) Dereceli koşullanma
E) Karşıt koşullanma

6. Aynı sınıfta okuyan Kuzey ve Poyraz çok yakın arkadaştırlar ve birbirlerini çok sevmektedirler. Bir gün bahçede basket oynarlarken bir pozisyon gereği çok sert bir şekilde tartışırlar, hatta olay fiziksel temas noktasına kadar gelir. Bu olaydan sonra Kuzey ve Poyraz birbirlerine küserler, hatta Kuzey, Poyraz'ı görmeye bile dayanamaz, zira artık onu sevmemekte, hatta neredeyse ondan nefret etmektedir.

Davranışçı Yaklaşım'ın kavramları dikkate alındığında, Poyraz'ı seven Kuzey'in Poyraz'dan nefret etmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Üst düzey koşullanma
B) Birleşik koşullanma
C) Karşıt koşullanma
D) Zıt tepki
E) Karşıt tepki geliştirme

7. Su arıtma cihazları satan bir firmada işe başlayan Ali, performansa dayalı bir sözleşme ile çalışmaktadır. Belli bir sabit ücretin yanı sıra prim usulüne göre çalışan Ali, her on su arıtma cihazı sattığında da belli bir prim kazanmaktadır. Daha sonra ise Ali'nin bu primi kazanması için satması gereken su artıma cihazı sayısı, her pekiştirilen tepkiden sonra ikişer tane artmaktadır.

Ali'nin imzaladığı ücretlendirme sistemi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sabit oranlı
B) Değişken oranlı
C) Katışık
D) Artan oranlı
E) Artan zamanlı

8. Genç yetişkinlikten beri saç sorunu yaşayan Rıza'nın uzun süreden beridir saçları son derece seyrektir. Bundan dolayı özellikle soğuk havalarda kafası çok üşüyen Rıza, şapkasız dışarı çıkmamaktadır. Böylece kafasını soğuktan koruyan Rıza istediği zaman dışarı çıkabilmekte ve aktivitelerden geri durmamaktadır.

Rıza'nın soğuk havalarda şapka takması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumlu pekiştirme
B) Olumsuz pekiştirme
C) Etkinin yayılması
D) Kaçma
E) Dolaylı ceza

9. Fen lisesinde okuyan Halil, matematikte genel olarak çok başarılı bir öğrenci olmasına karşın, parabol konusunda çok zorlanmaktadır. Halil parabol konusunu anlamsız ve karmaşık olarak değerlendirmekte, bundan dolayı parabol sorularını gördüğünde kaygılanmakta ve çözmek istememektedir.

Halil'in parabol sorularını görünce kaygılanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Edimsel koşullanma
B) Dolaylı öğrenme
C) Tepkisel koşullanma
D) Örtük öğrenme
E) Kavrayarak öğrenme

10 ve 11. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Parkta yavru bir kediyi gören 4 yaşındaki Poyraz, kediciği sevmek için yanına yaklaşır ve onun başını okşar. Yavru kedi Poyraz'ın kendisinin sevmek için yaptığı bu davranışı kendini dövmeye yönelik olarak algılar ve Poyraz'ın elini tırmalar, Poyraz çok korkar ve ağlayarak kedicikten uzaklaşır.

10. **Tepkisel Koşullanma Kuramı'na göre yavru kediciğin Poyraz'ın kendini sevme davranışı böyle algılaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Özümseme
B) Uyarıcı genellemesi
C) Tepki genellemesi
D) Dereceli koşullanma
E) Ayırt etme

11. **Poyraz'ın kediden korkmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Edimsel koşullanma
B) Tepkisel koşullanma
C) Sosyal öğrenme
D) Örtük öğrenme
E) Kavrayarak öğrenme

12. Yeni yıla umutla girmek isteyen Narin, her sene olduğu gibi bu sene de iki tane millî piyango bileti satın almıştır. Her senenin sonunda, arkadaşlarına büyük ikramiyenin kendine çıkacağını söyleyen Narin, bu sene de aynı şeyi yapmış ve tanıdıklarına büyük ikramiyenin kendisine çıkacağını söylemiştir. Ancak yine her zamanki gibi Narin'in biletine ikramiye isabet etmemiştir. Bunun üzerine Narin bir daha millî piyango bileti almamıştır.

Narin'in bir daha piyango bileti almaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kendini doğrulayan kehanet
B) Öğrenilmiş çaresizlik
C) Öğrenilmiş iyimserlik
D) Batıl inanç
E) Habercilik

1. Seçeneklere bakıldığında birbirine yakın seçenekler var ve bundan dolayı dikkat edilmelidir. Bu tür sorularda soru köküne özellikle dikkat edilmelidir. Soru kökünde Kuzey'in okulda daha sakin davranmaya başlaması, yani agresifliğin son bulması soruluyor. Kuzey'in öğretmeni tarafından azarlanması sorulsaydı, cevap ceza - I. tip ceza- olurdu ancak soruda azarlanma sonucunda ortaya çıkan sonuç -yani çocuğun sakinleşmesi- soruluyor. Bundan dolayı bu sorunun cevabı kaçınmadır. Sönme olması için önce bu davranışını pekiştirip, daha sonra pekiştirmekten vazgeçmesi gerekirdi.

CEVAP: D

2. Soruda dikkat edilmesi gereken iki husus var. Bunlardan birincisi önce okul müdürü tarafından azarlandığı için okul müdüründen korkmaya başlamasıdır. Bu olay esnasında -yani azarlanma esnasında- müdür tektir, yanında kimse yoktur. Bundan dolayı cevap birleşik koşullanma olamaz, zira birleşik koşullanmada aynı anda en az iki uyarıcı olmalı ve ikisi de aynı anda koşullu hâle gelmelidir. Soruda dikkat edilmesi gereken ikinci husus ise ikinci uyarıcı olan coğrafya öğretmenin bu olaydan –yani azarlamadan- önce mi yoksa sonra mı müdürün yanında görüldüğüdür. Eğer olaydan sonra müdürü bu öğretmenin yanında görmüş ve bundan dolayı bu öğretmenden de korkmuş olsaydı dereceli koşullanma olurdu. Ancak soruya bakıldığında müdürü bu olaydan önce coğrafya öğretmenin yanında gördüğü ve bundan dolayı ondan da korkmaya başladığı anlaşılmaktadır. Bundan dolayı cevap ön koşullanmadır.

CEVAP: D

3. Bu tür sorularda önce tepkiye bakmanız gerekir. Öncelikle tepki bilişsel mi yoksa dışsal mı? Eğer bilişsel bir tepki olsaydı bilişsel bir kurama gitmek çok mantıklı olurdu, örneğin Gestalt gibi. Ancak soruya bakıldığında tepki dışsaldır, yani gözlenebilmektedir. Dışsal tepkiler varsa aklımıza hemen davranışçı kuramlar gelmelidir. Bu noktada da tepki refleks ve duyguysa tepkisel koşullanmaya, istemli ve psikomotor ise edimsel koşullanmaya gidilmelidir. Örnekte Rıza Bey'in fırına daha fazla gitmeye başlaması soruluyor. Tepki istemli ve psikomotor olduğuna göre cevap edimsel koşullanmadır.

CEVAP: B

4. Soruda birden fazla tarife bulunmaktadır. Maaş ve primini her ayın belli bir gününde alması sabit zamanlı tarifle açıklanır. Ancak bu soruda bir de prim sistemi var. Günde bin ekmekten fazla sattığı her bir ekmek için belli bir prim alma hakkı kazanması da sabit oranlı -parça başına ücret gibi- ile açıklanır. Burada sabit oranlı ve sabit zamanlı birlikte kullanıldığı için katışık tarifeye gidilmelidir.

CEVAP: D

5. Sorunun iki aşamadan oluştuğu görülmektedir. Birinci aşamada Aras, Çınar ile tartıştığı için Çınar'ı görünce tedirgin olmaya başlamıştır. Bu durumda Çınar artık Aras için koşullu uyarıcıdır. Burada cevabın birleşik koşullanma olmadığını hemen fark etmeniz lazım, zira Aras tek bir uyarıcı ile karşı karşıya, birleşik koşullanmada en az iki uyarıcı aynı anda koşullu hâle gelmelidir. Cevabın uyarıcı genellemesi olmadığı açık, zira uyarıcı genellemesinde benzer uyarıcılara aynı tepki gösterilir, bu soruda benzerlikten dolayı tepki gösterme durumu yok. Bu soruda bitişikliğe vurgu yapılmış, dikkat edin. Sorunun ikinci kısmında (ikinci aşamada) ne olmuş peki? Bu çok önemli. Aras, Yasin'i görünce de tedirgin olmuş. Neden peki? Bu olaydan sonra Çınar'ın yanında gördüğü için. Yani Çınar ile Yasin'i olaydan sonra görmüş. O hâlde dereceli ya da üst düzey koşullanmadır. Eğer olaydan önce görmüş olsaydı cevap ön koşullanma olacaktı.

CEVAP: D

6. Davranışçı Kuram'ın prensiplerine göre bir uyarıcıya ilişkin tepkimizin ya da tutumumuzun, yaşantı sonucunda tam tersine dönmesine karşıt koşullanma adı verilir. Karşıt koşullanmada önce bir uyarıcıya ilişkin olumlu ya da olumsuz bir tutum geliştiririz. Daha sonra ise yaşantı sonucunda var olan bu tepki tam tersine döner (Büyük aşklar büyük nefretle başlar.) Soruda Kuzey ve Poyraz'ın çok yakın arkadaş oldukları belirtilmiştir. Tartışma, hatta kavga sonucunda Kuzey, çok sevdiği arkadaşı Poyraz'dan nefret etmeye başlar. İşte bu karşıt koşullanmadır. Karşıt tepki geliştirme var olan duygunun tam tersi bir davranışta bulunmaya işaret eden bir savunma mekanizmasıdır.

CEVAP: C

7. Bu tür sorularda performans vurgusu varsa (performansa bağlı prim) aklımıza oranlı tarifeler gelmelidir. Soruda bir su arıtma firmasında satış elemanı olarak çalışmaya başlayan Ali'nin belli miktardaki davranışına (performans) belli bir prim ödendiği belirtilmiştir. Soru burada bitseydi cevap sabit oranlı tarife olurdu ancak cümlenin devamında "her pekiştirilen tepkiden sonra pekiştirilecek tepki sayısının ikişer tane arttığı" söylenmiştir. Bu durumda tepki sayısının sabit miktarda arttığı görülmektedir. Bundan dolayı cevap artan oranlı tarifedir. Eğer sabit miktarda artan şey, zaman olsaydı cevap artan zamanlı olacaktı.

CEVAP: D

8. Soruda kritik nokta Rıza'nın saçının seyrekliğinin yaratmış olduğu olumsuz durumdur. Bu ifadeden "Rıza'nın başının belada" olduğu anlaşılıyor. Rıza şapka takarak kendisinin rahatsız eden bu durumdan kurtulmayı öğreniyor ve bundan sonra soğuk havadan korunmak için şapka takmaya başlıyor. Rıza'nın şapka giyme davranışı arttığına göre davranış pekişmiş olmalıdır (Unutmayın, pekiştirme davranışı artırır). Peki olumsuz durumu sonlandırdığına göre (dertten kurtulduğuna göre) cevap olumsuz pekiştirmedir.

CEVAP: B

9. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken ilk şey, organizmanın, -burada Halil'in- göstermiş olduğu tepkidir. Soruya baktığımızda Halil'in parabol sorularını görünce kaygılandığını görüyoruz. Kaygı gibi duygular ve refleksler varsa aklımıza hemen tepkisel, diğer adıyla klasik koşullanma gelmelidir. Eğer davranış istemli ve psikomotor olsaydı edimsel koşullanmaya, başkasından öğrenmiş olsaydı sosyal öğrenmeye, bilişsel olsaydı kavrayarak öğrenmeye, farkında olmadan öğrenmiş olsaydı örtük öğrenmeye gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: C

10. Bu soru Piaget'ye göre sorulmuş olsaydı rahatlıkla özümsemeye gidilebilirdi ancak soru kökünde tepkisel koşullanma kuramına göre hareket etmemiz gerektiği belirtilmiş. Bu durumda özümsemenin Pavlov'daki karşılığına gitmemiz gerekir. Özümseme bir tür genellemedir, nitekim bu soruda da kedicik kendisini sevmeye yönelik tepkiyi, kendine yönelik tehdit olarak algılamışı ve tehdit edilmeye karşı gösterdiği tepkiyi burada da denemiştir. Yani aynı tepkiyi farklı bir duruma genellemiştir.

CEVAP: B

11. Bu tür sorularda ilk bakmamız gereken şey tepkidir. Soruda kediyi seven bir çocuğun tırmalanma sonucunda kedilerden korkmaya başlamasına odaklanılmıştır. Buradaki tepki korkmaktır. Duygu ve refleks gibi tepkileri tepkisel koşullanma ile açıklarız. Eğer tepki istemli ve psikomotor olsaydı edimsel koşullanmaya gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: B

12. Uzun yıllardır büyük ikramiye hayaliyle bilet alan Narin'in bilet almaktan vazgeçmesinin nedeni, tüm çabalarının sonuçsuz kalmasıdır. Organizmanın uzun süre göstermiş olduğu çabalara karşın, sonucu değiştirememesi zamanla sonucu kabullenmeye, çaba göstermekten vazgeçmeye ve isteksizliğe yol açmaktadır. Bu duruma öğrenilmiş çaresizlik denir. Narin, ikramiye çıkmadığı hâlde bilet almaya devam etseydi, bu durumda da öğrenilmiş iyimserlik seçeneğine gitmemiz gerekirdi. Narin, göreceksiniz bu sene de bana ikramiye çıkmayacak deseydi ve gerçekten çıkmasaydı (aklında olan şey başına geldiği için) kendini doğrulayan kehanet kavramına gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: B

1. Doruk babaannesini çok sevmektedir. Doruk'un babaannesi kendine yeni bir araba alınca, daha sık Doruklara uğramakta ve köyden her geldiğinde süt ya da süt ürünleri getirmektedir. Sütü çok seven Doruk, babaannesinin her hafta gelmesini istemekte ve bunu hep söylemektedir. Bir gün pencereden dışarı bakan Doruk, babaannesinin arabasını görünce "Yaşasın babaannem geldi, süt geldi!" diyerek kapıya doğru koşmuştur.

Doruk'un babaannesinin arabasını görünce sevinmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz habercilik
B) Uyarıcı genellemesi
C) Dereceli koşullanma
D) Tepki genellemesi
E) Koşullu uyarıcı

2. Kimya Öğretmeni Serkan Bey'in Ankara merkezde bir okula tayini çıkmıştır. Serkan Bey, henüz tanışmadığı hâlde öğretmenlerin hakkında olumlu şeyler söylediği ve övdüğü okul müdürü hakkında olumlu bir tutum sahibi olduğunu fark etmiştir. Müdürle karşılaşınca son derece mutlu olmuş ve olumlu duyguları iyice pekişmiştir.

Serkan Bey'in bu durumu, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Edimsel koşullanma
B) Tepkisel koşullanma
C) Uyarıcı genellemesi
D) Gölgeleme
E) Eşik

3. Özel bir lisede matematik öğretmeni olan Sercan Bey, çok disiplinlidir ve taviz vermeyen tutumuyla okulda ünlenmiştir. Bundan dolayı öğrenciler Sercan Bey'den çok korkmakta ve bir gün önceden dersine hazırlanmaktadırlar. Ayrıca diğer derslerde kılık kıyafetlerine çok dikkat etmeyen öğrenciler Sercan Bey'in dersinde buna da çok dikkat etmektedirler.

Sercan Bey'in öğrenciler için işlevi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Nötr uyarıcı
B) Koşullu uyarıcı
C) Ayırt edici uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Özendirici uyarıcı

4. 35 yaşındaki İdris, yıllardır evlenmek ve yuva kurmak için âdeta çırpınmaktadır. Bundan dolayı başlangıçta sosyal ortamında bulunan kızlardan beğendiği ve uygun eş olur diye düşündüğü kızlara evlenme teklifleri yapar ancak nedense hepsinden ret cevabı alır. Bu yolla başarılı olamayınca tanıdıklarının yönlendirmesiyle hareket etmeye başlar ve evlenmek isteyen kızlarla tanıştırılır ancak sonuç yine değişmez ve İdris hep reddedilir. Artık evlenmek için enerjisi kalmayan İdris, evlenmekten ya da evlenmek için tanışmalardan vazgeçmiştir ve kendini odasına kapatmıştır.

İdris'in kendine uygun bir eş aramaktan ve evlenmekten vazgeçmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kendinin gerçekleştiren kehanet
B) Alışma
C) Sönme
D) Öğrenilmiş çaresizlik
E) Ayırt etme

5. Genç eşekler genellikle güçlü ve saldırgan olurlar. Bu eşekleri zapt eylemek zor olduğu için köylüler genellikle yavru eşekleri küçüklüklerinden itibaren bir zincirle ayağından bağlarlar ve eğitmeye çalışırlar. Bu zincirin izin verdiği alan içinde otlayan ve suyunu içen yavru eşek başlangıçta bu durumu çok yadırgar, zira o da herkes gibi özgür doğmuştur ve sonradan zincire vurulmuştur. Başlangıçta yavru eşek tüm gücüyle özgürlüğünü kısıtlayan bu zincirden kurtulmak için her şeyi dener ama sonucu değiştiremez. Bu denemeler ve sonucu değiştirememeler aylarca sürer gider. En sonunda yavru eşek çaba göstermekten vazgeçer. Bu durumu gören sahipleri yavru eşeğin ayağındaki zinciri çıkarırlar, yavru eşek artık özgürdür, istediği her şeyi yapabilir. Ancak ne mi yapar? Zincirin izin verdiği o sınırlı alanda yaşamaya devam eder. O sınırı aşmak için adım bile atmaz, bırakın adım atmayı, bunu düşünmez bile.

Yavru eşeğin bu durumu aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kendini gerçekleştiren kehanet
B) Sönme
C) Alışma
D) Alışkanlık
E) Öğrenilmiş çaresizlik

6. **Bir kişinin yeni aldığı televizyonun kumandasına gelişigüzel basarak kumandayı kullanmayı öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) İçgörüsel öğrenme
B) Tepkisel koşullanma
C) Deneme yanılma
D) Kavrama yoluyla öğrenme
E) Örtük öğrenme

7. Efsun Hanım her zamanki gibi bir pazar sabahı spor için dışarı çıkmıştı. Efsun Hanım, spor yaparken kulaklıkla müzik dinlemeyi de çok severdi. Her zamanki gibi başlangıçta hafif tempolu bir yürüyüş yapacaktı. Siteden çıkıp evine en yakın parka yöneldiğinde yolun kenarında yığılmış kalmış bir köpek dikkatini çekti. Köpeğin ölmüş olduğunu düşündü başlangıçta ve çok üzüldü ancak köpeğe yaklaşınca köpek başını kaldırdı ve korku dolu gözlerle Efsun Hanım'a baktı. Efsun Hanım köpeğin daha fazla korkmaması için usulca yaklaştı ona, başını okşadı ki köpeğin kırılmış olan bacağını fark etti. Efsun Hanım, köpeği veterinere götürüp gerekli tedavileri yaptırdıktan sonra evine aldı. Ancak köpek insanlardan çok korktuğu için kendisine tahsis edilmiş odadan çıkmıyordu. Ancak Efsun Hanım'ın şefkati ve bakımı köpeği zamanla değiştirdi ve köpek sahibesinin dizinin dibinden ayrılmaz oldu.

İnsanlardan çok korkan köpekteki bu değişim aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Zıt tepki
B) Sistematik duyarsızlaştırma
C) Bıktırma
D) Karşıt koşullanma
E) Karşıt tepki geliştirme

8. Bir gün matematik dersine geç gelen Ahmet, öğretmenin kendisine kızması sonucunda çok korkmuştur. Bu olaydan sonra Ahmet diğer öğretmenleri görünce de tedirgin olmuştur.

Ahmet'in diğer öğretmenleri görünce de tedirgin olmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Edimsel koşullanma
B) Uyarıcı genellemesi
C) Tepki genellemesi
D) Üst düzey koşullanma
E) Garcia etkisi

9. Burnundaki pisliği koluna sürerek temizleyen beş yaşındaki Osman'ı annesi defalarca uyarmasına karşın, Osman bu davranışı yapmaya devam etmektedir. Hatta dikkatini çekmeyi başardığı için annesinin bu uyarılarından hoşnut olan Osman, bu davranışı daha sık yapmaya başlamıştır.

Osman'ın bu durumu aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Tekrar
B) Karşıt pekiştirme
C) Etkinin yayılması
D) Çağrışımsal geçiş
E) Ait olma

10. Dört yaşındaki Merve diş fırçalama alışkanlığını bir türlü kazanamamıştır hatta artık bu davranıştan nefret ettiğini söylemektedir. Her gün annesinin ısrarıyla dişini fırçalayan Merve, teyzesinin evlerine geldiği günlerde teyzesini kırmamak için hemen dişlerini fırçalamaktadır.

Merve'nin teyzesini kırmamak için dişlerini fırçalaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Eşik
B) Zıt tepki
C) Bıktırma
D) İtici uyarıcıya koşullanma
E) Karşıt koşullanma

11. Kitap okuma alışkanlığı pek olmayan Ali'ye babası ilginç bir yol dener. Normalde haftada birkaç sayfa kitap okuyan Ali'ye her gün on beş dakika kitap okumasını önerir. Sürenin az olması Ali'nin de hoşuna gider ve Ali her gün on beş dakika kitap okumaya başlar. Sonraki haftalar baba kitap okuma süresini günlük 20 dakikaya çıkarır. Ali bu durumdan pek hoşlanmasa da yirmi dakika kitap okumaya başlar. Sonraki haftalarda kitap okuma süresi tedricen artmaya devam eder.

Babanın Ali'nin kitap okuma süresini artırmak için kullanmış olduğu yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Zıt tepki
B) Eşik
C) Kademeli yaklaşma
D) Sistematik duyarsızlaştırma
E) Karşıt koşullanma

12. Ciddi bir sakatlık sonucu uzun süre top oynamayan ünlü bir futbolcuyu hocası başlangıçta sadece son 10 dakikada oyuna alır. Hocanın amacı futbolcusunun maç ritmini yakalamasına süreç içinde yardımcı olmaktır. Sonraki maçlarda futbolcunun fiziksel durumuna bağlı olarak bu süreyi uzatır ve en sonunda futbolu 90 dakika sahada kalarak top oynar.

Teknik direktörün bu uygulaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Eşik
B) Biçimlendirme
C) Sistematik duyarsızlaştırma
D) Bıktırma
E) Deneme yanılma

1. Soruda dikkat edilmesi gereken iki aşama var. Birinci aşamada Doruk, babaannesini seviyor ve babaannesi onun için artık koşullu uyarıcıdır. İkinci aşamada ise Doruk'un babaannesi kendine araba alıyor ve araba burada başlangıçta nötr uyarıcıdır. Bir süre sonra Doruk, babaannesinin arabasını görünce de seviniyor. Neden? Çünkü o araba artık koşullu uyarıcı ve babaannenin geleceğini haber veriyor. O hâlde iki aşamada gerçekleşen bir dereceli koşullanma örneğidir bu.

CEVAP: C

2. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakılmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Soruda Kimya Öğretmeni Serkan Bey'in okul müdürüne yönelik olumlu duygularının hangi kavramla açıklanabileceği sorulmuştur. Serkan Bey'in okul müdürünü görünce mutlu olması ve olumlu duygular beslemesi tepkinin duygusal olduğunu göstermektedir. Duygu ve refleks varsa aklımıza hemen tepkisel koşullanma gelmelidir, istemli ve psikomotor bir davranış olsaydı (müdürü görünce Serkan Bey'in önünü iliklemesi gibi) edimsel koşullanmaya gitmeliydik.

CEVAP: B

3. Senaryoda özel bir lisede matematik öğretmeni olan Sercan Bey'in, çok disiplinli olduğu ve bundan dolayı öğrencilerin derse hazır geldikleri ve kıyafetlerine çok dikkat ettikleri belirtilmiştir. Uyarıcıların sorulduğu soruda tepkilere çok dikkat edilmeli ve tepkiden hareket edilmelidir. Tepki derse hazır gelmek ve kıyafetine dikkat etmektir. Bu tepkiler istemli ve psikomotordur. Bu durumda edimsel koşullanma ile karşı karşıya olduğumuzu bilmemiz gerekir. Edimsel koşullanmaya özgü olan ve tepkiden önce ortaya çıkıp tepkinin sonucu hakkında bilgi veren uyarıcılara ayırt edici uyarıcı adı verilir. A, B ve D seçeneklerinde tepkisel koşullanmaya özgü uyarıcılar olduğu için hemen elenmelidir. Özendirici uyarıcı ise ihtiyacımız olmadığı hâlde canımızın çektiği uyarıcılardır. Örneğin ayakkabı ihtiyacın yok ama ayakkabı sana alman için göz kırpar işte bu tür uyarıcılara özendirici uyarıcı denir.

CEVAP: C

4. 35 yaşındaki İdris, yıllardır evlenmek için çaba göstermektedir ancak bu çabaları sonuçsuz kalmıştır. Organizmanın tüm çabasına karşın sonucu değiştiremediği için çaba göstermekten vazgeçmesine öğrenilmiş çaresizlik denir. Nitekim soruda da İdris'in göstermiş olduğu çabalar sonuçsuz kaldığı için İdris sonucu kabullenmiş ve çaba göstermekten vazgeçmiştir. Bu durum İdris'in çaresizlik yaşadığını ve pes ettiğini göstermektedir.

CEVAP: D

5. Öğrenme psikolojine ait bir kavram olan öğrenilmiş çaresizlik, eğitim psikolojinden tutun siyaset bilimine kadar pek çok alanda kullanılmaktadır. Öğrenilmiş çaresizlik, organizmanın uzun süre çaba gösterdiği hâlde sonucu değiştirmediğini görünce çaba göstermekten vazgeçmesi ve sonucu kabullenmesidir. Soruda eşek yavrusu, tüm çabasına karşın sonucu değiştiremeyince çaba göstermekten vazgeçmiştir. Zincir çıkarıldığı ve özgür olduğu hâlde eşek yavrusunun çaba göstermemesi bu çaresizliği kabullendiğini ve bunu benzer durumlara genellediğini göstermektedir.

CEVAP: E

6. Bir kişi için yeni aldığı televizyon ve kumandası yabancısı olduğu bir uyarıcıdır. Bu durumda televizyonu ve kumandayı doğru ve etkili kullanmak için ya kullanım kılavuzuna bakılacaktır, bu durumda cevap kavrama yoluyla öğrenme olacaktır ya da rastgele tepkilerle kumandanın tuşlarına basarak hangi tuşun hangi vazifeyi ifa ettiğini öğrenecektir. Bu durumda da bağlantı kurmadığı, zihinsel süreçlere başvurmadığı için kişi, deneme yanılma yoluyla problemi aşmış demektir.

CEVAP: C

7. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakılmalıdır. Sorudaki tepki korkudur. Bu durumda aklımıza tepkisel koşullanma ve onun devamı niteliğinde olan kuram ve kuramcılar gelmelidir. Soruda Efsun Hanım'ın şefkati sayesinde köpeğin insanlara duyduğu korkunun süreç içinde ortadan kalktığı görülmektedir. Kaygı, endişe ve korkuları süreç içinde azaltma varsa aklımıza hemen sistematik duyarsızlaştırma gelmelidir. Eğer soruda köpeğin insanları artık çok sevdiği şeklinde bir vurgu olmuş olsaydı, bu durumda cevap karşıt koşullanma olurdu. Karşıt tepki geliştirme ise bir savunma mekanizması olup öğrenme ile ilgisi yoktur.

CEVAP: B

8. Burada yine tepkiye bakılarak hareket edilmelidir. Ahmet, matematik öğretmenin kendisine bağırması sonucu korkmuştur. Tepki duygudur ve bir soruda duygu ya da refleks varsa tepkisel koşullanmaya gidilmelidir. Seçeneklerdeki edimsel koşullanma hemen elenmelidir. Seçeneklerde tepkisel koşullanma yoktur ancak sorunun devamında Ahmet'in korku tepkisinin diğer öğretmenlere de gösterdiği vurgulanmıştır. Koşullu uyarıcıya (matematik öğretmeni) gösterilen tepkinin benzer uyarıcılara da (diğer öğretmenler) gösterilmesine uyarıcı genellemesi denir. Bundan dolayı soruda uyarıcı genellemesi vardır. Tepki genellemesinde (Aynı uyarıcıya farklı tepkiler göstermedir.) tepkiler istemli olduğu için hemen elenmelidir.

CEVAP: B

9. Thorndike'ın Bağlaşımcılık Kuramı'na göre ikaz, uyarı ya da ceza gibi görünen şeyler bazen olumsuz davranışı daha da artırırlar. Thorndike, bu tür durumlar için karşıt pekiştirme kavramını kullanır. Soruda da Osman'ın olumsuz bir davranışı (pisliği koluna sürme) anne tarafından uyarıldığı hâlde azalması beklenirken artmıştır. Demek ki anne bu davranış üzerinde durdukça davranışı aslında farkında olmadan pekiştirmiştir. İşte bu tür durumlarda aklımıza karşıt pekiştirme kavramı gelmelidir.

CEVAP: B

10. Merve'nin diş fırçalamaya ilişkin olumsuz bir tutumu var. Annenin tüm ısrarlarına rağmen bu tutumunu değiştirmeyen Merve, teyzesini ise kırmamak için dişlerini fırçalıyormuş. Merve çekici bir uyarıcı hatırına (teyzesi) itici bir uyarıcıya (diş fırçalama) katlanıyor. Burada bir gölgeleme durumu var. İki uyarıcı var ve biri daha baskın. Dost hatırı için çiğ tavuk yenir sözünde mantığını bulan bu teknik zıt tepkidir. Merve'nin diş fırçalamaya ilişkin olumsuz tutumunda bir değişme olmadığı için karşıt koşullanmaya gidilemez. Diş fırçalamayı sevemeyen Merve, teyzesinin olumlu tutumu sayesinde diş fırçalamayı sevmiş biçiminde olsaydı soru, bu durumunda cevap karşıt koşullanma olurdu.

CEVAP: B

11. Ali'nin kitap okuma alışkanlığı çok zayıfmış ve babası bu alışkanlığı güçlendirmek ve Ali'nin kitap okuma süresini artırmak istiyormuş. Babanın bunun için kullandığı yönteme dikkat edilirse kitap okuma süresi Ali'yi rahatsız etmeyecek şekilde süreç içinde artırılır. İşte bu tür durumlarda aklımıza gelmesi gereken teknik eşiktir. Eşikte organizmayı rahatsız etmeyecek şekilde, duyum eşiğini geçmeyecek ölçüde itici uyarıcının miktarı azar azar artırılır. Nitekim soruda da kitap okuma süresi zamanla artırılmıştır. Kademeli yaklaşma yeni bir davranış öğretirken kullanıldığı ve sistematik duyarsızlaştırma korkuları azaltma tekniği olduğu için gidilmemelidir.

CEVAP: B

12. Buradaki mantık oyuncunun oyunda kalma süresini onu zorlamayacak şekilde artırmaktır. Nitekim oyuncunun hocası onu yormayacak şekilde oyunda kalma süresini süreç içinde artırmış ve maç temposu yakalayınca bu süreyi 90 dakikaya çıkarmıştır. Bu durum eşik yöntemiyle açıklanır. Eşik yöntemi olumsuz alışkanlık ya da tutumları değiştirmede ve az olan olumlu alışkanlıkların süresini ya da sayısını artırmada kullanılır. Kademeli yaklaşmanın diğer adı olan biçimlendirme yeni istemli bir davranışı süreç içinde organizmaya öğretilir. Eşik yöntemi gibi sürece dayanan sistematik duyarsızlaştırmada ise korku, kaygı ve endişe gibi olumsuz duyuşsal özellikler zaman içinde azaltılır.

CEVAP: A

1. Yasin, ilkokula yeni başlamıştır. Öğrenmeye ve başarılı olmaya çok hevesli olan Yasin, öğrendiklerini insanlara göstermek için her fırsatı değerlendirmektedir. Örneğin geçen gün babasının arkadaşı Ahmet Bey, "Nasıl gidiyor Yasin? Derslerin nasıl?" diye sorunca, Yasin önce alfabeyi okumaya başlamış, daha sonra İstiklal Marşı'nı okumuş ve en sonunda öğrenmiş olduğu şiirleri bir çırpıda okumuştur.

Yasin'in bu durumu aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öğrenmenin genellemesi
B) Tepki genellemesi
C) Davranışta kontrast
D) Ayırt etme
E) Alışkanlık

2. Lise öğrencisi Şebnem sosyal etkinliklere çok duyarlı bir öğrencidir. Ancak hayatın gerçekleri de Şebnem'i ders çalışmaya itmektedir. Sınav haftasında bir taraftan ders çalışmak zorunda olduğunu hisseden Şebnem, diğer taraftan çok sevdiği bir sanatçının konserine de gitmek istemektedir. Bu konuda kararsızlık yaşayan Şebnem, en sonunda ders çalışma kararı alarak bu gerginlikten kurtulmuş olur.

Şebnem'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Engelleme
B) Birleşik koşullanma
C) Gölgeleme
D) Ön koşullanma
E) Zıt tepki

3. Davranışları şekillendirmede kullanılan tekniklerden biri de Premack ilkesidir.

Halk arasında çok kullanıldığı için "Büyükanne Kuralı" **olarak da bilinen bu ilkenin tanımı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?**

A) Sembol biriktirerek pekiştirmek
B) Organizmaya sevdiği bir şeyi vermek
C) Organizmayı rahatsız eden uyarıcıyı ortamdan almak
D) Organizmayı etkinlikle pekiştirmek
E) Organizmaya itici bir uyarıcı vermek

4. Davranışı değiştirmede ya da kontrol etmede kullanılan önemli tekniklerden biri de olumsuz pekiştirmedir. Olumsuz pekiştirme olumsuz bir durumu sonlandırma ya da tedbir alma biçiminde ortaya çıkabilir.

Aşağıdakilerden hangisi olumsuz pekiştirme örneğidir?

A) Elinin yıkamak istemeyen bir çocuğa günde on defa el yıkatmak
B) Ödevini yapmak istemeyen bir çocuğa, ödevini bitirdikten sonra parka gidebileceğini söylemek
C) Ödevlerini yapan bir çocuğu proje ödevinden muaf tutmak
D) Ödevini yapmayan bir çocuğa daha fazla ödev vermek
E) Annesine yadım eden bir çocuğa annesinin teşekkür etmesi

5. Ahmet Bey işe giderken genellikle metroyu kullanmaktadır. İlk metro durağına yakın oturduğu için yer sorunu çekmeyen Ahmet Bey, oturur oturmaz kitap okumaya başlamaktadır. Her gün aynı şekilde Ahmet Bey, metroya binmekte ve oturur oturmaz kitap okumaya başlamaktadır.

Ahmet Bey'in metroda oturur oturmaz kitap okumaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Bitişiklik
B) Uyarıcı genellemesi
C) Birleşik koşullanma
D) Gölgeleme
E) Tepki genellemesi

6. Yıllardır aynı tatil sitesine giden İlkay Hanım ve ailesi, bu sene bir kararsızlık dönemi geçirdikten sonra tekrar aynı yere gitmeye karar vermişlerdir. Ancak bu gidişlerinde her şeyin çok değişmiş olduğunu görünce çok şaşıran İlkay Hanım, buraya geldiklerine pişman olmuştur. Sonraki senelerde bir daha buraya gelmemişlerdir.

İlkay Hanım ve ailesinin bu tatil sitesine sonraki senelerde gitmemeleri bir davranışın devam etmesinde aşağıdakilerden hangisinin önemli olduğunu göstermektedir?

A) Sönme
B) Alışma
C) Pekiştirme
D) Ceza
E) Kendiliğinden geri gelme

7. Şengül İstanbul'da bir devlet okulunda öğretmen olarak çalışmaktadır. Dört kardeş olan Şengüller farklı illerde yaşadıkları için sık sık görüşememekten şikâyet etmektedirler. Bunun üzerine her yaz mevsiminin son ayının son haftasında doğdukları köyde görüşmek üzere sözleşirler ve sözleştikleri gibi her yaz mevsiminin son ayının son haftasında doğdukları köyde buluşup hasret giderirler.

Şengüllerin yaşamış olduğu bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sürekli
B) Sabit oranlı
C) Değişken oranlı
D) Sabit zamanlı
E) Değişken zamanlı

8. **Skinner'in edimsel koşullanma yaklaşımına uygun davranmak isteyen bir öğretmenin aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenmez?**

A) Öğrencilerinin doğru davranışlarından hemen sonra pekiştireç verme
B) Pekiştireç vermek için öğrencinin doğru davranışını bekleme
C) Olumsuz davranışlardan sonra ceza verme
D) Doğru davranışları kalıcı hâle getirmek için pekiştirme tariflerini etkili kullanma
E) İstemli ve psikomotor davranışları basitten karmaşığa doğru süreç içinde öğrencilere kazandırma

9. Bir okulda edebiyat öğretmeni olarak çalışan Muharrem Bey, ders işlerken sonuç eksenli değil, daha çok süreç eksenli düşünür. Bundan dolayı da sözlü sınavlara ve yazılılara çok önem vermez. O, daha çok öğrencilerin ders işleme sürecinde öğrendiklerine ve aldıkları haza bakar. Ancak sınav yapma zorunluluğundan dolayı öğrencilerine formalite icabı olsa da sınav yapar ve sınav tarihlerini ilk günden öğrencileriyle paylaşır.

Muharrem Bey'in sınav tarihlerini belirleme yöntemi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sürekli
B) Sabit zamanlı
C) Değişken zamanlı
D) Sabit oranlı
E) Katışık

10. **Thorndike'ın bağlaşımcılık kuramına göre davranan bir öğretmen aşağıdakilerden hangisini yapamaz?**

A) Öğrencilerinin olumlu davranışlarını pekiştirme
B) Öğrencilerinin özelliklerine uygun bir öğrenme ortamı yaratma
C) Az sayıda ödev vererek bunları dönütle destekleme
D) Öğrencilerinin konuyu kavramaları için bütünü görmelerini sağlama
E) Karmaşık problemleri küçük ve sıralı basamaklar hâlinde çözme

11. İllerin plakalarını öğrenmek isteyen ilkokul ikinci sınıf öğrencisi Murat, internetten plakaları yazan bir dosyayı indirmiş ve çıktısını alarak çalışma masasının dayandığı duvara asmıştır. Her gün çalışma masasında ders çalışırken bir defa bu plakalara göz gezdiren Murat, bir süre sonra listeye bakmadan bile plakaları söyleyebildiğini fark etmiştir.

Murat'ın plakaları bu yolla öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Bitişiklik
C) Uyarıcı tepki bağı
D) Ayırt etme
E) Alışkanlık

12. Uzun yıllardır uyumadan önce bir saat kitap okuyan Aliye, yaz tatiline Çeşme'ye gitmiştir. Yine yatmadan önce kitap okumak için valizine yönelen Aliye, okumak için hazırlamış olduğu kitapları getirmemiş olduğunu fark edince çok üzülmüştür. Tatil süresince yatmadan önce kitap okuma etkinliği aklına gelen Aliye Hanım, her defasında çok üzülmüştür.

Aliye Hanım'ın yaz tatilinde yatmadan önce aklına kitaplarının gelmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Alışma
B) Alışkanlık kazanma
C) Alıştırma
D) Psikolojik tepkisellik
E) Davranışta kontrast

1. Soruda ilkokul öğrencisi Yasin'in öğrendiklerini insanlara göstermek için çaba gösterdiğine işaret edilmiştir. Bundan dolayı önce alfabeyi, sonra İstiklal Marşı'nı ve en sonunda öğrenmiş olduğu şiirleri okumuştur. Organizmanın ödüle ulaşmak ya da cezadan kaçınmak için farklı tepkiler denemesi, göstermesi tepki genellemesidir. Tepki genellenmesinde çoğu zaman aynı, bazen de farklı uyarıcılara organizma bildiği tepkiler gösterir. Uyarıcı genellemesinde ve onun bir benzeri olan öğrenmenin genellenmesinde uyarıcı değişirken, tepki genellemesinde de tepkiler değişir. Nitekim soruda Yasin, farklı tepkiler denediği için tepki genellemesi vardır.

CEVAP: B

2. Soruda dikkat çeken şey Şebnem'in yaklaşma yaklaşma çatışması yaşadığı ve sonunda seçeneklerinden birini tercih ettiğidir. Aynı anda en az iki durum arasında bir tercih durumu varsa aklımıza gelmesi gereken kavram gölgelemedir. Gölgeleme esas olarak birden çok nötr uyarıcıdan birinin koşullu hâle gelmesidir. Ancak gölgelemeyi daha düşünmekte fayda var. Genel olarak ister nötr olsun, ister koşullu olsun uyarıcılardan biri baskınsa bu duruma gölgeleme denir. Nitekim soruda Şebnem, iki seçenekten birini seçtiği için biri diğerini gölgelemiştir. Engellemede uyarıcılar aynı anda değil, sırayla verilmiş olmalıdır ve ilk uyarıcı ikincisinin koşullu hâle gelmesini engellemelidir. İzlemiş oluğu bir filmi beğenen birinin sonraki filmden aynı tadı alamaması gibi.

CEVAP: C

3. Premack'ta organizmanın yapmak istemediği bir davranış, yapmak istediği bir davranış için koşul olarak kullanılır. Yani organizma yapmak istediği davranışı yapabilmek için önce istemediği davranışı yapmak zorunda kalır. Bu itibarla bir davranış başka bir davranış ile pekiştirilir, davranış bir etkinlik olduğu için Premack aynı zamanda organizmayı etkinlikle pekiştirmedir. A seçeneğinde sembolik pekiştirme, B seçeneğinde olumlu pekiştirme, C seçeneğinde olumsuz pekiştirme, E seçeneğinde ise I. tip ceza vardır.

CEVAP: D

4. A seçeneğinde organizmaya itici bir uyarıcı verildiği için I. tip ceza var. B seçeneğinde organizma bir etkinlikle (davranışla) pekiştirildiği için Premack ilkesi bulunmaktadır. D seçeneğinde organizma itici bir uyarıcıya maruz kaldığı için I. tip ceza var. E seçeneğinde ise organizmaya olumlu bir uyarıcı verildiği için olumlu pekiştirme bulunmaktadır. C seçeneğinde ise organizma olumsuz bir durumdan kurtulduğu için olumsuz pekiştirme vardır. Proje ödevinden muaf tutulmak organizma için dertten kurtulmak anlamına gelir. Bundan dolayı bu durum bir olumsuz pekiştirme örneğidir.

CEVAP: C

5. Bu tür sorularda soru köküne dikkat etmek çok önemli. Soru kökünde "..metroda oturur oturmaz kitap okumaya başlaması" ifadesi soruyu çözmek için ipucudur. Burada metro uyarıcısıyla kitap okuma tepkisi eşleşmiştir ve Ahmet Bey bu uyarıcıyı gördüğünde hemencecik kitap okuma tepkisini sergiliyor. Burada Guthrie'nin bitişikliği akla gelmelidir. Guthrie'nin bitişikliği uyarıcı uyarıcı bitişikliği değildir, uyarıcı tepki bitişikliğidir. Guthrie bitişiklik yerine eş zamanlı koşullanma kavramını da kullanır.

CEVAP: A

6. Soru köküne dikkat edilmezse sönme seçeneğine gidilmesi muhtemeldir ancak soru kökünde davranışın devam etmesinde etkili olana süreç soruluyor. İlkay Hanım ve ailesinin bir daha gitmemesi, pekiştirme durdurulduğu için, sönmedir. Ancak soruda bu sorulmuyor, sönmenin geçekleşmesinin nedeni soruluyor. Sönmenin gerçekleşmesinde pekiştirmenin durdurulması etkili olmuştur, diğer bir ifadeyle eğer pekiştirme devam etseydi, İlkay Hanım ve ailesi buraya gitmeye devam edeceklerdi. O hâlde davranışın devam etmesi pekiştirmeye bağlıdır.

CEVAP: C

7. Pekiştirme tarifeleri sıklıkla sorulmaktadır. Bu soruda öncelikle pekiştirecin nasıl verildiğine bakmak lazım gelir. Pekiştireç tepkiye mi bağlıdır, yoksa zamana mı? Eğer tepkiye bağlıysa oranlı tarifelere, zamana bağlıysa zamanlı -aralıklı- tarifelere gitmek gerekir. Soruya bakıldığında Şengül ve kardeşlerinin belli bir zamanda -Ağustos ayının son haftasında- her yıl görüşmeye başladıkları görülmektedir. Zaman belli olduğu için cevap sabit zamanlıdır.

CEVAP: D

8. Aslında soruyu hangisi edimsel koşullanmanın bir özelliği değildir şeklinde de değerlendirmek mümkündür. Edimsel koşullanmada pekiştireç tepkiye bağlı olarak tepkiden sonra verilir (T-U). Bundan dolayı A ve B seçeneklerindeki bilgi doğrudur. Skinner pekiştirme kadar pekiştirme tariflerinin de davranışın şekillenmesinde etkili olduğunu savunmuş ve zamanın bir kısmını pekiştirme tariflerinin etkisini araştırmaya ayırmıştır. Bundan dolayı D seçeneği de doğrudur. Skinner'ın edimsel koşullanmasında istemli davranışlar kademeli yaklaşma-biçimlendirme- yöntemiyle organizmaya kazandırıldığı için E seçeneği de doğrudur. Yanlış olan seçenek C'dir, zira Skinner cezanın davranışı değiştirmediği ve sadece bastırdığını savunduğu için cezaya karşı çıkmış ve cezaya alternatif teknikler önermiştir.

CEVAP: C

9. Sınav öğrenci için olumsuz pekiştireçtir, yani olumsuz bir uyarıcıdır. Bu uyarıcının ne zaman verileceği belli ise cevap sabit zamanlı, belli değilse değişken zamanlı olacaktır. Soruda Muharrem Bey'in sınav tarihlerini ilk günden öğrencileriyle paylaştığı belirtildiğine göre, öğrenciler sınavların ne zaman yapılacağını önceden bilmektedirler. Bundan dolayı Muharrem Bey, öğrencilerini sabit zamanlı tarifeye göre pekiştirmektedir.

CEVAP: B

10. Soru Thorndike'a ilişkin bilgilerimizi ölçüyor. A seçeneği Thorndike'ın etki yasasına işaret etmektedir. Bu yasaya göre organizmanın olumlu davranışı pekiştirilmelidir. B seçeneğinde Thorndike'ın hazırbulunuşluk kavramına vurgu var ve bu yasaya göre öğrencinin özelliklerine göre hareket edilmelidir. C seçeneğinde tekrar yasası var. Bu yasaya göre tekrarın öğrenmedeki rolü yok denecek kadar azdır, öğrenmeyi sağlayan temel şey dönüttür. E seçeneğinde deneme yanılma yoluyla problem çözme süreci var, buna göre problemin çözümünde basitten karmaşığa doğru yavaş yavaş gidilmelidir. D seçeneğinde ise problemin çözümünde bütüne vurgu yapılmıştır. Bir davranışçı olan Thorndike, problemin çözümünde parçaya vurgu yaparak ve organizmanın deneme yanılma yoluyla öğrendiğini savunur. Probleminin çözümünde bütüne odaklanmak demek, parçalar arasında bağlantı kurmak demektir ki bu da bizi kavrama yoluyla öğrenmeye ve bilişselci kuramlara götürür.

CEVAP: D

11. Murat'ın plakaları öğrenme biçimi sorulmaktadır soruda. Murat, plakaları bir kâğıda yazmış ve duvara asmıştır. Kâğıtta bunları tekrar tekrar görerek öğrenmiştir. Bu durum bitişiklik ilkesi ile açıklanır. Bitişikliğin iki boyutu bulunmaktadır: Zaman ve mekân. Zamansal bitişiklik işitsel uyarıcılar için, mekânsal bitişiklik ise görsel uyarıcılar için geçerlidir. Bu soruda kâğıda yazdığı belirtildiğine göre görsel uyarıcılara ve mekânsal bitişikliğe vurgu yapılmıştır. Her bu kâğıda bakan Murat, plaka numarasının yanında -yani bitişiğinde- bir il görür. Bir süre sonra plakayı hatırlayınca bitişiğindeki il de aklına gelmiş olur. Peki bir şeyi görünce (a harfi gibi) bitişiğindeki de (b harfi gibi) aklınıza geliyorsa, çağrışım yaratan şey bitişikliktir demektir.

CEVAP: B

12. Aliye Hanım, yatmadan önce sürekli kitap okuduğu için bu davranış zamanla alışkanlığa dönüşmüştür. Alışkanlıklar, psikomotor davranışlar olup, zamanla kendiliğinden- otomatikleşme- bir biçimde ortaya çıkarlar. Nitekim Aliye Hanım, yanına kitaplarını almadığı hâlde yatmadan önce bu alışkanlığı olduğu için kitapları aklına gelmiştir, tıpkı sigarayı bırakan bir kişinin ellerini ağzına götürmeye devam etmesi gibi. Kitap okuma davranışı tekrarlanma eğiliminde olduğu ve uzun yıllara dayandığı için bir alışkanlık örneğidir. Alışmada aynı uyarıcıyla organizmanın sık sık bir araya gelmesi sonucunda tepki miktarı zamanla azalır. Alıştırma ise eşik yönteminin diğer adıdır.

CEVAP: B

1. Kentin gürültüsünden ve kalabalığından bıkan Hüsnü, yazın dedesinin köyüne gider. Köydeki sessiz ortamı çok özlediğini gören Hüsnü, günlerce insanlardan ve teknolojiden uzak bir biçimde kafa dinler. Hüsnü yaşadığı kentte döndüğünde kentin gürültüsüne ve kalabalığına gösterdiği tepkinin miktarında bir artış olur. Onun aklında artık sadece sessizliğini ve doğallığını özlediği dedesinin köyü vardır.

Hüsnü'nün köy dönüşünde kentin gürültüsüne ve kalabalığına gösterdiği tepki aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Genelleme
B) Ayırt etme
C) Davranışta kontrast
D) Psikolojik tepkisellik
E) Plasebo etkisi

2. Parkta oyun oynayan dört yaşındaki Mert kaydıraktan düşerek kolunu kırmıştır. Bu olaydan dolayı canı çok yanan Mert, sonraki günlerde hem parkı hem de kaydırağı gördüğünde tedirgin olmuştur.

Mert'in bu davranışları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dereceli koşullanma
B) Birleşik koşullanma
C) Gölgeleme
D) Duyusal ön koşullanma
E) Genelleme

3. Tuttuğu takım maçına ilk kez giden Turhan, takımı maç kazandığı için tekrar gitmeye başlamıştır. Sonraki günlerde her gittiği maçta takımı maç kazanmaya devam etmiştir ancak bir süre sonra takım maç kaybetmeye başlayınca Turhan, maçlara gitmemeye başlamıştır. Ancak bir süre sonra takımı maç kazanmaya başlayınca maçlara tekrar gitmeye başlamıştır.

Turhan'ın takımı maç kazandığı için tekrar tuttuğu takımın maçlarına gitmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sönme
B) Kendiliğinden geri gelme
C) Ayırt etme
D) Koşullanmanın tekrarlanması
E) Batıl davranış

4. Bir gün tuttuğu takımın maçına giden Öğretmen Naki Bey, oğlu Deniz'in şapkasını takmıştır. Takımı o gün maç kazandığı için Naki Bey çok mutlu olmuştur. Bu olaydan sonra Naki Bey tuttuğu takımın maçına her gidişinde oğlu Deniz'in şapkasını takmaya dikkat etmeye başlamıştır.

Naki Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kaçınma
B) Kaçma
C) Batıl davranış
D) Davranışta kontrast
E) Ayırt etme

5. Oğlu Ulaş'a tuvalet alışkanlığı kazandırmak isteyen Özge Hanım, başlangıçta oğlu lazımlığa yaklaştığında, daha sonra lazımlığa oturduğunda, sonra lazımlığa çişini yaptığında, daha sonra lazımlığa kakasını yaptığında ve en sonunda klozete çiş ve kakasını bıraktığında sözel olarak pekiştirmiştir.

Özge Hanım'ın oğlu Ulaş'a tuvalet alışkanlığı kazandırmak için böyle bir yol izlemesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Eşik
B) Zıt tepki
C) Biçimlendirme
D) Premack ilkesi
E) Sembolik ödülle pekiştirme

6. Yüksek tansiyondan dolayı Rıza Bey'in tuzlu yemesi doktor tarafından yasaklanmıştır. Bunun üzerine Rıza Bey, tuzu birden kesme yerine süreç içinde azaltarak bırakmayı denemiş ve başarılı olmuştur. Şu anda tuzsuz yemek yiyen Rıza Bey, tansiyonunu kontrol altında tuttuğu için çok mutludur.

Rıza Bey'in tuzsuz yemek için kullanmış olduğu yol aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Bıktırma
B) Eşik
C) Zıt tepki
D) Sistematik duyarsızlaştırma
E) Bastırma

7. Özel eğitim öğretmeni olan İpek Hanım, öğrenme güçlüğü çeken öğrencisi Osman'a gömlek giyme davranışı kazandırmak için şöyle bir yol izlemiştir: İpek Hanım, gömleği önce kendisi giyerek nasıl giyileceğini öğrencisi Osman'a göstermiştir. Daha sonra İpek Hanım, gömleği Osman'a giydirmiş ancak son düğmeyi iliklememiş ve bu görevi Osman'a bırakmıştır. Osman düğmeyi ilikleyince ona çok sevdiği çikolatadan bir tane vermiştir. Osman bu davranışı kalıcı hâle getirince, İpek Hanım Osman'ın görev yükünü artırmış ve tüm düğmeleri Osman'a iliklemiştir. Osman bu davranışları başarıyla yerine getirince Osman'ı pekiştirmiş ve en sonunda Osman gömleği kendi başına giyince onu pekiştirmiştir.

İpek Hanım'ın özel eğitim öğrencisi Osman'a gömlek giymeyi öğretmek için kullanmış olduğu yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Biçimlendirme
B) Düz zincir
C) Eşik
D) Ters zincir
E) Sistematik duyarsızlaştırma

8. Şehirler arası bölünmüş bir yolda araba kullanan Gökhan Bey, hız sınırlarını aşınca radara yakalanır ve polis tarafından durdurulur ve trafik kurallarını ihlal etmekten ceza yer. Gökhan Bey, bu olaydan sonra trafik kurallarına titizlikle uymaya başlar.

Gökhan Bey'in trafik kurallarına titizlikle uymaya başlaması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Sönme
B) Ceza
C) Kaçınma
D) Dolaylı ceza
E) Ayırt etme

9. Uzun yıllar İngilizceden Türkçeye kitap çevirisi yapan Servin, hayatını buradan kazandığı parayla sürdürmektedir. Bir gün Servin, yabancı bir yayınevinden Yaşar Kemal'in kitaplarını İngilizceye tercüme etme teklifi alır ve çok mutlu olur. Yaşar Kemal'in kitaplarını hemen tercüme işine giren Servin çok zorlandığını fark eder ve teklifi kabul ettiğine pişman olur.

Servin'in yaşadığı zorluk aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Çağrışımsal zıtlık
B) Çağrışımsal geçiş
C) Etkinin yayılması
D) Ait olma
E) Hazırbulunuşluk

10. 6 yaşındaki Ensar, annesinin ısrarları sonucunda odasını toplamayı alışkanlık hâline getirmiştir. Odasını toplarken çoğu zaman bir ödül karşılığında bunu yapan Ensar, ödüle ulaşmak için odasında göze çarpan şeyleri düzgün şekilde toplarken, göze görünmeyen yerleri dağınık bırakmaktadır. Annesi de görünen yerlere bakarak Ensar'ı ödüllendirmektedir ancak bu sürecin sonunda Ensar'ın hem görünen kısmında odayı düzgün toplama davranışı hem de görünmeyen kısımlarda eşyaları dağınık bırakma davranışı artmaktadır.

Ensar'ın odasında görünmeyen kısımlarda eşyaları dağınık bırakma davranışının da artış göstermesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Etkinin yayılması
C) Ait olma
D) Karşıt pekiştirme
E) Tepki analojisi

11. **Aşağıdakilerden hangisi ara verme örneğidir?**

A) Sınıf ortamında öğrencinin kendisine zarar vermesine yol açacak nesneleri sınıftan çıkarmak
B) Ders dinlemeyen öğrencilere ek ödevler vermek
C) Ders dinlemeyen öğrencileri okul bahçesine göndermek
D) Arkadaşıyla tartışan Ahmet'i, sakinleşmesi için on dakikalığına sınıftan yalıtarak en arkada oturtmak
E) Ders dinlemeyen öğrencileri müdür odasına göndermek

12. Anaokuluna başlayan dört yaşındaki Derya, ders esnasında sürekli sorular sormaktadır. Sorularıyla öğretmenini bıktıran Derya, öğretmenine hayalî arkadaşları olduğunu söylemekte, ders esnasında öğretmenini dinlemek yerine hayalî arkadaşlarıyla oyunlar oynamakta ve yüksek bir sesle onlarla sohbet etmektedir.

Derya'nın gösterdiği tepkiler dikkate alındığında öğretmeni aşağıdaki tepkilerden hangisini gösterirse <u>en uygun</u> davranışı sergilemiş olur?

A) Bıktırma
B) Görmezden gelme
C) Sabırla bekleme
D) Ara verme
E) Ortamı değiştirme

1. Soruda iki ortamın olduğuna dikkat edilmedir. Bunlar kentin gürültüsü ve köyün sessizliğidir. Kentin gürültüsünde yaşamını sürdüren ve bıkan Hüsnü, köye gitmiş ve orada dinlenmiştir (Bu daha fazla pekiştirildiği anlamına gelir.) Kente döndüğünde, köyün sakinliğine alıştığı için, kentteki gürültüye daha fazla tepki göstermiştir. Bu durum davranışta kontrast ile açıklanabilir. Yeni ortamdaki pekiştirme ya da cezadan dolayı eski ortamda gösterdiği tepki miktarında artış ya da azalış varsa, bu durum aklımıza davranışta kontrastı getirmelidir.

CEVAP: C

2. Mert kaydıraktan kayarken düşmüş ve canı çok yanmıştır. Mert'in canın yanması koşulsuz uyarıdır. Park ve kaydırak bu acı ile eşleştikleri için aynı anda ikisi de koşullu uyarıcıya dönüşmüşlerdir. En az birden çok uyarıcının aynı anda koşulu uyarıcıya dönüşmeleri aklımıza birleşik koşullanmayı getirmelidir. Birleşik koşullanmada tek aşama vardır ve birden çok uyarıcı aynı anda koşullu hâle gelir.

CEVAP: B

3. Takımı maç kazandığı için Turhan'ın tekrar maça gitmesi pekiştirmedir. Sonraki günlerde takımı maç kaybetmeye başladığı için Turhan'ın maça gitmekten vazgeçmesi ise sönmedir. Bir süre sonra takımı maç kazandığı için değil, durup dururken -yani pekiştirilmeden- Turhan tekrar tuttuğu takımın maçına gitmeye başlasaydı cevap kendiliğinden geri gelme olurdu ancak soruda takımı maç kazandığı için vurgusu var. Yani pekiştirme vurgusu var bu soruda. Sönen bir davranış pekiştirildiği için tekrar ortaya çıkarsa buna yeniden koşullanma ya da koşullanmanın tekrarlanması denir.

CEVAP: D

4. Naki Bey'in davranışı oğlu Deniz'in şapkasıyla maça gitmektir. Takımı maç kazandığı için Naki Bey bu davranışı tekrarlamıştır. Gerçekte bu davranışın (şapka takmanın) karşılaşılan sonuçla (maçın kazanılmasıyla) bir ilgisi yoktur ama Naki Bey, bunları ilişkilendirmiş ve bu davranışı özellikle yapmaya başlamıştır. Bu durum batıl davranış kavramıyla açıklanır.

CEVAP: C

5. Soruda birinci ipucu Özge Hanım'ın oğluna yeni bir davranış öğretmesidir. İkinci ipucu bu davranışın süreç içine yavaş yavaş öğretildiği ve bu davranışı kazandırırken pekiştirmenin kullanıldığıdır. Bu iki ipucundan dolayı davranışı biçimlendirmedir. Kademeli yaklaşmanın diğer adı biçimlendirme Skinner'ın programlı öğretim ilkelerine göre (KEBAB) organizmaya yeni bir davranışı öğretme tekniğidir. Nitekim hedef davranışın alt hedef davranışlara bölünmesi (lazımlığa yaklaşma, oturma...), her alt hedef davranışı yapınca pekiştirme, daha sonra sonraki adıma geçme, organizmanın hızına göre hareket etme gibi özelikler aklımıza bu tekniği getirmelidir. Eşik yöntemi yeni bir davranış öğretme yöntemi değildir, alışkanlıkları ya da tutumları değiştirme yöntemi olduğu için cevap olamaz. Premack ilkesi ise yapmak istemediği bir davranışı, yapmak istediği bir davranış için koşul olarak kullanmadır.

CEVAP: C

6. Soruda Rıza Bey'in tuzlu yediği ve sağlık sorunlarından dolayı tuzu kesmesi gerektiği söylenmiştir. Tuzlu yemek bir alışkanlık meselesidir. O hâlde bu soruda Rıza Bey yıllara dayanan bir alışkanlığını değiştirmiştir. Bu bir ipucudur. Olumsuz alışkanlıkları ve tutumları değiştirmede kullanılan tekniklerden biri eşik yöntemidir. Nitekim soruda Rıza Bey, tuzun miktarını, ağız tadını etkilemeyecek kadar süreç içinde azaltmıştır. En sonunda da artık tuzsuz yemeğe başlamıştır. İşte süreç içinde istenmeyen tepkiye yol açan uyarıcıyı organizmayı rahatsız etmeyecek şekilde azaltma ya da artırma tekniğine eşik denir. Sürece dayanan diğer bir teknik ise sistematik duyarsızlaştırmadır ancak bu teknik kaygı, endişe ve korku gibi olumsuz duyuşsal özellikleri azaltmada kullanılan bir terapi tekniğidir, bir alışkanlık değiştirme tekniği değildir.

CEVAP: B

7. Soruda birinci ipucu İpek Hanım'ın özel eğitim öğretmeni olmasıdır. ikinci ipucu ise öğrenme güçlüğü çeken öğrencisi Osman'a gömlek giyme davranışı kazandırmasıdır. Özel eğitimde yeni bir davranış öğretmek için daha çok kullanılan teknik zincirlemedir, zira ağırlıklı olarak öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler bu eğitim kapsamında olduğu için, hedef davranış belli bir sıra (sıra olmayınca öğrenemedikleri için) bu öğrencilere öğretilmektedir. Soruda gömlek giyme davranışı ters zincir yöntemi ile Osman'a öğretilmiştir. Ters zincir yarım bırakılmış bir davranışın / etkinliğin öğrenci tarafından tamamlanması esasına dayanmaktadır. Böylece öğrenci etkinliğin belli bir parçasını tamamlamayı öğrendikten sonra, etkinliği tamamlamak için yapacağı görevlerin sayısı artırılır.

CEVAP: D

8. Güzel bir soru kalıbı bu. Aman, dikkat! Soruda ceza ve kaçınma varsa dikkat etmelisin. Bu tür sorularda neden soruluyorsa cezaya, sonuç soruluyorsa kaçınmaya gitmelisin. Gökhan Bey'in trafik kurallarına titizlikle uymaya başlamasını sormuş olsalardı (bu cezanın sonucunda ortaya çıktı) bu kaçınma olurdu ancak soruda bunun neyin sonucu olduğu soruluyor. Yani kaçınmaya yol açan süreç soruluyor. Kaçınmaya -yani trafik kurallarına uymaya- yol açan şey nedir? Tabii ki cezadır.

CEVAP: B

9. Servin hayatını İngilizceden Türkçeye kitap çevirisi yaparak kazanıyormuş. Bunu yaparken zorlanmıyormuş. Ne zamanki Türkçeden İngilizceye kitap çevirisi yapmaya başlamış, işte o zaman zorlandığını fark etmiş. Bu soruda dikkat çekici olan şey, yaptığı işin tersini yaparken zorlanmasıdır. Thorndike, bir etkinlik ya da davranışın tersini yaparken zorlanmaya çağrışımsal zıtlık adını verir. Çağrışımsal geçiş ise bitişik olan iki uyarıcıdan birine gösterilen tepkinin zamanla diğer uyarıcıya da gösterilmesidir. Ete gösterilen tepkinin zamanla zile de gösterilmesi gibi.

CEVAP: A

10. Soruda dikkati çeken unsur Ensar'ın aynı anda birçok davranışı yaptığıdır. Ensar, bu davranışların bir kısmını doğru, bir kısmını ise yanlış yapmaktadır. İç içe geçen davranışlar varsa, bunların bir kısmı olumlu, bir kısmı olumsuz ise aklımıza etkinin yayılması gelmelidir. Etkinin yayılmasında olumlu davranışları pekiştirdiğimiz için, bitişiğindeki olumsuz davranışlar da artış göstermektedir. Pekiştirmenin gücü olumlu davranışın bitişiğindeki olumsuz davranışlara da yayılmaktadır.

CEVAP: B

11. A seçeneğinde ortamı değiştirme, B seçeneğinde birinci tür ceza, C seçeneğinde karşıt pekiştirme, E seçeneğinde ise yine birinci tür ceza örneğine yer verilmiştir. D seçeneğinde ise arkadaşlarıyla tartışan Ahmet, on dakikalığına yalıtılmış bir hâlde sınıfın arkasında oturtulmuştur. Bu ara verme örneğidir. Ara vermede süre sınırı (genellikle yaşa göre belirlenir) ve pekiştirici ya da cezalandırıcı olmayan bir ortama olmalıdır.

CEVAP: D

12. Soruda dikkati çeken nokta, Derya'nın dört yaşında olduğu ve hayalî arkadaşlarıyla oyunlar oynaması ve onlarla sohbet etmesidir. Bu durum işlem öncesi dönemdeki çocukların gösterdikleri olağan bir davranıştır. Hayal ve merakın bu dönemde önde olması umulan ve beklenilen bir şeydir ki çocuğun hayal dünyasının gelişmesinde ve kalıcı kılınmasında bu dönem önemlidir. Bundan dolayı öğretmenin bu sürece müdahale etmemesi ve bu sürecin kendiliğinden geri kalmasını beklemesi gerekir. Eğer bir soruda çocuğun davranışı içinde bulunduğu gelişim döneminden kaynaklanıyorsa, cevap sabırla beklemek olmalıdır.

CEVAP: C

1. Özel bir kurumda matematik öğretmeni olarak çalışan Gönül Hanım, bir giyim mağazasında çanta beğenir ancak çanta çok pahalı olduğu için bu çantayı almak istemez. Gönül Hanım mağazada kendisine sunulan diğer çantaları da beğenmez, zira aklı alamadığı o çanta da kalmıştır.

Gönül Hanım'ın bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumlu habercilik
B) Gölgeleme
C) Engelleme
D) Olumsuz transfer
E) İleriye ket vurma

2. İl millî eğitim müdürlüğünde işi olan Aslan Bey, işinin erken halledilmesi için arayışlara girmiş ve yakın arkadaşı Hasan'ın bir akrabasının müdürlükte şube müdürü olarak çalıştığını öğrenmiştir. Hasan'ın referansıyla müdürlüğe giden Aslan Bey, Hasan'ın akrabasıyla görüşmüş ve işini hemen halletmiştir.

Aslan Bey'in Hasan'ın referans olduğu bu görüşmede işini halletmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Engelleme
B) Gölgeleme
C) Dereceli koşullanma
D) Ön koşullanma
E) Uyarıcı genellenmesi

3. Osman Bey, sabah kahvaltısında son kullanma tarihine bakmadan yediği yumurtanın etkisiyle öğlene doğru zehirlenmiş ve hastaneye kaldırılmıştır. Aldığı serumla kısa sürede kendine gelen Osman Bey'in, bu olaydan sonra yumurta gördüğünde ya da bu sözcüğü duyduğunda bile midesi bulanmıştır.

Osman Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Birleşik koşullanma
B) Dereceli koşullanma
C) Garcia etkisi
D) Ceza
E) Engelleme

4 ve 5. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Ders çalışmadığı için babasından dayak yiyen Eren, babasından korkmaya başlamıştır. Bu olaydan sonra babasıyla karşılaşmamaya çok dikkat eden Eren, uzun süre babasından dayak yemediği için korkma davranışı zaman içinde azalmıştır.

4. **Yukarıdaki örnekte koşulsuz uyarıcı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Baba
B) Korkmak
C) Dayak
D) Babasının görüntüsü
E) Ders

5. **Uzun süre dayak yemediği için babasından korkma davranışının süreç içinde azalması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Ceza
B) Sönme
C) Alışma
D) Duyarlılaşma
E) Alıştırma

6. Bir gün sitenin oyun parkında oynarken gördüğü kediyi sevmek için yaklaşan dört yaşındaki Hüseyin, kedi tarafından tırmalanır ve canı yandığı için kedilerden korkmaya başlar. Hüseyin sonraki günlerde sokağa çıkmak istemez, sokağa çıktığında ise her bir tarafı kolaçan ederek yol alır.

Hüseyin'in kedi tarafından tırmalandıktan sonra göstermiş olduğu bu tepkiler aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sönme
B) Duyarsızlaşma
C) Alışma
D) Duyarlılaşma
E) İtici uyarıcıya koşullanma

7. Selen turp yemeyi sevmemektedir, annesinin tüm ısrarlarına turp yemeyi reddetmektedir. Bunun üzerine annesi Selen'in tuz ve limon sevdiğini bildiği için dilimlediği turpların üzerine bol miktarda limon ve tuz ekleyince Selen turpları yemeye bağlamıştır.

Selen'in annesinin kızına turp yedirmek için kullanmış olduğu bu yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Biçimlendirme
B) Eşik
C) Zıt tepki
D) İtici uyarıcıya koşullanma
E) Bıktırma

8. Beş yaşındaki Ahmet'in burun pisliğini koluna sürmek gibi bir alışkanlığı vardır. Annesinin tüm uyarılarına karşın Ahmet bu davranışını sürdürmüştür. Bunun üzerine annesi Ahmet'in giydiği elbiselerin kol kısmına düğmeler dikmiştir. Ahmet burnunu koluna sürdüğünde burnu bu düğmeler tarafından tahrip edildiği için bu davranışından vazgeçmiştir.

Ahmet'in annesinin bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Zıt tepki
B) Taşırma
C) Karşıt koşullanma
D) İtici uyarıcıya koşullanma
E) Söndürme

9. Göz rahatsızlığından dolayı uzun yıllardır gözlük kullanan Serkan Öğretmen, bazen uyurken bile gözlüğünü çıkarmamış ve bu durumu sabah kalktığında fark etmiştir. Serkan Öğretmen yüzünü yıkadığında ve banyo yaptığında da ara sıra gözlüğünü çıkarmadığını fark etmiş ve bu duruma gülmüştür.

Serkan Öğretmen'in bu davranışları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Alışma
B) Alışkanlık kazanma
C) Alıştırma
D) Koşullanma
E) Batıl davranış

10. 3 yaşındaki oğlu Aras'a el yıkama davranışı öğretmek isteyen İlkay Hanım, oğluna her el yıkadığında bir yıldız vermiştir. Aras beş yıldız topladığında ise bunları çok sevdiği dondurma ile değiştirmektedir.

İlkay Hanım'ın oğlu Aras'a el yıkama davranışı kazandırmak için kullanmış olduğu tarife aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sembolik pekiştirme
B) Sabit aralıklı
C) Sabit oranlı
D) Olumlu pekiştirme
E) Koşullu anlaşma

11. İlkokula yeni başlayan Mehmet ders çalışmak istememektedir ve bundan dolayı da ödevlerini aksatmaktadır. Son günlerde Mehmet sık sık kendisine elektrikli sukutır alınmasını istemektedir. Bunun üzerine Mehmet'in babası Ali Bey, Mehmet'e ödevlerini düzenli yaparsa, kendisine istediği elektrikli sukutırı alacağını söyler ve Mehmet de bu duruma çok sevinir.

Ali Bey ile oğlu Mehmet'in bu davranışları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Premack ilkesi
B) Koşullu anlaşma
C) Davranışta kontrast
D) Tepki genellemesi
E) Öğrenmenin genellenmesi

12. Türkçe dersinde yaptığı esprilerle arkadaşlarını ve Türkçe öğretmenini çok güldüren lise öğrencisi Selim sınıfta popüler olmuştur. Selim Türkçe dersinde yapmış olduğu bu esprileri matematik dersinde de yapmış ancak öğretmenin sert tutumuyla karşılaşmıştır. Bu olaydan sonra Selim Türkçe dersinde daha fazla espri yapmaya başlamıştır.

Selim'in Türkçe dersinde daha fazla espri yapmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öğrenmenin genellenmesi
B) Tepki genellemesi
C) Ayırt etme
D) Alışkanlık kazanma
E) Davranışta kontrast

1. Burada dikkat edilmesi gereken husus Gönül Hanım'ın çantaları aynı anda mı yoksa sırayla mı gördüğüdür. Eğer çantalar satış görevlisi tarafından Gönül Hanım'a aynı anda verilmiş ve Gönül Hanım da bu çantalardan birini seçmiş olsaydı cevap gölgeleme olurdu. Ancak soruya dikkatlice bakıldığında Gönül Hanım'ın önce bir çantayı beğendiği fakat alamadığı, diğer çantaları daha sonra gördüğü anlaşılmaktadır. Bundan dolayı bu sorunun cevabı engellemedir. Görmüş ve beğenmiş olduğu ilk çanta sonraki çantaları beğenmesini engellemiştir.

CEVAP: C

2. Soruda dikkati çeken husus bir tanıdığının tanıdığı meselesidir. Şube müdürü Hasan'ın akrabasıdır ve onu tanımaktadır. Peki daha sonra Hasan'ın selamıyla gelen Aslan Bey'e -Hasan'ın arkadaşı olduğu için- iyi duygular beslemiş ve işini halletmiştir. Burada sırayla gerçekleşen bir dereceli koşullanma örneği vardır. Önce birini seversiniz arkadaşınız olur, daha sonra onun yanında hiç tanımadığınız birini görürsünüz ve o da zamanla arkadaşınız olur. İşte bu sorudaki mantık da budur.

CEVAP: C

3. Osman Bey sabah yediği bozuk bir yumurtadan dolayı öğlene doğru zehirlenmiş ve kusmuştur. Bu olaydan sonra yumurta gördüğünde ya da bu sözcüğü duyduğunda da midesinin bulandığını fark etmiştir. Bu soruda dikkati çeken husus, yumurta yediği zamanla (sabah) zehirlenme belirtilerinin ortaya çıktığı zaman (öğlene doğru) arasındaki büyük farktır. Demek ki bu soruda nötr uyarıcı (yumurta) ile koşulsuz uyarıcı (zehirlenme) arasında bitişiklik yoktur. Bitişiklik olmadan koşullanma sağlandığı için cevap Garcia etkisi ya da diğer adıyla olumsuz tat koşullanmasıdır.

CEVAP: C

4. Koşulsuz uyarıcı herkeste aynı etkiye yol açan, nesnel uyarıcıdır. Koşulsuz uyarıcı tepki üretme yeteneğini doğuştan getirdiği için aynı zamanda birincil pekiştireçtir. Koşullu uyarıcı ise başlangıçta nötr olan- tepki üretmeyen- koşulsuz uyarıcı ile eşleştikten sonra haberci özelliği kazanan ikincil pekiştireçtir ve yaşantıya bağlı olarak değer kazandığı için özneldir. Soruda koşulsuz uyarıcının hangisi olduğu sorulmuş. Öncüldeki örnekte hepimizde aynı etkiyi yaratan uyarıcı hangisidir? Tabii ki dayaktır. Baba ise başlangıçta nötrdür ama dayakla eşleştikten sonra korku tepkisi üretmeye başlayan koşullu uyarıcıya dönüşmüştür.

CEVAP: C

5. Koşullu uyarıcı (örnekte baba) uzun süre koşulsuz uyarıcı (dayak) olmadan verilirse zamanla haberci niteliğini kaybeder. Bu duruma sönme adı verilir. Sönmede dikkat edilmesi gereken nokta, pekiştirmenin (yani koşulsuz uyarıcının) ortamdan çıkmış olması gerekir. Soruda da uzun süre dayak yemediği ifadesi, buna işaret etmektedir. Pekiştirilmediği için koşullu tepkinin süreç içinde azalması ya da ortadan kalkmasına sönme denir.

CEVAP: B

6. Soruda kedi tarafından tırmalandıktan sonra Hüseyin'in gösterdiği davranışların neyle açıklanabileceği soruluyor. Hüseyin bu olaydan sonra evden çıkmak istememiş ve çıkınca da etrafında çok daha dikkatli bakarak hareket etmiştir. Eğitim psikolojinde belli bir yaşantıdan sonra tepki miktarında yaşanan bu türden artışlara duyarlılaşma ya da hassaslaşma adı verilir. Nitekim kedi tarafında tırmalandıktan sonra Hüseyin aşırı reaksiyon göstermiş ve korku tepkisi artmıştır. İşte bu duyarlılaşmadır. Süreç içinde muhtemelen Hüseyin'in kedilere karşı gösterdiği bu hassasiyet azalacaktır, eğer bu sorulmuş olsaydı bu da duyarsızlaşma olacaktır.

CEVAP: D

7. Soruda Selen'in turp yemediği, turpa karşı olumsuz bir tutumu olduğu belirtilmiş. Selen'in annesi turpu dilimleyerek üzerine Selen'in çok sevdiği tuz ve limon ekleyince Selen Turpları yiyebilmiş. Burada Selen'de aslında bir tutum değişikliği söz konusu değildir, Selen sevdiği şey (tuz ve limon) için sevmediği şeye (turp) katlanmaktadır. Öğrenme psikolojisinde bu duruma zıt tepki adı verilir. Anne limon ve tuz ekmekten vazgeçerse, Selen de turp yemekten vazgeçecektir. Zıt tepki mantık olarak itici uyarıcıya koşullanma ile aynıdır ancak zıt tepkide ortama eklenen uyarıcı olumluyken, itici uyarıcıya koşullanmada ortama eklenen uyarıcı olumsuzdur.

CEVAP: C

8. Ahmet'in olumsuz alışkanlığı karşısında çaresiz kalan anne onun elbiselerinin kol kısmına düğme dikerek canının yanmasını sağlamış ve bunun üzerine Ahmet de bu olumsuz alışkanlığından vazgeçmiştir. Aslında bu bir tür birinci tip cezadır ama birinci tip ceza kavramı Skinner'a aittir. İtici uyarıcıya koşullanma kavramı ise davranışçı bir terapist olan Wolpe'a aittir. Bu teknikte ortama itici bir uyarıcı verilerek ortamdaki çekici uyarıcının çekiciliği azaltılmaktadır.

CEVAP: D

9. Soruda dikkat çeken husus Serkan Öğretmen'in neredeyse artık yüzündeki gözlüğü hissetmemesi ve onu sürekli kullanmasıdır. Gözlük âdeta Serkan Öğretmen'in bir organ hâline dönüşmüştür. Gözlük takmak ve bir süre sonra bunu istemsizce yapmak, bu davranışın alışkanlığa dönüştüğünü göstermektedir. Öyle bir alışkanlık ki sürekli tekrarlanma eğilimindedir. Alışkanlıklar çok zor değişirler, örneğin artık gözlük ihtiyacı kalmadığı için uzun yıllardır kullanmış olduğu gözlüğe veda eden biri, artık gözlük kullanmadığı hâlde elini yüzüne götürmeye ve sanki gözlükleri varmış gibi onları düzeltmeye devam eder. Burada da sürekli tekrarlanan bir alışkanlık olduğu içindir ki kişi bir süre sonra yüzündeki gözlüğü unutabilmektedir.

CEVAP: B

10. Soruda oğluna el yıkama davranışı öğretmek için İlkay Hanım, oğlu Aras'a her el yıkamada bir yıldız vermiş, Aras beş yıldız biriktirdiğinde ise bunlarla dondurma almıştır. Yani Aras belli miktarda sembol ya da simge biriktirdikten sonra bunları bir ödülle değiştirmiştir. Bu tür sorularda aklımıza hemen sembol biriktirerek ödüle ulaşma (sembolik pekiştirme) gelir ancak soru köküne dikkat etmekte fayda vardır. Soru kökünde yöntem ya da tekniği sorulmamış, kullanılan pekiştirme tarifesi sorulmuş. Sembolik pekiştirme bir pekiştirme tarifesi değil, bir davranış kontrol tekniğidir. Sembolik pekiştirmede sabit oranlı tarife olmak zorundadır. Nitekim 5 yıldız biriktirdiğinde demek beş defa elini yıkamış olmalıdır demektir. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere sabit oranlı bir tarife söz konusudur.

CEVAP: C

11. Soruda Ali Bey'in oğluna ödev yaptırmak için ona elektrikli sukutır alacağı söyleniyor. Mehmet ödevini yapacak ve babası da ona sukutır alacaktır. Burada çeldirici olan Premack ilkesidir ancak Premackt'a her iki davranışı da Mehmet yapmalıdır, zira Premack davranışı başka bir davranışla pekiştirmedir. Bu soruda ise Mehmet sadece ödevini yapacaktır, babası ise ona sukutır alacaktır. Bu bir karşılıklı sözleşme -koşullu anlaşma- örneğidir. Peki Mehmet'in zaten sukutırı olsaydı ve Mehmet ödevini bitirdikten sonra sukutır sürmüş olsaydı cevap Premack ilkesi olurdu.

CEVAP: B

12. Soruda güçlü çeldiriciler var, bundan dolayı dikkatli olmak gerekir. Selim'in Türkçe dersindeki davranışını (espri yapma) matematik dersinde de denemesi öğrenmenin genellenmesidir. Matematik öğretmenin bu davranışa ilişkin sert tutumundan dolayı bu davranışı sadece Türkçe dersinde sergilemiş olsaydı cevap ayırt etme olacaktı. Ancak soruda başka bir şey soruluyor. Selim'in Türkçe dersinde espri yapması sorulmuyor, daha fazla espri yapması soruluyor. Bu farka çok dikkat edilmelidir. Bundan dolayı sorunun cevabı davranışta kontrasttır. Selim, matematik öğretmenin sert tutumundan dolayı (ceza), eski ortamda (Türkçe dersinde) göstermiş olduğu davranışı daha fazla yapmıştır.

CEVAP: E

1. Şiddeti aynı olan bir uyarıcıya organizma sürekli maruz kalınca zaman içinde gösterdiği tepki azalır. Örneğin bir boya atölyesine ilk girdiğimizde hissettiğimiz keskin kokuyu bir süre sonra almamaya başlarız.

Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Duyarsızlaşma B) Alışma
C) Duyarlılık kazanma D) Alışkanlık
E) Alıştırma

2. Uzun bir geçmişe dayanan ilişkileri olan Kezban ve İdris, artık evlilikten bahsetmeye başlamışlardır ancak Kezban aniden İdris'i terk eder. Hayata küsen İdris, ne zaman dışarı çıksa, her gördüğü kafe, cadde, sokak ve alışveriş merkezi aklına Kezban'ı getirir. Bu mekânlarda Kezban ile yaşadığı anıları hatırlayan İdris, Kezban'ın kendini neden terk ettiğini hiçbir zaman anlayamaz.

İdris'in gördüğü kafe, cadde, sokak ve alışveriş merkezlerinin ona Kezban'ı hatırlatması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Ön koşullanma
B) Uyarıcı genellemesi
C) Üst düzey koşullanma
D) Engelleme
E) Tepki genellemesi

3. Edimsel koşullanmada yeni bir davranış kazandırmada kullanılan kademeli yaklaşmada, hedef davranış alt hedef davranışlara bölünür ve hedef davranış parçadan bütüne doğru adım adım kazandırılır. Diğer bir ifadeyle yeni davranış süreç içinde yavaş yavaş öğretilir.

Buna göre kademli yaklaşma tekniği aşağıdakilerden hangisine biçimsel olarak benzemektedir?

A) Bıktırma
B) Eşik
C) Bitişiklik
D) Kendiliğinden geri gelme
E) Zıt tepki

4. **Operant (Edimsel) koşullanma ile kazanılmış bir davranışın artış göstermesinde;**

I. olumsuz pekiştirme,
II. sembolik pekiştirme,
III. Premack ilkesi,
IV. görmezden gelme,
V. ceza

süreçlerinden hangisi etkili olmuş olamaz?

A) I ve III B) II ve IV C) IV ve V
D) III, IV ve V E) I, III ve V

5. I. Doğuştan getirilen tepkilerin yeni uyarıcılarla ilişkilendirilmesi
II. İstenmeyen tepkiyi azaltmak için organizmaya itici uyarıcı verilmesi
III. Bitişik olmayan uyarıcıların birbirleriyle ilişkilendirilmesi
IV. Uyarıcı bombardımanı ile organizmayı yorma

Bu açıklamalara işaret eden kavramlar, aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Tepkisel koşullanma – II. tip ceza – Ait olma-Bıktırma
B) Edimsel koşullanma – I. tip ceza – Garcia etkisi-Eşik
C) Tepkisel koşullanma – I. tip ceza – Garcia etkisi-Bıktırma
D) Bitişiklik – II. tip ceza – Uyarıcı genellemesi-Bıktırma
E) Edimsel koşullanma – Olumsuz pekiştirme-Habercilik – Zıt tepki

6. Öğretmenler kurulunda öğretmenlere öğrencilerle ilişkilerini düzenlerken neye dikkat etmeleri gerektiği hakkında bilgi veren Koordinatör Psikolojik Danışman Avni Bey "Çocukları pekiştirirken dikkatli olmak gerekir. Bu davranışların öncesinde ve sonrasında başka davranışlar varsa ve bunlar istenmeyen davranışlarsa daha da dikkatli olmak gerekir. Bu tür durumlara olumlu davranışı pekiştirdiğinizde bitişiğindeki olumsuz davranışlar da artış gösterir." şeklinde konuşmuştur.

Avni Bey'in bu konuşmasıyla Thorndike'ın kuramına ait aşağıdakilerden hangisine vurgu yaptığı söylenebilir?

A) Etkinin yayılması B) Hazırbulunuşluk
C) Etki yasası D) Tepki çeşitliliği
E) Ait olma

7. **Aşağıdakilerden hangisinde değişken oranlı pekiştirme tarifesine örnek verilmiştir?**

A) Ahmet Bey'in eşinin her doğum gününde çiçek alması

B) Lise öğrencisi Ekrem'in her karne gününde sinemaya gitmesi

C) Bir yapı mağazasında çalışan Gürkan'ın sattığı her beş üründen belli bir miktarda prim kazanması

D) Bir mağazada alışveriş yapan yüzüncü kişiye takım elbise hediye edilmesi

E) Bireysel kartıyla bin lira ve üzeri alışveriş yapan Gamze'nin yüz liralı para puan kazanması

8. KPSS'ye hazırlanan Buğra, yakın arkadaşlarına sık sık "Bu sınavın zor olduğunu söylüyorlar ancak bence abartıyorlar durumu. Ben çok iyi hazırlanıyorum bu sınava, göreceksiniz çok başarılı olacağım." demektedir. Nitekim sınava giren Buğra, çok başarılı olmuş, istediği puanı almıştır.

Buğra'nın bu durumu öğrenme psikolojisine ait aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Öğrenilmiş çaresizlik

B) Öğrenilmiş iyimserlik

C) İleriye doğru koşullanma

D) Rosenthal etkisi (Kendini gerçekleştiren kehanet)

E) Garcia etkisi

9. Anaokulundan beri okulu çok seven Çınar, bu yıl ilkokula başlamıştır ancak okulda üst sınıftaki öğrenciler tarafından tartaklandığı için çok korkan Çınar, okula gitmek istememiş ve artık okulu sevmediğini söylemiştir.

Çınar'daki bu davranış değişikliği aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Zıt tepki

B) Karşıt tepki geliştirme

C) Karşıt koşullanma

D) Taşırma

E) Duyarlılık kazanma

10. I. Sarı ışık yanınca beş yaşındaki Ali'nin "Yaşasın birazdan arabamız gidecek" diye sevinmesi.

II. Öğretmenin derste gürültü yapan öğrencilerin ders boyunca söz almalarına izin vermemesi

III. Ders çalışmadığı için tabletine el konulan Büşra'nın ders çalıştığı için tabletini geri alması

IV. Annesine yardım ettiği için övgü alan Mehmet'in babasına da yardım etmeye başlaması

Yukarıdaki açıklamalara karşılık gelen kavramlar, aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Olumsuz habercilik – I. tip ceza – II. tip ceza-Tepki genellemesi

B) Olumlu habercilik – II. tip ceza – II. tip ceza – Öğrenmenin genellenmesi

C) Olumlu habercilik – I. tip ceza – II. tip ceza – öğrenmenin genellenmesi

D) Olumlu habercilik – II. tip ceza – Olumsuz pekiştirme – Öğrenmenin genellenmesi

E) Olumsuz habercilik – II. tip ceza – olumsuz pekiştirme – Uyarıcı genellenmesi

11. Arı soktuğu için acı hisseden dört yaşındaki Özlem çok ağlamıştır. Sonraki günlerde Özlem, her arı gördüğünde çok korkmuş ve ağlayarak annesine yapışmıştır.

Özlem'in arıdan korkmasına yol açan bu olayda koşulsuz uyarıcı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) Arı

B) Arının görüntüsü

C) Acı

D) Korkmak

E) Ağlamak

12. İlkokul ikinci sınıfa giden Bade, ritmik saymalarda ileriye doğru sayma işleminde çok başarılıdır. Annesi bir gün 100'den geriye doğru ikişer ritmik ile sayma işleminde Bade'nin başarılı olup olmadığın merak etmiştir ancak Bade bu işlemde çok zorlanmış ve sinirlendiği için ağlamaya başlamıştır.

Thorndike'ın bağ kuramına göre Bade'nin ritmik saymalarda geriye doğru sayarken zorlanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Tepki çeşitliliği

B) Etki kanunu

C) Çağrışımsal geçiş

D) Benzetme yoluyla tepkide bulunma

E) Çağrışımsal zıtlık

1. Soruda ipucu olan şey kokunun zamanla alınmamasıdır. Bu durumda aklımıza duyu organlarının ortama uyum sağlaması gelmelidir. Duyu organlarımızın şiddeti aynı olan uyarıcıya zaman içinde daha tepki de bulunması alışma örneğidir. Duyarsızlaşma duyuşsal tepkilerin –duyguların- zamanla azalması vardır. Duyarsızlaşma fiziksel değil, psikolojiktir. Duyarlılık kazanma ya da hassaslaşma ise yaşantılara bağlı olarak tepki miktarının zaman içinde artmasını ifade eder. Alışkanlık, psikomotor bir davranışın süreç içinde tekrarlanarak otomatik hâle gelmesini ifade ederken, alıştırma ise eşik yönteminin diğer adıdır.

CEVAP: B

2. Kezban, İdris için başlangıçta nötr uyarıcıdır ancak zamanla sevmeye başladığı için koşullu uyarıcı olmuştur. Sonraki süreçte İdris, Kezban ile metinde bahsi geçen kafe, sokak, cadde ve alışveriş merkezlerinde dolaşmıştır. Bu mekânlar İdris için Kezban ile tanıştıktan sonra hafıza mekânlarına dönüşmüşlerdir. Dolayısıyla burada sırayla koşullanma süreci söz konusudur. Bu itibarla yukarıdaki durumu açıklayan kavram dereceli ya da üst düzey koşullanmadır. Ön koşullanma olabilmesi için, İdris'in Kezban'ı tanımadan önce bu mekânlarda görmesi gerekirdi ki böyle bir durum soruda yoktur.

CEVAP: C

3. Süreç içinde, programlı öğretimin ilkelerine göre yeni bir davranış öğretme tekniği olan kademeli yaklaşma bu özelliği ile eşik yöntemine benzemektedir. Her iki teknik süreç içinde bir davranış değişikliği sağlamayı hedeflemektedir ancak kademeli yaklaşmada yeni ve istemli bir davranış öğretilirken, eşik yönteminde var olan olumsuz alışkanlıklar ve tutumlar süreç içinde değiştirilir.

CEVAP: B

4. Operant ya da diğer ismiyle edimsel koşullanmaya göre kazanılmış bir davranışın devam edebilmesi için pekiştirmenin olması gerekir. Bu durumda davranışı artıran süreçler olumsuz pekiştirme, sembolik pekiştirme ve Premack ilkesidir. Bu üç davranış kontrol tekniğinin amacı, davranışı artırmaktır. Olumsuz pekiştirmede organizma bir davranışta bulunarak kendini rahatsız eden olumsuz bir davranışı sonuçlandırır ve bunu yapmaya devam eder. Sembolik pekiştirmede sembol biriktirerek ödüle ulaşır ve Premack ilkesinde ise etkinlikle pekiştirilir. Görmezden gelme ve ceza ise olumsuz davranışları azaltma teknikleridirler.

CEVAP: C

5. Doğuştan getirilen otomatik tepkilerin yeni uyarıcılara gösterilmesi tepkisel koşullanmanın tipik özelliğidir. Edimsel koşullanmada ise yaşantı sonucunda istemli ve psikomotor davranışların öğretilmesi söz konusudur. İstenmeyen tepkileri azaltma ya da bastırma için itici uyarıcı verilmesi birinci tip cezanın tanımıdır, ikinci tip cezada ise mahrum bırakma vardır. Bitişiklik olmadığı hâlde nötr uyarıcı ile koşulsuz uyarıcı arasında bağlantı kurmak Garcia etkisinde (olumsuz tat koşullanmasında) mümkündür. Yoğun uyarıcı verilerek organizmanın yorulması, yani uyarıcı bombardımanı bıktırma yönteminin tipik özelliğidir.

CEVAP: C

6. Thorndike'a göre davranışların bitişik olduğu durumlarda çok dikkatli olmak gerekir, zira bu tür durumlarda bir davranışın pekiştirilmesi, diğer davranışların artmasına vesile olur. Bitişik olan bu davranışların bir kısmı olumsuzsa, olumlu davranışları artırmak için kullanılan pekiştirmenin gücü bunlara yayılır. İşte bu duruma etkinin yayılması adı verilir. Koordinatör Psikolojik Danışman Avni Bey, konuşmasında buna vurgu yapmaktadır.

CEVAP: A

7. A ve B seçeneklerinde pekiştirme zamanı belli olduğu için sabit aralıklı (zamanlı) tarife örnekleri vardır. C ve E seçeneklerinde organizmanın belli miktardaki tepkileri pekiştirildiği için sabit oranlı tarife örnekleri vardır. D seçeneğinde ise değişken oranlı tarifeye örnek verilmiştir. Değişken oranlı tarifede organizmanın herhangi bir tepkisi pekiştirilmektedir. Organizma hangi tepkiden sonra pekiştireç alacağını bilemez. Şans varsa, değişken oranlı tarife vardır. Nitekim bir müşteri kaç alışveriş yaparsa yüzüncü kişi olabilir? Tabii ki bu bilinemez, tıpkı piyango bileti gibi.

CEVAP: D

8. Rosenthal'a göre bireyin beklentileri, bireyin davranışlarını yönlendirir ve sonraki dönemde bu beklentiler yaşantıyla doğrulanarak kendini pekiştirir. Bu duruma psikolojide, "Rosenthal Etkisi" denir. Aynı anlama gelmek üzere kullanılan diğer bir kavram ise ünlü sosyolog Merton'a ait olan "Kendini Doğrulayan Kehanet" kavramıdır. Soruda Buğra'nın bir beklenti içinde olduğu (kazanacağım beklentisi) ve bu beklentinin kendini doğruladığını (sınavda başarılı olmuş) görmekteyiz. O hâlde ne düşünürsen, başına o gelir. Diğer bir ifadeyle kendini doğrulayan kehanet aklımızdaki şeyin başımıza gelmesidir.

CEVAP: D

9. Anaokulundaki olumlu yaşantılarından dolayı Çınar, okulu sevmeye başlamıştır ancak ilkokuldaki olumsuz yaşantılarından dolayı (tartaklandığı için) okuldan korkmaya ve okulu sevmemeye başlamıştır. Burada olan şey, yaşantı sonucunda var olan tepkinin tam tersi ortaya çıkmıştır. İşte bu tür durumlarda aklımıza karşıt koşullanma gelmelidir. Zıt tepki sevdiği uyarıcı için sevmediği uyarıcıya katlanmadır. Karşıt tepki geliştirme ise bir savunma mekanizmasıdır ve kafanızı karıştırmak için seçeneklere konulmaktadır.

CEVAP: C

10. I. öncülde sarı ışık yeşil ışığın yanacağını ve arabaların hareket edeceğini haber verdiği için olumlu habercilik ya da ileriye doğru koşullanma vardır. II. öncülde öğretmen gürültü yapan öğrencileri bir haktan mahrum bıraktığı için II. tip ceza vardır. III. öncülde olumsuz bir durum (II. tip ceza sonlandırıldığı için) sonlandırıldığı için olumsuz pekiştirme bulunmaktadır. IV. öncülde ise annesine gösterdiği tepkiyi babasına da gösterdiği için öğrenmenin genellenmesi vardır.

CEVAP: D

11. Arı bu olaydan önce herhangi bir tepki oluşturmadığı için nötr uyarıcıdır. Arının sokması sonucunda oluşan acı ise koşulsuz uyarıcıdır. Bu olaydan sonra Özlem, arıyı gördüğünde korkmuştur, zira arı artık acının habercisi olduğu için koşullu uyarıcıdır. Soruda koşulsuz uyarıcı sorulduğu için acıya gidilmelidir. Ağrı, acı gibi uyarıcılar birer birincil pekiştireç aynı zamanda ve herkesi aynı şekilde etkiledikleri için koşulsuz uyarıcılardır.

CEVAP: C

12. Bade, ritmik saymalarda ileriye doğru saymada çok başarılıyken geriye doğru saymada zorlanmıştır. Thorndike'a göre bunun nedeni işlemin düzünü çok sık tekrarladığımız için bunun otomatik hâle getirmemizdir. İşlemin tersinde zorlanmamızın nedeni ise bu tepkiyi çok az tekrarlamış olmamızdır. Bu durum organizmanın Kohler'in savunduğu gibi ilke öğrenmediğini, sadece tepki öğrendiğini göstermesi açısından önemlidir. İşte Thorndike, bir davranışın tersini yaparken zorlanmaya çağrışımsal zıtlık adını verir. Benzetme yoluyla tepkide bulunma, aynı tepkiyi farklı uyarıcılara/ortamlara transfer etmedir, Skinner'daki öğrenmenin genellemesinin Thorndike'daki karşılığıdır. Farklı tepkiler göstererek sonuca ulaşmaya tepki çeşitliliği, bitişik uyarıcılardan birine gösterilen tepkinin diğerine de gösterilmesine çağrışımsal geçiş adı verilir.

CEVAP: E

1. Yolda yürüyen Hasan'a köpek saldırmış ve Hasan köpeklerden korkmaya başlamıştır. Hasan uzun yıllar geçmesine karşın her köpek gördüğünde korkusuna hâkim olamamaktadır.

Bu örnekte köpek korkusunun ortaya çıkmasına yol açan nasıl bir uyarıcıdır?

A) Nötr uyarıcı
B) Koşulsuz uyarıcı
C) Birincil pekiştireç
D) İkincil pekiştireç
E) Ayırt edici uyarıcı

2. Anaokuluna başlayan dört yaşındaki Aras, öğretmenin kendisine bağırması üzerine öğretmeninden korkmaya başlamıştır ancak sonraki süreçte öğretmenin kendisine bağırmaması üzerine bu korku zamanla azalmıştır.

Aras'ın öğretmeninden korkması ile bu korkunun süreç içinde azalması aşağıdakilerin hangisinde verilen süreçlerle açıklanabilir?

A) Edimsel koşullanma/alışma
B) Edimsel koşullanma/duyarsızlaşma
C) Tepkisel koşullanma/alışma
D) Tepkisel koşullanma/sönme
E) Dolaylı öğrenme/sönme

3. **Aşağıdakilerden hangisi tepkisel koşullanmanın ayırt edici özelliğidir?**

A) Öğrenilecek bilginin ön bilgiyle ilişkilendirilmesi
B) Koşulsuz uyarıcıya yaşantı sonucu tepki verilmeye başlanması
C) Aralarında bağlantı bulunmayan bir uyarıcı ile tepkinin bağlantılı hâle gelmesi
D) Bir davranışın tekrarlanma ihtimalinin ürettiği sonuçlara bağlı olması
E) Bir başkasının davranışlarına bakarak öğrenme

4. Göreve yeni başlayan Sınıf Öğretmeni Şermin Hanım, idealist bir tutuma sahiptir. Öğrencileriyle çok yakından ilgilenen Şermin Hanım, onlara her gün ödev vermektedir. Veliler Şermin Hanım'ın çok ödev verdiğini ve bu durumun öğrencileri okuldan soğuttuğunu söyleseler de Şermin Hanım, "Öğrenciler bilgileri kullandıkça öğrenirler, aksi takdirde öğrenemezler. Bundan dolayı çok ödev veriyorum." şeklinde cevap vererek yaptığı uygulamayı savunmuştur.

Şermin Hanım'ın bu uygulaması Thorndike'ın hangi ilkesiyle uyuşmamaktadır?

A) Etki yasası
B) Hazırbulunuşluk
C) Tekrar
D) Tepki analojisi
E) Küçük adımlar ilkesi

5. **Koşullu bir tepkiyi ortaya çıkaran bir uyarıcı ile organizmanın birkaç kez karşılaşması sonucunda bu uyarıcının tepkiyi ortaya çıkarma gücünün süreç içinde azalması aşağıdaki süreçlerden hangisiyle en iyi açıklanır?**

A) Sönme
B) Alışma
C) Duyarlılık kazanma
D) Alışkanlık kazanma
E) Kendiliğinden geri gelme

6. **Bir öğretmenin dersine devam eden öğrencilere teşekkür etmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Olumsuz pekiştirme
B) Premack ilkesi
C) Olumlu pekiştirme
D) Biçimlendirme
E) Koşullu anlaşma

7. Üniversite mezunu Soysal, iş görüşmesine kahverengi bir takım elbise giyerek gitmiştir ancak iş görüşmesi olumsuzlukla sonuçlanmıştır. Bu olaydan sonra Soysal, önemli görüşmelere giderken bir daha bu elbiseyi giymemeye dikkat etmiştir.

Edimsel Koşullanma Yaklaşımı'nda, Soysal'ın önemli görüşmelere giderken bir daha kahverengi takım elbisesini giymemesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kaçınma
B) Kaçma
C) Batıl davranış
D) Tepki genellemesi
E) Alışkanlık kazanma

8. Özel bir okulda matematik öğretmeni olan Sercan Bey, teneffüs zili çaldığında okulun hemen bitişiğindeki kafeye giderek sigara içmektedir.

Bu durumda teneffüs zili Sercan Bey'in davranışını kontrol eden ne tür bir uyarıcıdır?

A) Nötr uyarıcı
B) Koşullu uyarıcı
C) Ayırt edici uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Özendirici uyarıcı

9. Gözde Hanım, beş yaşındaki oğlu Toprak'ın toplum karşısında rahat konuşmasını sağlamak için oğlunu önce aile üyeleri önünde, daha sonra yakın akrabalar önünde, sonra kendi sınıfındaki arkadaşları önünde ve en son okuldaki bir etkinlik için tüm okul önünde konuşturup, her seferinde onun gösterdiği performansı sözel ve maddi olarak pekiştirmiştir.

Gözde Hanım'ın bu uygulaması aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

A) Eşik
B) Olumlu pekiştirme
C) Sembolik pekiştirme
D) Uyarıcı genellemesi
E) Kademeli yaklaşma

10. Oğluna diş fırçalama davranışı kazandırmak isteyen Gülşen Hanım, önceleri her diş fırçaladığında onu pekiştirmiş; oğlu diş fırçalama alışkanlığını kazandıktan sonra diş fırçalama davranışını birkaç seferde bir pekiştirmeye başlamıştır.

Gülşen Hanım'ın böyle davranmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hangi pekiştirme tarifesinin etkili olduğunu anlamaya çalışması
B) Davranışı sürekli pekiştirmenin güç olması
C) Diş fırçalama davranışının seyrini görmek istemesi
D) Aralıklı pekiştirmenin daha etkili olduğunu bilmesi
E) Oğlunun pekiştirmeye tarifelerinden aralıklı olanını daha fazla sevmesi

11. **Guthrie'ye göre sınıfta sürekli makasla dolaşıp arkadaşlarını rahatsız eden Burak'ı bu davranışından uzaklaştırmak için aşağıdakilerden hangisini yapmak daha uygundur?**

A) Burak'la göz teması kurmak
B) Burak'ın durumunu konuşmak için ailesiyle görüşmek
C) Burak'a bol miktarda kâğıt vererek sürekli onu kesmesini sağlamak
D) Burak'ı sevdiği şeylerden uzak tutmak
E) Burak'ı okul rehberlik servisine göndermek

12. Sitenin içindeki parkta arkadaşlarıyla futbol maçı yaptığı için eve geç gelen ilkokul öğrencisi olan Toprak kendisini azarlamak için hazır bekleyen babasına ayağını incittiğini söyler ve babasının hışmından kurtulur. Babası onu azarlamak yerine şefkat gösterir. Bu olaydan sonra eve geç kaldığında Toprak, benzer yalanlar söyleyerek azar işitmekten kurtulmaya çalışır.

Toprak'ın eve geç geldiği günlerde yalan söyleyerek azar işitmekten kurtulmaya çalışması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz aktarma
B) Öğrenmenin genellenmesi
C) I. tip ceza
D) Kaçınma
E) Ayırt etmeyi öğrenme

1. Köpek başlangıçta Hasan için nötr bir uyarıcıdır ancak Hasan'a saldırdıktan sonra haberci özelliği kazandığı için koşullu uyarıcı olmuştur. Soru kökünde korku tepkisi oluşturan denildiği için nötr uyarıcıya gidilemez. Soruda saldırı sorulsaydı koşulsuz uyarıcı ya da diğer adıyla birincil pekiştirece gitmemiz gerekirdi. Soruda korku üreten köpeğin ne tür bir uyarıcı olduğu sorulmuştur. Bu durumda koşullu uyarıcı dememiz gerekir ancak seçeneklerde yok. Peki, koşullu uyarıcılar öğrenilmiş oldukları için ikincil pekiştireç değil midir? Evet, o hâlde köpek ikincil pekiştireçtir. Peki ya hocam ayırt edici uyarıcı nedir? Ayırt edici uyarıcı, edimsel koşullanamaya özgüdür ve tepkiyi kontrol eden ve tepkinin sonuçları hakkında bilgi veren uyarıcılar için kullanılır.

CEVAP: D

2. Bu tür sorularda ilk bakılması gereken şey tepkidir. Bu soruda tepki korkmaktır. Peki, duyguları hangi öğrenme kuramı ile açıklayabiliriz? Tabii ki tepkisel koşullanma ve sosyal öğrenme kuramlarıyla. Nasıl ayırt edeceğiz bunları? Yaşantı doğrudansa tepkisel koşullanma, dolaylı ise- bakarak öğreniyorsa- sosyal öğrenme var demektir. Soruya baktığımızda Aras'ın kendi yaşantısıyla öğretmeninden korkmayı öğrendiğini ve öğretmeni uzun süre bağırmayınca bu tepkinin azaldığını görmekteyiz. O hâlde bu tepkiyi tepkisel koşullanma ile öğrenmiş Aras. Peki, öğretmen uzun süre bağırmadığı için (yani pekiştirme durdurulmuş) tepki azalır ya da ortadan kalkarsa buna ne diyeceğiz? Tabii ki sönme diyeceğiz. Hocam alışma olmaz mı? Alışmada pekiştirme devam ettiği hâlde tepki azalmaktadır. Öğretmen bağırdığı hâlde Aras'ın öğretmen korkusu zamanla azalsaydı alışma derdik. Olay budur.

CEVAP: D

3. A seçeneğindeki bilgi bilişsel öğrenme kuramlarının tipik özelliğidir. Yeni durumu mevcut bilgiyle ilişkilendirmek öğretmen tarafından yapılıyorsa anlamlı öğrenme, öğrenci tarafından yapılıyorsa yapılandırmacı yaklaşım var demektir. C seçeneğindeki bilgi tepkisel koşullanmanın ayırt edici özelliğidir, zira tepkisel koşullanmada bir uyarıcı (zil), nötr iken yaşantı sonucu koşullu hâle gelerek tepki üretmeye başlar. B seçeneğindeki bilgi ise yanlıştır zira koşulsuz uyarıcı yaşantı sonucunda değil, yaşantıdan bağımsız olarak tepki üretir (yani doğuştan). E seçeneğindeki başkasının davranışlarına bakarak öğrenme ise aklımıza sosyal öğrenme kuramını getirmelidir. Sosyal öğrenmenin diğer adı dolaylı öğrenme kuramıdır. D seçeneğindeki bilgi etki yasasının tanımıdır. Etki yasası edimsel koşullanmanın hem temel ilkesidir hem de ayırt edici özelliğidir. Bu yasaya göre istemli davranışlarımızın sonuçları vardır, bu sonuç olumluysa (pekiştirme) davranış artar, olumsuzsa davranış azalır.

CEVAP: C

4. Thorndike'ın kuramına ilişkin bilgimizin ölçüldüğü bu soruda, öncelikle Şermin Hanım'ın ne yapmaya çalıştığını anlamamız gerekir. Şermin Hanım'ın yaptığı şey, öğrencilerinin konuyu özümsemesi için ödev vermektir. Çocuklar ödev yaptıkça konuyu tekrar edecekler ve konuyu öğreneceklerdir. Soru kökünde bu uygulamanın Thorndike'ın hangi ilkesine aykırı olduğu sorulmaktadır. Şermin Hanım'ın bu uygulaması (ödev vererek konuyu tekrar ettirme) Thorndike'ın tekrar ilkesine aykırıdır, zira Thorndike her ne kadar başlangıçta tekrarın öğrenmeyi sağladığını savunmuş olsa da, sonradan tekrarın öğrenmede çok az etkili olduğunu savunmuştur. Kuramsal evriminin sonuna doğru Thorndike tekrara değil, dönütün önemine vurgu yapmıştır. Ona göre öğrenmede az ödev verilmeli ve verilen ödevler ise dönütle tamamlanmalıdır.

CEVAP: C

5. Tepkisel koşullanmada koşullanma nötr bir uyarıcı ile koşulsuz uyarıcının peş peşe (bitişiklik) verilmesi sonucunda ortaya çıkar. Bu durumda nötr uyarıcı artık haberci özelliğini kazandığı için koşullu hâle gelmiştir. Uzun süre koşulsuz uyarıcı olmadan (pekiştirme durduruldu) koşullu uyarıcı verilirse zamanla tepki azalır ya da ortadan kalkar. Buna "sönme" denir. Sönmede pekiştirmenin durdurulmuş olması, yani koşulsuz uyarıcının ortamdan çekilmiş olması zorunludur. Ancak koşullu uyarıcı birkaç kez organizmaya sunulduğu için çekiciliği zamanla azalırsa ki soruda bu soruluyor, buna "alışma" denir. Alışmada koşulsuz uyarıcı ortamda olduğu hâlde koşullu uyarıcının etkisi azalmaktadır. Duyarlılık kazanmada ise yaşantılara bağlı olarak tepki miktarı artmaktadır. Alışkanlık kazanma, her ne kadar fonetik olarak alışmaya benziyorsa da psikomotor bir davranışın sürekli yapılmasını ifade eder. Zamanla bu psikomotor davranış otomatik hâle gelir, sigara içmek gibi.

CEVAP: B

6. Soruda öğretmen dersine devam eden öğrencilere teşekkür etmiştir. Öğretmenin amacı bu uygulama ile öğrencilerinin bu davranışını artırmaktır. Öğretmen ortama çekici bir uyarıcı eklemiş olduğu için diğer bir ifade ile öğrencilerine sevdikleri bir uyarıcı verdiği için cevap olumlu pekiştirmedir. Bu soruda "Teşekkür nedir?" sorusu da sorulabilirdi. Teşekkür ise ikincil olumlu pekiştireçtir. Olumsuz pekiştirme dertten kurtulma, premackta etkinlikle pekiştirme (yaparsan yaparsın durumu/kaçınma - yaklaşma) ve biçimlendirmede ise kademeli olarak istendik bir davranışın öğretilmesi vardır.

CEVAP: C

7. Soruda dikkate çekici olan husus Soysal'ın yaptığı iş görüşmesinin olumsuzlukla sonuçlanmasının nedeni olarak giymiş olduğu kahverengi elbiseyi görmesidir. Peki, gerçekte kahverengi takım elbise giymek ile iş görüşmesinin olumsuzlukla sonuçlanması arasında bir bağlantı var mı? Hayır, yok. Bunlar tesadüfen çakışmışlarıdır. İşte Edimsel koşullanmada bir davranışın alakasız bir sonuçla ilişkilendirilip o davranışı özellikle yapmak ya da yapmaktan kaçınmak batıl davranıştır. Hocam neden kaçınma olmaz bu sorunun cevabı? Çünkü kaçınmada davranış ile sonuç arasında neden-sonuç ilişkisi vardır, bundan dolayı organizma olumsuz bir şey ile karşılaşmamak için tedbir alır. Batıl davranışta ise davranış ve sonuç rastgele denk düşmüşlerdir. Batıl davranış, aynı zamanda totemlere de karşılık gelir.

CEVAP: C

8. Bu tür sorularda ilk bakmanız gereken şey, tepkidir. Tepki istemli mi, yoksa istemsiz mi? Refleks ve duygu varsa tepkisel koşullanmaya, istemli psiko-motor bir davranış varsa edimsel koşullanmaya gitmemiz gerekir. Bu soruda tepki sigara içmek için kafeye gitmektir, o hâlde bu davranış psiko-motor ve istemlidir. Bundan dolayı edimsel koşullanmadayız. Peki, edimsel koşullanmada tepkiden önce ortaya çıkan ve tepkiyi kontrol eden uyarıcılara ne diyoruz? Tabii ki ayırt edici. Hocam neden koşullu uyarıcı olamaz? Çünkü koşullu, nötr ve koşulsuz uyarıcılar tepkisel koşullanmada olur; bu soruda ise edimsel koşullanma var.

CEVAP: C

9. Çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı bu. Soruda dikkat çekici olan nokta, Gözde Hanım'ın süreç içinde çocuğuna toplum önünde konuşmayı öğretmeye çalışmasıdır. Bir soruda süreç vurgusu varsa, yani yapılan her neyse süreç içinde yapılmışsa; aklımıza eşik, sistematik duyarsızlaştırma ve kademeli yaklaşma gelmelidir. Hocam peki, bunları birbirinden nasıl ayıracağım dediğinizi duyar gibiyim. Kullanım amaçlarına bakarak bunları birbirinden ayırt edeceğiz. Eşik yönteminde süreç içinde var olan alışkanlıklar ya da tutumlar değiştirilir, sigarayı bırakmak gibi. Kademeli yaklaşmada ise yeni bir psiko motor davranış öğretilir ya da kazandırılır. Bu soruda seçeneklerde yok ama farkını bilelim, sistematik duyarsızlaştırmada ise süreç içinde korkular azaltılır. Peki, bu soruda ne yapılmıştır? Gözde Hanım, oğluna yeni bir davranış öğretmiştir ve onu pekiştirmiştir. Diğer iki teknikte pekiştirme yok, pekiştirme sadece kademeli yaklaşmada var, zira yeni bir davranış öğrettiğimiz için.

CEVAP: E

10. Bu soru tipi çok sık karşımıza çıkar. Gülşen Hanım, oğluna yeni bir davranış kazandırmak istemektedir. Peki, bu durumda hangi tarife daha etkilidir? Bu bir bilgi sorusu ve bilmek zorundayız: Tabii ki sürekli pekiştirme, zira yeni bir davranışı çocuk yaptığı anda hemencecik pekiştirirsek (yani sürekli pekiştirirsek) davranış artar. Peki, davranış kazanıldıktan sonra sürekli pekiştirmeye devam edersek ne olur? Organizma sıkılır, yani alışma ortaya çıkar ve böylece davranış azalır. O hâlde davranış kazanıldıktan sonra aralıklı pekiştirme tarifesine gidilmelidir. Bu durum, Gülşen Hanım'ın, pekiştirme tarifeleri hakkında bilgi sahibi olduğuna işaret etmektedir ve aralıklı tarifenin daha etkili olduğunu bildiğini göstermektedir.

CEVAP: D

11. Bu tür sorularda soru kökleri son derece önemlidir. Soruda Guthrie'ye göre düşünmemiz istenmektedir. Bu durumda Guthrie'de olumsuz alışkanlıkları ortadan kaldırma yöntemleri aklımıza gelmelidir. Bunlar: Eşik, bıktırma ve zıt tepkidir (Bez). Burak'la göz teması kurmak, konuyla ilgili olarak idare ve ailesiyle görüşmek ya da Burak'ı rehberlik servisine yönlendirmek normalde düşenebileceğimiz tekniklerdir. Ancak soru kökünde Guthrie olduğu için bu tekniklere gidilemez. C seçeneğindeki "Burak'a bol miktarda kâğıt vererek sürekli onu kesmesini sağlamak" ifadesi bıktırma tekniği örneği olduğu için cevap budur. Guthrie'ye göre olumsuz davranışı sürekli yaptırırsak organizma zamanla bıkar ve olumsuz davranış azalır.

CEVAP: C

12. Toprak eve geç kaldığı için babasından azar işiteceğini biliyor. (Babası Toprak'ı azarlamış olsaydı cevap I. tip ceza olurdu.) Bundan dolayı top oynarken ayak bileğini incittiğini söylemek suretiyle azardan kurtuluyor (kaçınma ya da olumsuz pekiştirme). Bu davranışı işe yaradığı için (Baba azarlamak yerine şefkat gösterdi.) benzer durumlarda babasına yalan söylemeye devam ediyor (kaçınma). Peki Toprak babasında işe yarayan bu davranışı okulda öğretmenlerine de göstermiş olsaydı, o zaman cevap öğrenmenin genellenmesi, öğretmen pekiştirmezse dönüp bu davranışı sadece babasına göstermiş olsaydı, cevap ayırt etme olurdu.

CEVAP: D

1. Yedi yaşındaki Aras, tüm uyarılara karşın annesine ve dört yaşındaki kardeşine sataşmaya devam eder. Bunun üzerine annesi Aras'a hiçbir uyarıcının olmadığı, sadece bir sandalyenin olduğu odaya gitmesini ve orada 7 dakika kalmasını ister.

Aras'ın annesinin kullanmış olduğu davranış kontrol ve değiştirme tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Söndürme
B) Biçimlendirme
C) Olumsuz pekiştirme
D) Ara verme
E) Bıktırma

2. I. Ödevini yapmadığı için Tuğçe'nin tabletine el konulmuştur ancak Tuğçe ödevini yapınca Tuğçe'ye tableti tekrar kendisine verilmiştir.
II. Mert ödevini yaptığı taktirde annesi Mert'e dondurma alacaktır.

Yukarıdaki örnekleri açıklayan kavramlar aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) II. Tip ceza - Olumlu pekiştirme
B) II. Tip ceza - Olumsuz pekiştirme
C) Olumsuz pekiştirme - Premack ilkesi
D) I. Tip ceza - Olumsuz pekiştirme
E) Olumsuz pekiştirme - Koşullu anlaşma

3. İlkokula giden Çınar ile Aras yakın iki arkadaştır ve fırsat buldukça hafta sonu sitenin futbol sahasında maç yapmaktadırlar. Bir gün maç sırasında bir pozisyon gereği aralarında sert bir tartışma olur ve bu olaydan sonra Aras ile Çınar birbirlerine küser. Hatta Aras maç yaptıklarında oynadıkları topu görünce bile sinir olmaktadır.

Aras'ın topu görünce bile sinir olması aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Uyarıcı genellemesi
B) Dereceli koşullanma
C) Birleşik koşullanma
D) Ön koşullanma
E) Gölgeleme

4. İlkokula giden Ahmet günde 20 dakika kitap okuma alışkanlığına sahiptir. Bu duruma üzülen annesi onu çok sıkmadan kitap okuma süresini artırmak ister ve bunun için saat kurar. Ahmet, sonraki günlerde sıkılmadan birer dakika fazla okuyarak kitap okuma süresini yarım saate çıkarır.

Annenin Ahmet'in daha fazla kitap okuması için kullanmış olduğu davranış kontrol ve değiştirme tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bıktırma
B) Eşik
C) Zıt tepki
D) Sistematik duyarsızlaştırma
E) Taşırma

5. İlkokul öğrencisi Kuzey, ödevlerden sıkıldığını ve ödevini yapmak istemediğini, parka çıkıp oynamak istediğini annesine söylemiştir. Annesi Kuzey'e "Ödevini bitir de birlikte parka gidelim." diyerek onu ikna etmeye çalışmıştır.

Annenin bu yaklaşımı aşağıdakilerden hangisine örnek olabilir?

A) Premack ilkesi
B) Tepki analojisi
C) Kademeli yaklaşma
D) Dolaylı pekiştirme
E) Olumlu pekiştirme

6. Gece yarısına doğru midesi bulanan Gözde, bu durumu akşam yemeğinde yediği balığa bağlamıştır. Bu olaydan sonra Gözde, uzun süre balık yememiştir, balığı görünce, hatta balık sözcüğünü duyunca bile midesi bulanmıştır.

Gözde'nin uzun süre balık yememesi, balığı görünce midesinin bulanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Garcia etkisi
B) Dereceli koşullanma
C) Genelleme
D) Koşulsuz tepki
E) Batıl davranış

7. Bir arkadaşının önerisiyle tanıştığı İdris'i beğenen Kezban'ın aşkı gün geçtikçe artmıştır ve Kezban bu aşk için her gün şükretmiştir. Son günlerde İdris'le yeni bir mekân keşfeden Kezban, bir gün yanında İdris olmadığı hâlde bu mekânın önünden geçince içini bir mutluluk duygusu kaplamıştır.

Kezban'ın mekânın önünden geçerken içini mutluluk kaplaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Uyarıcı genellemesi
B) Tepki genellemesi
C) İkinci dereceden koşullanma
D) Garcia etkisi
E) Koşulsuz tepki

8. Liseye giden Mehmet'in bir arkadaş grubu vardır ve vaktini hep bu grupla geçirmektedir. Gruplarının adı Vahşi Siyah Atlar'dır. Okulda birçok grup olduğu hâlde, onların rekabet içinde oldukları grup Hasanların grubudur. Hasanlar ise kendilerine Yenilmezler demektedirler. Mehmet bu gruba ve gruptaki öğrencilere ön yargılı olduğu için grubun adını duyduğunda bile rahatsız olmaktadır.

Mehmet'in Yenilmezler grubuna karşı hissettiği duygular aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Tepkisel koşullanma
B) Edimsel koşullanma
C) Koşulsuz tepki
D) Dolaylı duygu
E) Dereceli koşullanma

9. Bir deneyde şempanzeye tavanda bulunan mavi ışık yandığında bir düğmeye bastığı takdirde bir jeton elde edebileceği ve bu jetonu muzla değiştirebileceği öğretilmiştir.

Bu deneyde mavi ışık şempanze için aşağıdakilerden hangisinin işlevini görmektedir?

A) Ayırt edici uyarıcı
B) Birincil pekiştireç
C) Koşullu uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Nötr uyarıcı

10. Avukat Ezgi Hanım, her cumartesi akşamı arkadaşlarıyla dışarıda buluşmaktadır. Ezgi bu buluşmalarda hem mesleki tecrübelerden faydalanma imkânı bulmakta hem dertleşerek rahatlamaktadır. Bunun için cumartesi günlerini sabırsızlıkla beklemektedir.

Bu örnekte cumartesi günleri Avukat Ezgi Hanım için aşağıdakilerden hangisinin işlevini görmektedir?

A) Ayırt edici uyarıcı
B) İtici uyarıcı
C) Koşullu uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Dolaylı pekiştireç

11. Yerel ligde antrenörlük yapan eski futbolcu Buğra Bey, oyuncularının performansını artırmak için her maçın sonunda en iyi performans gösteren bir futbolcusuna bir spor malzemesi hediye etmektedir.

Antrenör Buğra Bey'in bu uygulamasındaki spor malzemesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Olumlu pekiştirme
B) Olumsuz pekiştirme
C) Maddi pekiştirme
D) Olumlu pekiştireç
E) Olumsuz pekiştireç

12. Sokakta oynarken, arkadaşları isteklerini yerine getirmeyince hemen gidip onları babasına şikâyet eden Ege, okula başladığında da tartıştığı arkadaşlarını, koşarak öğretmenine şikâyet etmiştir. Ancak, öğretmeni babası gibi arkadaşlarına kızmamıştır. Bunun üzerine Ege, sokaktaki arkadaşlarını babasına daha fazla şikâyet etmeye başlamıştır.

Ege'nin sokakta sorun yaşadığı arkadaşlarını babasına daha fazla şikâyet etmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Genelleme
B) Ayırt etme
C) Davranışta karşıtlık
D) Sönme
E) Kendiliğinden geri gelme

1. Bu tür sorularda davranışın ne olduğuna, davranışı kontrol etmek için neyin yapıldığına dikkat etmek gerekir. Aras; annesine ve dört yaşındaki kardeşine sataşmaktadır, bu da bir öfke durumunun olduğuna işaret etmektedir. Öfke ve tartışma durumlarında ceza kullanmak yerine herkesin sakinleşmesini sağlamak en doğru yoldur. Nitekim anne, cezaya başvurmak yerine Aras'a pekiştirici ya da cezalandırıcı olmayan bir ortamda 7 dakika durmasını söylemiştir. Burada amaç ceza vermek değil, Aras'ın davranışı üzerine düşünmesini sağlamaktır. Ayrıca süre sınırının belirtilmesi olması çok önemli bir ipucudur. Süre sınırı ara verme tekniğinin en önemli özelliklerinden biridir. Süre sınırı belirlenirken genellikle çocuğun yaşı baz alınmaktadır.

CEVAP: D

2. Harika bir soru daha. Ödevini yapmadığı için Tuğçe'nin tabletine el konulmuştur. Bunu sorarlarsa cevap, mahrum bırakma olduğuna göre II. tip cezadır. Ancak daha sonra Tuğçe'nin ödevini yaptığını ve bundan dolayı tabletinin tekrar kendisine verildiğini görüyoruz. Bu ne demek? Tuğçe'nin cezası ortadan kaldırılmış ve Tuğçe dertten kurtulmuş demektir. Bundan dolayı birinci öncülde olumsuz pekiştirme var. Cezanın bitmesi kişi için olumsuz durumun sonlandırılmasıdır. İkinci öncülde ise sanki olumlu pekiştirme var gibi değil mi? Ama değil, zira olumlu pekiştirmede koşul olmaz. Organizma davranışı zaten yapmıştır, biz de onu ödüllendiririz (ödevini yaptığı için dondurma vermek gibi). Peki burada koşul var. Mert ödevini yaptığı taktirde, ifadesi bir koşul cümlesidir, annesi de ona dondurma alacaktır. Mert bir şey yapacak, karşılığında annesi de başka bir şey yapacaktır. İki kişinin karşılıklı anlaştığını görüyoruz ki buna "koşullu anlaşma" denir.

CEVAP: E

3. Aras'ın futbol oynadıkları topu görünce bile sinir olması ne ile açıklanabilir, soru bu. Genelleme olmadığı açık, zira genellemede uyarıcılar birbirine benzediği için diğer uyarıcılara tepki gösterilir. Şimdi Çınar ile top birbirine benzemiyor değil mi? Peki, Aras kimle tartıştı? Çınarla. Peki bu esnada top da ortamda mı? Evet, zira olay top oynarken oluyor. O hâlde Aras, aynı anda iki uyarıcıya koşullanıyor, bunlar Çınar ve top. Bundan dolayı burada birleşik koşullanma var. Peki, ne olsaydı dereceli koşullanma olurdu? Önce Çınar'a koşullansaydı ve sonraki günlerde Çınar'ın yanında topu gördüğü için topa da koşullansaydı, dereceli koşullanma olurdu (dereceli koşullanmada ikinci uyarıcı -top- olay sırasında yoktur, ikinci aşamada devreye girer. Peki, ne olsaydı ön koşullanma olurdu? Çınar ile top arasındaki bağlantı olaydan önce kurulmuş olsaydı. Olay budur.

CEVAP: C

4. Aslında Ahmet'in az da olsa kitap okuma alışkanlığı var ancak anne bunu artırmak istiyor. Yani olumlu bir alışkanlığın süresini arttırmak istiyor. Annenin yaptığı şey, Ahmet'i sıkmadan süreyi süreç içinde artırmaktır. Burada seçeneklerde sürece dayalı iki tekniğimiz var: Eşik ve sistematik duyarsızlaştırma. Peki, bunları nasıl ayırt edeceğiz? Eşikte alışkanlıklar değiştirilir ya da var olan alışkanlık olumlu ise miktarı artırılır, sistematik duyarsızlaştırmada ise korku, endişe ve kaygı (KEK) süreç içinde azaltılır. Peki, anne alışkanlığı mı değiştiriyor, yoksa KEK'i mi ortadan kaldırıyor. Tabii ki alışkanlığı değiştiriyor, bundan dolayı cevap eşik yöntemidir.

CEVAP: B

5. Soruda dikkat çekici olan şey Kuzey'in ödevini yapmak istemediği ve parka çıkıp oynamak istediğidir. Kuzey'in annesi de bu durumu dikkate alarak, Kuzey'in yapmak istediği bir davranışı, yapmak istemediği bir davranışı pekiştirmek için kullanmıştır. Davranışı davranışla pekiştirmeye "Premack ilkesi" denir. Nitekim Kuzey, önce yapmak istemediği davranışı yapacak (ödevini yapacak/kaçınma), daha sonra annesiyle parka gidecektir (yaklaşma). Burada sanki "sen ben" durumu varmış gibi algılanabilir ancak her iki etkinliği de çocuk yapmaktadır, zira parkta oynayacak olan anne değil, Kuzey'dir. Bundan dolayı "sen sen" durumu var bu soruda.

CEVAP: A

6. Soruda dikkat çekici olan şey üzerinden uzun süre geçmesine karşın Gözde'nin zehirlenmeyi yemiş olduğu balıkla ilişkilendirmesidir. Burada bitişikliğin (balık yeme ile zehirlenme arasında) olmadığını ama koşullanmanın gerçekleşmiş olduğunu görüyoruz. İşte bu durum Garcia etkisinin tipik özelliğidir. Garcia yapmış olduğu çalışmalarla olumsuz tat koşullanmalarında nötr uyarıcı (soruda balık) koşulsuz uyarıcı (soruda zehirlenme) arasında bitişiklik olmadığı hâlde koşullanmanın sağlandığını savunmuştur. Soruda tek bir koşullu uyarıcı olduğu için dereceli koşullanmaya ve genellemeye gidilemez. Mide bulantısı balığa yönelik olduğu için koşullu tepkidir, bundan dolayı D seçeneği yanlıştır. Balık yemek ile zehirlenme arasında neden-sonuç ilişkisi olduğu için batıl davranışa gidilemez.

CEVAP: A

7. Kezban önce İdris ile tanışmış ve onu çok sevmiştir. O hâlde başlangıçta nötr uyarıcı olan İdris, artık Kezban için koşullu bir uyarıcıdır. Kezban ve İdris yeni bir mekân keşfetmişler. Peki, bu mekân başlangıçta nedir? Nötr uyarıcıdır. Kezban, İdris ile buraya gitmeye başladığı için zamanla bu mekân da koşullu hâle gelmiştir. Kezban, yanında İdris olmadığı hâlde, bu mekânı görünce neden mutlu olmuştur? Çünkü bu mekan artık nötr değildir, bir habercidir. Neyi haber veriyor peki? Tabii ki İdris'i. İdris neyi haber veriyor? Tabii ki aşkı. O hâlde bu soruda önce İdris, daha sonra ise mekân koşullu hâle gelmiştir. Bunlar aşamalı olarak koşullu hâle geldikleri için cevap dereceli koşullanmadır. Eğer bu mekâna benzeyen diğer mekânları gördüğünde de mutlu olsaydı Kezban, o zaman cevap uyarıcı genellemesi olurdu. Mekânı görünce mutlu olması koşullu tepki olduğu için E seçeneğindeki kavram hemen elenmelidir. Tepki genellemesi edimsel koşullanmaya özgü bir kavram olduğu için zaten hemen elenmelidir.

CEVAP: C

8. Bu tür sorularda ilk bakılması gereken nokta tepkidir. Sorudaki tepki duygudur, zira Mehmet Yenilmezler grubuna ve oradaki öğrencilere karşı negatif duygular hissetmektedir. Duygular varsa edimsel koşullanma hemen elenmelidir, zira edimsel koşullanmadaki tepkiler istemli ve psikomotordur. Peki, duygular varsa nasıl hareket etmeliyiz? Duyguları iki yolla kazanırız: tepkisel koşullanma ve sosyal öğrenme/dolaylı duygu. Peki, bunları nasıl ayırt edeceğiz? Eğer yaşantı doğrudansa cevap tepkisel koşullanma, dolaylı ise (gözlem yaparak) cevap sosyal öğrenmedir/dolaylı duygu. Soruya baktığımızda Mehmet'in kendi yaşantısıyla Yenilmezler grubuna karşı olumsuz duygular hissettiği görülmektedir. Bundan dolayı cevap tepkisel koşullanmadır. Bu gruba yönelik tepkisi koşullu olduğu için (yani öğrenme sonucu olduğu için) C seçeneğindeki koşulsuz tepki cevap olamaz.

CEVAP: A

9. Bu tür sorularda ilk yapılması gereken şey tepkiye bakmaktır. Tepki düğmeye basmaktır. Peki, düğmeye basmak istemli mi, yoksa istemsiz mi? Tabii ki istemli ve psikomotordur. Tepki refleks ve duygu olsaydı tepkisel koşullanmaya gitmemiz gerekirdi ancak istemli ve psikomotor olduğu için edimsel koşullanamaya gitmemiz gerekir. Bu durumda tepkisel koşullanma ile kavramları (nötr uyarıcı, koşullu ve koşulsuz uyarıcıları) hemen elememiz gerekir. Peki, edimsel koşullanmada tepkiden önce ortaya çıkan, tepkiyi kontrol eden ve tepkinin sonuçları hakkında bilgi veren uyarıcılara ne ad verilmektedir? Ayırt edici uyarıcı. Birincil pekiştireçler fizyolojik oldukları için B seçeneği de elenmelidir.

CEVAP: A

10. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakılmalıdır. Sorudaki tepki arkadaşlarıyla buluşmadır. Peki, tepki istemli ve psikomotor olduğuna göre hangi koşullanma türüne gitmemiz gerekir? Tabii ki edimsel koşullanmaya. Tepki refleks ve duygu olsaydı tepkisel koşullanmaya gitmemiz gerekirdi. Bu soruda edimsel koşullanma olduğu için tepkisel koşullanma kavramlarını (koşullu ve koşulsuz uyarıcı) hemen elememiz gerekir. Soruda cumartesi günlerinin Avukat Ezgi Hanım için işlevi sorulmuştur. Edimsel koşullanmada bu tür uyarıcılara "ayırt edici uyarıcılar" denir. Ayırt edici uyarıcı tepkiden önce ortaya çıkıp, tepkiyi kontrol etmekte ve tepkinin sonuçları hakkında bilgi vermektedir (UYARICI-TEPKİ-UYARICI). Ezgi Hanım cumartesilerini sabırsızlıkla çektiğine göre cumartesi günü onun için çekici bir uyarıcıdır. Bundan dolayı B seçeneğine gidilemez. Buradaki yaşantı Ezgi Hanım'ın kendi yaşantısı, başkasından öğrenmiş değil. Bundan dolayı E seçeneğine de gidilemez.

CEVAP: A

11. Öğrenme dersinde soru köklerinin ne kadar önemli olduğunu gösteren bir soru daha. Soru kökünde yukarıdaki uygulamayı sormuş olsalardı cevap elbette ki olumlu pekiştirme olurdu ancak başka bir şeyi sormuşlar bize. Soru kökünde spor malzemesinin sporcular için ne anlama geldiği, hangi işleve sahip olduğu sorulmuş. Spor malzemesi bir işlem değil, pekiştirme işleminde kullanılan bir uyarıcıdır. Öğrenme dersinde tepki üreten uyarıcılara "pekiştireç" denir. Peki, spor malzemesi sporcunun hoşuna gidiyor mu? Evet. O hâlde spor malzemesi olumlu / çekici bir pekiştireçdir. Eğer organizmayı rahatsız etseydi, o durumda olumsuz pekiştireç olurdu.

CEVAP: D

12. Harika bir soru kalıbı daha. Genelleme, ayırt etme ve davranışta kontrast seçeneklerde varsa çok dikkat etmek gerekir. Ege'nin arkadaşlarını okulda da şikâyet etmesi genellemedir. Buradaki tepkiler istemli olduğu için bu genelleme edimsel koşullanmadaki öğrenmenin genellenmesidir. Öğretmeni Ege'nin bu davranışını babası gibi pekiştirmediği için Ege'nin bu davranışı (şikâyet etmeyi) sadece evde babasına sergilemesi ayırt etmedir ancak soruda bu sorulmamıştır. Ege'nin öğretmeni davranışını okulda pekiştirmediği için sokaktaki arkadaşlarını babasına eskisinden daha fazla şikâyet etmeye başlaması davranışta kontrasttır. İşte soruda sorulan şey budur. Bundan dolayı cevap C seçeneğidir.

CEVAP: C

1. **Sabah ezanını duyunca havanın ağarmaya başladığını düşünen bir kişinin bu durumu, öğrenme sürecine ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?**

A) Eş zamanlı koşullanma
B) Geçici koşullanma
C) Geriye koşullanma
D) İleriye koşullanma
E) İze koşullanma

2. İlkokul öğrencisi Ferdi, okul bahçesinde oynarken arkadaşlarına kaba davrandığı için nöbetçi öğretmen olan tarih öğretmeni tarafından sert şekilde azarlanmıştır. Bu olaydan sonra Ferdi hem tarih öğretmenini gördüğünde hem de bahçeye çıktığında tedirginlik hissetmiştir.

Ferdi'nin yaşamış olduğu bu olaydan sonra hem tarih öğretmenini hem de okul bahçesine çıktığında tedirgin olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Genelleme
B) Garcia etkisi
C) Dereceli koşullanma
D) Ön koşullanma
E) Birleşik koşullanma

3. İlkokula giden Toprak, derste sürekli olarak konuşmaktadır. Bu durumdan hem arkadaşları hem de öğretmeni Şermin Hanım rahatsız olmaktadır. Başka bir seçeneği kalmayan Şermin Hanım, Toprak'ı bazen teneffüse çıkarmayarak bazen de sert şekillerde azarlayarak kontrol altına almaya çalışmaktadır. Bu uygulamalardan sonra Toprak derste artık konuşmaz olmuştur. Ancak yaz tatili dönüşünde Toprak tekrar sınıfta konuşmaya başlamış ve bu davranışlarıyla hem arkadaşlarını hem de öğretmenini tekrar rahatsız etmeye başlamıştır.

Yukarıdaki ceza uygulamaları dikkate alındığında cezaya ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

A) Ceza; davranışı değiştirmez, sadece bastırır.
B) Ceza; davranışı değiştirmez, kontrol altında tutar.
C) Cezanın uzun vadedeki etkileri sönmeye benzer.
D) Ceza; doğru davranış hakkında bilgi vermez, sadece yanlışı gösterir.
E) Öğrenci ceza veren kişiyi model alabilir.

4. Dört yaşındaki Esra, çalışan ve yeterli ölçüde kendisine ilgi gösteremeyen annesinin dikkatini çekmek için duvar kâğıtlarını boyalı kalemle boyamaktadır. Bu duruma çok kızan annesi de sürekli olarak Esra'yı uyarmaktadır ancak Esra'nın boyama davranışı azalmak yerine artmıştır.

Esra'nın duvar kâğıtlarını boyama davranışının artış göstermesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Karşıt pekiştirme
B) Etkinin yayılması
C) Çağrışımsal geçiş
D) Olumsuz pekiştirme
E) Ait olma

5. Dersinde öğrencilerinin aktif katılımını çok önemseyen Seda Hanım, öğrencilerinin parmak kaldırarak derse iştirak etmelerini istemektedir. Seda Hanım öğrencileri ortalama iki parmak kaldırma davranışı sergilediklerinde onlara söz hakkı vermektedir.

Seda Hanım'ın öğrencilerinin derse aktif katılımını sağlamak için kullanmış olduğu pekiştirme tarifesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sürekli
B) Sabit oranlı
C) Değişken oranlı
D) Değişken zamanlı
E) Sabit zamanlı

6. 10. sınıf öğrencisi Ekrem, 9. sınıfta sağlık sorunlarından dolayı çoğu kez okula devam edemediği için derslerinde çok zorlanmaktadır. Özellikle matematik dersinin sınavlarından çok düşük notlar almasına karşın ders çalışmayı bırakmayı düşünmeyen Ekrem, arkadaşlarından ve öğretmeninde yardım alarak işin üstesinden gelebileceğini ummaktadır. Tüm olumsuzluklara karşın Ekrem'in yapabileceğine inanması arkadaşlarını da şaşırtmaktadır.

Ekrem'in tüm olumsuzluklara karşın derslerinde başarılı olacağını düşünmesi ve ders çalışmaya devam etmesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Kendini gerçekleştiren kehanet
B) Öğrenilmiş çaresizlik
C) Garcia etkisi
D) Kendiliğinden geri gelme
E) Öğrenilmiş iyimserlik

7 ve 8. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Banyo yaparken birkaç kez gözüne sabun kaçtığı için gözü yanan ilkokul öğrencisi Çınar, bir süre sonra banyoya girdiğinde bile kaygı yaşamaya başlamıştır ve bu olaydan sonra Çınar banyo yapmak istememiştir.

7. **Yukarıdaki olaydan koşulsuz uyarıcı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Banyo
B) Su
C) Sabun görüntüsü
D) Gözünün yanması
E) Kaygı

8. **Çınar'ın bir daha banyo yapmak istememesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Kaçma B) Sönme
C) Koşullu tepki D) Kaçınma
E) Genelleme

9. Gamze Hanım, ağladığı için bebeğini ayağında sallayarak uyutmaya alıştırmıştır. Bir psikolog arkadaşının önerisi üzerine Gamze Hanım, bebeğini ayağında sallayarak uyutmaktan vazgeçmiş ve onun ağlamasına aldırmadan, yatağında kendi kendine uyumasını beklemeye başlamıştır. İlk birkaç günde bebeğin ağlama davranışında bir artma olmuş; Gamze Hanım bu ağlama davranışını görmezden gelince bebek hırçınlaşmış, yatağını tekmelemeye ve fırsatını bulunca annesini ısırmaya başlamıştır.

Bebeğin hırçınlaşması ve annesini ısırmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle <u>en iyi</u> açıklanır?

A) Bir davranışın pekiştirilmemesi başlangıçta davranışın sıklığında bir artış meydana getirir.
B) Pekiştirecin kesilmesi davranışın sıklığında bir süre sonra azalma meydana getirecektir.
C) Pekiştirilmeyen davranış bir süre sonra söner ancak bir süre sonra tekrar ortaya çıkar.
D) Pekiştirmenin durdurulması bir süre sonra davranışın fiziki yapısını değiştirir.
E) Bir davranışın pekiştirilmemesi pek çok davranışın ortaya çıkma sıklığında artışa neden olur.

10. Bir özel kurumun kantin işletmecisi olan Emine Hanım, daha fazla satış yapmak için gün içinde 100. çayı alan öğrenciye tost vereceğini öğrencilere duyurmuştur.

Emine Hanım'ın bu uygulaması aşağıda verilmiş olan pekiştirme tarifelerinden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Sabit oranlı
B) Tesadüfi
C) Sabit aralıklı
D) Değişken aralıklı
E) Değişken oranlı

11. Sınıf öğretmeni Asya Hanım, öğrencilerine şehirlerin plakalarını içeren bir listeyi vermiş ve sonraki haftaya kadar öğrenmelerini istemiştir. Sonraki hafta sınıfta şehirlerin plakalarının öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmek için sorular sorduğunda, sınıftaki tüm öğrencilerin plakaları öğrenmiş olduğunu fark etmiştir.

Öğrencilerin kendilerine verilen listeden her bir şehrin plakasını öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Etkinin yayılması
B) Çağrışımsal geçiş
C) Çağrışımsal zıtlık
D) Ait olma
E) Hazırbulunuşluk

12. Beş yaşındaki Fatih, oturduğu site içindeki parkta kaydıraktan kayarken düşmüş ve canı yandığı için ağlamış ve korkmuştur. Bu olaydan önce kardeşi Esra'nın kaydıraktan kaydığını gördüğü için Fatih, kardeşi Esra'yı görünce de benzer tepkiler göstermiştir.

Fatih'in kız kardeşi Esra'yı görünce de korkması aşağıda verilmiş olan süreçlerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Dereceli koşullanma
B) Genelleme
C) Birleşik koşullanma
D) Batıl davranış
E) Duyusal ön koşullanma

1. Soruda sabah ezanı ile günün ağarması arasında ilişki kurulmuştur ve bunun hangi kavrama örnek oluşturduğu sorulmaktadır. Sabah ezanı günün başlayacağına işaret etmektedir. Bu itibarla geleceğe, kendinden sonraki sürece ilişkin bilgi vermektedir. Bu durum olumlu haberciliği aklımıza getirmelidir ancak seçeneklerde olumlu haberciliğin diğer adı olan ileriye koşullanma kavram kullanılmıştır. Sabah ezanı gecenin bitmiş olduğunu haber verseydi, soruda bu vurgulanmış olsaydı, cevap geriye koşullanma olacaktı. Geriye koşullanma olumsuz haberciliğin diğer adıdır. Eş zamanlı koşullanma nötr uyarıcı (zil) ile koşulsuz uyarıcının (et) aynı anda verilmesidir. İze koşullanmada ise zil sesi kesitlikten sonra et verilmektedir ki Pavlov'a göre en etkili çağrışım bu durumda ortaya çıkmaktadır. Geçici koşullanma ise organizmanın zamana koşullanmasıdır.

CEVAP: D

2. Bu tür sorularda çok dikkatli olmak gerekir. Soru kökünde tarih öğretmenine ve okul bahçesine vurgu yapılmıştır. Peki, Ferdi bu iki uyarıcıyı ayrı ayrı gördüğünde neden tedirgin olmaktadır? Zira okul bahçesinde tarih öğretmeni tarafından sert bir şekilde azarlandı da ondan. O hâlde burada aynı anda iki bitişik uyarıcı koşullu hâle gelmiş ve Ferdi'ye yaşamış olduğu olumsuz olayı hatırlatan birer haberciye dönüşmüşlerdir. Birden çok uyarıcının aynı anda koşullu hâle gelmesine "birleşik koşullanma" denir. Genellemede uyarıcılar bitişik değildir, uyarıcılar arasında çağrışımı yaratan şey benzerliktir. Peki, tarih öğretmeni ile okul bahçesi benzer mi? Tabii ki hayır. O hâlde burada genelleme yoktur. Dereceli koşullanmada ise iki uyarıcı aynı anda değil, sırayla koşullu hâle gelirler. Ön koşullanmada ise bu iki uyarıcı (bahçe ve öğretmen) arasındaki bağlantı olaydan önce kurulmuş olmalıdır.

CEVAP: E

3. Cezaya ilişkin bilgilerimizin yoklandığı önemli bir soru bu. Yukarıdaki durumda cezanın aslında davranışı değiştirmediğini sadece bastırdığını görüyoruz, zira ceza tehdidi ortadan kalktığında olumsuz davranış tekrar ortaya çıkmaktadır. Bu durum cezanın hem davranışı değiştirmediğini ve sadece kontrol altında tuttuğunu hem de kendiliğinden geri gelme gibi bir sonuç ürettiğini göstermektedir. Yine yukarıdaki örnekte cezanın doğru davranış yerine, yanlış davranış hakkında Toprak'a bilgi verdiğini görüyoruz. Toprak derste konuşmasının yanlış olduğunu öğrenmiştir ama derste nasıl davranması gerektiği hakkında bilgi almamıştır. Yukarıdaki metinden E seçeneğindeki sonuca ulaşılamaz. Normalde E seçeneğindeki bilgi cezanın olumsuz etkilerinden birine işaret etmektedir ama metinde buna işaret edilmediği için bu sonuca ulaşılamaz.

CEVAP: E

4. Annesi dört yaşındaki Esra'yı duvar kâğıtlarını boyama davranışından dolayı sert şekilde uyarmıştır. Normalde bu tür durumlarda davranışın azalması beklenir, zira bu uygulama itici uyarıcıya maruz kalmadır, yani I. tip ceza örneğidir ancak Esra'nın davranışı azalmak yerine artmıştır. Bunu nasıl yorumlamak lazımdır? Thorndike, ceza gibi görünen uygulamaların aslında pekiştirme işlevi görebildiği konusunda bizi uyarmıştır ve bu duruma karşıt pekiştirme adını vermiştir. Diğer bir ifadeyle, Thorndike'ın kuramına göre anne farkında olmadan aslında Esra'nın bu olumsuz davranışını pekiştirmiştir. Bundan dolayı cevap karşıt pekiştirmedir. Etkinin yayılmasında iç içe olan davranışlardan olumlu olanlar pekiştirildiğinde olumsuzlar da artış gösterir. Çağrışımsal geçişte, bitişik olan iki uyarıcıdan birine gösterilen tepki, zamanla diğerine geçer. Ait olmada ise bitişik olan uyarıcılar arasında bağlantı varsa onlar arasında çağrışım kurmak daha kolaydır.

CEVAP: A

5. Çok sık sorulan bir soru kalıbı bu. Bu tür sorularda ilk bakmanız gereken şey pekiştirecin neye göre verildiğidir: Zaman mı? Yoksa tepki sayısına göre mi? Soruda "ortalama iki parmak kaldırma davranışına" göre öğretmenin hareket ettiği belirtilmiştir. O hâlde Seda Hanım, öğrencilerin tepkilerine göre pekiştirme yapmaktadır. Bu durum Seda Hanım, oranlı tarife uyguladığını gösterir. Peki; tepki sayısı belli mi, yoksa değişiyor mu? Ortalama denildiğine göre bunu aritmetik ortalama olarak düşünmemiz gerekir. Bu durumda Seda Hanım, bazen bir, bazen iki, bazen de üç parmak kaldırma davranışını pekiştirmiştir. Bundan dolayı da cevap değişken oranlı tarifedir. Eğer çocukların her parmak kaldırma davranışını pekiştirmiş olsaydı cevap sürekli pekiştirme olacaktı.

CEVAP: C

6. Soruda Ekrem'in sağlık sorunlarından dolayı derslerinde geri kalması ve sınavlarında başarısız olması vurgulanmıştır ancak tüm bu olumsuzluklara karşın Ekrem başarılı olacağını düşünmekte ve ders çalışmaya devam etmektedir. Tüm bu semptomlar Ekrem'in kolay pes etmediğini ve psikolojik açıdan sağlam olduğunu göstermektedir. Seligman bu durumu öğrenilmiş iyimserlik olarak tanımlar. Eğer Ekrem bu olumsuzluklar karşısında çaba göstermekten vazgeçseydi cevap öğrenilmiş çaresizlik olurdu. Ekrem "Bakın, bu sınavda da başarısız olacağım." diye söyleseydi ve gerçekten başarısız olsaydı cevap kendini gerçekleştiren kehanet olurdu.

CEVAP: E

7. Banyo başlangıçta Çınar için olumsuz herhangi bir tepki oluşturmamıştır, bundan dolayı bu olaydan önce banyo nötr bir uyarıcıdır ancak banyo yaparken gözlerinin sabundan dolayı yanmasından sonra banyoyu görünce kaygılanmaya başlamıştır. O hâlde banyo artık tepki ürettiğine göre koşullu uyarıcıdır. Peki soruda koşulsuz uyarıcı sorulmaktadır, koşulsuz uyarıcı hangisidir? Koşulsuz uyarıcıyı bulmak için şu soruyu sorabilirsiniz: Ne oldu da banyo kaygı oluşturmaya başladı? Ya da banyo neyin habercisidir? Koşullu uyarıcılar koşulsuz uyarıcıları haber verirler ve bundan dolayı koşullu hâle gelmişledir. Çınar'ın kaygılanmasına yol açan ve banyonun haber verdiği durum gözlerinin yanmasıdır. O hâlde banyo gözlerini yanacağını haber verdiği için Çınar'da kaygı yaratmaya başlamıştır. Kaygı tepkidir, banyoya yönelikse koşullu tepki; göz yanmasına karşı gösterilmişse koşulsuz tepki olacaktır. Tepkiler adını uyarıcıdan alırlar.

CEVAP: D

8. Bu soruda ilk bakılması gereken husus tepkidir. Tepki, Çınar'ın banyo yapmak istememesidir. Peki, istemli mi, yoksa istemsiz midir? Tabii ki istemlidir, o hâlde edimsel koşullanmayla ilgili kavramlara gitmemiz ve diğer seçenekleri elememiz gerekir. Kaçma ve koşullu tepki tepkisel koşullanmayla bağlantılı kavramlar oldukları için hemen eliyoruz. Soruda bir genelme durumu yok, zira tek bir uyarıcı var (banyo). Sönme olabilmesi için banyo korkusunun azalmasını ya da ortandan kalkmasını sormaları gerekirdi. Bu durumda geriye kaçınma kaldı. Çınar olumsuz durumla karşılaşmamak için tedbir almakta ve böylece olumsuzluktan (gözlerin yanması ihtimalinden) kaçınmaktadır.

CEVAP: D

9. Soruda Gamze Hanım'ın çocuğunu ağladığı için ayağında sallayarak uyuttuğunu ve daha sonra psikolog olan arkadaşının önerisi üzerine bundan vazgeçtiğini görüyoruz. Diğer bir ifadeyle Gamze Hanım, pekiştirmiş olduğu bu davranışı pekiştirmekten vazgeçmiştir. Peki, pekiştirmenin durdurulması nasıl bir süreci tetikler? Önce sönme patlamasına ve daha sonra da davranışın fiziki yapısının değişmesine, yani yeni davranışların ortaya çıkmasına yol açar. Bu tür durumlarda soru köküne çok dikkat etmek gerekir. Soru kökünde çocuğun ağlama davranışındaki artış sorulursa buna sönme patlaması diyeceğiz (Bu durumda doğru seçenek A olacaktı) ancak bu sorulmuyor. Bize bebeğin hırçınlaşması ve annesini ısırması soruluyor. Peki, çocuk eskiden bu davranışları yapıyor muydu? Hayır. Bunlar ilk kez ortaya çıktı, o hâlde E seçeneğindeki "pek çok davranışın ortaya çıkma sıklığında artış olur." ifadesi yanlıştır, zira bu davranışlar ilk kez ortaya çıkmıştır. Bu durumda topografya değişiminin olduğu bir seçeneğe gitmek gerekir ki bu D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: D

10. Emine Hanım, daha fazla satış yapmak için gün içinde yüzüncü çayı alan kişiye tost vereceğini duyurmuş, elimizdeki ipucu bu. Peki, ne yapsalar tost kazanacak öğrenciler? Çay satın alarak. O hâlde burada performans yani tepki sayısı önemli. Bundan dolayı aralıklı / zamanlı tarifeler hemen elenmelidir. Peki, kaç çay alırlarsa tost onlara çıkacak? Belli değil. Eğer belli olsaydı cevap sabit oranlı olurdu (Şunun gibi: Beş çay alana tost vermek). Peki, bu durumda iki tarifemiz kaldı geriye. Değişken oranlı ile tesadüfi tarife denk kavramlardır ancak bu iki kavram arasında ince ayrım var. Değişken oranlıda birbirine yakın tepkiler (ortalama beş çay gibi) pekiştirilirken, tesadüfide herhangi bir tepki pekiştirilir ki bu tümüyle şans işidir. Soruda sıralama var, yani şans var. O hâlde en uygun seçenek tesadüfi pekiştirmedir.

CEVAP: B

11. Harika bir sual, ancak birazcık zor bir sual gibi görünüyor. Nasıl düşünmeliyim bu soruda? Öğretmen Asya Hanım bir liste veriyor öğrencilerine. Bu listede Türkiye'deki şehirler ve yanlarında plakaları yazıyormuş. Burada bir şey dikkatinizi çekti mi? Çekmiş olmalı. Şehirler ve yanlarında plakaları yazıyormuş. Ankara- 06 gibi. Peki Ankara'nın yanında/bitişiğinde ne yazıyor? 06. Bir süre sonra Ankara'yı görünce aklına 06, 06'yı görünce de aklına Ankara gelmez mi? Gelir. İşte bitişik olan iki uyarıcıdan birine gösterilen tepkinin zamanla diğerine de gösterilmesine Thorndike "çağrışımsal geçiş" adını verir. Aslında düz mantık da düşünebiliriz. Şehir ve yanında yazılmış olan plakalarda bitişiklik vardır. Thorndike bitişik uyarıcılar için çağrışımsal geçiş kavramını kullanır.

CEVAP: B

12. Harika bir soru kalıbı bu. Burada Fatih kaydırak ve kız kardeşine, yani toplamda iki uyarıcıya koşullanmış. Peki bunlar benzer olduğu için mi? Tabii ki hayır. Benzerlikten dolayı diğerine de tepki göstermiş olsaydı cevap genelme olacaktı. Peki burada bağlantıyı sağlayan şey nedir? Benzerlik değil, uyarıcıların bitişik olmasıdır. Peki bitişiklik varsa aklımıza dereceli, birleşik ve ön koşullanma gelir. Bunları nasıl ayırt edeceğiz? Uyarıcılar (kaydırak ve Esra) ne zaman bitişikti? Yani Fatih onları ne zaman yan yana gördü? Olay sırasında mı? Bu durumda cevap birleşik koşullanma olurdu. Olaydan sonra mı? Bu durumda cevap dereceli koşullanma olurdu. Olaydan önce mi? Evet, Fatih kız kardeşi Esra'yı olaydan önce o kaydıraktan kayarken görmüş olduğu için cevap ön koşullanmadır.

CEVAP: E

1. Dört yaşındaki Esra, çalışan annesinin dikkatini çekmek için duvar kâğıtlarını boyalı kalemle karalamıştır. Bu duruma çok öfkelenen annesi de bu davranışı bir daha yapmaması için Esra'nın en sevdiği oyuncağını ortadan kaldırmıştır. Sonraki günlerde Esra bir daha bu davranışı tekrarlamadığı için annesi Esra'ya sevdiği oyuncağını geri vermiştir.

Annenin yapmış olduğu bu uygulama aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Olumsuz pekiştirme
B) Kaçınma koşullaması
C) Dolaylı ceza
D) II. tip ceza
E) Karşıt koşullama

2. Okuldan eve dönen Mahmut, ders çalışmaya karar vermiştir ancak ders çalışırken başının ağrıdığını fark etmiştir. Baş ağrısını gidermek için önce bitki çayı içen Mahmut, bunda başarılı olamayınca hava almak için dışarı çıkmıştır. Ancak Mahmut'un bu tepkisi de işe yaramayınca ilaç almıştır ancak o da işe yaramamıştır. Bunun üzerine Mahmut; bir süre uyumuştur, uyandığında baş ağrısının geçtiğini fark etmiştir.

Thorndike'ın Bağ Kuramı'na göre Mahmut'un problem çözme şekli aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Etki yasası
B) Çağrışımsal geçiş
C) Hazırbulunuşluk
D) Benzetme yoluyla tepkide bulunma
E) Tepki çeşitliliği

3. Babası tarafından cezalandırıldığı için beş yaşındaki Toprak babasından korkmaya başlamıştır. Toprak uzun süredir görmediği amcasını görünce, ondan da korktuğunu fark etmiştir. Bunun nedeni ise Toprak'ın amcasını çok önceleri sık sık babasıyla birlikte görmüş olmasıdır.

Toprak'ın amcasından da korktuğunu fark etmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ön koşullanma
B) İkinci derece koşullama (üst düzey)
C) İleriye doğru ket vurma
D) Genelleme
E) İtici uyarıcıya koşullanma

4. Rüzgârlı ve yağışlı bir günde Hasan yolda yürürken ağaçtan kopan bir dal Hasan'ın kafasına isabet etmiş ve Hasan'ın canı çok acıdığı için gözleri yaşarmıştır. Bu olaydan sonra Hasan, dal ya da ağaç görünce gözlerinin yaşardığını fark etmiştir.

Bu olayda acı, tepkisel koşullanmaya özgü aşağıda verilmiş olan kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Koşulsuz uyarıcı
B) Koşullu uyarıcı
C) Koşullu tepki
D) Ayırt edici uyarıcı
E) Koşulsuz tepki

5. Oktay, kendisine yeni bir ayakkabı almıştır ancak ayakkabı ayağını sıktığı için derin bir sızı hissetmektedir. Sorunu gidermek için farklı yollar deneyen Oktay, en sonunda ayakkabısının topuğuna basarak sorunu çözmüştür ve çok rahatlamıştır. Benzer durumlarda Oktay, ayakkabısının topuğuna basmaya devam etmiştir.

Bu örnek olay için aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Oktay'ın hissettiği sızı olumsuz pekiştireçtir.
B) Oktay'ın ayakkabısının topuğuna basarak rahatlaması olumsuz pekiştirmedir.
C) Oktay'ın topuğu basma davranışı olumsuz pekiştirmiştir.
D) Oktay, ayakkabısının topuğuna basma davranışını edimsel koşullanma yoluyla kazanmıştır.
E) Oktay'ın, ayakkabısının topuğuna basma davranışının artması olumlu pekiştiğini göstermektedir.

6. Dört yaşındaki Buğra, bayram günlerinde büyüklerinin elini öptüğünde bayram harçlığı alabileceğini öğrenmiştir. Bundan dolayı bayramları dört gözle bekleyen Buğra, toplayacağı harçlıkla kendisine elektrikli skuter alma planları yapmaktadır.

Bu olayda bayram günleri Buğra için ne tür bir anlam ifade etmektedir?

A) Ayırt edici uyarıcı
B) Nötr uyarıcı
C) Koşullu uyarıcı
D) Koşulsuz uyarıcı
E) Birincil pekiştireç

7. Bir lisede matematik öğretmeni olan Gönül Hanım, öğrencilerine az miktarda ödev vermektedir. Gönül Hanım, vermiş olduğu bu ödevleri tek tek kontrol ederek ve öğrencilerin yapmış olduğu hataları onlara göstererek farkındalıklarını artırmak istemektedir.

Gönül Hanım'ın bu yaklaşım tarzıyla Thorndike'ın aşağıdaki kavramlarından hangisine uygun davranmıştır?

A) Hazırbulunuşluk
B) Etki yasası
C) Tekrar
D) Deneme yanılma
E) Çağrışımsal geçiş

8. İlkokul yıllarında Burak, beden eğitimi öğretmeninin sert tutumundan dolayı beden eğitimi dersine karşı olumsuz bir tutum geliştirmiştir. Burak ortaokula başladığında yeni öğretmenin olumlu tutumundan dolayı beden eğitimi dersini sevmeye başlamıştır.

Burak'ın beden eğitimi dersinden hoşlanmaya başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Edimsel koşullanma
B) Sosyal öğrenme
C) Karşıt koşullanma
D) Kendiliğinden geri gelme
E) Kavrama yoluyla öğrenme

9. Anaokuluna giden Çınar, etkinliklerde öğretmenini dinlemediği ve arkadaşlarını rahatsız ettiği için öğretmeni tarafından sert bir şekilde azarlanmıştır. Bundan dolayı Çınar'da okul fobisi oluşmuş ve sonraki günlerde okula gitmek istememiştir.

Çınar'da okul fobisinin oluşması ve okula gitmek istememesi aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Tepkisel koşullanma - Kaçma
B) Tepkisel koşullanma - Kaçınma
C) Tepkisel koşullanma - Ceza
D) Edimsel koşullanma - Kaçınma
E) Edimsel koşullanma - Ceza

10. Ayşe Hanım ilkokula giden oğlu Kuzey'in sürekli bilgisayarda oyun oynamasından ve bu nedenle ders çalışmayı ihmal etmesinden yakınmaktadır. Ayşe Hanım oğlu Kuzey'in bu durumu için okulun psikolojik danışmanı Avni Bey ile görüşmüştür.

Edimsel koşullanma ilkeleri dikkate alındığında Avni Bey'in Kuzey'in olumsuz davranışını azaltıp olumlu davranışını artırmak için Ayşe Hanım'a aşağıdakilerden hangisinin önermesi en uygun olur?

A) Televizyon, tablet, bilgisayar gibi uyarıcıları çocuğun yetişmeyeceği bir yere koyarsa
B) Kuzey ile kendisinin konuşacağını, ona sorumluluklarını hatırlatacağını ve ödevlerinde yardımcı olacağını söylerse
C) Ders çalışmadan bilgisayar oyunu oynadığında Kuzey'in cezalandırılması gerektiğini söylerse
D) Bilgisayar oyunları oynamayıp ders çalıştığında Kuzey'in uygun biçimde ödüllendirmesini önerirse
E) Kuzey'i sürekli oyun oynamaya zorlayarak bilgisayar oyunları oynamasından bıkmasının sağlaması gerektiğini ifade ederse

11. İkincil pekiştireç pekiştirici değerini yaşantı sonucunda kazanır.

Bu durum dikkate alındığında ikincil pekiştireçler ile tepkisel koşullanmadaki hangi kavram arasında paralellik kurulabilir?

A) Koşulsuz uyarıcı
B) Koşulsuz tepki
C) Koşullu uyarıcı
D) Nötr uyarıcı
E) Koşullu tepki

12. **Aşağıdaki anne-baba davranışlarından hangisi, I. tip cezaya örnek oluşturmaz?**

A) Ellerini yıkamak istemeyen bir çocuğu tekrar yıkaması için banyoya geri göndermek
B) Odasını topladığı için çocuğun bilgisayarla oynamasına tekrar izin vermek
C) Ödevini yapmayan bir çocuğu daha çok ödev vermek
D) Ödevlerini yapmadığı için çocuğu öğretmenine şikâyet etmek
E) Kardeşiyle tartıştığı için çocuğu azarlamak

1. Enteresan bir soru kalıbı bu, onun için dikkatli olmak gerekir. Duvar kâğıtlarını boyadığı için annesini dört yaşındaki Esra'nın en sevdiği oyuncağı saklaması II. tip cezadır, zira Esra sevdiği bir uyarıcıdan mahrum bırakılmıştır (olumlu durum sonlandırıldığı için buna olumsuz ceza da denir). Ancak soru burada bitmiyor. Sonraki günlerde Esra düzeliyor ve yaramazlık yapmaktan vazgeçiyor. Bunun üzerine oyuncağını ona geri veriyor. Bu durumda Esra için ceza uygulaması sonlanmış demektir yani Esra olumsuz bir durumdan kurtulmuştur. İşte buna da "olumsuz pekiştirme" denir. Cezanın ortamdan çıkarılması / ortamdaki olumsuz durumun sonlandırılması olumsuz pekiştirmedir.

CEVAP: A

2. Soruyu okuduğunuzda aklınıza birtakım kavramlar gelmiş olmalıdır. Bu durum tepki genellemesi, deneme yanılma, olumsuz pekiştirme gibi kavramları da hatırlatmaktadır ancak soru kökünde Thorndike ifadesi vardır ki bu ifade düşünme alanımızı sınırlandırmaktadır. Mahmut, karşı karşıya olduğu problemi çözmek için farklı yollar denemiş ve en sonunda başarılı olmuştur. Thorndike buna deneme yanılma yoluyla sorun çözme demektedir ancak seçeneklerde bu kavram yoktur. Thorndike göre deneme yanılmanın temelinde çoklu tepkiler/ tepki çeşitliliği bulunmaktadır. Bundan dolayı cevap E seçeneğidir. Peki, Mahmut, baş ağrısını gidermek için bulmuş olduğu bu yöntemi (uyumak), benzer durumlarda da denerse (mesela dişi ağrıdığında) işte buna da benzetme yoluyla tepkide bulunma diyeceğiz. Bu genellemenin, Thorndike'ın kuramındaki karşılığıdır.

CEVAP: E

3. Tipik bir tepkisel koşullanma örneği olan bu soruda, Toprak babasından ve amcasından korkmaktadır. Peki, bu nasıl mümkün hâle geldi? Bu tür sorularda öncelikle şöyle davranmamız gerekir: Uyarıcılar benzer olduğu için mi, yoksa bitişik oldukları için mi organizma her ikisine de koşullanmıştır? Eğer benzerlik varsa genelleme, bitişiklik varsa ön koşullanma, dereceli koşullanma, birleşik koşullanma gibi seçeneklere gitmemiz gerekir. Soruda amcasından da korkmasının nedeni onu sık sık babasının yanında / bitişiğinde görmüş olmasıdır, bundan dolayı genelleme hemen elenmelidir. Peki, cevap bitişiklik ilkesine dayanan dereceli koşullanama mı, yoksa ön koşullanma mı? Baba ile amcanın ne zaman yan yana olduğuna bakarak karar vereceğiz buna. Toprak amcasını ne zaman babasının yanında görmüştür? Olaydan/ceza aldıktan önce mi, sonra mı? Tabii ki önce. O hâlde cevap (duyusal) ön koşullaşmadır. Eğer olaydan sonra bunları yan yana gördüğü için zamanla amcasından da korksaydı cevap üst düzey (dereceli) koşullanma olurdu.

CEVAP: A

4. Acı ve ağrı sorularda çok sık sorulan iki kavramdır. Bu örnek olayda Hasan'ın gözleri neden yaşarmıştır? Kafasına değen dal, onun canını çok acıttığı için Hasan'ın gözleri yaşarmıştır. O hâlde burada acı (bazen de ağrı olur bu) koşulsuz uyarıcıdır. Peki ağaç ya da dal bu olaydan önce tepki oluştururlar mıydı? Tabii ki hayır, oluşturmuyorlardı. O hâlde bu iki uyarıcı bu olaydan önce nötr uyarıcılardı. Olay esnasında acı ile eşleştikleri için olaydan sonra haberci oldular ve koşullu hâle dönüştüler. Acıdan dolayı Hasan'ın gözlerinin yaşarması koşulsuz tepki, ağaç ya da dal görünce Hasan'ın gözlerinin yaşarması ise koşullu tepkidir. Bu tür sorularda düz de bakabilirsiniz. Acı ya da ağrı varsa cevap koşulsuz uyarıcıdır.

CEVAP: A

5. Oktay'ın olumsuz bir durumla karşı karşıya olduğunu görüyoruz. Oktay'ın hissettiği acı ya da sızı koşulsuz uyarıdır ve birincil olumsuz pekiştireçtir. Oktay'ın bunu gidermesi olumsuz pekiştirmedir. Oktay ayakkabısının topuğuna basarak olumsuz durumu sonlandırdığına göre bu davranışı işe yaramıştır ve benzer durumlarda bu davranışı deneyecektir. Bu durumda ayakkabısının topuğuna basma davranışı olumsuz pekişmiştir. Bundan dolayı C seçeneği doğru, E seçeneği yanlıştır. Burada olumlu değil, olumsuz pekiştirme vardır. Zira Oktay, itici bir durumdan kurtulmuştur. Tepki, yani ayakkabısının topuğuna basma, istemli olduğu için tabii ki edimsel koşullanma yoluyla kazanılmıştır.

CEVAP: E

6. Bu tür sorularda ilk yapılması gereken şey, olaydaki tepkinin ne olduğuna bakmaktır. Bu olayda tepki Buğra'nın bayram günlerinde büyüklerin elinden öpmesidir. Peki bu nasıl bir davranıştır? El öpmek, istemli ve psikomotor bir davranıştır. Bu durumda edimsel koşullanma dairesi içindeyiz. Edimsel koşullanmada çoğu zaman davranıştan önce ortaya çıkan, davranışı kontrol eden ve davranışın sonuçları hakkında bilgi veren uyarıcılar vardır ki, bunlara ayırt edici uyarıcı denir. Ayırt edici uyarıcının kontrol ettiği davranış ise ayırt edici edimdir. Peki diğer seçenekler? Nötr, koşullu ve koşulsuz uyarıcılar tepkisel koşullanmaya özgü oldukları için hemen elenmelidir. Bayram günleri fizyolojik değil, öğrenilmiştir. Bundan dolayı birincil pekiştireç seçeneği de kendiliğinden gitti.

CEVAP: A

7. Burada ipucu Gönül Hanım'ın öğrencilerine ödev vermiş olmasıdır. Bu durum, Gönül Hanım'ın öğrencilerine evde egzersiz yaptırmak istediğini göstermektedir. Peki ödevin az olması ve bunun dönütle tamamlanmış olması ne anlama gelmektedir? Thorndike tekrar yasasını yeniden yorumlamıştır ve yeni yorumunda tekrarın öğrenmedeki rolünün çok az olduğunu ve öğrenmeyi sağlayan temel unsurun dönüt olduğunu savunmuştur. Gönül Hanım da az ödev (tekrar) vererek ve bu ödevleri dönütle tamamlayarak Thorndike'ın yeni yorumuna uygun davranmıştır. Etki yasasında davranış sonuçlarından etkilenmekte, çağrışımsal geçişte ise bitişik olan iki uyarıcıdan birine gösterilen tepki zamanla diğerine geçmektedir.

CEVAP: C

8. Burak başlangıçta öğretmenin olumsuz tutumundan dolayı beden eğitimi dersine karşı olumsuz bir tutum geliştirmiştir. Bu durum tutumlarımızın temelinde çevrenin olduğunu göstermektedir. Nitekim yeni gelen öğretmenin olumlu tutumu sayesinde Burak'ın bu derse ilişkin tutumu değişmiş ve beden eğitimi dersini sevmeye başlamıştır. Bu durum tipik olarak karşıt koşullanma örneğidir. Karşıt koşullanmada yeni yaşantılara bağlı olarak, mevcut tutum tam tersine dönüşür, bu soruda da olan şey budur. Sorularda var olan tepkinin tam tersine dönüşmesi varsa aklımıza karşıt koşullanma gelmelidir.

CEVAP: C

9. Bu çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı. Çınar'da okul korkusunun oluşması tepkisel koşullanmayla açıklanır. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakılmalıdır. Tepki korku yani duygu olduğunu için hemen tepkisel koşullanmaya gidilmelidir. Çınar için okul başlangıçta nötrdür ancak okuldaki yaşadığı olaydan sonra okul koşullu hâle gelmiştir. Bu durum tepkisel koşullanmaya özgü kavram olan kaçma koşullanmasının örneğidir. Sonraki günlerde ise Çınar, okula gitmeyerek tedbir almak istemektedir. Okula gitmek istememek istemlidir ve aklımıza edimsel koşullanma gelmelidir. Burada tedbir aldığı için cevap kaçınmadır.

CEVAP: B

10. Soruda dikkat çeken husus Kuzey'in sürekli bilgisayarla oyun oynaması ve ders çalışmayı ihmal etmesidir. Psikolojik Danışman Avni Bey'in önerisi bu iki davranış kalıbını aynı anda dikkate almalı ki bu davranışlardan olumsuz olanı - oyun oynama- azalsın, olumlu olanı - ders çalışma- ise artsın. İki davranış varsa aklımıza, olumsuz olanı görmezden gelme ve olumlu olanı pekiştirme seçeneği gelmelidir ki buna görmezden gelme ya da karşıtını pekiştirme diyeceğiz. A seçeneğinde ortamı değiştirme var ancak en uygun yöntem bu olamaz zira burada Kuzey sadece olumsuz davranıştan uzaklaşacaktır. Peki ya olumlu davranış artacak mıdır? Hayır, o hâlde bu yöntem olmaz. E seçeneğinde bıktırma yöntemi önerilmiş, bu yöntem de sadece olumsuz davranış azaltacak ancak olumlu davranışı arttırmayacaktır. Ceza olumsuz davranışı sadece bastıracağı/ erteleyeceği için ve olumlu davranışı artırmayacağı için önerilemez. Bu tür durumlarda davranış kalıcı hâle geldiği için konuşma değil eylem lazımdır. D seçeneğinde olumsuz davranışın üzerinde durulmazsa ve olumlu davranış hemen ödüllendirilirse hem olumsuzu azaltacak hem de olumlu davranışı arttıracaktır.

CEVAP: D

11. Bu çok sık sorulan bir soru kalıbıdır. Pekiştireç tepki üreten uyarıcı demektir. Diğer bir ifadeyle bir uyarıcı tepki üretmiyorsa yani nötr ise o pekiştireç değildir. Davranışçı Yaklaşım'da pekiştireçler birincil ve ikincil olmak üzere ikiye ayrılır. Birincil pekiştireçler fizyolojik tabanlı oldukları için pekiştirici değerini doğuştan getirirler, ikincil pekiştireçler ise pekiştirici değerini yaşantı sonucu kazanırlar yani öğrenme ürünüdürler. Soruda tepkisel koşullanmadaki hangi kavram ile ikincil pekiştireç arasında bağlantı kurulabileceği sorulmuştur. Tepkisel koşullanmada iki pekiştireç vardır: koşulsuz ve koşullu uyarıcılar. Koşulsuz uyarıcı doğuştan tepki ürettiği için birincil, koşullu uyarıcı ise koşulsuz uyarıcı ile eşleştikten sonra yani yaşantı sonucu tepki üretmeye başladığı için ikincil pekiştirece karşılık gelir.

CEVAP: C

12. Son yıllarda bu tür soru örnekleri arttı, o itibarla çok dikkatli olmak gerekir. I.tip ceza ya da olumlu cezada ortama itici bir uyarıcı verilerek organizma itici bir uyarıcıya maruz bırakılır. Ellerini yıkamak istemeyen bir çocuğun ellerini yıkaması için tekrar banyoya gönderilmesinde, ödev yapmak istemeyen bir çocuğa daha çok ödev vermekte, çocuğu öğretmenine şikayet etmekte ve çocuğu azarlamada ortama itici bir uyarıcı verilmiş ve organizma maruz kaldığı için I. tip ceza vardır. B seçeneğinde ise olumsuz bir durum sonlandırıldığı için (bilgisayarla oyun oynaması yasakmış (II. tip ceza) odasını topladığı için yasak sonlandırılmış) olumsuz pekiştirme uygulaması vardır.

CEVAP: B

1. **Aşağıdakilerden hangisinde tepki genellemesi örneği vardır?**

   A) Annesi Aras'ın pek hoşlanmadığı sebze yemeğini bitirdikten sonra dondurma yemesine izin vereceğini söylemesi

   B) Ödevini yapmayan Eymen'in annesinin bilgisayarla oyun oynamasına izin vermemesi

   C) Babasının, sınavlardan yüksek notlar aldığı için Tuğba'yı bisikletle ödüllendirmesi

   D) Tarih dersine geç kalan Kezban'ın azar işitmekten kurtulmak için yalan söylemesi

   E) Şiir okuduğu için beğeni alan Murat'ın bildiği şarkıları da söylemeye başlaması

2. **Aşağıdakilerden hangisinde çağrışımsal geçiş kavramına bir örnek vardır?**

   A) Bir matematik problemini çözmek için farklı yollar deneme

   B) Bir öğrencinin olumsuz davranışı üzerinde çok durma

   C) Okuduğu kitap hoşuna gittiği için kitap okumaya devam etme

   D) Ev ödevini düzenli olarak yapma

   E) Sınav kaygısı yaşayan birinin sınava gireceği binanın önüne gelince de kaygılanması

3. **Aşağıdakilerden hangisi, edimsel koşullanmanın özelliklerinden biri değildir?**

   A) Çoğu zaman davranış ayırt edici bir uyarıcı tarafından kontrol edilir.

   B) Edim, istemli davranış demektir.

   C) Pekiştirme ve ceza davranışa bakılarak davranıştan sonra verilir.

   D) Organizma davranış sergileyerek ödüle ulaşmaya ya da cezadan kaçınmaya çalışır.

   E) Pekiştirece ulaşma organizmanın çabasından bağımsızdır.

4. Köpeklerden korkan bir çocuğa, bu korkusunu yenmesi için sürekli olarak köpeklerle oynayan ve onları seven çocuk resimleri ve videoları gösterilmiştir. Bunların ardından çocuğun köpek korkusunun azaldığı görülmüştür.

   Bu uygulamada aşağıdaki tekniklerden hangisi kullanılmıştır?

   A) Aralıklı pekiştirme

   B) Kaçınma koşullaması

   C) Sistematik duyarsızlaştırma

   D) Bilişsel terapi

   E) Model alma

5. On beş aylık Kevser sokakta gördüğü kedilere "miyav" demeye başlamıştır. Bir süre sonra Kevser sokakta gördüğü köpeklere de "miyav" demeye başlamıştır.

   Kevser'in bu davranışı öğrenme sürecine ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

   A) Uyarıcı genellemesi

   B) Özümseme

   C) Tepki genellemesi

   D) Öğrenmenin genellemesi

   E) Ayırt etme

6. Burcu Hanım, dört yaşındaki oğlu Toprak'a diş fırçalama davranışı kazandırmak istemektedir. Burcu Hanım, Toprak'ı sırayla önce diş macununu açtığında, daha sonra doğru miktarda fırçaya macun sürdüğünde, daha sonra doğru şekilde fırçayı hareket ettirdiğinde sözel olarak ödüllendirir. En sonunda Burcu Hanım, Toprak sadece dişini fırçaladığında onu ödüllendirir.

   Burcu Hanım'ın oğlu Toprak'a diş fırçalama davranışı kazandırmak için kullanmış olduğu teknik aşağıdakilerden hangidir?

   A) Sistematik duyarsızlaştırma

   B) Simgesel ödül biriktirme

   C) Kademeli yaklaşma

   D) Karşıt koşullama

   E) Söndürme

7. Özel bir lisede çalışan Matematik Öğretmeni Esra Hanım, ödev kontrolüne çok önem vermektedir. Öğrencilerinin yaptığı her ödeve artı veren Esra Hanım, daha sonra ise 20 artı toplayan öğrencilerine sözlü notu olarak 100 puan vermektedir.

Esra Hanım'ın bu uygulaması aşağıda verilmiş olan pekiştirme tarifelerinden hangisiyle açıklanır?

A) Sabit oranlı
B) Simgesel ödülle pekiştirme
C) Değişken oranlı
D) Sürekli
E) Değişken aralık

8. İlkokula giden Cafer, bir gün teneffüste yaramazlık yaptığı için Beden Eğitimi Öğretmeni Elif Hanım tarafından sert bir şekilde azarlandığı için Elif Hanım'dan korkmaya başlamıştır. Cafer, bu olay esnasında orada olmamasına rağmen bu olaydan önce Elif Hanım'ın yanında gördüğü için Müzik Öğretmeni Derya Hanım'dan da korktuğunu fark etmiştir.

Cafer'in olay esnasında orada olmamasına rağmen Müzik Öğretmeni Derya Hanım'dan korktuğunu fark etmesi aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Dereceli koşullanma
B) Birleşik koşullanma
C) Gölgeleme
D) Ön koşullanma
E) Genelleme

9. İlkokulla başlayan Kadriye'de, bir çocuk tarafından rahatsız edildiği için, okul korkusu oluşmuştur. Bundan dolayı sonraki günlerde Kadriye okula gitmek istememiştir.

Kadriye'de okul korkusunun oluşması ile Kadriye'nin sonraki günlerde okula gitmek istememesi aşağıdakilerin hangisinde verilen süreçlerle açıklanabilir?

A) Tepkisel koşullanma / Alışma
B) Sosyal öğrenme / Duyarsızlaşma
C) Bilişsel öğrenme / Karşıt tepki oluşturma
D) Tepkisel koşullanma / Kaçınma
E) Tepkisel koşullanma / Kaçma

10. Bir anne ilkokula giden kızı Bade'ye kitap okuma alışkanlığı kazandırmak istemektedir. Anne başlangıçta Bade her kitabı eline aldığında onu pekiştirmiştir, daha sonra ise okuma süresi arttığında pekiştirmiştir. Anne artık kızı Bade'yi her kitap okuduğunda değil, ara sıra pekiştirmeye başlamıştır.

Annenin Bade'nin kitap okuma davranışını birkaç seferde bir pekiştirmeye başlamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sürekli pekiştirmenin, aralıklı pekiştirmeden daha etkili olup olmadığını öğrenmek istemesi
B) Kitap okuma davranışını her seferinde pekiştirmenin güç olması
C) Kitap okuma davranışının devam edip etmediğini görmek istemesi
D) Her kitap okuma davranışından sonra pekiştireç vermek için zamanın olmaması
E) Davranışa süreklilik kazandırmada aralıklı pekiştirmenin daha etkili olduğunu bilmesi

11. Sınıfta dikkat çekmek için sürekli espri yapan Ceyda'nın bu davranışı öğretmeni ve arkadaşları tarafından bazen gülünerek karşılanmakta, bazen de görmezden gelinmektedir.

Bu durumda Ceyda'nın sınıfta espri yapma davranışı için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A) Olumsuz pekiştirildiği için benzer durumlarda tekrarlanma olasılığı artacaktır.
B) Aralıklı pekiştirildiği için sönmeye karşı dirençli olacaktır.
C) Bazen olumlu, bazen olumsuz pekiştirildiği için sönmeye karşı dirençsiz olacaktır.
D) Her seferinde amacına ulaşmadığı için giderek azalacaktır.
E) Bazen olumlu, bazen olumsuz pekiştirildiği için benzer durumlarda tekrarlanmayacaktır.

12. **Öğrenmede pekiştirmenin rolüyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru yanlıştır?**

A) Pekiştirme uygulamanın bir yolu, istendik davranış sergileyen bir öğrenciye istediği şeyi vermektir.
B) İstendik davranışı pekiştirilen bir öğrencinin bu davranışının gelecekte aynı koşullarda sergilenme ihtimali artar.
C) Pekiştirme uygulamanın diğer bir yolu ise belli miktarda sembol biriktiren öğrenciye gerçek bir ödül vermektir.
D) Pekiştireç miktarının artması, öğrencinin performansını arttırır.
E) Öğrenciyi pekiştirmenin bir yolu ise istendik davranış gösteren bir öğrenciye olumsuz pekiştireç vermektir.

1. Tepki genellemesinde organizma ödüle ulaşmak ya da cezadan kaçınmak için farklı tepkiler dener. O hâlde tepki genellemesinde tepkiler değişir ve tabii ki bu tepkiler istemli ve psikomotordur. Bu itibarla bakıldığında E seçeneğinde Murat, şiir okuduğunda beğenilmiştir. Bundan dolayı farklı tepkiler göstererek (şarkı söyleyerek) daha çok ödül almak istemektedir. Bu durum tipik olarak tepki genellemesine işaret etmektedir (marifetlerini sergileme/ Marifet iltifata tabidir.) A seçeneğinde Premack ilkesi, B seçeneğinde mahrum bırakma, yani ikinci tip ceza, C seçeneğinde olumlu pekiştirme, D seçeneğinde tedbir aldığı için olumsuz pekiştirme ve kaçınma davranışına örnek durum vardır.

CEVAP: E

2. Çağrışımsal geçiş kavramı, Thorndike'ın tepkisel koşullanma örnekleri için kullanmış olduğu bir kavramdır. Thorndike'a göre bitişik olan iki uyarıcıdan birine gösterilen tepki, bitişik olduğu için çağrışım oluşur ve zamanla diğerine geçer, Pavlov'un deneyinde zil ve et örneğinde olduğu gibi. Nitekim E seçeneğinde kişi önce sınava kaygılanmış, daha sonra ise sınava gireceği salona koşullanmıştır, tıpkı dereceli koşullanmada olduğu gibi. Peki sınav salonuna koşullanmasının nedeni nedir? Orada sınava girecektir yani sınav ve salon bitişik iki uyarıcıdır. İşte Thorndike bu tür örnekler için çağrışımsal geçiş kavramını kullanır. A seçeneğinde tepki çeşitliliği, B seçeneğinde karşıt pekiştirme, C seçeneğinde etki yasası, D seçeneğinde ise tekrar yasasına örnek durumlar verilmiştir.

CEVAP: E

3. Bu çok sık sorulan bir soru kalıbı. Edimsel koşullanmada istemli davranışlar, yani edimler vardır. Edimsel koşullanmada pekiştirme ve ceza için önce tepkiye bakılır, daha sonra duruma göre bunlar kullanılır (T- U), tepkisel koşullanmada ise pekiştirme ve ceza yoktur, sadece pekiştireçler vardır ve bunlar tepkiden önce (U-T) verilir. Edimsel koşullanmada organizmanın tepkide bulunmasının nedeni tepkinin sonuçlarıdır (yani ödül ya da cezadır). Edimsel koşullanma çoğu zaman U-T-U biçiminde karşımıza çıkabilir. İşte başlangıçtaki o uyarıcıya "ayırt edici uyarıcı" denir. E seçeneğindeki bilgi yanlıştır, zira ödüle ulaşmak ya da cezadan kaçınmak için organizma aktif olmak zorundadır, diğer bir ifadeyle ödül ya da ceza organizmanın performansına bağlıdır.

CEVAP: E

4. Köpeklerden korkan bir çocuk ifadesi aklınıza hemen sistematik duyarsızlaştırmayı getirse de aman dikkatli olalım. Soruda eğer köpek yavaş yavaş çocuğun hayatına sokulmuş olsaydı (uzaktan bakma, daha sonra yaklaştırma, köpek seven çocukların öyküleri gibi) cevap sistematik duyarsızlaştırma olurdu. Fakat soruda köpeklerden korkan bir çocuğun sürekli olarak köpekleri seven rol model çocukları izlediği vurgulanmıştır. İşte bundan dolayı cevap olarak model almaya gitmemiz gerekmektedir. Zaten diğer seçeneklerde yaşantı doğrudan olduğu için bu seçenekler hemen elenmelidir.

CEVAP: E

5. Bu yine çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı. On beş aylık Kevser, önce kediler için "miyav" şeması geliştirmiştir. Daha sonra sokakta karşılaşmış olduğu köpekleri de bu şema / tepki içine koymuş ve onlara da "miyav" demiştir. Bu durum Piaget'nin kuramında tipik olarak özümsemedir ancak soru kökünde öğrenme sürecinde denildiği için aklınıza davranışçı öğrenme kuramları gelmelidir. Bu itibarla özümsemeye gidilemez. Peki, seçeneklerde iki tür genelleme var, bunları nasıl ayırt edeceğiz? Tabii ki tepkilere bakarak. Eğer tepki refleks ve duyguysa, yani istemsizse cevap uyarıcı genellemesi, istemli ise cevap öğrenmenin genellenmesidir. Nitekim tepkiye baktığımızda tepkinin istemsizce diğer uyarıcı/ köpek için kullanıldığını görüyoruz. Kevser gerçekten köpeği kedi olarak düşünen saf bir çocuktur.

CEVAP: A

6. Soruda dikkat çekici olan nokta Burcu Hanım'ın oğlu Toprak'a yeni bir davranış öğrettiğidir, bu bilgi bile bu soruyu çözmek için yeterlidir. Eğer edimsel koşullanma ilkelerine göre yeni bir davranış öğretilecekse cevap kademeli yaklaşma ya da diğer isimleriyle biçimlendirme ya da şekillendirmedir. Skinner'a göre eğer organizma davranışı sergilemiyorsa o davranış organizmaya öğretilmelidir. Soruya baktığımızda Burcu Hanım'ın basitten karmaşığa doğru, adım adım diş fırçalama davranışını oğluna öğrettiğini ve süreç içinde de pekiştirdiğini ve en sonunda sadece hedef davranışı pekiştirdiğini görüyoruz. İşte bu durum tipik olarak kademeli yaklaşma örneğidir. Süreç vurgusu olduğu için aklınıza sistematik duyarsızlaştırma gelebilir ancak sistematik duyarsızlaştırmada korkular süreç içinde azaltılır ve bir terapi tekniğidir. Burada ise yeni bir davranış öğretilmiştir.

CEVAP: C

7. Esra Öğretmen ödevini yapan her bir öğrencisine artı vermiştir. Bu durum, pekiştirme türü olarak bakıldığında olumlu pekiştirme örneğidir. Eğer ödevlerini yapar yapmaz öğrencilere pekiştireç vermişse sürekli, öğrenci zaten her ödev başına bir artı alacağını biliyorsa burada sabit oranlı bir tarife örneği vardır. Fakat soruda başka bir şey sorulmaktadır. Esra Hanım 20 artı toplayan öğrencilerine ise 100 puan vermiştir. Bunun tarife olarak neye karşılık geldiği sorulmaktadır. 20 artı demek, 20 defa ödev yapmak olduğuna göre burada tepki miktarı belli olduğu için cevap sabit oranlı tarifedir. Peki hocam, simgesel ödülle pekiştirmeye de gidemez miyim? Hayır gidemezsin, zira soru kökünde tarifeye göre düşünmen istenmiş senden. Simgesel ödülle pekiştirme bir tarife değil, pekiştirme türüdür. Aman, dikkat!!!!!!!!!!

CEVAP: A

8. Dikkat etmemiz gereken bir soru kalıbı bu. Cafer'in ikinci uyarıcı olan Müzik Öğretmeni Derya Hanım'ı görünce de korktuğunu fark etmesi hangi seçenekle/kavramla açıklanabilir acaba? Burada dikkat etmeniz gereken temel nokta, Elif Hanım ile Derya Hanım'ın ne zaman Cafer tarafından yan yana görüldükleridir. Eğer olaydan önce ise (Olayla kast edilen şey koşullanmadır yani Elif Öğretmen'in Cafer'i sert bir şekilde azarlamasıdır.) cevap ön koşullanmadır, eğer olaydan sonra bunları yan yana görüyorsa cevap dereceli koşullanmadır, eğer olay esnasında ikisi yan yana ise bu durumda cevap birleşik koşullanmadır. Derya Hanım, Elif Hanım'a benzediği için Cafer korkmuş olsaydı, bu durumda cevap genelleme olacaktı. Senaryoda Cafer'in bu iki öğretmeni olaydan önce yan yana/bitişik olarak gördüğü belirtildiği için cevap ön koşullanma olacaktır.

CEVAP: D

9. Bu tür sorularda ilkin tepkiye bakılmalıdır. Soruda iki tür tepki bulunmaktadır. Öncelikle Kadriye korkmuş, daha sonra ise okula gitmek istememiştir. Peki korku bir duygu olduğuna göre aklımıza tepkisel koşullanma ya da sosyal öğrenme gelmelidir zira duygularımızı bu iki öğrenme türü ile kazanırız. Peki bunları nasıl ayırt edebilirim? Tabii ki yaşantı doğrudan mı, yoksa dolaylı mı olduğuna bakacağız. Eğer yaşantı doğrudansa (yani Kadriye kendi yaşamışsa) cevap tepkisel, görerek öğrenmişse cevap sosyal öğrenmedir. Soruda Kadriye'de kendi yaşantısı sonucunda okul fobisinin oluştuğunu görmekteyiz. O hâlde cevap tepkisel koşullanma olacaktır. Şimdi sorunun ikinci kısmına gelelim. Sonraki gün Kadriye okula gitmek istememiştir, burada tepki istemli ve psikomotordur. O hâlde aklımıza edimsel koşullanma gelmelidir. Seçeneklerde edimsel koşullanma yok ama ona ait bir kavram olan kaçınma var. Kadriye okula gitmeyerek tedbir almaktadır ve böylece okula gitmediği için arkadaşı onu rahatsız etmeyecektir.

CEVAP: D

10. Böyle sorular bazen sorulmaktadır. Annesi Bade'ye kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için önce onu pekiştirmiş (Her eline aldığında pekiştirdiğine göre bu sürekli pekiştirmedir.) daha sonra ise Bade bu alışkanlığı kazanınca ve daha fazla kitap okuduğunda ise ara sıra pekiştirmeye başlamıştır. Bunun nedeni, annenin sürekli ve aralıklı pekiştirmenin sonuçları hakkında bilgi sahibi olmasıdır zira davranış kazanıldıktan sonra sürekli pekiştirme ile devam etseydi anne, alışma etkisine yol açacaktı. Bundan dolayı anne aralıklı pekiştirmeye geçerek Bade'nin kitap okuma davranışını sönmeye karşı dirençli hâle getirmek istemiştir.

CEVAP: E

11. Ara sıra sorulan bir soru kalıbı bu. Bu tip sorularda dikkat etmemiz gereken nokta, Ceyda'nın sürekli olarak pekiştirilmediğidir. Ceyda'nın her esprisine gülünmüş olsaydı (sürekli pekiştirme) onun bu davranışı süreç içinde azalırdı (alışma). Tutarlı olarak görmezden gelinseydi (söndürmeye tabi tutma) bu davranış başlangıçta artar (sönme patlaması), daha sonra fiziki yapısı değişir (topoğrafya değişimi) ve en sonunda ortadan kalkardı (sönme). Ancak bu soruda Ceyda bazen pekiştirilmiş, bazen de pekiştirilmemiştir yani aralıklı pekiştirilmiştir. Peki bu durumda Ceyda'nın espri yapma davranışının seyri ne olur? Tabii ki bu davranışı devam eder ve sönmeye karşı dirençli olacaktır.

CEVAP: B

12. Bu pekiştirmeye ilişkin sıra dışı bir sorudur. Bu soruda pekiştirmeye ilişkin doğru olamayan ifadeyi bulacağız. A seçeneğinde olumlu pekiştirmenin tanımına yer verilmiştir. B seçeneğinde pekiştirmenin davranış üzerine etkisine yer verilmiştir. C seçeneğinde ise sembolik ödülle pekiştirmeye yer verilmiştir. D seçeneğindeki ifade doğrudur ve Crespi etkisinin tanımına işaret etmektedir. Bu kavrama göre pekiştireç miktarı artınca performans artar, azalınca da performans azalır. E seçeneğindeki ifade ise pekiştirmeye değil, cezaya işaret etmektedir. Öğrenciye olumsuz pekiştireç (yani itici uyarıcı) vermek, I. tip cezadır ve bu organizmanın davranışını pekiştirmez, tam tersine azaltır.

CEVAP: E

1. Arkadaşlarıyla top oynamaya daldığı için eve geç dönen Oktay, annesi tarafından öfkeyle azarlanır. Bunun üzerine Oktay eve erken gelmeye başlar.

Oktay'ın eve erken gelmeye başlaması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Olumsuz aktarma
B) Kaçınma
C) Öğrenmenin genellenmesi
D) I. tip ceza
E) Ayırt etmeyi öğrenme

2. Nurşen Hanım, LGS'ye hazırlanan kızı Cavidan'ın daha fazla soru çözmesini istemektedir. Bunun için Cavidan'ın her test çözme davranışını pekiştirmek yerine, bazen iki, bazen üç, bazen de dört test çözme davranışını ödüllendirmektedir.

Nurşen Hanım aşağıdaki pekiştirme tarifelerinden hangisini kullanmaktadır?

A) Sabit oranlı
B) Sürekli
C) Değişken zamanlı
D) Tesadüfi
E) Değişken oranlı

3. Ayşe, okuldan tanıştığı Koray ile uzun süredir seviyeli bir ilişki yürütmektedir. Ayşe, bir gün yolda yürürken sevgilisi Koray'ın sürmüş olduğu tıraş sonrası losyonun kokusunu alınca kendini çok mutlu hissetmiş ve aklına Koray gelmiştir.

Bu durum Thorndike'ın aşağıdaki kavramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Çağrışımsal geçiş
C) Çağrışımsal zıtlık
D) Ait olma
E) Etkinin yayılması

4. **Bir kaçınma davranışının kazanılmasında aşağıdakilerden hangisi zorunludur?**

A) Koşullu uyarıcı-Ayırt etme
B) Koşullu uyarıcı-Olumsuz pekiştirme
C) Ayırt edici uyarıcı-Olumlu pekiştirme
D) Ayırt edici uyarıcı-Olumsuz pekiştirme
E) Koşulsuz uyarıcı-Kaçma

5. İlayda Öğretmen, öğrencilerle yaklaşmakta olan Öğretmenler Günü hakkında sohbet etmiştir. Bu olaydan sonra öğrenciler duygu ve düşüncelerini şekiller, semboller ve resimlerle ifade ederek kartlarını hazırlamışlar ve Öğretmenler Günü'nde öğretmenlerine sürpriz yapmışlardır. Bu olaydan sonra öğrenciler öğretmenleri için her Öğretmenler Günü'nde benzer etkinlikler yapmışlardır.

Öğrencilerinin İlayda Öğretmen'in Öğretmenler Günü için etkinlik yapması aşağıdaki pekiştirme tarifelerinden hangisiyle açıklanabilir?

A) Sürekli
B) Sabit aralıklı
C) Değişken aralıklı
D) Sabit oranlı
E) Katışık

6. Oturduğu sitenin yakınındaki oyun parkında oyun oynayan Betül, kaydıraktan kayarken düşmüş ve elinin kanayınca hissettiği acıyla ağlamaya başlamıştır. Bu olaydan sonra kaydırağı ve parkı görünce kendini kötü hissetmiştir ve gözleri dolmuştur.

Betül'ün kaydırağı ve parkı görünce kendini kötü hissetmesi ve gözlerinin dolması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Dereceli koşullanma
B) Birleşik koşullanma
C) Ön koşullanma
D) Uyarıcı genellemesi
E) Garcia etkisi

7. Artık yatağında yatmak zorunda bırakılan Ayşe, şiddetli rüzgârın çıkardığı sesten çok korkar ancak gecenin ilerleyen saatlerinde ve sonraki günlerde bu sese gösterdiği tepki gittikçe azalır.

Ayşe'nin aynı sesi duyduğunda artık daha az etkilenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Alışma
B) Duyarlılık kazanma
C) Sönme
D) Kaçma
E) Kaçınma

8. Maske imalatı yapan bir atölye sahibi siparişlere yetişmek için birçok işçiyi işe alır ve onların performansını artırmak için birtakım uygulamalara başvurur. Bu kapsamda iş sahibi, işçileri toplar ve daha fazla üretim yaptıkları takdirde maaşlarına ek olarak onlara prim vereceği söyler.

Bu durumda iş sahibinin aşağıdaki tarifelerden hangisini kullanması işçilerin performansını daha fazla artırır?

A) Sabit oranlı
B) Değişken oranlı
C) Sabit aralıklı
D) Değişken aralıklı
E) Sürekli

9. İlkokul öğrencisi Tuğba, ödevini yapmak istememektedir. Bunun yerine arkadaşlarıyla parkta bisiklet sürmek istemektedir. Bunun üzerine annesiyle sert bir tartışma yaşar.

Tuğba'nın annesi aşağıdakilerden hangisini yaparsa Premack ilkesine göre hareket etmiş olur?

A) Bisikletini sürdükten sonra, gel dersini çalış.
B) Ödevlerini yapmazsan bisiklet süremezsin.
C) Bugün ödevlerini yap, haftaya bisiklet sürersin.
D) Ödevlerini yaparsan bisiklet sürmen için sana izin veririm.
E) Sen ödevlerini yap, ben bisiklet sürerim.

10. Aslı beden eğitimi dersinden hoşlanmamaktadır. Bir gün Beden Eğitim Öğretmeni Oktay Bey, Aslı'nın arkadaşlarıyla voleybol oynadıklarını ve çok da başarılı olduğu görür ve çok şaşırır. Bunun üzerine Aslı'yı okul voleybol takımına alır ve ona birtakım sorumluluklar verir. Bu uygulamadan sonra Aslı, beden eğitimi dersini sevmeye başlar.

Aslı'nın beden eğitimi dersini sevmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Zıt tepki
B) Alıştırma
C) Karşıt koşullanma
D) Zincirleme
E) Taşırma

11. Ceza uygulamanın bir yolu da organizmayı sevdiği şeylerden mahrum bırakmadır.

Aşağıdakilerden hangisinde organizma bu türden bir uygulamaya tabi tutulmuştur?

A) Öğretmeni derse geç kalan Ebru'yu azarlamıştır.
B) Öğretmeni ödevini yapmayan Osman'a eksi vermiştir.
C) İşe geç kalan Seda'nın maaşından kesinti yapılmıştır.
D) Annesi ödevini yapmadığı için bilgisayarda oyun oynamasını yasakladığı Ömer'in ödevini yaptığı için bilgisayarda oyun oynamasına izin vermiştir.
E) Öğretmeni ödevini yapmayan Nesrin'e daha fazla ödev vermiştir.

12. İlkokula yeni başlayan Bade, yoğun ayrılık kaygısı yaşamaktadır. Bundan dolayı bir süre sonra Bade'de baş ve mide ağrıları gibi fizyolojik semptomlar ortaya çıkar. Yoğun ağrılarından dolayı Bade, okulu sevmemeye başlar.

Bade'nin okulunu sevmemeye başlaması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Sosyal Öğrenme
B) Tepkisel Koşullanma
C) Edimsel Koşullanma
D) İçgörüsel Öğrenme
E) Örtük Öğrenme

1. Harika bir soru kalıbı bu ancak çok dikkatli olmak lazım gelir. Ceza ve kaçınmanın aynı anda seçeneklerde olduğu sorularda soru kökünе çok dikkatli bakmamız gerekir. Bu tür sorularda soru kökünde davranışı yapmaktan vazgeçmenin ne olduğu sorulmuşsa cevap kaçınma, bunun neyin sonucu olduğu sorulmuşsa cevap cezadır. İşin teknik kısmı budur. Şimdi işin aslına yani sorumuza gelelim. Soruda Oktay'ın eve geç geldiği için annesi tarafından azarlandığı söylenmiştir, bu cezadır. Peki, Oktay ne yapmış? Bunun üzerine eve erken gelerek bir daha ceza almak istememiştir. İşte bu da kaçınmadır. O hâlde soru kökünde "Oktay'ın eve erken gelmesi nedir ya da ne ile açıklanabilir?" gibi bir ifade olsaydı, cevap kaçınma olurdu ancak soru kökünde bunun (eve erken gelmenin) neyin sonucu olduğu soruluyor yani kaçınmanın nedeni soruluyor. Bundan dolayı cevap cezadır. Bu tür sorularda seçeneklerde sadece ceza ya da kaçınma varsa soru kökünün ne olduğunun çok bir önemi yoktur. Hangisi seçeneklerde varsa ona gidilmelidir.

CEVAP: D

2. Pekiştirme tarifeleri çok sık karşımıza çıkmaktadır. Soruda Nurşen Hanım'ın kullanmış olduğu tarife sorulmaktadır. Nurşen Hanım, öğrencilerinin bazen iki, bazen üç, bazen de dört test yapma davranışını pekiştirmiştir. O hâlde öğrencilerinin belli miktarda davranışlarını değil (O vakit cevap sabit oranlı olurdu.), ortalama test çözme davranışlarını pekiştirmiştir. Bundan dolayı cevap değişken oranlıdır. Bu sorunun seçeneklerinde kafa karıştıran bir seçenek daha var: tesadüfi ya da random. Peki neden random olamaz, eğer değişken oranlı olmamış olsaydı, seçeneklerde buna gidilebilirdi ancak ikisi arasında bir fark var: Değişken oranlıda ortalama tepkiler pekiştirilirken tesadüfide organizmanın herhangi bir tepkisi (birinci, on bininci, yüz milyonuncu gibi) pekişmektedir. Şans oyunları tesadüfiye örnektir. Ancak bu farkı bilelim, biri yoksa diğerine de gidelim.

CEVAP: E

3. Bu romantik cümlenin arkasında aslında dereceli koşullanma vardır zira önce birini seversin (burada Koray). Daha sonra onunla alakalı/onun bitişiğinde olan her şeyi de (kokusu, sesi, dinlediği müziği, arkadaşlarını, onunla gittiği mekânları...) seversin. İşte bu aşktır. Bu bize dereceli koşullanmayı gösterir ancak bu soru Thorndike'a göre sorulmuş. Thorndike'a göre bitişik olan uyarıcılardan birine gösterilen tepki, bu örnekte olduğu gibi, zamanla diğerine geçer. Bu duruma çağrışımsal geçiş adını verir. Bunu aklında şöyle tutabilirsin: Tepkisel koşullanma örnekleri için (dereceli koşullanma, birleşik koşullanma ve ön koşullanma) Thorndike çağrışımsal geçiş kavramını kullanır.

CEVAP: B

4. Edimsel koşullanmanın sonucunda kazanılan kaçınma davranışında, organizma bir ön yaşantıya dayanarak, olumsuz bir durumla karşılaşmamak için tedbir alır ve böylece ondan kaçınmış olur. Edimsel koşullanmanın ürünü olduğuna göre, kaçınmada koşullu uyarıcı olamaz, zira koşullu uyarıcı tepkisel koşullanmanın kavramıdır. Bundan dolayı A, B ve E seçenekleri hemen elenmelidir. Kaçınmada tedbir zorunlu olduğuna göre olumsuz pekiştirme olmak zorundadır zira mevcut olumsuzluğu sonlandırmak ya da tedbir alarak olası bir olumsuzluğu sonlandırmak olumsuz pekiştirme demektir. Bu durumda C seçeneği de elenir. O hâlde geriye D seçeneği kaldı. Kaçınmada tedbir almak (olumsuz pekiştirme) lazım ancak tedbir almak için de önden o olumsuzluğu haber verecek bir uyarıcının olması gerekir aksi takdirde tedbir alamaz. İşte edimsel koşullanmada tepkiden önce ortaya çıkan bu tür uyarıcılara (u-t-u) "ayırt edici uyarıcı" denir. Köpekten korktuğunuzu varsayın ve köpek yürüdüğünüz yolun tam sonunda. Yolunuzu değiştirmeniz için köpeğin orada olduğunu haber veren uyarıcılara ihtiyaç var ki bunlar edimsel koşullanmada ayırt edici uyarıcılardır.

CEVAP: D

5. Çok sık karşımıza çıkan bu soru kalıbında iki şeye dikkat etmek lazım: Organizma sürekli mi, yoksa aralıklı mı pekiştiriliyor? Daha sonra ise şuna bakacağız: Eğer aralıklı pekiştirme varsa, zaman aralıklı mı, yoksa oran aralıklı mı pekiştirilmiştir? Bu iki kıstas bizim için çok önemli. Soruda öğretmeni her gördüklerinde pekiştirmediklerini ve bundan dolayı sürekli pekiştirme olmadığını görüyoruz. Peki, öğrenciler İlayda Öğretmen'i ne zaman pekiştirmişler? Öğretmenler Günü'nde. Gün belli mi? Evet, belli bundan dolayı sorunun cevabı sabit aralıklıdır. Eğer rastgele günlerde bu tür etkinlikler düzenlemiş olsalardı, cevap değişken zamanlı/aralıklı tarife olacaktı.

CEVAP: B

6. Bu çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbıdır. Bu tür sorularda (organizma birden çok uyarıcıya tepki göstermişse) öncelikle organizmanın benzerlikten dolayı mı, yoksa uyarıcıların bitişik olmasından dolayı mı tepki gösterdiğine bakmak gerekir. Eğer uyarıcılar benzer olduğu için organizma tepki göstermişse cevap uyarıcı genellemesidir. Peki bu soruda kaydırak ve park benzer mi? Tabii ki hayır, o hâlde Betül'ün ikisinden de korkması genelleme ile açıklanamaz. Bu soruda uyarıcıların bitişik olduğunu (yan yana) görüyoruz. Bu durumda bu bitişiklik olaydan önce mi (bu durumda ön koşullanma), olay sırasında mı (bu durumda birleşik koşullanma), olaydan sonra mı (bu durumda dereceli koşullanma) olduğuna bakmamız gerekir. Park ve kaydırak olay sırasında ortamdadır yani iki uyarıcı da olay esnasında vardır. Bundan dolayı cevap birleşik koşullanmadır.

CEVAP: B

7. Normalde anne ve babasının yanında yatan Ayşe, kendi yatağında yatınca başlangıçta çok daha hassas davranır, bu normaldir. Hatta bunu sorarlarsa bu duyarlılık kazanmadır. Ayşe de başlangıçta çok daha hassas davranmıştır. Bu hassasiyet ikliminde rüzgâr sesinden başlangıçta çok fazla etkilenmesi ve korkması da normaldir. Ayşe aynı uyarıcının aynı şiddette devam eden etkisiyle bir süre yüz yüze gelince etkisi süreç içinde azalmıştır. Ayşe, rüzgâr sesini duyduğu hâlde artık eskisi gibi korkmamaktadır, bu durum onun bu sese alıştığını göstermektedir. Şiddeti aynı olan bir uyarıcıyla bir süre temas ettiğimizde duyu organlarımızda yarattığı etki süreç içinde azalır ki buna "alışma" adı verilir.

CEVAP: A

8. Tarifelere ilişkin bilgimizin ölçüldüğü bu soruda ipucu olan şey "işçilerin performansını artırmak" ifadesidir. Zaman aralıklı tarifeler daha çok kamu sektöründe kullanılırlar, zira zaman ayarlı tarifelerde pekiştireç performanstan bağımsızdır. Performansın önemli olduğu sektör ise daha özel sektördür ki orada sinekten yağ çıkarmak esastır. Nitekim işveren, daha fazla maske üretimi için prim vereceğin söylemiştir. Peki, burada sabit oranlı tarife mi, yoksa değişken oranlı tarife mi daha etkilidir? Tabii ki değişken oranlı tarife daha etkilidir, zira bu tarifede işçinin herhangi bir tepkisi pekiştirilebilir, bundan dolayı işçi daha çok tepki de bulunarak daha fazla ödüle ulaşmak ister. Bu soruya düz mantıkla da bakılabilir. Sönmeye karşı en dirençli, en fazla tepki üreten tarife hangisidir? Tabii ki değişken oranlı tarifedir.

CEVAP: B

9. Premack ilkesi; bir davranışın başka bir davranışla pekiştirilmesidir, bundan dolayı diğer adı, etkinlikle pekiştirmedir. Olumlu pekiştirmede organizmanın bir davranışı bir pekiştireçle pekiştirilirken burada organizmanın bir davranışı bir davranışla pekiştirilmektedir. Premack'ta kaçınma, yaklaşma durumu vardır. Premack'ta ön koşul olan şey, organizmanın yapmak istemediği (kaçındığı) davranışı yapmasıdır, bunu yaparsa yapmak istediği davranışı (yaklaşma) ödül olarak kullanacağız. Nitekim soruda Tuğba, ödevini yapmak istememekte (kaçınma), arkadaşlarıyla bisiklet sürmek istemektedir (yaklaşma). Anne ne derse Premack'a uygun davranmış olur o hâlde? Ödevlerin yaptıktan sonra, arkadaşlarınla bisiklet sürebilirsin (ya da bisiklet sürmene izin veririm). Bu iki ifadenin anlamı aynıdır. İki davranışı da Tuğba yapacaktır, ifadenin biçimine değil, özüne bakınız. Hocam B olamaz mı? Hayır, olamaz, zira Premack'ın dili olumlu olmak zorundadır.

CEVAP: D

10. Soruda Aslı'nın beden eğitimini dersini sevmediğini görüyoruz. Öğretmen Oktay Bey, Aslı'nın bu tutumundan haberdardır, Oktay Bey Aslı'nın voleybol oynama becerisini görünce bu durumu Aslı'nın dersine ilişkin tutumunu değiştirmek için bir imkân olarak kullanıyor. Aslı'ya sorumluluklar veriyor ve bir süre sonra Aslı beden eğitimi dersini sevmeye başlıyor. Burada Oktay Bey, Aslı'nın yaşantılarını değiştirerek beden eğitimi dersine ilişkin tutumunu değiştirmiştir. Var olan tepkinin tam tersi üretildiği, Aslı'nın tutumu değiştiği için cevap karşıt koşullanmadır. Peki Aslı'nın derse ilişkin tutumu değişmemiş olsaydı? Aslı sevdiği voleybol için beden eğitimi dersine katlanmış olsaydı, cevap ne olurdu? Bu durumda Aslı'nın tutumu değişmediği için, Aslı dost hatırı için çiğ tavuk yediği için cevap zıt tepki olurdu. Ancak bu iki kavramın nispeten denk olduğunu, biri yoksa diğerine gidebileceğinizi bilmeniz lazım.

CEVAP: C

11. Tanımı verilmiş olan bu cezanın adı, II. tip ceza ya da olumsuz cezadır. Bu ceza türünde organizma sevdiği şeylerden mahrum bırakılarak olumsuz davranışları kontrol altında tutulmuş olur. O hâlde soruda II. tip ceza örneği arayacağız. Azarlamak, eksi vermek, daha fazla ödev vermek gibi uygulamalar da cezadır ancak burada maruz bırakma durumu söz konusu olduğu için bunlar I. tip ceza örnekleridir. C seçeneğindeki maaş kesimi ise mahrum bırakmayı içerdiği için II. tip ceza örneğidir. Soruda bize sorulan da budur. D seçeneğindeki durum ise biraz karışık görünmesine karşın, olumsuz pekiştirme örneğidir, zira burada Ömer olumlu davranış sergilediği için annesi cezasını ortadan kaldırmış ve Ömer dertten kurtulmuştur.

CEVAP: C

12. Okul Bade için başlangıçta anlamsızdır, zira herhangi bir yaşantısı yoktur. Organizmada tepki üretmeyen bu tür uyarıcılara "nötr uyarıcı" denir. Bade okula başlayınca, okul Bade için ayrılık kaygısından kaynaklı acı, ağrı gibi olumsuz koşulsuz uyarıcılar ile eşleşmiş ve bir süre sonra da okulu sevmemeye başlamıştır. Bu durum ne ile açıklanabilir? Tabii ki bu durum tepkisel koşullanma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu soruya daha kestirme bir yoldan da bakılabilir. Soruda önce tepkiye bakalım. Tepki sevmemektir yani bir duygudur. Duyguları iki yolla kazanırız: Tepkisel ve sosyal öğrenme. Yaşantı doğrudansa ki burada doğrudan tepkisel koşullanmaya, dolaylı ise sosyal öğrenmeye gitmemiz gerekir.

CEVAP: B

1. Bölge amatör liginde futbol oynayan Buğra ve arkadaşları, hafta sonu ligdeki sıralamayı doğrudan etkileyecek önemli bir maç için sıkı antrenman yapmışlardır. Karşılaşacakları takımı çok iyi analiz eden antrenörlerinin rehberliğinde sanki o takımla maç yapıyorlarmış gibi hafta boyunca çok sıkı çalışmalar yürüten Buğra ve arkadaşları, maçta da aynı performansı sergileyerek rakiplerini yenmişlerdir.

Thorndike'ın Bağ Kuramı'nın sayıltıları dikkate alındığında yukarıdaki durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Benzeterek tepkide bulunma
B) Çağrışımsal geçiş
C) Tepki çeşitliliği
D) Dolaylı öğrenme
E) Etkinin yayılması

2. Parkta oynarken dört yaşındaki Perihan, sahipsiz bir köpeğin saldırısına uğramıştır. Bu olaydan sonra Perihan, köpeklerden korkmaya başlamıştır.

Bu olaya ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Köpeğin saldırısı Perihan için koşulsuz uyarıcıdır.
B) Köpek saldırısından korkmak koşulsuz tepkidir.
C) Köpek başlangıçta nötr uyarıcıdır.
D) Köpek koşullanmanın tümünde önce nötr, daha sonra ise koşullu uyarıcıdır.
E) Perihan'ın köpeği görünce saldırıyı hatırlaması üst düzey koşullanmadır.

3. Bir deneyde köpeklere önce zil sesi, zil sesi kesildikten hemen sonra elektrik şoku verilmiştir. Bu uygulama birkaç kez tekrar edildikten sonra köpeklerin, zil sesini duyar duymaz elektrik şokundan kurtulmak için harekete geçtikleri gözlenmiştir.

Çalışmada denek olarak kullanılan köpeklerde görülen bu davranış, aşağıdaki koşullanma türlerinden hangisiyle açıklanır?

A) Üst düzey koşullanma
B) Gecikmeli koşullanma
C) Geçici koşullanma
D) İze koşullanma
E) Birleşik koşullanma

4. **Bulutların yağmurun yağacağını, ambulans sesinin acil bir durumun varlığını hatırlatması, aşağıda verilen öğrenme durumlarından hangisiyle en iyi açıklanır?**

A) Örtük
B) İçgörüsel
C) Deneme yanılma
D) Sosyal
E) Çağrışımsal

5. Oğlu Çağan'a diş fırçalama davranışı kazandırmak isteyen Aysun Hanım, oğlu her dişini fırçaladığında onu sözel olarak pekiştirmiştir. Zamanla Çağan bu davranışı kazanmıştır, bunun üzerine Aysun Hanım, oğlunun bu davranışı kazandığını düşünerek onu pekiştirmekten vazgeçmiştir. Çağan da bir süre sonra diş fırçalama davranışını ihmal etmeye başlamıştır.

Yukarıdaki durum dikkate alındığında diş fırçalama davranışındaki bu azalma, davranışın devam etmesinde hangi değişkenin önemini ortaya koymaktadır?

A) Sönmenin
B) Alışmanın
C) Pekiştirmenin
D) Alışkanlık kazanmanın
E) Cezanın

6. Ahmet Ümit'in romanları hakkında hiçbir fikri olmayan Beden Eğitimi Öğretmeni Derin Büşra, arkadaşı Sümeyye'nin önerisiyle onun "Bab-ı Esrar" kitabını okumaya başlamıştır. Kitabı çok beğenen Derin Büşra, Ahmet Ümit'in diğer kitaplarını da okumaya başlamıştır.

Derin Büşra'nın Ahmet Ümit'in diğer kitaplarını da okumaya başlaması Thorndike'ın aşağıda verilmiş olan kavramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Etki yasası
B) Tekrar yasası
C) Tepki çeşitliliği
D) Hazırbulunuşluk
E) Ögelerin gücü

7. Yoksul bir Anadolu köyünde sınıf öğretmeni olan Şule Hanım, her 23 Nisan'da öğrencilerinin bayramını kutlamak için onlara, ekonomik gücü nispetinde, küçük hediyeler alır ve öğrencileri de bu duruma çok sevinirler. Bundan dolayı her 23 Nisan günü Şule Hanım'ın öğrencileri için çifte bayramdır.

Şule Hanım'ın yapmış olduğu bu uygulama aşağıdaki pekiştirme tarifelerinden hangisiyle açıklanır?

A) Birleştirilmiş
B) Sabit oranlı
C) Sabit aralıklı
D) Değişken oranlı
E) Değişken aralıklı

8. Kedi tarafından tırmalandığı için kedilerden korkmaya başlayan Aylin'in kedi korkusu, uzun süre benzer bir saldırıya uğramadığı için, zaman içinde azalmaya başlamıştır.

Aylin'in kedi korkusunun süreç içinde azalması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sönme
B) Alışma
C) Duyarlılık kazanma
D) Olumsuz pekiştirme
E) Alışkanlık kazanma

9. Salgından dolayı dışarı çıkmamaya dikkat eden 75 yaşındaki Hatice teyze, bir süre sonra ciddi sağlık sorunları yaşamaya başlar, bundan dolayı aile hekimi kendisine yediklerine dikkat etmesini ve uygun saatlerde dışarı çıkıp yürüyüş yapmasını salık verir. Doktorunun görüşüne çok değer veren Hatice teyze, pek kimsenin ortalıkta olmadığı akşamın geç saatlerinde dışarı çıkıp hafif tempolu yürüyüşlere başlar. Başlangıçta kendini çok yormamaya dikkat eden Hatice teyze, süreç içinde fark edilmeyecek şekilde yürüyüş mesafesini derece derece artırır. Şu anda sağlığına yeniden kavuşan Hatice teyzenin morali de yerine gelmiştir.

Hatice teyzenin sağlığına kavuşmak için denediği yöntem aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanabilir?

A) Sistematik duyarsızlaştırma
B) Eşik
C) Kademeli yaklaşma
D) Zıt tepki
E) Taşırma

10. Ahmet sınıfta sıra arkadaşı Mehmet ile tartıştığı için öğretmeni tarafından 10 dakikalığına okul bahçesine gönderilmiştir.

Öğretmenin Ahmet'in davranışını kontrol altında tutmak için yapmış olduğu bu uygulama aşağıdaki tekniklerden hangisiyle uyuşmamaktadır?

A) Ortam değiştirme
B) Bıktırma
C) Sabırla bekleme
D) Söndürme
E) Ara verme

11. Gülay Hanım, üç yaşındaki oğlu Efe'ye yemeklerden önce ve sonra el yıkama davranışı öğretmek istemektedir.

Bunun için aşağıdaki davranış kontrol tekniklerinden hangisini kullanması beklenir?

A) Eşik
B) Kademeli yaklaşma
C) Aralıklı pekiştirme
D) Zıt tepki
E) İtici uyarıcı ile davranış kontrolü

12. Girişimci bir ruha sahip olan Fatma Hanım, salgın döneminde tekstil atölyesini ağırlıklı olarak maske üretimi için kullanmaktadır. Piyasada yer kapmak ve kalıcı olmak için siparişleri zamanında teslim etmenin önemini bilen Fatma Hanım, çalışanlarının performansını artırmak için haftanın bazı günleri onları ziyaret etmektedir.

Fatma Hanım'ın çalışanlarının performansını artırmak için kullanmış olduğu pekiştirme tarifesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Katışık
B) Değişken oranlı
C) Sabit oranlı
D) Sabit zamanlı
E) Değişken zamanlı

1. Bu harika bir soru kalıbıdır. Buğra ve arkadaşlarının antrenmanındaki performans maça yansımış ve maçı da kazanmışlardır. Soruda dikkate alınması gereken hassas nokta budur. Peki antrenman ile maç arasında kurulan bu bağlantıya nasıl yaklaşmalıyız? Burada öncelikle dikkat edilmesi gereken nokta iki ortamın (ki buna uyarıcı da diyebiliriz) varlığıdır. Peki iki ortam ya da uyarıcı varsa aklımıza transfer ya da diğer adıyla genelleme gelmelidir. Thorndike'a göre, iki ortam arasında benzerlik arttıkça bir ortamdaki tepkilerin diğer ortama transfer edilme ihtimali artar ve kolaylaşır. Bu aslında olumlu transferdir ancak Thorndike buna "tepki analojisi" adını verir. Tepki analojisinin diğer isimleri ise transferde baskın ögeler ilkesi ya da benzeterek tepkide bulunmaktır. Bu soruda Buğra ve arkadaşları antrenmanda denemiş oldukları tepkileri maçta da deneyerek (benzer tepkiler göstererek) tepki analojisi yapmışlardır.

CEVAP: A

2. Perihan için köpek başlangıçta tarafsız uyarıcıdır, zira hiçbir anlamı yoktur ancak köpek Perihan'a saldırınca köpek artık saldırıyı haber verdiği için koşullu uyarıcıdır. O hâlde saldırı koşulsuz uyarıcı (A seçeneği doğrudur.), saldırıya uğrayınca korkmak koşulsuz tepkidir (B seçeneği doğrudur.). Koşullanma sürecinin tümünde köpek önce nötr, daha sonra ise koşullu uyarıcı olduğu için C ve D seçenekleri doğrudur. Perihan'ın köpeği görünce saldırıyı hatırlaması olumlu habercilik örneğidir, üst düzey koşullanma olamaz zira üst düzey koşullanmada birden fazla koşullu uyarıcı olmalıdır ki burada tek bir koşullu uyarıcı vardır (O da köpektir.).

CEVAP: E

3. Bu türden sorular sürpriz soru olarak gelebilir. Bir deney ortamında önce nötr bir uyarıcı (zil), nötr uyarıcı devam ederken koşulsuz uyarıcı (elektrik şoku) verilmişse bu gecikmeli koşullanmadır. Eğer nötr uyarıcı çekildikten sonra, koşulsuz uyarıcı verilmişse bu ize koşullanmadır ki bu soruda bu sorulmuştur. O hâlde zil ve şok bir süre temas etmişse gecikmeli, temas ya da çakışma yoksa ize koşullanmadır. Eğer nötr (zil) ve koşulsuz (şok) birlikte verilmişse cevap eş zamanlı koşullanmadır, bu kavram seçeneklerde verilmemiştir. Geçici koşullanmada ise koşulsuz uyarıcı (şok) belli zaman dilimlerine (beş dakikada bir) verilince, bir süre sonra organizma zamana koşullanmış olur. Eğer birden fazla nötr uyarıcı sırayla koşullu hâle gelmişse cevap dereceli; aynı anda koşullu hâle gelmişse cevap birleşik koşullanmadır.

CEVAP: D

4. Soruda dikkat çekici olan husus bitişikliktir. Bitişik olarak görülen uyarıcılar bir süre sonra çağrışım yaratır zira birini görünce aklımıza diğeri gelir. İşte bu durum çağrışımsal öğrenme olarak karşımıza çıkar. Nitekim soruda bulutların ortaya çıkmasından hemen sonra yağmurun yağması, ambulans sesi eşliğinde hastaneye götürülen acil durum hastasının mevcudiyeti bu bitişikliğe işaret etmektedir. Bundan dolayı cevap çağrışımsal öğrenmedir. Örtük öğrenmede farkında olmadan, deneme yanılmada rastgele tepkilerle, sosyal öğrenmede gözlem yoluyla ve içgörüsel öğrenmede birdenbire sonuca ulaşırız.

CEVAP: E

5. Bu tür sorular soru kökünün ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Soruda pekiştirilmeyen davranışın bir süre sonra azaldığı ya da ortadan kalktığı görülmektedir. Soruda bu sorulmuş olsaydı, cevap sönme olurdu ancak soru kökünde davranışın sönmemesi için ne yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bir davranışın devam etmesi, azalmaması ve sönmemesi için yapılması gereken şey o davranışı pekiştirmedir. O hâlde soruda sönme değil, ona yol açan şey sorulmaktadır. Aman, dikkat!!!!

CEVAP: C

6. Thorndike'a göre sorulan bu soruda dikkat çekici olan nokta, Derin Büşra'nın yakın arkadaşı Sümeyye'nin önerisi üzerine Ahmet Ümit'in "Bab-ı Esrar" isimli kitabını okuması ve bundan hoşnut kalmasıdır. Kitap okumak istemli bir davranıştır ve bunun sonuçları vardır. Eğer sonuç olumluysa (pekiştirme) davranış artar, olumsuzsa (ceza) davranış azalır. Nitekim soruda Derin Büşra bu okuma faaliyetinden hoşnut kaldığı için (pekiştirme) Ahmet Ümit'in diğer kitaplarını da okumaya başlamıştır. Bu durum pekiştirmenin davranışı arttırdığına bir işarettir. Peki, Thorndike'ın kuramında pekiştirme ve ceza aklımıza hangi kavramları getirmelidir? Tabii ki etki yasasını. Bu soruda öğelerin gücü kavramı ile kastedilen şey ise, Thorndike göre çevremizdeki uyarıcıların tümünün duyu organlarımıza ulaşma ihtimali aynı değildir, bazı uyarıcılar daha dikkat çekicidir. İşte bu duruma öğelerin gücü adını vermektedir (Bunu bir tür algıda seçicilik olarak düşünün.).

CEVAP: A

7. Bir öğretmen pekiştirme kadar pekiştirme tarifelerini de bilmek durumundadır. Basit pekiştirme tariflerini ikiye ayırıyoruz; sürekli ve aralıklı. Sürekli pekiştirmede organizma davranışı her yaptığında, aralıklı tarifede ise bazen pekiştirilir. Aralıklı tarifede zaman ve oran olmak üzere iki ölçüte göre yapılır. Diğer bir ifadeyle ya organizmanın tepki sayısına bakarak pekiştiririz ya da tepkiye bakmadan zamana göre pekiştiririz. Soruda Şule Hanım'ın her 23 Nisan tarihinde bunu tekrarladığını görüyoruz. Bu durumda pekiştireç vermenin günü/zamanı bellidir. Bundan dolayı cevap sabit aralıklı olacak. Eğer zaman değişmiş olsaydı, yani öğrenciler zamanı bilmiyor olsalardı cevap değişken aralıklı olurdu.

CEVAP: C

8. Bu harika bir soru kalıbıdır. Peki cevap hangisi? Soruda dikkat çekici olan husus Aylin'in uzun süre köpek saldırısına uğramadığıdır. Bu ifadeyi nasıl yorumlamalıyız? Bu demektir ki koşulsuz uyarıcı (saldırı) / yani pekiştireç ortamdan çekilmiştir. O hâlde bu örnekte, pekiştirme durdurulmuştur. Peki neden önemli bu? Zira sönme ile alışma arasındaki farkı anlamamız açısından bu kritiktir. Alışmada koşulsuz uyarıcı ortamda olduğu hâlde koşullu uyarıcıya (yani bu örnekte köpeğe) gösterilen tepki süreç içinde azalır. Sönmede ise koşulsuz uyarıcı (yani saldırı) ortamdan çekilmiş olduğu için (yani pekiştirme durdurulduğu için) tepki azalır ya da ortadan kalkar. Burada Aylin uzun süre köpek saldırısına uğramadığı için korkusu azalmıştır. Bu örnekte pekiştirme durdurulduğu için davranış azalmıştır. Bundan dolayı cevap sönmedir. Köpek ara sıra saldırmaya devam ettiği hâlde eskisi gibi korkmamış olsaydı cevap alışma olurdu.

CEVAP: A

9. Yine çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı bu. Burada dikkat çeken husus, Hatice teyzenin süreç içinde, yavaş yavaş yürüme mesafesini artırmasıdır. Süreç vurgusu aklımıza sistematik duyarsızlaştırma, kademeli yaklaşma, eşik gibi tekniklerin tümü getirir ve bu soruda üçü de seçeneklere konulmuş. Peki bu durumda nasıl düşünmeliyim? Bunları nasıl ayırt edebilirim? Bu üç tekniğin ortak noktası süreçtir, yani ne yapılacaksa süreç içinde yavaş yavaş yapılmaktadır. Peki nasıl ayırt edeceğim bunları? Bu tekniklerin kullanım amaçları farklıdır, oraya bakarak hangi tekniğin kullanılmış olduğuna bakacağız. Sistematik duyarsızlaştırmada kaygı, endişe ve korku (KEK) gibi olumsuz duyuşsal tepkiler azaltılır ya da ortadan kaldırılır (Bir terapi tekniğidir.). Kademeli yaklaşmada yeni istemli ve psikomotor bir davranış öğretilir (Yeni bir davranış kazandırma tekniğidir.). Eşik yönteminde ise olumsuz alışkanlıklar ya da tutumlar süreç içinde azaltılır ya da var olan olumlu alışkanlıkların miktarı süreç içinde arttırılır (Alışkanlıkları değiştirme yöntemidir.). Peki bu soruda hangisi var? Bu soruda Hatice teyze daha fazla yürüyecek ancak kendisini çok yormadan. Demek ki var olan bir alışkanlık var, olumlu ama miktarını artıracak. Bu durumda aklımıza hemen eşik yöntemi gelmelidir.

CEVAP: B

10. Ahmet, arkadaşı Mehmet ile tartışınca öğretmeni onu 10 dakikalığına okul bahçesine çıkarıyor. Yani 10 dakika boyunca sınıftaki etkinliğe katılmasına ara veriyor. Süre sınırı varsa aklımıza ara verme yöntemi gelmelidir. Buradaki süre sınırı belirlenirken öğrencinin yaşı dikkate alınmaktadır. Öğretmeni ara verme tekniğini uygulamıştır ancak soru kökünde uyuşmamaktadır ifadesi var. Bunu nasıl yorumlamak lazım gelir? Öğretmen ara verme tekniğine başvururken, bu tekniğin icrasında dikkate alınması gereken bazı temel noktaları ihmal etmiştir. Bu teknik uygulanırken, öğrencinin gönderildiği ortamın özelliklerine dikkat edilmelidir, bu ortam pekiştirici ya da cezalandırıcı olmamalıdır. Ortam sakin olmalı, öğrencinin dikkatini dağıtacak uyarıcılar taşımamalıdır. Peki okul bahçesine gönderilen Ahmet için okul bahçesi nasıl bir ortamdır? Tabii ki pekiştiricidir. Bu durumda Ahmet'in davranışı pekiştirildiği için bu olumsuz davranışların artma ihtimali artacaktır.

CEVAP: E

11. Soruda dikkat çekici nokta ve dolaysıyla ipucu olan şey, Gülay Hanım'ın üç yaşındaki oğlu Efe'ye el yıkama davranışı öğretmek istemesidir. Yeni bir davranış öğretirken kullandığımız ana teknik kademeli yaklaşmadır. Eşik ve zıt tepki yöntemlerinde yeni bir davranış kazandırılmaz, var olan olumsuz alışkanlıklar ya da tutumlar ortadan kaldırılır. Aralıklı pekiştirme zaten bir pekiştirme tarifesidir, bir davranış değiştirme tekniği değildir. İtici uyarıcı ile davranış kontrolü Wolpe'un tekniklerinden biridir, bu teknikte amaç organizmaya itici bir uyarıcı vererek alışkanlığını değiştirmektir (tırnak-acı oje gibi). Edimsel Koşullanma Yaklaşımı'na göre ya organizma davranışı gösterince hemen pekiştirilir (T-U) ya da o davranışı göstermiyorsa o davranış alt hedef davranışlara bölünür ve basitten karmaşığa doğru yavaş yavaş o hedef davranışlar ona öğretilir (programlı öğretim–KEBAB). İşte bu öğretme işinde kullanılan teknik kademeli yaklaşma ya da diğer adıyla biçimlendirmedir.

CEVAP: B

12. Yine bir tarife sorusuyla karşı karşıyayız. Fatma Hanım bir işveren ve işçilerinin daha fazla çalıştırıp, siparişlerini zamanında teslim etmek istiyor. Bu durumda işçilerin performansını arttırmak zorundadır. Daha fazla verim almak için iki tane çok etkili tarife var: değişken oranlı ve değişken zamanlı. Değişken oranlıda işçilerin herhangi bir maske üretme davranışını pekiştirmelidir böylece işçi hangi tepkiden sonra pekiştireç alacağını bilmediği için daha fazla çalışır. Değişken zamanlı da pekiştireçler tepkiden bağımsızdır ve sürpriz niteliğindedir. İşçi pekiştirecin ne zaman geleceğini bilmediği için daha tedbirli olmak zorundadır, tıpkı teftişler gibi. Nitekim Fatma Hanım, bu ikinci tarifeyi kullanıyor ve zamanı belli olamayan aralıklarla işçileri teftişe çıkıyor. Bundan dolayı Fatma Hanım'ın kullanmış olduğu tarife değişken aralıklıdır.

CEVAP: E

1. Kardeş olan Kezban ve İdris yazın dedelerinin köyüne giderler ve uzun bir süre orada kalırlar. Okullar açıldığında öğretmenleri öğrencilere yazın ne yaptıklarını sorar. Kezban köyde başından geçen olayları anlatırken, İdris köyün tarihini ve geçmişte kimlerin orada yaşadığını anlatır.

Buna göre Kezban ve İdris yazın yaşadıklarını anlatırken kullandıkları bellek türü sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A) Anlamsal – Kısa süreli
B) Kapalı – Anısal
C) Anlamsal – Kısa süreli
D) Anısal – Anlamsal
E) Anısal – İşlemsel

2. **Aşağıdakilerden hangisi bir öğrencinin kendi öğrenme stratejisi belirlemek için sorabileceği bir soru değildir?**

A) Dersi daha iyi anlamak için ne yapmalıyım?
B) Gördüklerimi ve duyduklarımı daha etkili kodlamak için neler yapmalıyım?
C) Daha etkili dinlemek için neler yapmalıyım?
D) Daha etkili hatırlamak için neler yapmalıyım?
E) Çıkmış sınav sorularını nasıl bulabilirim?

3. Ahmet Öğretmen öğrencileri için soru yazmaktadır. Bu sırada odasına gelen yaşlı annesi Ahmet Öğretmen'in çalıştığını dikkate almadan Ahmet Öğretmen'e geçmişe dair hikâyeler anlatmaktadır. O esnada korna çalarak siteye giren sütçünün yarattığı gürültü de odaya kadar gelmiştir. Ahmet Öğretmen'in tüm dikkati yazdığı sorular üzerinde olduğu için Ahmet Öğretmen ne annesinin dediklerini dinlemiş ne sütçünün çıkardığı gürültüyü fark etmiştir.

Gestalt Kuramı'na göre, yukarıdaki durum dikkate alındığında Ahmet Öğretmen için şekil aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oda
B) Sütçü
C) Annesinin sesi
D) Sınav için yazdığı sorular
E) Sütçünün çıkardığı gürültü

4. "Oku adam ol baban gibi, eşek olma." cümlesindeki kelimeler, "Oku adam ol, baban gibi eşek olma." şeklinde gruplandırıldığında cümle farklı bir anlam kazanmaktadır.

Bu durum Gestalt Kuramı'nın aşağıdaki algı yasalarından hangisine örnektir?

A) Benzerlik
B) Yakınlık
C) Tamamlama
D) Algısal değişmezlik
E) Şekil zemin

5. Liseye giden Öykü, kendine uygun bir çalışma programı yapmak için kalemi eline alır. Gün içinde zihninin uyarıcılara daha açık olduğu zaman dilimlerini ders çalışmak için tercih eder. Derslerin güçlük derecelerine göre bir zaman ayarlaması yapar. Kendi öğrenme özelliklerini dikkate alarak konuyu görselleştirmeye çalışır. Öykü oluşturduğu bu çalışma planına göre ders çalışarak son derece başarılı olur.

Öykü'nün etkili bir çalışma programı yapmak için dikkate aldıkları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Yürütücü biliş
B) Güdülenme
C) Kodlama
D) Aktif katılım
E) Ortama bağlı hatırlama

6. Tekrarlanmazlarsa yaşantılarımızın zamanla çağrışım güçleri azalır. Bu noktada bilgiyi hatırlamak için tekrar önemli bir strateji olarak karşımıza çıkar. Ancak tekrar etmediğimiz hâlde yaşantılarımızın ortaya çıktığı mekânlara gittiğimizde de hatırlama imkânımız nispeten artar. Uzun süredir tekrarlamadığımız birtakım yaşantılarımız bu tür durumlarda hemen zihnimizde canlanır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre, yukarıdaki durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Serbest hatırlama
B) Eklemleme
C) Duruma bağlı hatırlama
D) Ortama bağlı hatırlama
E) Çağrışımsal hatırlama

7. Dışarıda kar yağıyordu. Araba sesleri dalgalı bir şekilde minibüsün içine kadar geliyordu. Bu sesler bazen yakınlaşıyor hemen ardından uzaklaşıyordu. Akşama doğruydu, minibüsün arkasındaki dörtlü koltukta pencere kenarında oturmuş olan Tutku, yorgun olduğu hâlde kitap okumaya çalışıyordu. Dolmuştaki konuşmalar uğultuya dönüşüyordu. Bazen dolmuş şoförünün tiz sesi bu uğultuyu bastırıyordu. Ancak Tutku, okuduğu kitabın kahramanlarından olan Behlül'ün kadınlara yönelik zaafa varan ilgisine odaklanmıştı, başka bir şey duymuyor ve düşünmüyordu o esnada.

Gestalt Kuramı'nın şekil-zemin ilkesine göre Tutku'nun için şekil görevi gören uyarıcı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şoförün tiz sesi
B) Kar yağışı
C) Dolmuştaki uğultu
D) Behlül'ün kadınlara yönelik ilgisi
E) Araba sesleri

8. **Uzun süreli bellekle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

A) Yeni bilginin uzun süreli belleğe aktarılmasında en etkili teknik kodlamadır.
B) Kodlama hatırlamayı doğrudan etkilemektedir.
C) Uzun süreli bellekteki ön bilginin fazla olması yeni bilgilerin öğrenilmesini kolaylaştırır.
D) Uzun süreli bellekteki bilgiler bir düzen içinde anlamlı olarak saklanmaktadır.
E) Kısa süreli belleğin kapasitesi sınırlı olduğu için bazen bilgiler duyusal bellekten uzun süreli belleğe aktarılır.

9. Ahmet derslerinde son derece başarılı bir öğrencidir. Bir gün öğretmeni başarılı olmak için ne yaptığını sorar. Ahmet "Başarının sırrı dersi iyi dinlemektir öncelikle. Ben dersi çok iyi dinliyorum, anlamadığımda soru soruyorum ve daha önemlisi evde de konu tekrarı yapıyorum. Ayrıca konuları ezberlemek yerine, yeni konularla eski konular arasında bağlantı kuruyorum. Bu da yeni öğrendiğim konunun kalıcılığını güçlendiriyor. Soru çözdüğümdeyse o bilgiyi bulmam ve soruyu cevaplamam zor olmuyor." şeklinde öğretmenine cevap vermiştir.

Ahmet'in konuşmasında vurguladığı bilişsel süreçler aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Etkin katılım – kodlama – geri çağırma
B) Örgütleme– kodlama – bellek destekleyici ipuçları
C) Etkin katılım – geri çağırma – kodlama
D) Kodlama – geri çağırma – etkin katılım
E) Geri çağırma – etkin katılım – kodlama

10. Çınar'ın top oynama deneyiminin basamakları aşağıda karışık olarak verilmiştir.

I. Topu kaleye atmaya karar verdi.
II. Kaleye şut attı.
III. Top direkten geri döndü.
IV. Ceza sahası çizgisinin hemen üzerinde olduğunu gördü.

Yukarıdaki açıklamalara karşılık gelen kavramlar, aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Bilgiyi işleme	Çıktı	Dönüt	Girdi
B)	Girdi	Çıktı	Bilgiyi işleme	Dönüt
C)	Çıktı	Bilgiyi İşleme	Dönüt	Girdi
D)	Girdi	Dönüt	Çıktı	Bilgiyi işleme
E)	Bilgiyi işleme	Girdi	Dönüt	Çıktı

11. İngilizce öğrenmeye çalışan Aslı, kelime çalışırken İngilizce kelimelerin okunuşlarına yakın olan Türkçe sesleri ilişkilendirmektedir. Böylece yabancı sözcüğün hem okunuşunu hem de anlamını kalıcı olarak aklında tutabilmektedir. Örneğin araba anlamına gelen İngilizce "car" sözcüğünü, " Çok kar yağıyordu, bundan dolayı araba kara saplanmıştı." biçimde kodlamıştır.

Bilgiyi işleme kuramına göre Aslı'nın İngilizce öğrenme stratejisi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Yerleşim
B) Askı sözcük
C) Anahtar sözcük
D) Zincirleme
E) Duruma bağlı hatırlama

12. Bir bisikletin iki tekerleği, bir gidonu ve bir iskeleti olduğu bilebilirim ama onun nasıl sürüleceğini bildiğimi onu sadece sürerek kanıtlayabilirim.

Bilgiyi işleme kuramına göre yukarıdaki ifadelerin saklandığı bellekler aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Anısal – İşlemsel
B) Kısa süreli – İşlemsel
C) Anlamsal – Anısal
D) Anlamsal – İşlemsel
E) Kısa süreli – Duyusal

1. Bellek türlerini yoklayan bu tür sorulara dikkat edin. Her iki kardeş yazın yaptıklarını anlattıklarına göre bu bilgi uzun süreli bellekte demektir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, öğrenmiş olduğumuz bir bilgiyi bir dakika sonra hatırlıyorsak o artık uzun süreli bellektedir. Yani bilginin kısa süreli bellekte tutulma süresi maksimum bir dakikadır. Bu durumda uzun süreli bellekle bağlantılı alt belleklere gitmemiz gerekir. Kezban köyde başından geçen olayları -yani anılarını- anlattığı için anısal, İdris ise köyün tarihini ve orada eskiden kimlerin yaşadığını anlattığına göre anlamsal belleğini kullanmıştır.

CEVAP: D

2. Kendi öğrenme stratejisine ilişkin soru demek, öğrenme sürecimize ilişkin farkındalığımızı artıracak ve öğrenme sürecimizi verimli hâle getirecek ifadeler bulun demektir. Bu sürece ilişkin kısaca metabiliş ya da üst biliş de denir. A, B C ve D seçeneklerindeki bilgi öğrenme stilimizi açığa çıkaran ve farkındalığımızı artıran sorulardır ve öğrenciden kaynaklı faktörlere işaret etmektedir. E seçeneğindeki bilgi ise konuyla ilgilidir ve dışsaldır.

CEVAP: E

3. Gestalt Kuramı'na göre zihnimiz şekil ve zemin ayrımı yaparak uyarıcıları algılamaktadır. Şekil dikkatimizin yoğunlaştığı uyarıcı, zemin ise algılanan diğer uyarıcılardır. Soruda Ahmet Öğretmen'in dikkati ne üzerinedir? Algıladığı ama pek de dikkate almadığı diğer uyarıcılar hangileridir? Ahmet Öğretmen'in dikkati sınav için yazdığı sorular üzerine olduğu için onun şekli sınav sorularıdır. Diğer uyarıcılar ise (annesinin anlattıkları, sütçünün çıkardığı sesler...) zemindir.

CEVAP: D

4. Bu tarz sorulara dikkat edin, artık çıkma ihtimali daha fazla. Soruda verilmiş olan iki ifade, anlamsal olarak zihnimizde farklı etkiler oluşturuyor. Neden? Anlamı değiştiren şey, virgülün konulduğu yerdir. Virgülün konulduğu yer, okurken ya da konuşurken duraksamamız gereken yere işaret eder ve bu da ister görsel olsun ister işitsel, sesin ya da görsel uyarıcının ortaya çıkma yakınlığına (bitişikliğine) işaret eder. Sesleri zamansal yakınlıklarına, görsel uyarıcıları ise mekânsal yakınlıklarına göre gruplandırır ve algılarız. 123 bir grup olarak algılarken, 1 2 3'ü üç ayrı grup olarak algılarız. Farkı yaratan şey ne? Bitişik ya da ayrı olmaları.

CEVAP: B

5. Soruda pek çok unsur aklımıza gelebilir ancak soru kökündeki ifadeye dikkat edilmelidir. Soruda "Öykü'nün etkili bir çalışma programı yapmak için dikkate aldıkları" ifadesi bizi sınırlamalıdır. Bu ifade Öykü'nün öğrenme sürecine ve kendi öğrenme özelliklerine ilişkin bir farkındalığı olduğunu bize göstermektedir. Bu durumu ifade eden kavram yürütücü ya da metabiliştir.

CEVAP: A

6. Soruda dikkati çeken husus hatırlama ile hatırladığımız yaşantının gerçekleştiği mekân ya da ortam arasındaki ilişkidir. Gerçekten mekânlar birer hafıza alanıdırlar. O mekânların zihnimizde bıraktığı izler zamanla azalsa da o mekânın yanından geçerken anılarımız kendiliğinden canlanır. İşte bu durum öğrenme ve hatırlamanın mekânla sıkı bir ilişkisi olduğunu gösterir. Bu durma ortama ya da bağlama bağlı hatırlama denir. Burada bilgiyi hatırlamamızı sağlayan şey, fiziksel ortam ya da mekândır. Eğer ruh halimizden kaynaklı olarak anılarımız aklımıza geliyorsa bu durumda, duruma bağlı hatırlama vardır.

CEVAP: D

7. Gestalt Kuramı'na göre her algılamada bir şekil zemin ayrımı vardır. Şekil, dikkatimizi yoğunlaştırdığımız uyarıcı, zemin ise algılanan diğer uyarıcılardır. Bu hikâyede dolmuştaki ortam, uğultu Tutku için zemindir. Tutku'nun dikkatini çeken ve dikkatini üzerinde yoğunlaştırdığı uyarıcı ise Behlül'ün kadınlara yönelik zaafa varan ilgisidir. Minibüsteki uğultuda Tutku Behlül'ün bu zaafına odaklanmıştır.

CEVAP: D

8. Ön bilgilerimizin bir düzen içinde saklandığı bellek uzun süreli bellektir. Bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılmasını sağlayan bellek ise, duyumları anlamlı hâle getiren kısa süreli bellektir. Duyusal bellekten kısa süreli belleğe aktarılan yeni bilgiler (duyumlar) burada ön bilgilerin yardımıyla anlamlı hâle gelir ve tekrar ya da kodlama teknikleriyle uzun süreli belleğe aktarılır. Bu aktarma işleminde en etkili teknik kodlamadır, zira kodlama marifetiyle yeni ve eski bilgiler arasında bağlantı kurulur ve anlamlı öğrenme sağlanır. Bu nedenle bilginin hatırlanması da kolaylaşmış olur. Kısa süreli belleğin kapasitesinin sınırlı olduğu bilgisi doğrudur ancak duyusal bellekten uzun süreli belleğe duyumların doğrudan aktarılabildiği bilgisi yanlıştır. Duyusal bellekteki bilgi ancak kısa süreli belleğin yardımıyla uzun süreli belleğe aktarılır.

CEVAP: E

9. Ahmet'in ders dinlediği, tekrar yaptığı, sorular sorduğu ve yeni konuyla eski konular arasında bağlantı kurduğu soruda vurgulanmıştır. Tüm bu özellikler Ahmet'in öğrenme sürecinde aktif olduğunu göstermektedir. Yeni konular ile eski konular arasında bağlantı kurması anlamlı öğrenme (kodlama) yaptığını göstermektedir. Bu bağlantıları/ipuçlarını kullanarak eski konuları hatırlaması ise geri çağırma - hatırlamaya işaret etmektedir.

CEVAP: A

10. Gagne'nin bilgiyi işleme sürecine ilişkin olarak sunduğu modele göre sorulmuş olan bu soruda, bilgiyi işleme basamakları karışık verilmiştir. Ceza sahasının hemen üzerinde olduğunu görmesi girdidir, zira uyarıcıları / duyumları algıladığı ilk basamak burasıdır. Bu durumu değerlendirip kaleye şut atma kararı vermesi ise bilgiyi işleme sürecidir. Burada tüm olasılıkları hızlıca değerlendirmiş ve öyle karar vermiştir. Bu değerlendirme sonucunda tepki göstermesi (aldığı kararı uygulaması) ise çıktıdır. Topun direkten dönmesi ise tepkinin ne kadar başarılı olduğunu gösterdiği için dönüt vazifesi görmektedir.

CEVAP: A

11. Yeni bilgiyi öğrenmede dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de kodlama biçimidir, zira kodlama doğrudan hatırlamayı etkilediği için önem verilmesi gereken bir süreçtir. Soruda Aslı'nın bundan dolayı hatırlamayı kolaylaştıran bir teknik kullandığı söylenmiştir. Burada öncelikle bilinmesi gereken bir bilgi boyutu var. Yabancı dil ya da kavram öğrenmede ağırlıklı olarak kullanılan teknik anahtar sözcüktür. Bu teknikte kişi kendi ana dilinde yeni kavramın (yabancı bir sözcüğün) telaffuzuna yakın bir sözcük (anahtar sözcük) bulur ve bu anahtar sözcükle hem yabancı kelimenin fonetiğini hem de anlamını aklında tutar. Nitekim soruda da olan şey tam da budur. Car kavramı için Türkçede ses olarak benzeyen "kar" sözcüğü kullanılmış ve "araba kara saplandı" biçiminde bir imge ile bu yabancı sözcüğün hem anlamı hem de telaffuzu zihinde kodlanmıştır.

CEVAP: C

12. Hafızalara ilişkin bilgimizi ölçen bu soruda, "bisikletin iki tekerleği, bir gidonu ve bir iskeleti olduğunu bilmek" bir şeyin "ne" olduğuna ilişkin bilgiye işaret ettiği için anlamsal bellekle ilgilidir. Diğer bir ifadeyle burada bisiklet nedir sorusunun cevabı vardır, bu cevap bir şeyin içeriğini ifade ettiği için anlamsaldır. Bisikleti sürmek ise psikomotor bir tepkidir ve anlatılması zordur ancak gösterilebilir. Psikolojide psikomotor tüm tepkiler bilinç dışı olarak geçer, zira nasıl öğrenildiği ve daha önemlisi nasıl yapıldığına ilişkin pek bir farkındalığımız yoktur. Onu ancak yaparız ve yapınca başkaları bildiğimizi görürler. İşte bu tür yaşantılarımızın depolandığı bellek ise işlemseldir (diğer adı kapalı bellek).

CEVAP: D

1. Bir amnezi hastası mucizevi bir şekilde şarkı sözlerini hatırlar ve bir koroyu yönetebilir. Ancak öğlen yemeğinde ne yediğini ya da en son hangi şarkıyı söylediğini hatırlayamaz.

Bilgiyi işleme kuramına göre yukarıdaki durum dikkate alındığında amnezi olan bir kişi aşağıdaki belleklerden hangisinde sorun yaşamış olabilir?

A) İşleyen
B) Duyusal
C) Anısal
D) Anlamsal
E) İşlemsel

2. **Amneziye ilişkin aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) Geriye dönük amnezide (retrograde) hasardan önce kazanılmış olan bilgiler hatırlanamaz.
B) İleriye dönük amnezide (anterograde) hasardan sonraki yaşantılar hazırlanamaz.
C) Amnezi çeşitli nedenlerden dolayı oluşabilen hafıza kaybıdır.
D) İleriye dönük amnezide yeni bilgileri kodlayamadığı için yeni bilgileri hatırlayamaz.
E) Amneziler fiziksel darbeler sonucu oluştukları için çoğu zaman geçicidirler.

3. Bilginin bellekte depolanmasının görsel ve sözel olarak iki yolu bulunmaktadır: Sözel olmayan zihinsel imgeleme ve sözel olan sembolik temsil. Fakat bilgiyi işleme malzemesinin niteliğine göre bunlardan biri daha baskın olabilir. Örneğin bir ağacın zihinde tutulmasında görsellik daha baskınken, bir mitingde konuşmada sözel temsiller daha ağırlıklı olabilir.

Bilgiyi işlemine kuramına göre Paivio'nun bilginin bellekte temsil edilme biçimine ilişkin olarak ortaya koyduğu bu bakış açısı aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Kavramsal-önermesel hipotez
B) İkili-kodlama hipotezi
C) Kodlamanın özgünlüğü ilkesi
D) Ortama bağlı hatırlama
E) Metabiliş

4. Öğretmen Marşı'nı öğrenmiş bir öğretmen, yıllar sonra marşı yeniden hatırlamaya çalıştığında sadece son birkaç dizesini hatırlamakta, geri kalanını hatırlayamamaktadır.

Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) İleriye ket vurma
B) Geriye ket vurma
C) Olumsuz transfer
D) Sonralık etkisi
E) Öncelik etkisi

5. İlkokula yeni başlayan Çınar okul bahçesinde köpeği görünce korkmuş ve bahçeden hızlıca uzaklaşmıştır ancak Çınar'ın yakın arkadaşı Aras ise köpeğe yaklaşarak onu sevmeye çalışmıştır.

İlkokulda aynı sınıfta olan bu iki öğrencinin aynı uyarıcıya farklı tepkiler vermesi bilişsel öğrenme kuramlarına ilişkin aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Zeigarnik etkisi
B) Algısal değişmezlik
C) Yaşam alanı
D) Ortama bağlı hatırlama
E) Öznel gerçeklik

6. Kurt Lewin'e göre bireyi anlamanın tek yolu belli bir anda onu etkileyen unsurların tümünü dikkate alarak onun davranışlarına bakmaktır, zira bir kişi bu faktörlerin tümünün bir bileşkesi sonucunda karar vermekte ya da bir davranış sergilemektedir.

Kurt Lewin'in alan kuramına göre bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Zeigarnik etkisi
B) Davranışsal çevre
C) Fenomenal alan
D) Yaşam alanı
E) Yaşam biçimi

7. Uzun yıllar İngiltere'de yaşayan Ayten, Türkiye'ye dönme kararı almış ve vatanına geri dönmüştür. Başlangıçta çevresindeki insanlar Ayten'i yadırgamışlardır, zira Ayten Türkçe konuşurken zorlanmaktadır, hatta bazı Türkçe sözcükler yerine İngilizce karşılıklarını kullanmaktadır.

Ayten'in Türkçe konuşurken zorlanmasının nedeni aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz transfer B) İleriye ket vurma
C) Geriye ket vurma D) Öncelik etkisi
E) Sonralık etkisi

8. İstiklal Marşı'nı öğrenmiş olan ilkokul öğrencisi Emrah, öğretmeninden aferin alınca çok mutlu olmuştur. Ancak sonraki günlerde Emrah İstiklal Marşı'nı hatırlamak istediğinde başındaki dizeleri daha fazla hatırladığını fark etmiş ve şaşırmıştır.

Emrah'ın bu durumu aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Geriye ket vurma B) İleriye ket vurma
C) Karışma D) Öncelik etkisi
E) Sonralık etkisi

9. Müzeyyen, eskiden Yahya Kemal Beyatlı'nın *Gemi* isimli şiirini ezbere okurdu. Her etkinlikte aklına gelen ilk şiir bu olurdu ve onu okumayı çok da severdi. Ancak sonraki yıllarda şiirle irtibatı kesilen Müzeyyen uzun yıllar şiir okumadı. Bir gün yine arkadaşlarıyla buluşan Müzeyyen'den arkadaşları Gemi şiirini okumasını istediler. Müzeyyen, bu defa onları kırmamak için, şiiri okumayı kabul etti ancak şiirin sadece sondan birkaç dizesini hatırlayabildiğini fark etti ve bu duruma çok üzülen Müzeyyen ağlayarak dışarı çıktı.

Müzeyyen'in *Gemi* şiirinin sadece sondan birkaç dizesini hatırlayabilmesi bilişsel psikolojiye ait aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öncelik etkisi B) İleriye ket vurma
C) Geriye ket vurma D) Sonralık etkisi
E) Amnezi

10. Yabancı dilde eğitim veren bir devlet üniversitesinin siyaset bilimleri bölümünden mezun olan Mehtap, bağımsız çalışmayı sevdiği için herhangi bir yerde kendi alanıyla ilgili bir pozisyonda çalışmak yerine, tercüme faaliyetlerine başlamış ve uzun yıllar bu işten hayatını kazanmıştır. Mehtap Hanım'ın liseye giden yeğeni Arzu, siyaset kurumunu konu alan bir proje ödevinde zorlanınca aklına teyzesi Mehtap Hanım gelmiş ve ona danışmaya karar vermiştir. Ancak Arzu, arzu ettiği yardımı teyzesinden alamamıştır, zira teyzesi Mehtap Hanım, uzun yıllardır tercümanlık yaptığı için kendi alanına ilişkin literatürü hatırlayamamıştır.

Mehtap Hanım'ın kendi alanı olan siyaset bilimine ilişkin literatürü hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Geriye ket vurma B) Bilgiyi değiştirme
C) Bozulma D) Karışma
E) Bastırma

11. Lise öğrencisi Eda, Edebiyat Öğretmeni Cemal Bey'e derste çok zorlandığını, özellikle edebiyat tarihindeki yazarları bir türlü aklında tutamadığını söylemiştir. Bunun üzerine edebiyat öğretmeni Cemal Bey Eda'ya "Birçok yazar var, hepsini ezberlemen hem çok zor hem de yeterli ölçüde verimli değil. Bundan dolayı ezberlemek yerine, yazarları dönemlerine göre gruplaman bilgiyi daha anlamlı hâle getirir ve hatırlama şansını da artırır. Bence böyle çalışırsan faydasını görürsün." şeklinde öneri de bulunmuştur.

Bilgiyi işleme kuramına göre edebiyat öğretmeni Cemal Bey'in önerileri aşağıdakilerden hangisiyle daha iyi açıklanır?

A) Açık ya da örtük tekrar
B) Eklemleme
C) Etkinlik
D) Örgütleme
E) Bellek destekleyici ipuçları

12. Kamil Öğretmen, sınıfta nasıl ders çalışmalıyım şeklindeki bir soruya şöyle cevap vermiştir: "Ders çalışırken konuyu olduğu gibi tekrarlamanız anlamlı öğrenme sağlamaz ve hatırlama şansınızı azaltır. Bunun yerine hikâye ve cümleler oluşturarak kodlamalar yapmanız bilgiyi hatırlamanızı kolaylaştırır. Ancak burada dikkat etmeniz gereken nokta, bu hikâyelerin ve cümlelerin başkaları tarafından değil, bizatihi sizin tarafınızdan yapılması gerekir. Bunun için kitaplardan ya da internetten yardım almayın. Bütün kodlamaları kendiniz yapın ki unutma ihtimaliniz azalsın."

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Kamil Öğretmen'in bu önerisi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kodlama
B) Eklemleme
C) Etkinlik
D) Örgütleme
E) Bellek destekleyici ipuçları

1. Amnezi ya da diğer adıyla hafıza kaybı, çeşitli nedenleri olan bir unutma biçimidir. Amnezi olan kişide anlamsal ve işlemsel bellekleri de pırıl pırıldır ve bu iki bellekteki yaşantılarını da iyi hatırlarlar. Nitekim soruda şarkı sözlerini hatırladıkları belirtilmiştir, bu anlamsal belleğin çalıştığını göstermektedir. Bir koroyu yönetebilmeleri ise işin nasıl yapıldığıyla ilgili olduğu için işlemsel belleğin de sorunsuz olduğuna işarettir. Ancak öğlen yemeğinde yedikleri ve en son hangi şarkıyı dinlediklerini hatırlayamamaları yakın geçmişteki anıların geri çağrılmadığını gösterir ki bu sorunun anısal bellekle ilgili olduğunun kanıtıdır.

CEVAP: C

2. Amneziye ilişkin bilgimizin yoklandığı bir soru bu. Bu kadar ayrıntılı bir amnezi sorusu beklemiyoruz. İki türü olan amnezide kişi eğer olaydan / beyinde oluşan hasardan önceki bilgileri -anıları- hatırlayamıyorsa geriye dönük amnezi (geriye ket vurma gibi düşünün), eğer olaydan sonraki yaşantılarını – anılarını- hatırlamıyorsa ileriye dönük amnezi (ileriye ket vurma gibi) var demektir. İleriye dönük amnezide oluşan beyin hasarından dolayı (zarar gören bölüm hipokampüstür, bu organ bellek oluşturmada önemli bir görev sahibidir) yeni bilgiler kodlanamaz ve bundan dolayı hatırlanamaz. Ammenizin birçok nedeni vardır, bunlar beyinde oluşan hasardan tutun da travmalara kadar uzanabilmektedir. Bundan dolayı E seçeneğindeki bilgi yanlıştır.

CEVAP: E

3. Bilgiyi işlemine kuramına göre Paivio'nun bilginin bellekte temsil edilme biçimine ilişkin olarak ortaya koyduğu bu bakış açısına ikili- kodlama hipotezi adı verilir. Bu hipoteze göre, bilginin bellekte depolanmasının görsel ve sözel olarak iki yolu bulunmaktadır: Sözel olmayan zihinsel imgeleme ve sözel olan sembolik temsil. Sözel olmayan zihinsel imgeleme, bir nesnenin görüntüsünün zihnimizdeki kaydı demektir. Sözel olan sembolik temsil ise bir sözcüğü duyduğumuzda (örneğin ağaç sözcüğünü duyduğunuzda) aklımıza bir nesnenin gelmesine işaret etmektedir. Eğer bu ikili kodlama sistemini kullanırsak, bilgiyi anlama ve hatırlama şansımız da artar.

CEVAP: B

4. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken husus kişinin kaç konuyla karşı karşıya olduğudur. Bu soruda bir öğretmen "Öğretmen Marşı'nı" hatırlamaya çalışıyor, yani tek bir konuyla karşı karşıya. Eğer iki konu olsaydı aklımıza hemen ket vurmaların gelmesi gerekirdi. Burada tek konu olduğu için öncelik ya da sonralık etkisine gitmemiz gerekir. Eğer başını daha iyi hatırlasaydı cevap öncelik etkisi olurdu ancak marşın sonunu hatırladığı için cevap sonralık etkisidir.

CEVAP: D

5. Davranışçı yaklaşımlar fiziksel gerçeğin, bilişsel yaklaşımlar ise psikolojik / algısal gerçeğin daha önemli olduğunu ileri sürerler. Bu soruda aynı uyarıcının -köpeğin- Çınar ve Aras'ta farklı tepkiler oluşturması onların psikolojik algılarının farklı olmasıyla açıklanabilir. Ön yaşantıları, şemaları farklı olduğu için biri köpeği severken, diğeri köpeği görünce korkmuştur. Seçeneklerde bu açıklamaya en uygun olan kavramlar öznel gerçeklik ve yaşam alanıdır. Ancak soru bilişsel kuramlara göre sorulduğu için öznel gerçeklik hemen elenmelidir, zira bu kavram hümanistik yaklaşımın temsilcilerinden biri olan Rogers'a aittir. Bu durumda geriye yaşam alanı kavramı kaldı. Kurt Lewin'in kavramı olan yaşam alanı, bireyin belli bir anda bir davranışını etkileyen içsel ve dışsal faktörlerin tümüne işaret etmektedir. Lewin'e göre yaşam alanlarımız farklı olduğu içindir ki aynı uyarıcıya farklı tepkiler gösteririz.

CEVAP: C

6. Aslında senaryoda verilen durum A seçeneği hariç tüm kavramlarla açıklanabilir ancak soru kökünde bu durumu Kurt Lewin üzerinden değerlendirmemiz isteniyor bizden. Zeigarnik etkisi yarım kalan yaşantıların daha iyi hatırlanmasını ifade eder. Davranışsal çevre kavramı daha çok Gestalt Kuramı'na nispet edilir ve bireyin iç dünyasını -öznel algısını- yansıtır. Yaşam biçimi kavramı Adler'e ait olup, bireyin belli bir andaki görüş ve duygusuna işaret eder. Fenomenal alan kavramı Rogers'a ait olup bireyin gerçekliğe ilişkin olarak oluşturduğu öznelliğini kapsar. Yaşam alanı ise Kurt Lewin'in kavramı olup, belli bir anda bireyin davranışını etkileyen içsel ve dışsal faktörlerin tümüne işaret eder.

CEVAP: D

7. Türkiye'de dünya gelen Ayten, uzun yıllar İngiltere'de yaşamıştır. İngiltere'de yaşadığı dönemde İngilizce konuştuğu için Türkçe kavram ya da sözcükleri unutmuştur. Bunu Türkiye'ye döndüğünde gösterdiği davranışlardan anlıyoruz. Bu durumda sonraki yaşantıları (İngilizce) önceki yaşantılarını (Türkçeyi) unuttumuştur. Bu durum geriye ket vurmaya örnek oluşturur.

CEVAP: C

8. Soruda Emrah'ın kaç konuyla karşı karşıya olduğuna dikkat edilmesi gerekir. Eğer iki farklı konu olsaydı ket vurmaya gitmek gerekirdi ancak burada tek bir konu var, bundan dolayı öncelik ya da sonralık etkisine gitmemiz gerekir. Şimdi şuna karar vermemiz gerekir: Burada konunun başını mı, yoksa sonunu mu daha iyi hatırlıyor? Eğer başını daha iyi hatırlıyorsa öncelik etkisi, sonunu daha iyi hatırlıyorsa sonralık etkisi var demektir. Nitekim soruda Emrah'ın İstiklal Marşı'nın başını daha iyi hatırladığı belirtilmiştir. Bundan dolayı sorunun cevabı öncelik etkisidir.

CEVAP: D

9. Müzeyyen uzun yıllar sonra okudu *Gemi* şiirinin tümünü hatırlayamamıştır. Burada ket vurmaları hemen elememiz gerekir, zira ket vurmada iki farklı konu -şiir- olmalıdır. Burada ise tek bir konu var. Eğer Müzeyyen şiirin ilk mısralarını hatırlamış olsaydı cevap öncelik etkisi olurdu ancak Müzeyyen şiirin son mısralarını daha iyi hatırlamıştır. Bundan dolayı sorunun cevabı sonralık etkisidir. Seçeneklerdeki amnezi kavramı ise hafıza kaybı anlamına gelen bir terimdir.

CEVAP: D

10. Soruda dikkat çeken husus Mehtap Hanım'ın siyaset bilimine ilişkin bilgileri hatırlayamamasıdır. Zira tercümanlık faaliyetinden hayatını kazanmaktadır. Yeğeni Arzu'nun ödevinde zorlanmasının nedeni budur. Bilişsel kuramlara göre, unutmanın nedenlerinden biri de bilgiyi tekrarlamamaktır. Tekrarlanmama sonucu oluşan unutmalara bozulma denir. Bundan dolayı cevap bozulmadır. Bastırma, bir savunma mekanizması olup, kaygı yaratan yaşantının unutulmasıdır. Karışmada ise benzer bilgilerden dolayı bilgiler bir birine karışmaktadır. Bilgiyi değiştirmede ise aynı konuya ilişkin yeni bilgiler öğrendiğimizde eski bilgiler zamanla unutulmaktadır.

CEVAP: C

11. Lise öğrencisi Eda'nın sorunu karmaşık bir uyarıcı yığınıyla karşı karşıya olmasıdır. Bu sorunu aşmak için danıştığı öğretmeni Cemal Bey, çözüm olarak Eda'ya gruplamayı önermiştir. Dönemlerine göre yazar ve şairleri gruplamak, bilgiyi düzene koyacağı anlamlı öğrenme sağlar ve hatırlamayı kolaylaştırır. Gruplama bir kodlama tekniği olan örgütleme örneğidir. Eklemlemede yeni bilgi eski bilgiye eklenir, yani var olan bilgiye bilgi eklemedir. Bellek destekleyici ipuçlarında ise yeni bilgiyle eski bilgi arasında yapay çağrışımlar kurulur.

CEVAP: D

12. Soruda etkili bir kodlamanın nasıl olması gerektiği tartışılmaktadır. Kodlamanın birçok boyutu vardır ve kodlamayı zenginleştirmek için birtakım stratejiler kullanmak mümkündür. Soruda bu stratejilerden biri olan etkinlik sorulmuştur, zira Kamil Öğretmen'in tavsiyeleri kodlama sürecinde öğrencinin aktif olmasına işaret etmektedir. Soruda vurgulanan husus, kodlamayı öğrenci yaparsa, kendi ön bilgilerini kullanırsa bilginin hatırlanma ihtimali artar.

CEVAP: C

1. Üniversite sınavına hazırlanan Engin, edebiyat dersindeki yazar, eser konularında zorlanmaktadır. Bundan dolayı yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar oluşturarak aklında tutunca bilgiyi daha kolay hatırlayabildiğini fark etmiştir. Engin'in Ahmet Muhip Dıranas'ın önemli eserlerine ilişkin oluşturduğu öykü şöyledir: " Ahmet Muhip, karlı bir günde Fahriye Abla'nın evine gitmiştir. Evin önündeki gölgeden birinin geldiğini anlayan Fahriye Abla, korkudan Olvido şiirini okumaya başlamıştır Fahriye Abla'nın korktuğunu gören Ahmet Muhip, böyle olmasını istemediği için hemen geri dönmüştür." Bu tekniği kullanarak sınava hazırlanan Engin, sınavda istediği puanı almıştır.

Bilgiyi işleme kuramına göre Engin'in ders çalışırken kullandığı hafıza güçlendirme tekniği aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Akronim B) Akrostiş
C) Ritim D) Hikâye oluşturma
E) Askı sözcük

2. Psikolojik Danışman Büşra Hanım, görüşme yaptığı öğrencilerine ders çalışmada egzersiz yapmanın faydalarından bahsetmiştir. Büşra Hanım'a göre konu yeniyse düzenli çalışmak ve her gün egzersiz yaparak konuyu ön bilgilerle ilişkilendirmek konunun anlaşılmasını ve geri çağrılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu tür durumlarda egzersiz yapmamak ise konun unutulmasına yol açmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Büşra Hanım'ın ders çalışmada önerdiği yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Eklemleme
B) Örgütleme
C) Ortama bağlı hatırlama
D) Özümseyici tekrar
E) Yapay çağrışımlar

3. Hafıza teknikleri konusunda öğrencilere bilgi veren bir hafıza uzmanı " Öğrenmeye çalıştığınız bilgileri sadece tekrarlamak hatırlamak için yeterli değildir, zira bu durumda o bilgiyi hatırlamak için belli aralıklarla tekrarlamaya devam etmeniz gerekir, aksi taktirde o bilgi zamanla unutulur. O hâlde ezberlemek yerine, yeni bilgiyi ön bilgilerimizle ilişkilendirmek ve yeni bilgi ile eski bilgi arasında mümkün mertebe çağrışım oluşturmak bilgiyi anlamlı hâle getirir ve o bilgiyi hatırlama şansımızı artırır. Örneğin yeni tanıştığınız bir kişinin adını, önceden bildiğiniz kişilerin adlarıyla ya da özellikleriyle ilişkilendirdiğinizde o ismi daha kolay hatırlarsınız."

Bilgiyi işleme kuramına göre hafıza uzmanın görüşleri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Açık ya da örtük tekrar B) Algılama
C) Bilgiyi değiştirme D) Kodlama
E) Yapay çağrışımlar

4. Aynı apartmanda 5. kata taşınan Ayşe Hanım, başlangıçta uzun süre yaşadığı 2. kattaki eski dairesinin önünde kendini birkaç kez bulur. Her defasında anahtarı çıkardığında durumu fark eder ve gülümseyerek 5. katın yolunu tutar.

Ayşe Hanım'ın bir süre eski dairesinin önünde kendini bulması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öncelik etkisi B) İleriye ket vurma
C) Geriye ket vurma D) Olumsuz transfer
E) Yer değiştirme

5. **Aşağıdakilerden hangisi Gestalt psikolojinin temel kavramlarından olan içgörüsel öğrenmenin özelliklerinden biri <u>değildir</u>?**

A) Problemin çözümünde bütünü görmek önemlidir.
B) Organizma parçalar arasında bağlantı kurarak problemi çözmeye çalışır.
C) Çözüm çoğu zaman aniden ortaya çıkıverir.
D) Ulaşılan çözüm çoğu zaman doğrudur ve pürüzsüzdür.
E) Organizma problem çözme sürecinin sonucunda tepki öğrenir.

6. Babasıyla futbol oynamak isteyen Aras, kuralları bilmeden oynama alışkanlığını devam ettirmek istemektedir. Babası ise Aras'a dönerek "Yavrum artık kuralları öğrenebilecek yaşa geldin. Bundan sonra kurallara göre oynamalısın, yoksa kimse seninle oynamak istemez ve bu durum seni çok üzebilir. Bundan dolayı bugün futbolun kurallarını öğreteceğim sana." şeklinde konuşmuştur. Kuralları öğrenmenin gerekliliğine ikna olan Aras babasının söylediği kuralları birkaç gün içinde tekrarlayarak zihinde tutmaya çalışmıştır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre futbol kurallarının depolandığı bellek aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Anlamsal B) Anısal C) İşleyen D) İşlemsel E) Duyusal

7. Lise öğrencisi Ahmet'in aynı günde tarih ve coğrafya sınavı olduğu için kaygısı yüksektir. Ahmet önce tarih, daha sonra ise coğrafya dersine hazırlanır. Sınav günü tarih dersinde pek çok bilgiyi hatırlayamaz, zira aklına gelen bilgiler daha çok coğrafya dersine ait olanlardır. Bundan dolayı tarih dersinde düşük bir not alır.

Ahmet'in tarih dersinde düşük not almasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) İleriye ket vurma B) Yanlış yerleştirme C) Geriye ket vurma D) Öncelik etkisi E) Sonralık etkisi

8. **Zil sesinin dersi, mektubun haberi, şimşek çakmasının gök gürültüsünü hatırlatması, aşağıda verilen öğrenme durumlarından hangisiyle <u>en iyi</u> açıklanır?**

A) Sosyal öğrenme
B) Çağrışımsal öğrenme
C) İçgörüsel öğrenme
D) Örtük öğrenme
E) Deneme yanılma yoluyla öğrenme

9. **Bilişsel ve davranışçı öğrenme kuramları kıyaslandığında aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?**

A) Bilişsel kuramlar bilişsel, davranışçı kuramlar ise gözlenebilir süreçlere odaklanırlar.
B) Bilişsel kuramlar insana yakın türlere, davranışçılar ise hayvanlara ağırlık verirler.
C) Bilişsel kurmalara göre organizma kavrayarak, davranışçılara göre deneme yanılmayla öğrenir.
D) Bilişsel kuramlar öğrenme kavramını kullanırken, davranışçılar şartlanma kavramını kullanırlar.
E) Bilişselciler tümevarıma, davranışçılar ise tümdengelime önem verirler.

10. Fatma Öğretmen, ders anlatırken konunun önce bütününü öğrencilerine göstermektedir. Daha sonra bu bütün içinde önemli noktaların ya altını çizmekte ya da farklı bir renk kullanarak tahtaya yazmaktadır. Dersin sonunda ise o gün işlediği önemli konu ya da kavramları özetleyerek dersini bitirmektedir.

Fatma Öğretmen'in bu uygulamaları aşağıda verilmiş olan öğrenme kuramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Edimsel Koşullanma
B) Tepkisel Koşullanma
C) Gizil Öğrenme
D) Bilgiyi İşleme Kuramı
E) Sosyal Öğrenme

11. İstiklal Marşı'nı öğrenmek isteyen ilkokul öğrencisi Arzu, dizelerin sırasını karıştırdığını fark etmiş ve durumu sınıf öğretmenine anlatmıştır. İlkokul öğretmeni sırayı karıştırmaması için ilk harflerden oluşan kısaltmalar yapabileceğini, bu kısaltmaların bir süre sonra bilginin hatırlanmasını kolaylaştıracağını söylemiştir.

Bilgiyi işleme kuramına göre öğretmenin Arzu'ya önerdiği yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Akronim
B) Akrostiş
C) Yerleşim
D) Askı sözcük
E) Anahtar sözcük

12. Yakın bir arkadaşımıza ilişkin bir şemamız vardır. Bu şemada onun hep dürüst olduğu yazılıdır. Onun özelliklerine ilişkin kötü bir haber aldığımızda o habere itibar etmeyiz. Zira o bizim için hep dürüst biridir, bunu yapmış olamaz diye düşünürüz.

Gestalt Kuramı'na göre kişinin farklı özellikleri ortaya çıktığı hâlde, onu hep iyi olarak düşünmemiz aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Şekil - zemin
B) Algıda seçicilik
C) Algısal değişmezlik
D) İllüzyon
E) Phi fenomen

1. Bilgiyi işleme kuramına göre mesele sadece bir içeriği öğrenmek değildir, aynı zamanda onu hatırlamak ve kullanmak da önemlidir. Bundan dolayı bu kuram, kodlama stratejilerine ve hatırlamaya özel bir önem vermektedir. Nitekim soruda kodlamaya ve hatırlamaya yardımcı olan bir teknik kullanılmıştır. Üniversiteye hazırlanan Engin, Ahmet Muhip Dıranas'ın eserlerini ezberlemek yerine, bir öykü ile aklında tutmuş ve öyküyü hatırlayınca ihtiyaç duyduğu eserleri de kolaylıkla hatırlamıştır. Burada öykü ile konu zihinde tutulduğu için hikâye oluşturma seçeneğine gidilmelidir.

CEVAP: D

2. Psikolojik Danışman Büşra Hanım'ın vurguladığı husus yeni bilgileri içselleştirmede ve geri getirmede egzersiz -tekrarın- oynadığı roldür. Her ne kadar kodlama gibi teknikler bilginin geri çağrılmasında daha etkiliyse de konuları tekrar etmek de bilginin hatırlanmasını kolaylaştırmaktadır. Büşra Hanım, aslında öğrencilere tekrarlarsanız daha kolay hatırlarsınız demektedir. Bu noktada konuyu olduğu gibi değil de, ön bilgilerimizle ilişkilendirerek tekrarlamak bilginin kalıcılığını daha da artırmaktadır.

CEVAP: D

3. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilgiyi kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarırken tekrar ve kodlama olmak üzere iki strateji kullanırız. Tekrar daha çok ezbere yol açtığı için sınırlı bir etki alanına sahiptir ve daha çok ezber gerektiren durumlarda kullanılır. Bu noktada kodlama daha etkili bir stratejidir, zira anlamlı öğrenme sağladığı için hatırlamayı da kolaylaştırmaktadır. Bilgiyi uzun süreli belleğe yerleştirme süreci olarak kodlamada yeni ve eski bilgi arasında bağlantı sağlandığı için (Networklar oluşturularak bilgi bağlantılı hâle gelir.) anlamlı öğrenme sağlanır. Burada yeni bilgiyi sahip olduğumuz ön bilgilerle ilişkilendirmek hayati öneme haizdir. Nitekim soruda yeni tanıştığımız bir kişinin adını, iyi bildiğimiz yakınlarımızın adları ve özellikleriyle ilişkilendirmek ifadesi, yeni ve eski arasındaki bağlantıya dikkat çektiği için kodlamaya gidilmelidir.

CEVAP: D

4. Bu sık sık karşımıza çıkan bir soru kalıbıdır, bu itibarla dikkat edilmelidir. Bu tür sorularda ilk yapılması gereken şey tepkinin ne olduğudur. Burada tepki eski oturduğu dairenin önüne kadar gidip, yanlış geldiğini fark etmek ve yeni evin yolunu tutmaktır. Bu ifadeden anlaşıldığı gibi, bu tepki psikomotordur ve bir alışkanlığa işaret etmektedir. Ön alışkanlıklardan dolayı yeni duruma uyum sağlayamıyorsak ve yeni tepkiyi öğrenmede zorlanıyorsak cevap olumsuz transferdir. Ket vurma ise bilişseldir ve ket vurmada bilgi kolay öğrenilmiştir ancak unutulmuştur. Burada bilgi değil, psikomotor bir davranış olduğu için olumsuz transfere gidilmelidir. Seçeneklerde olumsuz transfer olmamış olsaydı, ileriye ket vurmaya gidilebilirdi, zira ikisinde de ön bilgi yeni bilgiyi olumsuz etkilemektedir.

CEVAP: D

5. İçgörüsel öğrenme kavramını Gestaltçı bir psikolog olan Kohler'e borçluyuz. İçgörüsel ya da kavrama yoluyla öğrenmede, organizma parçalar arasında bağlantı kurarak, mantık yürüterek öğrendiği için bütünü kavrayarak problemi çözer. Ortaya çıkan çözüm içgörüsel olduğu için ansızındır ve çoğu zaman doğrudur. Organizma problemi kavrayarak öğrendiği için öğrendiği şey tepki değildir, öğrendiği şey olayın mantığıdır, yani problemde gizlemiş olan bilgi ya da ilkedir. Organizmanın tepki öğrenerek problem çözdüğü öğrenme yolu deneme yanılmadır. Bundan dolayı E seçeneğindeki bilgi içgörüsel öğrenmenin özelliği değildir.

CEVAP: E

6. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre ön bilgilerimizin depolandığı bellek uzun süreli bellektir. Buradaki bilgiler işlenmiş oldukları için anlamlıdır ve bir düzen içinde saklanırlar (kütüphane gibi). Bundan dolayı anılarımızı anısal bellekte, akademik bilgileri, kural ve genellemeleri anlamsal bellete, psikomotor tepkileri ise işlemsel bellekte saklarız. Soruda futbolun kurallarının saklandığı bellek sorulduğu için anlamsala gidilmelidir. Eğer futbol oynamaya ilişkin becerilerimizin saklandığı bellek sorulmuş olsaydı işlemsel belleğe, çocukken kimlerle, nerede top oynadığımız sorulmuş olsaydı anısal belleğe gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: A

7. Bu soruda dikkatinizi çekmesi gereken nokta iki dersin sınavı olduğu bilgisidir. Bu ne demektir? Ahmet tek konuyla değil, iki konuyla karşı karşıyadır. Bu durumda öncelik ve sonralık seçenekleri hemen elenmelidir. İki farklı konu varsa aklımıza hemen ket vurma gelmelidir. Eğer yeni konu unutulmuşsa ileriye ket vurma, eski konu unutulmuşsa geriye ket vurma vardır. Soruda önceden çalıştığı tarih dersindeki bilgileri hatırlamadığı vurgulandığına göre cevap geriye ket vurma olacaktır.

CEVAP: C

8. Soruda verilmiş olan kavramların ortak noktası bitişik yani yan yana olmalarıdır. Bitişik olan iki şey tekrarlı olarak karşımıza çıkarsa bir süre sonra birini görünce ya da duyunca bitişiğinde görmüş olduğumuz uyarıcı da aklımıza gelmez mi? Gelir. İşte bu duruma çağrışımsal öğrenme ya da hatırlama denir. Nitekim soruda zil ve ders bitişiktir, şimşek ve gök gürültüsü bitişiktir. Bitişik oldukları için bir süre sonra çağrışım ortaya çıkar ve biri diğerini hatırlatır.

CEVAP: B

9. Bu tür sorular az da olsa karşımıza çıkabilmektedir. Bilişsel süreçlere odaklanan bilişselciler türe özgü öğrenmelere vurgu yaparlar. Gözlenebilen davranışlara vurgu yapan davranışçılar ise organizma kavramını kullanırlar ve daha çok hayvanlar üzerine çalışmışlardır. Davranışçı kuramcılar bilişsel süreçleri reddettikleri için öğrenme yerine uyarıcılar arasında oluşan çağrışımlara işaret ederler, bundan dolayı koşullanma kavramını kullanırlar. Bilişselciler kavrama yoluyla öğrendiğimizi savundukları için bütüne vurgu yaparlar ve tümdengelimsel bir yolla problem çözdüğümüzü ileri sürerler, davranışçılar ise deneme yanılma yoluyla öğrendiğimizi savundukları için parçadan bütüne doğru öğrendiğimiz savını ileri sürerler. Bundan dolayı E seçeneğindeki bilgi yanlıştır.

CEVAP: E

10. Fatma Öğretmen'in önce bütüne bakması bilişselci olduğunu göstermektedir, zira davranışçı yaklaşımlarda parça önemlidir. Ayrıca Fatma Öğretmen'in önemli yerlerin altını çizmesi ya da farklı bir renk kullanması ve dersin sonunda yine bütünü öne çıkarması Bilişselci Yaklaşım'ı benimsediğini göstermektedir. Davranışçı yaklaşımlar gözlenebilir davranışlara odaklandıkları için, dikkat, algı, bütün gibi unsurları reddederler. Tüm bu doneler Fatma Öğretmen'in bilişselci bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir.

CEVAP: D

11. İstiklal Marşı'nın dizelerinin sırasını karıştıran İlkokul öğrencisi Arzu'ya öğretmenin önerdiği yöntem, marşın dizelerinin ilk harflerinden kısaltmalar oluşturmasıdır. Öğretmen bu kısaltmaların İstiklal Marşı'nın hatırlanmasına yardımcı olacağını düşünmektedir. Buradaki ipucu ilk harflerden kısaltmaların oluşturulmasıdır. Bu kodlama tekniğine ilk harf tekniği ya da akronim denilmektedir. Akrostişte ise hatırlamak istediğimiz metnin -şiir ya da marşın- ilk harflerinden çağrışımı olan cümleler oluşturulur. O hâlde ilk harflerden kısaltma yapılıyorsa akronim, cümle oluşturuluyorsa akrostiş vardır.

CEVAP: A

12. Gestalt algı yasalarına göre sorulan bu soruda, ipucu olan ifade bir kişiyi nasıl biliyorsak hep öyle algılama eğiliminde olduğumuzdur. Bizim için o iyi biriyse hep iyidir ya da tam tersi. İşte bu duruma algısal değişmezlik adı verilir. Bu yasa, algımızın koşullardan bağımsız olduğunu, koşullar değişse bile algımızın değişmediğini anlatır. Örneğin bir uçak yolculuğunda aşağı baktığımızda gördüğümüz evler pek ev gibi görünmez ancak biz onu bildiğimiz şekliyle algılamaya devam ederiz. Phi fenomen, sabit bir uyarıcıyı hareketliymiş gibi algılamadır. İllüzyon ise yanılsamadır.

CEVAP: C

1. Oyun tarzından dolayı yeni izlediğimiz bir futbolcu bizi eski yıllara götürebilir. Örneğin bu tür durumlarda şöyle cümleler kullanılır: "Yeni Messi bu, tarzı aynı. Ya da Ronaldo bu, zira onun gibi topa vuruyor."

Gestalt Kuramı'na göre, bu durum aşağıda verilen algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Algıda seçicilik
B) Şekil - zemin ilişkisi
C) Yakınlık
D) Benzerlik
E) İllüzyon

2. Sevdiği diziyi izleyen bir kişi, etrafındaki konuşmaları, dışardan gelen sesleri neredeyse hiç duymamaktadır. Onun odakladığı şey dizideki karakterlerin hikâyeleri ve dizide gelişmekte olan olaylardır.

Bilişsel öğrenme kuramlarına göre bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Algıda seçicilik
B) Algısal değişmezlik
C) Şekil - zemin ilişkisi
D) Benzerlik
E) Tamamlama

3. Çocukluk anıları erken dönem yaşantılarımızı ifade etmektedir. Bu yaşantılarımızın bir kısmını rüya gibi kesik kesik hatırlarız. Bunların önemli bir kısmını ise hiç hatırlayamayız.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre çocukluk anıları ağırlıklı olarak aşağıdakilerden hangisinde depolanmıştır?

A) Duyusal bellek
B) İşleyen bellek
C) Anısal bellek
D) Anlamsal bellek
E) İşlemsel bellek

4. **Gestalt Kuramı'na ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) Uyarıcıları tek tek olarak değil, bir bütün olarak algılarız.
B) Zihnimiz ve algımız eksik uyarıcıları tamamlayarak algılar.
C) Parçaya anlamını veren şey diğer parçalarla olan ilişkisine bağlıdır.
D) Problem çözme sürecinde parçaların bir kısmının görülmesi yeterlidir.
E) Organizma problemi kavrayarak çözer.

5. **Aşağıdakilerden hangisi Gestalt Kuramı'nı benimsemiş bir öğretmenin yapacağı bir davranış ya da uygulama değildir?**

A) Bilgiyi önce bütün olarak vermeli, ayrıntılara daha sonra geçmelidir.
B) Öğrencilerin dikkatini çekecek problem durumları yaratmalıdır.
C) Derste yaratıcılığı artıracak problem çözme etkinliklerine yer vermelidir.
D) Öğrencilerin yeni bilgiler ile eski bilgiler arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olmalıdır.
E) Öğrencilerin derse ilgilerini kalıcı hâle getirmek için ara sıra ödül vermelidir.

6. Bir problemi çözemediğimizde öfkeleniriz, hatta bu öfke küfürle karışık olarak sesli konuşmalara da dönebilir. Ancak problemi çözmemiz için öfkelenmek yetmez, problemin ihtiyaç duyduğu bilgi kümesini öğrenmek ve problemi çözerken işlem basamaklarını da hatırlamamız gerekir. Aksi taktirde sadece öfkelenmiş olarak kalırız.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bu durum sırasıyla aşağıdaki belleklerden hangisiyle ilgilidir?

A) Duyusal – Anısal – İşlemsel
B) İşlemsel – Kısa süreli – Anısal
C) Anısal – Anlamsal – İşlemsel
D) Anlamsal – İşlemsel – Anısal
E) Anısal – İşlemsel – Anlamsal

7. Bir matematik problemini çözerken önce o problemle alakalı bilgiyi hatırlamamız gerekir. Ancak bu problemin çözümü için yeterli değildir, zira bu bilgiyi probleme nasıl uyarlayacağımızı da bilmemiz de lazımdır.

Bilgiyi işleme kuramına göre, bu problemin çözümünde kullanılan bellekler sırasıyla aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Anısal – İşlemsel
B) Anlamsal – İşlemsel
C) Anlamsal – İşleyen
D) Anısal – İşleyen
E) İşleyen – Anlamsal

8. **Bir futbolcunun maçta kurallara uygun olarak oynamasını sağlayan bellek aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Duyusal
B) Kapalı
C) Anısal
D) Anlamsal
E) Flaş

9. Kısa süreli bellek, bir taraftan yeni uyarıcılar alırken, diğer taraftan almış olduğu uyarıcıları işledikten sonra ya gelecekte kullanılmak üzere uzun süreli belleğe ya da hemen tepki üreticilerine göndermektedir. Kısa süreli bellekte bu işlemlerin en kısa süre içinde hallolması gerekir, zira yeni gelen uyarıcılara yer açmak gerekmektedir. Bu manada kısa süreli bellek bir yandan uyarıcı alırken onlara yer açmak için gelmiş olan uyarıcıların da gitmiş olması gerekir.

Kısa süreli belleğin bu niteliği aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Otomatikleşme
B) Gruplama
C) Sızan kova
D) Tekrar
E) Dikkat

10. Yıllar önce top oynadığı takıma geri dönen Sergen, bir mülakatında unutkanlığının kurbanı olmuş o anda top oynadığı takım yerine bir yıl önce top oynadığı takımın adını zikretmiştir.

Bilgiyi işleme kuramına göre bu durum, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Bozulma
B) İleriye ket vurma
C) Olumsuz transfer
D) Geriye ket vurma
E) Sönme

11. Emekli öğretmen olan Nurşen Hanım, ilk görev yeri olan Muş'taki okulu, insanları ve doğa koşullarını hâlâ hatırlamaktadır. "Muş'ta öyle bir kar yağardı ki kapıları açmak bile mümkün olmazdı ancak dışarı çıkabilmeyi başarmış komşularımızın yardımıyla kapılarımızı açabilirdik." diyerek oradaki çocukların hangi şartlarda okula gittiğini üzülerek anlatmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Nurşen Hanım'ın bu bilgileri depoladığı bellek aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Semantik
B) İşlemsel
C) Epizodik
D) Kısa süreli
E) Duyusal

12. **Bilgiyi İşleme Kuramı'na ilişkin olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) İnsanın bilişsel kapasitesi sınırlıdır.
B) Duyu organlarımızın aldığı uyarıcıların saklandığı yer duyusal bellektir.
C) Duyusal bellekteki bilgiler işlenmediğinden orijinaldir.
D) Kısa süreli belleğin kapasitesi koruyucu tekrar ile bir miktar artırılabilir.
E) Birey bilgiyi işleme sürecinde aktiftir ve bilgiyi yapılandırır.

1. Burada bir oyuncunun diğerini andırmasının nedeni yan yana olmaları değil, yani bitişik olmaları değildir. Öyle olsaydı yakınlığa gitmemiz gerekirdi. Örneğin Messi'nin yanında gördüğünüz için birine sempati duymak gibi. Bu soruda ipucu "tarz"dır. Bir futbolcunun diğerini hatırlatmasının nedeni oyun tarzlarının aynı olmasıdır. Benzerlikte uyarıcıların yan yana olmasının önemi yoktur, uyarıcıların ortak noktaya sahip olması önemlidir. Bundan dolayı cevap benzerliktir.

CEVAP: D

2. Soruda dikkati çeken husus birden çok uyarıcının varlığı ancak kişinin bunlardan sadece birisine odaklanmasıdır. Bu durum aklımıza Gestalt Kuramı'ndaki şekil - zemin ilişkisini getirmelidir. Dikkatimizin yoğunlaştığı uyarıcı şekil, algılanan diğer uyarıcılar ise zemindir. Soruda vurgulanmış olan dizideki olaylar izleyen için şekildir, bu kişinin dışardan gelen sesleri duymaması ise zemindir. Çevremizdeki birçok uyarıcıdan az bir kısmını ihtiyaçlarımıza göre seçmemiz ise algısal seçiciliktir, acıktığımızda yiyecekleri hemen fark etmemiz gibi.

CEVAP: C

3. Normalde anılarımızı sakladığımız bölüm anısal bellektir ve bu soruda güçlü bir çeldiricidir. Ancak bu soruda çocukluk anılarının sorulması meseleyi farklı bir yöne taşımaktadır. Freud'un Psikoanalitik Kuramı'na göre, çocukluk anıları esas olarak bilinç dışıdır ve bunları neredeyse hiç hatırlayamayız. Bundan dolayı Freud, bu anılarımız için çocukluk amnezisi adını verir. Amnezi hafıza kaybı demektir. Bu anılarımızın farkında olmamamız ve hatırlayamamamız onların kaybolduğu anlamına gelmez. Bu yaşantılar uzun süreli belleğin alt klasörlerinden biri olan işlemsel bellekte saklanır. O hâlde hatırladığımız anılarımızı anısalda, hatırlayamadıklarımızı ise işlemselde saklarız.

CEVAP: E

4. Bilişsel bir yaklaşım olan Gestalt Kuramı'na göre, algımız bütüncüldür ve parçaları birleştirerek bütün olarak algılar. Zihnimizin genel eğilimi denge ve bütündür. Bundan dolayı eksik uyarıcıları tamamlayarak algılarız, zira eksik uyarıcı dengesizlik demektir ve kaygı yaratır. Organizmanın kavrayarak, içgörüsel bir biçimde problemi çözdüğünü savunan bu yaklaşım, problemin çözülebilmesi için bütünün görülmesi gerektiğini savunur. Bütünü görmek, problemi kavramak demektir. Problem çözme sürecinde parçanın yeterli olduğunu savunan yaklaşım davranışçılıktır ve aklımıza deneme yanılma gelmelidir.

CEVAP: D

5. Gestalt Kuramı'nı benimsemiş bir öğretmen öğrencilerinin bütünü görmesine önem verir, zira öğrenci bütünü görmeden konuyu kavrayamaz. Gestalt kuramında dikkati konu üzerine çekmek önemlidir, zira dikkatimizin bir sınırı var. Bundan dolayı öğretmen şekil ve zemin ayrımını sınıfta sağlamalıdır. Gestalt Kuramı'na göre problemin çözümünde işlevin dışına çıkmak önemlidir, bundan dolayı üretici ya da yaratıcı düşünmeye önem verirler. Algı ve öğrenme duyumları ön bilgi yoluyla anlamlı hâle getirme sürecidir, bundan dolayı öğrenme ve hatırlamada ön bilgiler önemlidir. E seçeneğindeki bilgi yanlıştır, zira bilişselciler içsel güdülenmeye önem verdikleri için ödüle karşıdırlar. Ödül ve ceza davranışçı yaklaşımı aklımıza getirmelidir.

CEVAP: E

6. Bir problemin çözümündeki duygu dünyamız (duyuşsal özelliklerimiz) anısaldır. Problemin çözümünde ihtiyaç duyduğumuz bilgiler, tanım ve formüller ise anlamsaldır. Bu kavramsal bilgileri doğru sıraya göre problemin çözümüne uygulamak ise işlemseldir.

CEVAP: C

7. Soruda öncelikle bir problemin çözümüne imkân sağlayan bilgiyi hatırlamalıyız ifadesi bizi anlamsal bellekte bilgiye götürmelidir, zira akademik bilgiler, kural ve formüllerin saklandığı bölüm burasıdır. Ancak bu bilgileri hatırlamak problemi çözmemiz için yeterli değildir, bu bilgilerin bir matematik problemine nasıl uyarlanacağını bilmek ise işlem basamaklarını aklımıza getirmelidir. Zira bir formülü bilmek başkadır, onu bir problem durumuna uygulamak başkadır. İşte burada nasıl sorunun cevabı olduğu içindir ki işlemsel belleğe gidilmelidir.

CEVAP: B

8. Bu tür sorular basittir ama dikkat gerektirir. Futbol bilgisinin saklandığı bellek anlamsaldır. Burada futbolun tanımı, kuralları ve ilkeleri vardır. Futbola ilişkin duygularımız, nerede, ne zaman ve kimlerle oynadığımıza ilişkin bilgileri ise anısal bellekte saklarız ama bu soruda bu ölçülmemiştir. Futbol bilmek onu oynamak için yeterli değildir, futbol bir beceri oyundur. İşte bu becerileri sakladığımız yer ise işlemseldir. Soruda futbol bilgisine değil, futbol kurallarına uygun olarak oynamaya yani beceriye / uygulamaya vurgu yapıldığı için sorunun cevabı işlemsel ya da diğer adıyla kapalı bellektir.

CEVAP: B

9. Kısa süreli belleğin hem depolanma alanı hem de depolanma süresi sınırlıdır. Bundan dolayı zihinsel performansımızın bir sınırı vardır. Soruda depolanma süresine değil, depolanma alanına vurgu yapılmıştır. Kısa süreli belleğin yeni uyarıcıları alması ya gruplama yapmasına ya da önceden gelen uyarıcıların silinmesine bağlıdır. Soruda gruplama değil, önceden gelen uyarıcıların gitmiş olmasına, yani unutulmuş olmasına vurgu yapılmıştır, bundan dolayı bu sorunun cevabı sızan kova hipotezidir. Bu hipoteze göre kısa süreli bellek, sızan kova gibi bir taraftan yeni uyarıcılar alırken, diğer taraftan önceden gelmiş olan uyarıcılar ise dibe atılmak suretiyle unutulmaktadır.

CEVAP: C

10. Soruda birden çok takımda top oynadığı anlaşılan Sergen'in eskinden top oynadığı takıma geri döndüğü söylenmiştir. Bir soruda tekrar vurgusu varsa (yani eski bilgiye yeniden dönmüşse) cevap geriye ket vurmadır, aklınızda olsun. Burada da eskinden oynadığı takıma tekrar gelen Sergen, bu takımın adını unutmuştur. Peki neyi hatırlamıştır? Daha sonra top oynadığı bir takımının adını hatırlamıştır. Peki yeni bilgiden dolayı eski bilgiyi unutmuşsak cevap nedir? Tabii ki cevap geriye ket vurmadır. Tersi olsaydı cevap ileriye ket vurma olacaktı.

CEVAP: D

11. Geçmiş yaşantılarımızı uzun süreli bellekte bir düzen içinde saklarız. Akademik bilgileri anlamsal bellete, psikomotor becerileri ve farkında olmadığımız yaşantılarımızı işlemsel bellekte, anılarımızı ise anısal bellekte saklarız. Diğer bir ifadeyle, duyuşsal tepkileri anısalda, bilişsel tepkileri anlamsalda, psikomotor tepkileri ise işlemsel bellekte saklarız. Nurşen Hanım'ın hatırladığı şeyler duyuşsal alana ilişkin tepkilerdir, bundan dolayı cevap anısal (epizodik) bellektir.

CEVAP: C

12. Bilgiyi İşleme Kuramı'nın özelliklerinin ölçüldüğü sorular bazen soruluyor. Aman, dikkat! Bilgiyi işleme kuramına göre dışardan gelen uyarıcıların (duyumların) depolandığı bellek duyusal ya da anlık bellektir. Bu bellek tarla gibidir, buradaki uyarıcılar işlenmediği için anlamsızdır. Tüm işlemlerin yapıldığı bellek olan kısa süreli belleğin (işleyen bellek), kapasitesi sınırlıdır, bundan dolayı bilişsel kapasitemiz sınırsız değildir. Kısa süreli belleğin hem depolanma alanı (kapasitesi) hem de depolanma süresi sınırlıdır. Kapasiteyi artırmak için gruplamayı, süreyi artırmak için koruyucu tekrarı kullandığımız için D seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Öğrenme ve kodlama sürecinde birey aktiftir, bilgiyi yorumlar ve yapılandırır.

CEVAP: D

1. Unutmanın birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerden biri de beyin hücrelerinin zaman içinde yaşlanması ve ölmesidir. Bu hücreler yenilenemedikleri için beyin zamanla hatırlama görevini yerine getirmemeye başlamaktadır.

Bu durum unutmaya yol açan aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Bastırma
B) Geriye ket vurma
C) Bozulma
D) Organik işlev bozukluğu
E) Bilgiyi değiştirme

2. Duyusal bellekten seçici dikkat ile gelen duyumlar kısa süreli bellekte anlamlı hâle getirilir. Daha sonra ise çoğunlukla gelecekte kullanılmak üzere uzun süreli belleğe aktarılır. Bu aktarma sürecinde kullanılan en önemli bilişsel strateji kodlamadır. Kodlama sürecini zenginleştirmek için birçok teknik kullanılmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre aşağıdakilerden hangisi bir kodlamayı zenginleştirmek için kullanılmaz?

A) Bilgileri gruplama
B) Yeni bilgiyi eski bilgi ile ilişkilendirme
C) Öğrenme sürecinde öğrencinin aktif olması
D) Duyumların seçici dikkat ile seçilmesi
E) Yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımların oluşturulması

3. Uzun süreli bellekte kalıcı unutmalar yoktur, buradaki bilgiye çeşitli nedenlerden dolayı ulaşılamamaktadır. Bu nedenlerden biri de bilginin uzun süre tekrar edilmemesidir. Aslında buradaki mantık basittir: Eğer bilgiyi tekrarlarsan hatırlarsın, tekrarlamazsan orta ve uzun vadede bilgiyi hatırlama şansın azalır.

Bilişsel öğrenme kuramlarına göre bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ket vurma
B) Güdüsel unutma
C) Bozulma
D) Amnezi
E) Karıştırma

4. Annesi Mert'i mahalle bakkalına göndermiştir. Mert, annesinin almasını istediği şeyleri aklında tutmak için şöyle bir yol denemiştir: Ekmeği evinin sokağıyla, yumurtayı evin girişiyle, tuzu vestiyerle ve sütü ise mutfakla ilişkilendirmiştir. Bakkala girdiğinde Mert, önce nesne ya da mekânları hatırlamakta, böylece alacağı şeyleri de hatırlamış olmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Askı sözcük
B) Loci
C) Anahtar sözcük
D) Akronim
E) Ritim

5. İlkokula yeni başlamış olan Elif ve arkadaşlarına öğretmeni haftanın günlerini bir şarkı ile öğretmiştir. Şarkının melodisini hatırlayan öğrenciler haftanın günlerini de hatırlamış olmaktadırlar.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Elif ve arkadaşlarının haftanın günlerini bu şekilde öğrenmeleri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Akronim
B) Akrostiş
C) Yerleşim
D) Ritim ya da kafiye
E) Hikâye

6. Anadolu'nun ücra bir köyünde dünyaya geldi Ekrem. Ekrem'in çocukluğu daha çok kuzuların peşinde dolaşarak oyun oynama şeklinde geçti. Köydeki okula başlayan Ekrem, okuldan arta kalan zamanında kuzu güderek ailesinin ekonomisine katkı yapıyordu. Ekrem ödevlerini ya kuzular otlarken ya da evde akşam karanlığında gaz lambasının önünde yapıyordu. Ekrem zor koşullarda hayatta kalma mücadelesi veriyordu. Ortaokula başladığında hiç unutmayacağı bir şey oldu Ekrem'in yaşamında, köyüne ve etraftaki tüm köylere elektrik, onların deyimiyle ceryan geldi. Artık Ekrem, karanlıkta ders çalışmayacaktı. Aydınlık akşamlar onu bekliyordu ve çok heyecanlanmıştı. Elektrik Ekrem'in sadece akşamlarını değil, geleceğini de aydınlatmıştı.

Ekrem'in başından geçen bu olayların depolandığı bellek aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Duyusal
B) İşleyen
C) İşlemsel
D) Anısal
E) Anlamsal

7. İngilizce öğrenmeye çalışan Ali, İngilizcedeki bir sözcüğün okunuşuna benzeyen Türkçe sözcükleri kullanarak sözcüğün anlamını ve telaffuzunu aklında tutmaktadır. Örneğin kravat anlamına gelen tie (okunuşu tay) sözcüğünü, yaramaz bir tayı kravatla ağaca bağlayan bir adam imgesiyle aklında tutmaktadır. Böylece Ali'nin sözcüğü tekrar etme ihtiyacı kalmamaktadır.

Ali'nin İngilizce öğrenmek için kullanmış olduğu yöntem aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Anahtar sözcük
B) Askı sözcük
C) Yerleşim
D) Ritim
E) İlk harf

8. Birçok öğrenme durumu çoğu zaman bitişiklik yoluyla olmaktadır. Örneğin kayısı denince aklımıza hemen Malatya, mantı denince Kayseri, hamsi denince de Karadeniz gelmektedir. Burada bitişiklik ilkesine göre bilgiler öğrenildiği için bitişik olan uyarıcılardan birini görünce hemencecik diğerini de hatırlarız.

Bitişikliğe göre oluşan bu ilişkilendirmeler aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Seri pozisyon
B) Çağrışımsal hatırlama
C) Serbest hatırlama
D) Serbest çağrışım
E) Seri öğrenme

9. Maket oyuncakları çok seven Hür, her hafta anne ve babasına yeni bir maket oyuncak aldırmaktadır. Hür son olarak annesinin maket bir helikopter almasını sağlamıştır. Maket helikopter kutusundan çıkan yönerge kâğıdını önüne koyan Hür, bu kâğıttaki yönergelere bakarak parçalar arasında ilişki kurmuş, böylece parçaları birleştirerek maket helikopterini tamamlamıştır.

Hür'ün maket helikopterini inşa etme yolu aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Deneme yanılma
B) Gizil öğrenme
C) Kavrama yoluyla
D) Sosyal öğrenme
E) Tepkisel koşullanma

10. Kamil Öğretmen'den Bilgiyi İşleme Kuramı'nı dinleyerek KPSS'ye hazırlanan Esra, bilgiyi işleme sürecinin bir bilgisayarın çalışma sistemine benzediğini fark etmiştir. Esra, konuyu daha kalıcı hâle getirmek ve daha iyi hatırlamak için insan zihni ile bilgisayarın çalışma mekaniği arasında bağlantılar kurmuştur. Bu bağlantılar sayesinde konuyu "İnsan zihin âdeta bir bilgisayar gibi dışardan bilgileri almakta, işlemekte, uzun süreli saklamakta ve geri çağırmaktadır." şeklinde uzun süreli belleğine aktırmıştır.

KPSS'ye hazırlanan Esra'nın yeni konuyu bu şekilde öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dikkat
B) Kavramsal gruplama
C) Eklemleme
D) Bellek destekleyici ipuçları
E) Kodlamanın özgünlüğü ilkesi

11. Davranışçılar dışsal pekiştirme, bilişselci yaklaşımda ise içsel pekiştirme daha önemlidir.

Aşağıdakilerden hangisinde içsel pekiştirme örneği vardır?

A) Ders çalışan Ayşe'nin akşama kendine Türk kahvesi yapması
B) Ali'nin sınavdan düşük not almamak için ders çalışması
C) Sınıfı havalandıran Mehmet'in öğretmeninden aferin alması
D) Okulu temiz tuttukları için müdürün çalışanlarına öğrenciler önünde teşekkür etmesi
E) Kitap okuyan arkadaşlarının öğretmen tarafından övüldüğünü gören Liva'nın da kitap okumaya başlaması

12. "Cambridge Üniversitesindeki bir araşmatırya gröe, sczöüğü olutşuarn harfinlerin sıarsı değlide saedce ilk ve son hafrleinrin dğoru yrede omlası önmelidir. Grei klaan kısmda gneel bir bigliyi aılp prbolem yaşmaadaan okrusnuuz."

Yukarıdaki metindeki harflerin sırası değiştiği hâlde zihnimizin neredeyse zorlanmadan ve hatasız olarak bunları doğru bir şekilde okuması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Aşağıdan yukarıya
B) İkili kodlama
C) Yukarıdan aşağıya
D) Süreklilik
E) Benzerlik

1. Soruda unutmanın nedenlerinden biri olan biyolojik sürece vurgu yapılmıştır. Özellikle yaşlanma ile birlikte ortaya çıkan unutkanlıklar çoğu zaman beyinde oluşan organik temelli sorunlarla ilgilidir. Nitekim soruda bunlardan biri olan beyin hücrelerinin yaşlanması ve ölmesine vurgu yapılmıştır. Beyin hücrelerini koruyan ve onaran protein ve hormonların azalması yaşlılıktaki unutma nedenlerinden biridir, ayrıca beyin kan akımında ortaya çıkan azalmalar, hatıraların oluşmasında ve saklanmasında başat rol oynayan hipokampus fonksiyonlardaki azalmalar, genel olarak organik işlev bozukluğu başlığı altında ele alınmaktadır.

CEVAP: D

2. Kodlama kısa süreli bellekte anlamlı hâle getirilmiş olan yeni bilgilerin uzun süreli belleğe yerleştirilmesidir. Kodlama, bilginin anlamalı hâle gelmesinde ve hatırlanmasındaki en etkili süreç olduğu için bu süreci zenginleştirmek bizim elimizdedir. Bundan dolayı kodlama sürecinde birtakım teknikler kullanılmaktadır. A seçeneğinde kodlamada kullanılan örgütlemeye, B seçeneğinde eklemlemeye, C seçeneğinde öğrencinin aktif olmasına, E seçeneğinde ise bellek destekleyici ipuçlarına vurgu yapılmıştır. Bunların tümü kodlamayı zenginleştirmek için kullanılan tekniklerdir. D seçeneğindeki bilişsel teknik, duyusal bellekteki bilgiyi kısa süreli belleğe aktarılmakta kullanıldığı için yanlıştır.

CEVAP: D

3. Bilişsel yaklaşımlara göre uzun süreli bellekte unutma yoktur, çeşitli nedenlerden dolayı var olan bilgilere ulaşılamamaktadır. Bunlar travmadan tutun da beynin kendisinden kaynaklı organik nedenlere kadar uzanan geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Soruda tekrarın hatırlamadaki rolüne işaret edilmiştir. Yeni bir kişiyle tanıştığınızı düşünün, eğer o kişiyle çok sık görüşürseniz ismini kalıcı hâle getirir ve rahat hatırlarsınız. Ancak o kişiyle uzun süre görüşmezseniz muhtemelen ismini hatırlayamazsınız. İşte tekrar edilmediği için bilginin çağrışım gücünü kaybetmesine bozulma denir.

CEVAP: C

4. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilgiyi daha iyi hatırlamak için yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar oluşturmak faydalıdır. İşte yapay çağrışımların kullanıldığı bu tekniklerin genel adı bellek destekleyici ipuçlarıdır (Popüler kültürde bunlara hafıza teknikleri de denir). Soruda bunlardan bir olan bilgiyi mekân ya da nesnelerle ilişkilendirme sorulmuştur. Soruda Mert, bilgiyi iyi bildiği bir mekânla (sokak, evin girişi, vestiyer, mutfakla) ilişkilendirmiş ve mekânı hatırlayınca bilgiyi de hatırlamıştır. Bilgiyi mekân ya da nesnelerle ilişkilendirme varsa, aklımıza loci (yerleşim) tekniği gelmelidir.

CEVAP: B

5. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilginin hatırlanmasını sağlayan tekniklerden biri de yeni ve eski bilgiler arasında yapay çağrışımlar yoluyla bağlantılar kurmaktır. Bu yapay bağlantılar sayesinde bilginin hatırlanması kolaylaşmaktadır. Bu yapay çağrışımların genel adı hafıza teknikleri ya da bellek destekleyici ipuçlarıdır. Nitekim soruda bu yapay çağrışımlardan istifade edildiği görülmektedir. İlkokul öğretmeni öğrencilerinin günleri ezberlemesi yerine şarkı ile öğrenmelerini sağlamıştır. Şarkı ile öğrencilerin öğrenmesi öğrenmeyi ve hatırlamayı kolaylaştırmıştır. Şarkı ya da şiirin kullanılması yoluyla bilginin kodlanmasına ritim ya da kafiye yöntemi denir.

CEVAP: D

6. Soruda Ekrem'in başından geçen olayların kısa bir kesitine yer verilmiştir. Ekrem'in hayatında iz bırakan bu yaşantıların saklandığı bellek sorulmaktadır soruda. Burada genel yaklaşımımız şöyle olmalıdır: Duyuşsal tepkilerimiz anısalda, bilişsel tepkilerimiz anlamsalda ve psikomotor tepkilerimiz ise işlemselde saklanmaktadır. Senaryoda Ekrem'in yaşadıkları ve duygu dünyası bize anlatılmaktadır. Bundan dolayı sorunun cevabı anısal ya da epizodiktir. Bu tür sorularda seçeneğe flaş bellek de konulabilir. Birey için önemli olan, iz bırakan ve kolay hatırlanabilen anılar, anısal bellek içinde bir alt klasör olan flaş bellek içinde saklanır.

CEVAP: D

7. Bu öncelikle bir bilgi sorusudur, bilgi düzeyinde eksiğimizin olmaması gerekir. Yabancı dil ya da kavram öğrenirken kullandığımız teknik daha çok anahtar sözcüktür. Bu teknikte, ön bilgilerimiz arasında yeni kavramının okunuşuna yakın olan bir anahtar sözcük oluşturularak, hem yeni kavramın okunuşu hem de anlamıyla ilişkilendirilir. Ezberlemek yerine bu tekniği kullanmak daha mantıklıdır. Nitekim soruda Ali, İngilizce tie sözcüğünün telaffuzuna en yakın ses olan "tay" sözcüğünü anahtar sözcük olarak kullanmış ve bir adamın tayı kravatla ağaca bağladığı imgesini kullanarak hem sözcüğün telaffuzunu hem de anlamını aklında tutmuştur.

CEVAP: A

8. Seri pozisyon öncelik ve sonralık ilkesinin diğer adıdır. Serbest çağrışım, Freud'un bilinç dışını açığa çıkarmak için kullanmış olduğu tekniklerden biridir ve bu teknikle bir kavramın çağrıştırdıklarını hatırlamak yoluyla bilinç dışındaki materyal hakkında bilgi toplama amaçlanır. Serbest hatırlama, seri bir öğrenmeyi (belli bir sıraya göre yapılmış olan bilişsel öğrenme) rastgele hatırlamadır. Bitişiklik ilkesine göre hatırlama varsa aklımıza çağrışımsal hatırlama kavramı gelmelidir. Nitekim bu soruda bilgiyi hatırlatan şey bitişikliktir.

CEVAP: B

9. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken şey, bir problem durumunda kişinin (burada Hür'ün) nasıl davrandığıdır. Eğer problemi çözerken (burada problem maket bir helikopterin kurulması) parçalar arasındaki bağlantıya bakılmıyorsa ve rastgele tepkilerle sonuca varılıyorsa bu durumda deneme yanılmadır. Kişi problemin çözümünü başkasını gözlemleyerek öğreniyorsa, cevap sosyal öğrenmedir, farkında olmadan problemin çözümünü bulmuşsa cevap örtük öğrenmedir. Kişinin bu tür problemlere ilişkin duygularına vurgu yapılmış olunsaydı bu durumda cevap tepkisel öğrenme olacaktı. Soruya baktığımızda Hür'ün yönerge kâğıdına bakarak, parçalar arasında bağlantı kurduğu ve usa vurduğu -mantık yürüttüğü- görülmektedir. Bundan dolayı Hür, maket helikopteri kavrama yoluyla tamamlamıştır.

CEVAP: C

10. Soruda dikkat çekici olan şey, Esra'nın yeni bir konuyu bildiği bir konuyla ilişkilendirmesi, ona benzetmesi ve bu cihetle uzun süreli belleğe aktarmasıdır. Yeni bilgileri ön bilgilerle ilişkilendirip onların içine yerleştirme tekniğine eklemleme denir. Eklemlemede yeni bilgi varolan bilginin içine konulur, böylece hem yeni bilgi anlamlı hâle gelmiş olur hem de eski bilgi yeniden düzenlenmiş olur. Bundan dolayı bilgiyi hatırlamak da kolaylaşır. Nitekim soruda biliş gibi karmaşık bir süreci Esra, bildiği bir şeye benzeterek hem konuyu basitleştirmiş hem de varolan bilgisine yeni bilgiler eklemiştir. Analoji bir eklemleme tekniğidir. Eğer yeni konuyu kavram haritaları şeklinde örgütlemiş olsaydı B seçeneğine gitmek uygun olurdu. Yapay çağrışımlarla yeni ve eski konu arasında bağlantılar kurulmuş olsaydı, bellek destekleyici ipuçları cevap olurdu. Eğer yeni konu öğrenildiği ortamla ilişkilendirilmiş olsaydı, kodlamanın özgünlüğüne gitmek mümkün olurdu.

CEVAP: C

11. Dışsal pekiştirmede dış bir etki vardır. Dışsal pekiştirme, olumlu ve olumsuz pekiştirmenin genel adıdır. İçsel pekiştirmede ise birey kendisi için önemli olan bir hedefi yakaladığında ya haz yaşamakta ya da kendini sevdiği uyarıcılarla ödüllendirmektedir. B seçeneğinde olumsuz pekiştirme, C ve D seçeneklerinde olumlu pekiştirme, E seçeneğinde ise Bandura'nın kuramında karşımıza çıkan dolaylı pekiştirme örnekleri vardır. A seçeneğinde ise Ayşe, kendi kendini ödüllendirdiği için içsel pekiştirme vardır.

CEVAP: A

12. Harika bir soru bu. Aklınıza Gestalt algı yasalarından tamamlama gelmiş olabilir ancak seçeneklerde bu kavram yok. Peki seçeneklerde tamamlama olsaydı, cevap olabilir miydi? Olamazdı, zira burada eksik olan bir şey yok ki! Burada eksik değil, yanlış uyarıcılar var. Peki nasıl oluyor da ilk ve son harf doğru yerdeyse muntazam okuyabiliyoruz? Nedeni çok basit: Sözcüğün tümünden haberdar olduğumuz için mevcut sözcüğü bu bütün içinde algılıyor ve doğru şekilde okuyabiliyoruz. Bu durumda bütünden parçaya geldiğimiz için cevap tümdengelimdir. Bilindiği üzere bilişsel yaklaşımlar tümdengelimci, davranışçı yaklaşımlar ise tümevarımcıdır. Seçeneklerde tümdengelim ifadesi yerine yukarıdan aşağıya kavramı kullanılmıştır, tümevarım yerine ise aşağıdan yukarıya kavramı kullanılmıştır.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki unutma durumlarından hangisi uzun süreli bellekle ilgili değildir?**

   A) Yakın bir arkadaşımızın adını unutma
   B) Ünlü bir sanatçının adını unutma
   C) Saklanan bir eşyanın yerini unutma
   D) Çocukluk anılarından bazılarını unutma
   E) Yazı yazarken birinin araya girmesi sonucunda ne yazacağımızı unutma

2. Meral Hanım, ünlü bir yazarın üçlemesinden birincisi olan romanı almış ve çok beğenmiştir. Yazarın ikinci kitabı ne zaman yazacağını merak eden Meral Hanım, yazarın ikinci kitabını dört gözle beklemektedir.

   Meral Hanım'ın ünlü yazarın ikinci kitabını dört gözle beklemesi, aşağıdaki algılama yasalarından hangisiyle açıklanabilir?

   A) Pragnanz
   B) Benzerlik
   C) Basitlik
   D) Yakınlık
   E) Tamamlama

3. Kimya dersinde periyodik cetveldeki grup isimlerini hatırlamakta zorlanan Vural, periyodik cetveldeki grup isimlerini ve aynı grupta olan elementleri farklı renklerdeki kâğıda yazarak odasındaki masa, takvim, sandalye, gardırop ve kapı gibi nesnelere yapıştırmıştır. Kimya sınavında odasındaki nesneleri göz önüne getirmiş ve nesneyi hatırlayınca çağrıştırdığı bilgiyi de hatırlamıştır.

   Vural'ın bilgiyi hatırlamak için kullanmış olduğu bellek destekleyici ipucu aşağıdakilerden hangisidir?

   A) Anahtar sözcük
   B) Çengel
   C) Yerleşim
   D) Zincirleme
   E) Akronim

4. **Gestalt Kuramı'nı temel alarak ders anlatmak isteyen bir öğretmenin aşağıdakilerden hangisini yapması beklenmez?**

   A) Konu anlatırken önce bütünü göstermesi
   B) Bütün içindeki ayrıntılardan öğrencileri haberdar etmesi
   C) Yeni ve eski bilgi arasında bağlantı kurması
   D) Konuyu dikkat çekici hâle getirip şekil ve zemin ayrımına göre davranması
   E) Dersinde öğrencileri güdülemesi

5. Dizisel ya da seri öğrenme, bilişsel bir konuyu belli bir sıraya göre öğrenmedir.

   Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir seri öğrenme örneğidir?

   A) Araba sürme
   B) İsim öğrenme
   C) Bankamatikten para çekme
   D) İstiklal Marşı
   E) Makyaj yapmak

6. Yıllardır dershanede öğretmenlik yapan Tarih Öğretmeni Aydın Bey, ismi Orhan olan yeni tanıştığı bir öğrencisine her karşılaştıklarında Ayhan diyerek hitap etmektedir. Orhan da Aydın Bey bozulur endişesi ile kendisine bir şey diyememektedir. Artık tarih dersinin son ders saatine giren ve Aydın Bey ile bir daha buluşmayacak olan Orhan yanlışlığı düzeltmek için isminin Ayhan değil, Orhan olduğunu Aydın Bey'e söyler ve Aydın Bey çok mahcup olur ve kendisinden özür diler.

   Aydın Bey'in öğrencisi Orhan'ın ismini yanlış söylemesi, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

   A) Bastırma
   B) Geriye ket vurma
   C) Bozulma
   D) Yanlış yerleştirme
   E) Bilgiyi yerleştirme

7. Anaokuluna giden Aras'a annesi iki tekerlekli bisiklet alır ve Aras'a nasıl bineleceğini öğretir. Dengede kalması, hızlanması, yavaşlaması ve dengede bisikletten inmesi için gerekli olan bilgileri verir ve bunları uygulamalı olarak gösterir. Bunun sonucunda Aras'ın bisiklet sürmesi için her gün egzersiz yaptırır.

Aras'ın bisiklet sürmeyi öğrenme ve sürme sürecinde aşağıdaki bellek türlerinden hangisini daha fazla kullandığı söylenebilir?

A) Anısal B) Anlık bellek
C) Kısa süreli bellek D) Semantik bellek
E) İşlemsel bellek

8. Çınar'ın annesi Burcu Hanım, eski günlerden bahsederken mezuniyet gününü anımsamadan edememektedir. Zira mezun olduğu gün onun için hem çok mutlu hem de çok üzüntülü olaylara işaret etmektedir. Mezun olduğu için o günü mutlulukla hatırlayan Burcu Hanım, o gün meydana gelen bir çok insanın hayatını kaybetmesine ya da sakatlanmasına yol açan depremden dolayı da aynı zamanda hüzünlenmektedir.

Çınar'ın annesi Burcu Hanım'ın bu yaşantılarını sakladığı bellek aşağıdakilerden hangisidir?

A) Anlamsal B) Flaş
C) Kısa süreli D) Duyusal
E) İşlemsel

9. KPSS'ye hazırlanan Hacer, gelişim dersinde gördüğü konuları daha iyi anlamak ve kalıcı hâle getirmek için kendisinden yaşça çok küçük olan kardeşinin özellikleriyle ilişkilendirmektedir. Örneğin Freud'un latent döneminin özelliklerini kardeşinin özellikleriyle ilişkilendirir. Hacer'in kardeşi Can, bu dönemde kızlardan âdeta nefret etmiş ve tüm zamanını erkek arkadaşlarıyla geçirmiştir. Kardeşinin bu hâlini hatırlayınca Freud'un bu döneme ilişkin savları da aklına gelmektedir.

Buna göre KPSS'ye hazırlanan Hacer'in bilgiyi uzun süreli belleğe aktarmada aşağıdakilerden hangisinden faydalandığı söylenebilir?

A) Açık ya da örtük tekrar
B) Örgütleme
C) Eklemleme
D) Otomatikleştirme
E) Bellek destekleyici ipuçları

10. Lisede felsefe öğretmeni olan Yüksel Bey, bilgi felsefesi dersinde önce bilginin ne olduğunu anlatmış, daha sonra mutlak bilginin mümkün olup olmadığını felsefe tarihine yaptığı referanslarla tartışmıştır.

Felsefe Öğretmeni Yüksel Bey'in bilginin tanımını yapması ve mutlak bilginin mümkün olup olmadığını tartışması aşağıda verilmiş olan bilgi türlerinden hangisiyle açıklanır?

A) Duyuşsal
B) Açıklayıcı
C) İşlemsel
D) Yöntemsel
E) Metabilişsel

11. **Aşağıdakilerden hangisinde yanlış bir eşleştirme vardır?**

A) Açıklayıcı bilgi (Futbol, yirmi iki oyuncuyla oynanan bir ayak oyunudur.)
B) İşlemsel bilgi (Bisiklet sürmek, top oynamak)
C) Kavramsal bilgi (Dağları oluşum şekline göre gruplamak)
D) Metabilişsel bilgi (Nasıl öğrendiğinin farkında olmak)
E) Bildirimsel bilgi (Kişinin hangi durumda ne yapacağını bilmesidir.)

12. Matematik öğretmeni olan Selen Hanım, dersini anlattıktan sonra o gün işlediği konuların öğrencilerinin kalıcı hâle getirmeleri için önceden işlemiş olduğu konularla bağlantısını kurmakta ve böylece öğrenciler yeni matematik konularıyla eski konular arasında bağlantı kurmayı öğrenmektedirler.

Selen Hanım'ın bu uygulaması, biliş sürecinde aşağıda verilmiş olan kavramlardan öncelikle hangisine yöneliktir?

A) Algılama
B) Kodlama
C) Hatırlama
D) Dikkat
E) Güdüleme

1 Soruda uzun süreli bellekle ilgili olmayan unutma örneği sorulmaktadır. Burada bir bilgiyi hatırlamamız gerekir. Bir bilgi zihinsel işlem geçirdikten sonra, üzerinden bir dakika geçtiğinde hâlâ hatırlanıyorsa o bilgi artık uzun süreli bellektedir. O hâlde bir dakikayı aşan hatırlamalar ve unutmalar uzun süreli bellekle ilgiliyken, bir dakika içindeki hatırlamalar ve unutmalar kısa süreli bellekle ilgilidir. Bu farkındalıkla bakıldığında A, B, C ve D seçeneklerindeki bilgilerin uzun süredir bildiğimiz ve unuttuğumuz bilgiler olduğu görülmektedir. Bundan dolayı bu unutmalar uzun süreli bellekle ilgilidir. E seçeneğindeki unutma, bir dakika içinde gerçekleşen unutma örneği olduğu için buradaki unutma kısa süreli bellekle ilgilidir.

CEVAP: E

2. Soruda dikkat çekici olan nokta yazarın üçlemesinden birincisinin yayınlamış olması ve Meral Hanım'ın bunu okuduktan sonra, yazarın ikinci kitabını merak etmesidir. Burada üçleme ifadesi aklımıza, birbirine bağlı üç kitap imgesi getirmelidir. Dolayısıyla her kitap bir önceki kitabın kurgusu üzerine inşa edileceği için, Meral Hanım'ın gözünde olayın nasıl sonuçlanacağına dair bir merak ve beklenti oluşmuştur. Bu durumu, tıpkı bir dizinin bir bölümünün bitmesiyle, sonraki bölümünü dört gözle beklememiz durumuna benzetebiliriz. Niye sonraki kitabı ya da bir dizinin sonraki bölümünü merak ederiz? Yarım kalmış olan olayı ya da aksiyonu tamamlamak için dizi ya da kitapları merak ederiz, zira Gestalt algı yasalarına göre, zihnimizin normal hâli denge hâlidir ve her şeyi basit, tam ve anlamlı olarak algılama eğilimindeyiz.

CEVAP: E

3. Vural ezber gerektiren bir konuda, ezber yapmak yerine bellek destekleyici ipuçlarından faydalanmıştır. Vural'ın yaptığı şey, hatırlamak istediği bilgiyi bir mekânla -yerle- ilişkilendirmektedir. Bu noktada nesnelerin de bir mekân olduğunu ve bize işlem yapmak için bir yer sağladığını bilmemiz gerekir. Üzerinde işlem yapabildiğim her şey bizim için mekândır. Vural sınavda nesneleri hatırlayınca üzerindeki bilgileri de hatırlamıştır. Bundan dolayı cevap yerleşim tekniğidir. Akronimde ilk harfler kısaltılıp kelime üretilir, zincirlemede sıralı bir öykü vardır, anahtar sözcük daha çok yabancı dil öğrenirken kullanılır. Askı sözcükte ise rakamları çağrıştıran kafiye sözcüklerden faydalanılır.

CEVAP: C

4. Gestalt Kuramı bilişsel bir kuram olup, öğrencilerin bilişsel süreçlerine ve algılamalarını etkileyen değişkenlere odaklanmıştır. Gestalt Kuramı bütüncül bir kuram olduğu için önce bütünü gösterir ve bütünden parçaya gelir, zira parça bütün içinde anlam kazanır. Algılama ve öğrenme ön bilgilerle bağlantılı olduğu için yeni ve eski konu arasında bağlantı oluşturmak konuyu kavramak için zorunludur. Gestalt Kuramı'na göre zihnimizin performansı sınırlı olduğu için şekil ve zemin yasasına göre hareket etmek gerekir. Bu bağlamda öğrenme konusu öğrenci için şekil olmalıdır. Bilişsel kuramlara göre, öğrenme sürecinde içsel güdülenme önemlidir ve öğrenci zaten merak ve ilgiyle konuya yaklaşmaktadır. Bu noktada öğrenciyi güdülemek dışsal güdülenmeyi aklımıza getirmelidir ve bu güdülenme türü Davranışçı Yaklaşım'a aittir.

CEVAP: E

5. Seri ya da dizisel öğrenmede konu bilişsel olmalıdır ve bu konu bir sıra arz etmelidir. A, C ve E seçeneklerinde belli bir sıra vardır ancak bunlar bilişsel değil, psikomotor davranışlardır. Bundan dolayı burada seri öğrenme değil, zincirleme vardır. B seçeneğinde isim öğrenme bilişsel olmasına karşın, belli bir sıra içermediği için buna gidilemez. D seçeneğinde verilmiş olan İstiklal Marşı ve tüm şiirler ya da marşlar belli bir sıra arz ettikleri için bir seri öğrenme örneğidir.

CEVAP: D

6. Bastırmada kaygıdan dolayı bir yaşantıyı unutma vardır. Geriye ket vurmada ise yeni bilgiden dolayı eski bilgiyi unutma bulunmaktadır. Bozulmada ise tekrar edilmediği için bilginin unutulması söz konusudur. Bilgiyi değiştirme ise aynı konuyla ilgili yeni bilgiler öğrendikçe eski bilgiler zamanla unutulmaktadır. Yanlış yerleştirmede ise yanlış öğrenmeler vardır, yani kişi yeni bilgiyi yanlış öğrendiği için yanlış hatırlamaktadır. Nitekim Aydın Bey, öğrencisi Orhan'ın adını Ayhan diye öğrenmiş olduğu için ona hep Ayhan demektedir.

CEVAP: D

7. Soruda Aras'ın bisiklet sürerken hangi bellek türünü daha fazla kullandığı sorulmaktadır. Bisiklet sürmeden önce annenin verdiği bilgiler semantik bellekle ilgidir, bundan dolayı semantik belleğe gidilebilir. Ancak sonraki süreçte Aras bu bilgileri kullanarak bisiklet sürmeye başlamış ve her gün bol miktarda egzersiz yapmıştır. Yani hikâyede baskın olan şey bilgiler değil, bunları kullanarak bisiklet sürmedir. Bundan dolayı bilme boyutu değil, yapma boyutu ön plandadır. Bundan dolayı cevap işlemsel bellektir.

CEVAP: E

8. Geçmiş yaşantılarımızı, anılarımızı anısal bellekte saklarız. Duyuşsal yaşantılarımızı anısal, bilişsel olanları anlamsal, psikomotor olanları ise işlemsel bellekte saklarız. Nitekim Burcu Hanım geçmişteki anılarını -olayları ve onlara ilişkin duygularını- hatırlamaktadır, bundan dolayı anısal belleğe gitmek gerekir ancak seçeneklerde anısal belleğe yer verilmemiştir. Ancak ziyanı yok, anısal bellekle bağlantılı flaş belleğe yer verilmiştir. Flaş bellek birey için önemli anıların saklandığı anısal bellek türüdür.

CEVAP: B

9. Soruda KPSS'ye hazırlanan Hacer'in gelişim dersini kalıcı hâle getirmek için kullanmış olduğu hafıza tekniği sorulmaktadır. Hacer'in yaptığı şey yeni bilgileri ön bilgileriyle ilişkilendirmektir. Kodlama sürecini zenginleştirmek için kullanılan tekniklerden biri de eklemlemedir. Eklemlemede yeni bilgi var olan bilgiye benzetilir (analoji) ya da var olan bilginin içine yerleştirilir. Burada Hacer'in yaptığı şey de tam olarak budur. Freud'a ilişkin bilgiyi gelişimini yakından takip ettiği kardeşinin gösterdiği tepkilerle ilişkilendirmiş ve böylece hem anlamlı öğrenme yapmış hem de bilginin hatırlanma ihtimalini artırmıştır. Tekrarda ezber, örgütlemede gruplama, bellek destekleyici ipuçlarında ise yapay çağrışımlar vardır. otomatikleştirme ise bilgiyi sürekli tekrarlayarak alışkanlığa dönüştürmedir.

CEVAP: C

10. Bilginin ne olduğu, sınırları ve bilgi türleri felsefenin konusudur. Bundan dolayı Felsefe Öğretmeni Yüksel Bey dersinde bu konuya temas etmiştir. İlişkili olduğu nesne ve kurduğumuz ilişki biçimi itibarıyla bilgilerimizi farklı türlere ayırmak mümkündür. Tanım, kural, sınıflama gibi bilgiler açıklayıcı bilgilerdir ve bir şeyin ne olduğunu bize anlatırlar. Bu tür bilgileri anlamsal bellekte saklarız. Nitekim Yüksel Bey'in bilgiyi tanımlaması açıklayıcı bilgidir ve nedir sorusuna cevap teşkile eder. İşlemsel bilgi ise bir işi yapmaya ilişkindir. Nasıl sorusuna cevap veren bilgilerdir ki bunlar işlemsel bellekte saklanır. Duyuşsal bilgi ise duygu ve tutumlara ilişkin olup anısal bellekte saklanır. Metabilişsel bilgi ise kişinin kendi bildikleri hakkındaki bilgisidir. Yöntemsel ya da yordam bilgisi ise bir işe nasıl yaklaşacağımızı ve onu sonuçlandıracağımızı gösterir, bu bilgi bir işi yapmayı değil (bu işlemseldir.) işin nasıl yapılacağını bilmeyi ifade eder.

CEVAP: B

11. Ara sıra bilgi türlerine ilişkin sorularla karşılaşabilirsiniz. Aman, dikkat. Açıklayıcı bilgi, bir şeyin ne olduğuna; işlemsel bilgi, bir işi yapmaya; kavramsal bilgi, bilgileri tasnif ve sınıflamaya; metabilişsel bilgi, nasıl öğrendiğimize, Bildirimsel bilgi ise kişinin belli bir işi ya da görevi kendisinin yapıp yapmayacağına ilişkin bilgidir. Bundan dolayı E seçeneğindeki bilgi yanlıştır. E seçeneğindeki bilgi durumsal ya da duruma dayalı bilgidir. Bu bilgi türünde kişi, farklı durumlarda ne yapacağını bilir. Misafir geldiğinde ya da misafirliğe gittiğinde ne yapacağını bilmesidir.

CEVAP: E

12. Selen Hanım, dersin başında, dersin hedeflerinden, işlenecek konulardan bahsetmiş olsaydı dikkat olurdu. Bu bilgileri nerede kullanacaklarını ve bu bilginin ne işe yaracağından bahsetmiş olsaydı cevap güdülenme olurdu. Duyu organları yoluyla aldığımız duyumlara anlam katmaya vurgu yapılmş olsaydı cevap algılama olurdu. Ancak soruda Selen Hanım'ın dersin sonunda o gün işlediği konuları önceden işlemiş olduğu konularla ilişkilendirdiğine vurgu yapılmıştır. Bu durumda yeni konu ile eski konu arasında çok yönlü bağlantıların kurulması gerektiği fikri ipucudur ve bu kodlamayı zenginleştirmek için yapılması gereken bir işlemdir. Kodlamayı zenginleştirmek hatırlamayı da kolaylaştırır, bundan dolayı soru kökünde öncelikle ifadesi kullanılmıştır.

CEVAP: B

1. **Aşağıdakilerden hangisi kodlama sürecinde kullanılan aşamalardan biri değildir?**

   A) Kısa süreli belleğe gelen bilginin özelliklerini belirlemek

   B) Yeni bilgiyle bağlantılı ön bilginin ne olduğunu belirlemek

   C) Yeni bilgiyle ön bilgi arasındaki bağlantı noktalarını tespit etmek

   D) Yeni bilginin uzun süreli bellekte nereye yerleştirileceğini belirlemek

   E) Duyu organları yoluyla alınmış olan bilginin ne kadarının kısa süreli belleğe aktarılacağını belirlemek

2. **Aşağıdaki unutmalardan hangisi duyusal bellekle ilgilidir?**

   A) Eski bir arkadaşımızın ismini hatırlayamamak

   B) Yeni sevgilimize eski sevgilimizin adıyla hitap etmek

   C) Öğretmeni dinlerken sınıf kapısının açılması sonucunda nerede kaldığımızı hatırlayamamak

   D) Kızılay'da yürürken karşıdan gelen insanların suretlerini birkaç saniye sonra hatırlayamamak

   E) Eskiden gittiğimiz bir kafenin adını hatırlamamak

3. Fizik Öğretmeni Aydın Bey, ders anlatırken öğrencileriyle göz teması kurmakta, dersin başında o gün işleyeceği konunun hedeflerinden ve içeriğinden bahsetmekte, bu konunun önceki konularla ilişkisine vurgu yapmakta ve konuyu bütünden parçaya doğru anlatmaktadır.

   Fizik Öğretmeni Aydın Bey'in izlemiş olduğu ders işleme yöntemi aşağıda verilmiş olan öğrenme kuramlarından hangisiyle ilişkilendirilebilir?

   A) Sosyal Öğrenme

   B) Bilgiyi İşleme

   C) Tepkisel Koşullanma

   D) Edimsel Koşullanma

   E) Sistematik Öğrenme Kuramı

4. Yıllardır devlet okullarında biyoloji öğretmeni olarak çalışan Kübra Hanım göreve başladığı ilk yılını hatırladığında hâlâ gülümsemektedir, zira her gün sonraki günün konu hazırlığını yapmış ve derste neyi ne kadar anlatacağına her gün dakikalarca düşündükten sonra kavrar vermiştir. Görev yaptığı ilk yıllarda derste ders dışında bir şey düşünmesi mümkün müydü? Asla. Şimdi ise Kübra Hanım, hiçbir derse hazırlık yapmadan gitmekte ve her derste ihtiyaç duyduğu bilgileri hiçbir çaba göstermeden hatırlamakta ve tepki üreticilerine bu bilgiler kendiliğinden aktarılmaktadır. Bu sayede Kübra Hanım, derste konu anlatırken artık ders bitiminde neler yapabileceğini düşünmekte ve planlar yapmaktadır.

   Kübra Hanım'ın artık ders anlatırken hiçbir hazırlık yapmaması, ihtiyaç duyduğu bilgilerin tepki üreticilerine kendiliğinden gitmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

   A) Gruplama

   B) Koruyucu tekrar

   C) Görsel kodlama

   D) Otomatikleştirme

   E) Genişletme

5. **Aşağıdakilerden hangisi bilişsel öğrenme kuramlarına göre, öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak uygulamalar arasında yer almaz?**

   A) Fizik dersindeki bir formülün anlaşılabilmesi için formüldeki sembollerin anlamlarının bilinmesi

   B) Kimya dersindeki periyodik cetvelde yer alan elementlerin öğrenilmesi için neye işaret ettiklerinin bilinmesi

   C) Konuların bütün ve parça düzeni içinde sunulması

   D) Öğrencilerin yalnızca not tutmamaları ve bilgiyi günlük yaşamda kullanmaları

   E) Öğrencilerin problem çözerken rastgele tepkilerle sonuca gitmelerini teşvik etme

6. İlkokula giden Mehmet, o gün öğrenmiş olduğu konuları ders bitiminde tekrar etmektedir. Bunu soru çözme biçiminde değil de daha çok konu tekrarıyla yapmaya çalışmaktadır. Mehmet, az soru çözdüğü için sınavlarda istediği notu alamayınca, çok çalıştığı hâlde neden istediği başarıyı yakalayamadığını anlayamamakta ve bu durum çalışma isteğini azaltmaktadır.

Mehmet'in bu davranışları aşağıda verilmiş olan bellek türlerinden hangisini en fazla kullandığını göstermektedir?

A) Anlamsal B) İşlemsel C) Duyusal
D) Anısal E) Kısa süreli

7. **Yeni öğrenmelerin oluşmasını ve bu öğrenmeleri kalıcı hâle getirmek için uzun süreli belleğe yerleşmesini sağlayan organımız aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Talamus B) Hipotalamus
C) Hipokampus D) Serebellum
E) Amigdala

8. Uzun süredir doğduğu ve çocukluğunun geçtiği Mardin'e gitmeyen Şeyhmus, yazın ailesiyle birlikte Mardin'e gitmiştir ancak Mardin'e ilk kez gelen bir yabancı gibi hissetmiştir, zira çocukluğunun geçtiği bu mekânı neredeyse hiç hatırlayamamıştır.

Şeyhmus'un çocukluğunun geçtiği Mardin'i neredeyse hiç hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Bastırma B) Bozulma
C) Geriye ket vurma D) Yanlış yerleştirme
E) Çarpıtma

9. Ataması yapıldığı için çok mutlu olan Türkçe Öğretmeni Hasan Bey, bu mutluluğunu paylaşmak için dershane öğretmenlerini ziyarete gider. Bu ziyaret sırasında dershane öğretmenlerine pasta ikram eder ancak yeterli miktarda tabak olmadığı için pastaları peçete üzerine koyarak öğretmenlere verir. Bu duruma tepki gösteren Coğrafya Öğretmeni Yaşar Bey " Peçeteden tabak mı olur?" diye söylenir.

Gestalt Kuramı'na göre Türkçe Öğretmeni Hasan Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisine bir örnek oluşturabilir?

A) Tamamlama
B) Üretici düşünme
C) Kavrama yoluyla öğrenme
D) B tipi düşünme
E) Fi fenomen

10. Uzun yıllar bir KPSS dershanesinde matematik öğretmenliği yapan Seden Hanım, burada KPSS kapsamıyla sınırlı bir matematik anlatmıştır. Daha sonra bir özel kolejin fen lisesinde işe başlayan Seden Hanım, matematiğe ilişkin birçok bilgiyi, uzun süredir çalışmadığı ve anlatmadığı için unutmuş olduğunu fark etmiş ve bu okuldaki ilk yılında çok zorlanmıştır.

Seden Hanım'ın birçok matematik konusunu unutması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Yanlış yerleştirme B) Geriye ket vurma
C) Karışma D) Bozulma
E) Güdüsel unutma

11. Lisede felsefe öğretmeni olan Metin Bey, ders anlatırken not tutturmamaktadır. Öğrencilerinden hem kendisini dinlemesini hem not tutmasını isteyen Metin Bey, öğrencilerine "Artık çocuk değilsiniz ve ayaklarınız üzerinde durmalısınız. Yarın üniversitede ne yapacaksınız?" diye uyarmıştır. Ancak öğrenciler hem not tutmakta hem de öğretmeni dinlemekte zorlandıkları için sınavda düşük not almışlardır.

Öğrencilerin hem not tutmakta hem de Felsefe Öğretmeni Metin Bey'i dinlemekte zorlanmaları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Duyusal belleğin sınırlı olmasıyla
B) Kısa süreli belleğin işlem kapasitesinin sınırlı olmasıyla
C) Bilginin uzun süreli belleğe aktarılırken iyi kodlanmamasıyla
D) Bilgiyi geri getirmede yaşanan sıkıntılarla
E) Anlamsal belleğin sınırlı olmasıyla

12. Gestalt Kuramı'na göre zihnimiz bir uyarıcı yığınını düzen içinde algılama eğilimindedir. Örneğin insanları inançlarına, etnik kökenlerine göre kategorize ederiz. Böylece insanlar yığın hâlinde değil de bir düzen içinde zihnimizde yer almış olurlar.

Gestalt algı yasalarına göre yukarıda bahsedilen bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Şekil - zemin B) Benzerlik
C) Yakınlık D) Tamamlama
E) Süreklilik

1. Kodlama kısa süreli belleğe gelen yeni bilgiyi düzenleme ve onu uzun süreli belleğe yerleştirme (saklama) sürecini kapsar. Bu itibarla kodlamanın birtakım aşamalarından bahsedilebilir. Kodlamada öncelikle yeni bilginin ne olduğuna, sonra onun hangi ön bilgiyle alakalı olduğuna, daha sonra bunlar arasında nasıl bağlantılar kurulacağına ve en sonunda da yeni bilginin uzun süreli bellekte nereye yerleştirileceğine ilişkin karalar alınır ve buna uygun olarak harekete geçilir. Ancak duyusal bellekten kısa süreli belleğe ne kadar uyarıcı aktarılacağı dikkat ve algıda seçicilikle ilgilidir ki bu konu kodlamanın kapsamının dışındadır. Kodlama kısa süreli bellek ile uzun süreli bellek arasındaki stratejileri kapsar.

CEVAP: E

2. Duyusal ya da anlık bellekteki unutma, duyu organları yoluyla alınan duyumların merkezî sinir sistemine iletildikten birkaç saniye sonra kaybolmasına işaret eder. Bu görüntüler ya da sesler anlamlı hâle gelemeden sinir hücrelerinde kaybolurlar. Kısa süreli bellekte ise bilgi anlamlı hâle geldikten sonra bir dakika içinde gerçekleşen unutmalar vardır. Uzun süreli bellekte ise unutma, anlamlı hâle gelen bilginin en az bir dakikayı aşan hatırlama pratiğinden sonra ortadan kaybolmasıdır. Bu bilgiler ışığında seçeneklere bakıldığında; A, B (Burada ayrıca ileriye ket vurma var.), E seçeneklerindeki unutma uzun süreli bellekle, C seçeneğindeki unutma kısa süreli bellekle, D seçeneğindeki unutma ise duyusal bellekle ilişkilidir.

CEVAP: D

3. Fizik Öğretmeni Aydın Bey, göz teması kurması, işleyeceği konunun hedeflerinden bahsetmesi öğrencilerinin dikkatini çekme amaçlıdır ve dikkat gibi bilişsel unsurlar bilişsel öğrenme kuramlarında önemlidir. Ayrıca Aydın Bey'in yeni konuları ön bilgilerle ilişkilendirmesi anlamlı öğrenmeye -kodlamaya- önem verdiğini göstermektedir. Diğer taraftan bütünü önemsemesi ve parçaya bütün içinde değer vermesi de bilişselci olduğuna ilişkin diğer bir işarettir. Soruda psikomotor davranışların öğretilmesine vurgu yapılsaydı edimsel; olumlu bir sınıf ortamına vurgu yapılsaydı tepkisel; model almaya vurgu yapılsaydı sosyal öğrenmeye gidilmeliydi. Sistematik öğrenme kuramı bir davranışçı olan Hull'un yaklaşımıdır ki bu yaklaşımda da istemsiz ve istemli davranışlar dikkate alınmıştır.

CEVAP: B

4. Kübra Hanım'ın başlangıçta konu anlatırken zorlanması, hiçbir şey düşünememesi kısa süreli belleğinin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Tüm işlemleri yapan bellek kısa sürelidir, işte bundan dolayı kısa süreli belleğin yükünü hafifletmek için kullanılan strateji ise otomatikleştirmedir. Bu teknik sayesinde bilgi ya da beceri tekrarlandıkça alışkanlığa dönüşür ve bir süre sonra uzun süreli bellekten kısa süreli belleğe aktarılmadan doğrudan tepki üreticilerine gönderilir. Bilgi kısa süreli belleğe gelmeden tepki üreticilerine aktarıldığı için kısa süreli belleği farklı amaçlar ya da görevler için kullanmaya başlayabiliriz, bu tür durumlarda. Gruplama, bilgiyi örgütlemedir, görsel kodlama yeni bilgiyi ses biçiminde değil, görsel bir imge biçiminde (albüm gibi) uzun süreli belleğe yerleştirmedir. Genişletme ise eklemlemenin diğer adıdır.

CEVAP: D

5. Bilişsel öğrenme kuramları, öğrenme sürecinde yeni ve eski bilgi arasında kurulacak bağlantıların konunun anlaşılmasını kolaylaştırdığını ve anlamlı öğrenme sağladığını savunurlar. A ve B seçeneklerinde anlamlı öğrenme vurgusu vardır. Bilişsel öğrenme kuramları, konunun anlaşılması ve kavranmasında bütünü görmenin ve bütünden parçaya doğru gelmenin önemli olduğunu savunurlar. Bilişsel yaklaşımlar ayrıca öğrencinin öğrenme sürecinde aktif olduğunu savundukları için D seçeneği de doğrudur. E seçeneğindeki ifade yanlıştır, zira rastgele tepkilerle sonuca ulaşma davranışçı yaklaşımın deneme yanılma yoluyla problem çözme sürecini aklımıza getirmelidir. Bilişsel yaklaşımlar, kavrama yoluyla öğrenmeye vurgu yaparlar.

CEVAP: E

6. Mehmet, ders bitiminde konu tekrarı yaparak konuları kalıcı hâle getirmeye çalışmaktadır. Mehmet, konu tekrarının yeterli olduğunu düşündüğü için az soru çözmektedir. Soruda vurgulanan ipucu budur. Bu durumda konu tekrarı odaklı bir çalışma planı yürüttüğü için daha çok kullandığı belleğin anlamsal olduğu söylenebilir. Eğer soru ağırlıklı bir çalışma programı yürütmüş olsaydı, bu durumda işlemsel belleğe gitmemiz gerekirdi. Bir şeyi bilmek başka bir şey, onu soru üzerinde görmek başka bir şeydir.

CEVAP: A

7. Beynin bir parçası olan ve beynin alt orta bölümünün iç kıvrımlarında olan hipokampus, temporal lob olarak bilinen bölgede bulunmaktadır. Hipokampusun temel görevi öğrenme ve hafızadır. Hipokampus hem yeni öğrenmeleri sağlamakta hem de buradaki kısa süreli anıları uzun süreli anılara dönüştürmektedir. Hipokampus hasarı durumunda kişi yeni anılarını kalıcı hâle getirme yetisini kaybetmektedir. Bundan dolayı da kişi olaydan sonraki anılarını hatırlayamamaktadır (İleriye doğru amnezi de denir buna.). Talamus ise duyusal verilerin toplandığı merkezdir ve ayrıca amaca yönelik bilinçli davranışlardan sorumludur. Hipotalamus ise biyologların homeostazi dedikleri iç dengeyi sağlamakla görevli organımızdır. Amigdala ise duygu merkezi olup, duygusal hafıza ve tepkilerin oluşmasında birinci role sahiptir. Beyincik olarak da bilinen serebellum ise vücudun denge organlarından biridir ve kasların düzenli çalışmasını sağlar.

CEVAP: C

8. Şeyhmus'un Mardin'deki anılarını hatırlayamamasının nedeni uzun süredir buraya uğramamış olmasıdır. Uzun süredir Mardin'e uğramadığı için bu mekânları ziyaret etmemiş, yani geçmişe ait anılarını tekrarlamamıştır. Eğer Mardin'e sık sık gitmiş olsaydı tüm mekânları hatırlamış olacaktı. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre tekrar edilmediği için bilginin zaman içinde çağrışım gücünü kaybetmesine bozulma denir. Bastırmada kaygı yarattığı için bilginin unutulması, yanlış yerleştirmede yanlış öğrenmelerden dolayı doğru bilginin hatırlanmaması, çarpıtmada ise kaygı yarattığı için yaşantının olduğundan farklı hatırlanması vardır. Geriye ket vurmada ise yeni bilgiden dolayı eski bilginin unutulması vardır.

CEVAP: B

9. Türkçe Öğretmeni Hasan Bey, aldığı pastayı öğretmenlere ikram ederken, yeterli miktarda tabak olmadığı için bir sorunla karşılaşmıştır. Sorunu gidermek için işleve takılmamış, kâğıt peçeteyi amacı dışında kullanarak problemi çözmüştür. Bu durum yaratıcı/üretici düşünmeye örnektir. B tipi çözüm ezber yoluyla problem çözmeyi ifade etmektedir. Kavrama yoluyla öğrenmede birey problemin parçaları arasında bağlantı kurarak problemi çözmesine karşın, bu öğrenme yolunda yaratıcılık olmak zorunda değildir. Fi fenomen ise sabit bir uyarıcıyı hareketliymiş gibi algılamadır.

CEVAP: B

10. Soruda dikkat edilmesi gereken husus, Seden Hanım'ın KPSS formatıyla sınırlı matematik anlattığı için matematikteki diğer konuları uzun süredir kullanmamış olmasıdır. Bir bilgiyi uzun süredir kullanmamak demek, onu tekrar etmemek demektir. O hâlde Seden Hanım'ın problemi konuyu iş gereği uzun süre tekrar etmemiş olmasıdır. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre, tekrar edilen bilgi hatırlanır, tekrar edilmeyen bilgi ise unutulur. İşte bu duruma bozulma adı verilir. Seden Hanım'ın yaşadığı şey, tekrar edilmediği için bilginin bozulmasıdır. Güdüsel unutma, bastırmanın diğer adıdır ve bir savunma mekanizmasıdır.

CEVAP: D

11. Soruda ve soru kökünde vurgulanan husus öğrencilerin aynı anda iki işi (not tutma ve öğretmeni dinleme) yaparken zorlandıklarıdır. Bu zorlanmanın nedeni sorulmaktadır soruda. Bunun nedeni işlem yapan belleğimizin, yani kısa süreli belleğin işlem hacminin sınırlı olmasıdır. Duyusal bellek kapasite olarak sınırsızdır, buradaki bilgiler ortalama dört saniye içinde kısa süreli belleğe aktarılarak anlamalı hâle getirilir. Kısa süreli bellek sınırlı olduğu için belli bir anda belli bir miktarda (ortalama 7 uyarıcı) uyarıcıyı algılayabilmekte ve işlem yapabilmektedir. Bu durum öğrencileri zorladığı için öğrenciler etkili öğrenme gerçekleştirmemişlerdir. Eğer öğrenciler hem öğretmeni dinleme hem de not tutma şansı yakalamış olsalardı ve ona rağmen başarısız olmuş olsalardı, o durumda kodlama ve hatırlama sürecindeki sıkıntılar bir seçenek olarak düşünülebilirdi.

CEVAP: B

12. Gestalt Kuramı'na göre, zihnimiz uyarıcıları tek tek olarak değil, birtakım ilkelere göre gruplayarak algılar. Bu duruma algıda örgütleme adı verilir. Örgütleme, bilgiyi düzene koymadır, böylece zihnimiz bütünü gördüğü için dengeye ulaşmış olur. Soruda dünyadaki insanları birtakım ortak noktalara göre tasnif ettiğimiz (grupladığımız) vurgulanmıştır. İnsanları inançlarına ya da etnik kökenlerine göre gruplamamızda benzerlik ilkesi çalışmaktadır. Benzerlik demek, ortak noktalarına göre tasnif etmek demektir. Yakınlıkta ise uyarıcıları yan yana olma özelliğine gruplamaktayız.

CEVAP: B

1. Lisede matematik öğretmeni olarak çalışan Sezgi Hanım, öğrenme kuramları içinde bilişsel öğrenme kuramlarının ilkelerine uygun bir sınıf ortamı yaratmayı hedeflemiştir.

Sezgi Hanım'ın benimsediği kuramlar dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisini yapması beklenmez?

A) Ders anlatırken öğrencilerinin ayrıntıyı görmelerine imkân sağlamak
B) Öğrencilerinin öğrenmiş olduğu bilgiler arasında ilişki kurmalarına yardımcı olma
C) Öğrencilerinin kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmesine yardımcı olma
D) Derslerinde öğrencilerin aktif olmasına ve bilgiyi yapılandırmasına yardımcı olma
E) Öğrencilerin kendi aralarında iş birliği yapmalarına ve konuları tartışmalarına imkân sağlama

2. Üniversiteye hazırlanan Halis, Türkiye'deki dağları ve gölleri tek tek ezberlemek yerine, bunları ortak noktalarına göre gruplayarak kavramsal benzerlik şeklinde öğrenmiştir. Bilgileri benzerliklerine göre gruplayarak öğrendiği için Halis, soruları da kolaylıkla öğrenmektedir.

Halis'in bilgileri bu şekilde öğrenmesi bilgiyi işleme sürecinde aşağıdakilerden hangisinden faydalandığını göstermektedir?

A) Eklemleme
B) Örgütleme
C) Açık ya da örtük tekrar
D) Askı sözcük
E) Bağ yöntemi

3. Ortaokula giden Ahmet'in sonraki gün matematik ve fizik sınavları vardır, bundan dolayı Ahmet gece yarısına kadar önce matematik, daha sonra fizik dersine çalışmıştır. Ahmet, sınavda fizik konularını pek hatırlayamamış, daha çok aklına matematik dersine ait bilgiler gelmiştir.

Ahmet'in fizik dersine ait bilgileri hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Geriye ket vurma
B) Öncelik etkisi
C) Olumsuz transfer
D) İleriye ket vurma
E) Yanlış yerleştirme

4. I. Bir hastanede beyaz önlüklülerin sağlık çalışanı olarak algılanması
II. Telefonda konuşurken, hatlardan dolayı bazı sözcükleri duymasak bile cümleyi anlamamız
III. Araba sürdüğümüzde, kavşaklarda sağa sola dönmek yerine aynı istikamette gitmemiz

Yukarıdaki durumların örnek oluşturdukları algı yasaları aşağıdakilerin hangisinde sırayla bir arada verilmiştir?

A) Yakınlık – Benzerlik – Tamamlama
B) Benzerlik –Tamamlama – Devamlılık
C) Yakınlık – Benzerlik – Devamlılık
D) Benzerlik – Tamamlama – Basitlik
E) Benzerlik – Yakınlık – Tamamlama

5. Gestalt Kuramı'na göre insanlar aynı uyarıcı yığınına bakıp, farklı şeyler algılarlar. Örneğin bir politikacının ofisinde gerçekleştirilen bir söyleşiyi canlı yayından izlediğimizi düşünelim. Bazılarımız oradaki mobilyanın özelliklerine, bazılarımız politikacının söyleminin içeriğine, bazılarımız da politikacının arkasında duran kitaplıktaki kitaplara odaklanırız.

Gestalt Kuramı'na göre aynı uyarıcı yığını içinde insanların farklı şeylere odaklanması aşağıdaki algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Algısal değişmezlik
B) Algıda seçicilik
C) Şekil - zemin
D) İllüzyon
E) Fi fenomen

6. **Algısal örgütleme yasalarından biri olan devamlılık ilkesi, yaratıcı düşünmeyi engelleyen faktörlerden hangisinin oluşmasına zemin hazırlayabilir?**

A) Algısal set oluşturma
B) Zihinsel kurulum
C) Psikolojik engel
D) Kültür
E) Alışkanlıklar

7. I. Mehmet'in marketten alacaklarını meyve, sebze, temizlik ürünleri, hububat, kahvaltılık şeklinde bir kâğıda yazması
II. Büşra'nın gelişim dersindeki bilgileri kullanarak öğrenme dersini öğrenmesi
III. Arzu'nun Ege Bölgesi'nde yetişen ürünleri ZÜHTİK biçimde kısaltması

Yukarıda verilmiş olan durumların karşılığı olan kodlama stratejileri aşağıdakilerin hangisinde doğru sırayla verilmiştir?

A) Örgütleme – Eklemleme – Bellek destekleyici ipuçları
B) Örgütleme – Gruplama – Koruyucu prova
C) Eklemleme – Örgütleme – Bellek destekleyici ipuçları
D) Örgütleme – Eklemleme – Tekrar
E) Algılama – Eklemleme – Koruyucu prova

8. Karın yağdığı bir günün akşamında Serkan Bey, eşi ve iki çocuğuyla eğlenmek için dışarı çıkarlar. Bu esnada siteden çocukların kızaklarıyla karda kaydıklarını gören Serkan Bey'in çocukları kızakları olmadığı için çok üzülürler. Durumu gören Serkan Bey'in aklına parlak bir fikir gelir ve hemen eve giderek tüm aile fertleri için birer poşet alır ve aşağı iner. Serkan Bey'in çocukları başlangıçta bu duruma anlam vermezler ama Serkan Bey poşetle kaymaya başlayınca çocukları çok sevinir ve onlar da poşetle kaymaya başlarlar. Böylece tüm aile mesut bir şekilde eğlenmiş olur.

Gestalt Kuramı'na göre, Serkan Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) B tipi çözüm
B) İşleve takılma
C) A tipi çözüm
D) Algısal set oluşturma
E) Algısal örgütleme

9 ve 10. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Lise yıllarını hatırlamaya çalışan Mustafa, lise yıllarındaki öğretmenlerin giyim tarzlarından tutun da öğretmenlerin derste anlattığı komik olaylara kadar pek çok ayrıntıyı rahatlıkla hatırlayabildiğini fark edince şaşırmıştır; ancak Mustafa pek çok derste işlediği konuları ve içeriklerini hatırlayamamış ve bu duruma çok üzülmüştür. Mustafa, liseyi bitirdikten sonra yirmi yıldır bakkal işlettiğini ve konuların üzerinden çok zaman geçtiğini fark edince, bu durumu normal karşılar.

9. **Mustafa'nın davranışları dikkate alındığında yaşadığı hatırlama sorunu hangi bilgi türü ve bellekle ilişkilidir?**

A) Anısal Bellek – Bildirimsel bilgi
B) Anlamsal Bellek – İşlemsel bilgi
C) Anlamsal Bellek – Açıklayıcı bilgi
D) İşlemsel Bellek – Açıklayıcı bilgi
E) Anısal Bellek – Olgusal bilgi

10. **Mustafa'nın lisede ders konularını ve içeriklerini hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?**

A) Karışma
B) Bozulma
C) Yanlış yerleştirme
D) Geriye ket vurma
E) Bastırma

11. Yakın arkadaşı Mehmet ile buluşan Ahmet oluşan duygusal ortamda yıllar önce ezberlemiş olduğu bir şiiri okumak istemiştir. Ahmet şiirin başındaki ve sonundaki birkaç dizeyi ancak hatırlayabilmiş ve şiirin tümünü hatırlayamadığı için çok üzülmüştür.

Ahmet'in çok üzüldüğünü gören Mehmet, Bilgiyi İşleme Kuramı'nın sayıltılarına göre aşağıdaki tepkilerden hangisini verirse, Ahmet'in durumunu en doğru şekilde ifade etmiş olur?

A) Yeni bilgiler eskileri unutturur, üzülme Ahmet.
B) Seri öğrenme yapmışsın, başını ve sonunu daha iyi hatırlaman normal.
C) Eski bilgiler yenilerini unutturur, değmez üzülmene.
D) Eski bilgiler tekrarlanmadıkça bozulur, buna bozulma Ahmet.
E) Kaygı yaşadığın için ortadaki mısraları unutmuşsundur.

12. "Guthrie, öğrenmenin gerçekleştiği ortamda bilgilerin çağrışımsal olarak daha iyi hatırlandığını savunmuştur, çünkü ortamdaki her bir uyarıcı bilginin öğrenilmesinde bir etkiye sahiptir. Öğrenci ortamdaki uyarıcıları görünce, o uyarıcıların eşleştiği tepkileri de hatırlamaktadır. Bundan dolayı Guthrie, öğrenmede transfer olgusuna soğuk yaklaşmış ve öğrencilerin öğrenme gerçekleştirdikleri ortamda sınava girmelerini salık vermiştir."

Guthrie'nin bu yaklaşımı ile Bilgiyi İşleme Kuramı'na ait aşağıda verilmiş olan kavramalardan hangisi arasında paralellik kurulabilir?

A) Metabiliş
B) Serbest hatırlama
C) Kodlamanın özgüllüğü ilkesi
D) Dizisel öğrenme
E) Bellek destekleyici ipuçları

1. Lisede matematik öğretmeni olarak çalışan Sezgi Hanım, bilişsel öğrenme yaklaşımlarını benimsediğine göre, bilişsel öğrenme kuramlarının sayıltılarına uygun olmayan bir seçeneğe gitmemiz gerekir. Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif olmaları (etkinlik), konular arasında ilişki kurmaları (anlamlı öğrenme), kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmeleri (metabiliş) bilişsel öğrenme kuramlarının ilkelerindendir. Bilişsel öğrenme kuramlarında parça ya da ayrıntı değil, bütünü görmek ve parçayı bütün içinde değerlendirmek önemlidir. Bundan dolayı bilişsel yaklaşımı benimsemiş bir öğretmen öğrencilerin konuyu kavramaları için bütünü (genel çerçeveyi) görmelerine imkân sağlar.

CEVAP: A

2. Üniversiteye hazırlanan Halis, dağları ve gölleri tek tek ezberlemiş olsaydı açık ya da örtük tekrara gitmemiz gerekirdi. Dağları ve gölleri var olan bilgileriyle ilişkilendirip öğrenmiş olsaydı eklemleme yapmış olacaktı. Halis, dağları ve gölleri ortak noktalarına göre gruplamış, yani kavramsal gruplama yapmıştır. Bu durum bilgiyi örgütlediğini gösterir. Kodlama sürecinde kullanılan stratejilerden olan örgütlemede bilgi düzene konularak anlamlı hâle getirilir ve böylece bilginin hatırlanma ihtimali de artmış olur.

CEVAP: B

3. Hatırlayamama ile ilgili bu tür sorular sıklıkla karşımıza çıktığı için bu tür sorulara dikkat etmeliyiz. Soruda dikkat çekici olan bilgi Ahmet'in iki ayrı konu çalıştığı ve sınavda bunlardan birini hatırlaması, diğerini ise hatırlayamamasıdır. İki konu varsa ve bunlardan biri diğerinin hatırlanmasını engelliyorsa aklımıza ket vurma gelmelidir. Nitekim Ahmet daha önce çalıştığı matematik bilgilerini hatırlamış ancak sonradan çalıştığı fizik konularını hatırlayamamıştır. Nereyi unutmuşsak, oraya ket vurulmuş demektir. Ahmet ilerideki bilgiyi unuttuğuna göre cevap ileriye ket vurmadır. Olumsuz transferde ise psikomotor tepkiler vardır ve ön alışkanlıklardan dolayı kişi yeni psikomotor davranışları öğrenmede zorlanmaktadır. Ancak seçeneklerde ileriye ket vurma olmamış olsaydı, olumsuz transfere gitmeniz gerekirdi, zira bu iki kavramda da ön bilgi yeni bilgiyi engellediği için, bu iki kavram denk olarak kullanılabilir.

CEVAP: D

4. Gestalt Kuramı'na göre uyarıcıları bir düzen içinde gruplayarak, örgütleyerek algılarız. Bu duruma algısal örgütleme adı verilir. Örgütleme yaparken birtakım ilkeler kullanırız. Soruda işte bu ilkeler sınanmıştır. Beyaz önlüklüleri sağlık çalışanı olarak düşünüp gruplamamızda, ortak noktaya baktığımız için benzerlik vardır. Yakınlık ya da bitişiklik ilkesinde uyarıcıların benzer olması değil, yan yana olması bir çağrışım yaratmaktadır ki burada yakınlık durumu yoktur. Hatların kesilmesi sonucu duymadığımız sesleri, cümleyi anladığımıza göre, zihnimiz tamamlamaktadır, sağır duymaz uydurur misali. Araba sürdüğümüzde sağa sola sapmadan aynı yoldan devam etmemiz, zihnimizin doğrultuya göre harekete ettiğini gösterir ki bu duruma devamlılık adı verilir. Devamlılık ilkesinde zihnimiz kesintiyi değil, doğrultuyu algılar.

CEVAP: B

5. Aynı uyarıcı yığını içinde insanların farklı şeylere odaklanması, farklı şeyler görmesi algıda seçicilik yasasıyla ilgilidir. Zihinsel kapasitemiz ve dikkatimiz sınırlı olduğu içindir ki zihnimiz uyarıcıları seçerek algılamaktadır. Bu seçim işlemi de kişiden kişiye değişmektedir. Bu noktada insanların ön yaşantıları, meslekleri, ilgi alanları ve ihtiyaçlarına göre uyarıcıları seçmektedir, tıpkı bir annenin kalabalık içindeki çocukları daha erken fark etmesi gibi. Fi fenomende sabit bir uyarıcı hareketliymiş gibi algılanmaktadır.

CEVAP: B

6. Devamlılık ilkesine göre aynı doğrultudaki uyarıcıları zihnimiz bir bütünlük içinde algılar. Diğer bir ifadeyle, zihnimiz kesintiyi değil, doğrultuyu algılar. Örneğin sıralamayı göstermek için rakam kullanmışsak (1. , 2., 3. .....) algımız rakamdan sonra bir rakamın daha gelmesine kendini odaklar. Bu esnada belirsiz bir uyarıcı verirsek organizmaya, organizma onun farklı bir şey olacağını düşünemez, yani kesintiyi algılamaz ve onu da rakam olarak düşünür. Burada yeni uyarıcının farklı olabileceğine dair ihtimali göz ardı ettiği için yaratıcılığını kaybeder. İşte bu durum algısal set oluşturma olarak adlandırılan engele bir örnektir. Buna yol açan şey de süreklilik ilkesidir. Zihinsel kurulum algılama ile ilgili değildir, problem çözme süreciyle ilgilidir. Bir problemi bir yöntemle çözmüşsek işe yaradığı için hep onu kullanmamız zihinsel kurulumdur.

CEVAP: A

7. Kodlama sürecine ilişkin bilgimizi sınayan bu soruda, birinci öncülde gruplama var. Bilgiyi gruplama bir örgütleme tekniğidir. Bilgiyi gruplandırdığımızda hem öğrenmeyi hem de hatırlamayı kolaylaştırırız. İkinci öncülde ise Büşra, gelişim dersindeki ön bilgisini kullanarak öğrenme dersini öğrenmiştir, yani var olan bilgisine yeni bilgiler eklemiştir. Bu bilgi aklımıza kodlama tekniklerinden eklemlemeyi getirmelidir. Eklemlemede yeni bilgi, ilişkili olduğu ön bilgi ile ilişkilendirildiği için hem anlamlı hâle gelmektedir hem de hatırlanması kolaylaştırmaktadır. Üçüncü öncülde ise Arzu, ezberlemek yerine hatırlamak istediği bilginin ilk harflerini kısaltarak yapay bir çağrışım oluşturmuştur. Bu akronim tekniğidir ancak seçeneklerde akronim yerine akronimin de içinde olduğu üst başlık olan bellek destekleyici ipuçlarına yer verilmiştir.

CEVAP: A

8. Serkan Bey'in poşeti karda kaymak için kullanması işleve takılmadığını gösterir, bundan dolayı cevap B seçeneği olamaz. Serkan Bey, bir nesneyi (poşeti) amacı dışında kullandığı için yaratıcı düşünmüştür ancak seçeneklerde bu kavram yerine A tipi çözüm kavramına yer verilmiştir. A tipi çözüm, üretici ya da yaratıcı düşünmenin diğer adıdır. B tipi çözüm ise ezber yoluyla düşünmenin diğer adıdır. Algısal set oluşturma ise yaratıcı düşünmeyi engelleyen algısal nedenlere işaret etmektedir.

CEVAP: C

9. Soruda Mustafa'nın hatırlamakta zorlandığı bilginin türü ve bunun hangi bellekte saklandığı sorulmuştur. Mustafa öğretmenlerin giyim tarzlarını ve davranışlarını hatırladığına göre anısal belleğinde bir sorun yoktur ve burada anıların görsel kodlar biçiminde saklandığı görülmektedir. Mustafa'nın dersteki konuları ve içeriklerini hatırlayamadığını görüyoruz. O hâlde burada konular ve içeriklerle bağlantılı belleğe ve bilgi türüne bakmamız gerekir. Konular ve içerikleri anlamsal bellekte saklanır. Bir konunun içeriği ise açıklayıcı bilgi türünü oluşturur. Bu durumda doğru kavramlar C seçeneğinde verilmiştir. Bildirimsel bilgi, bir görevi yapıp yapmayacağımıza ilişkin inancımızı ifade eder. İşlemsel bilgi ise bir psikomotor davranışın sergilenmesine ilişkindir ki bu bilgi işlemsel bellekte saklanır. Olgusal bilgi ise nesnelerin, ürünlerin isimlerine yönelik bilgidir.

CEVAP: C

10. Uzun süreli bellekteki bilgiyi geri getirmede zorlanmaya yol açan faktörlerden biri de bozulmadır. Bozulma uzun süre kullanılmayan, tekrar edilmeyen bilgilerin hatırlanamamasına işaret eder. Nitekim örnek olayda Mustafa'nın liseyi bitirdikten sonra uzun yıllardır bakkal işlettiğini görüyoruz. Bu durum eski bilgileri tekrarlamadığının göstergesidir. Karışmada benzer bilgiler hatırlamayı zorlaştırmaktadır. Yanlış yerleştirmede yanlış öğrendiğimiz için doğru hatırlayamayız, geriye ket vurmada ise yeni konudan dolayı eski konunun hatırlanamaması vardır. Bir savunma mekanizması olan bastırmada ise kaygı yaratan bir yaşantının unutulması vardır.

CEVAP: B

11. Ahmet'in durumu aklımıza iki temel bilgiyi getirmelidir. Bunlardan birincisi Ahmet, uzun yıllardır bu şiiri okumamıştır. Bundan dolayı bellek izinin bozulmasına, yani D seçeneğine gidilebilir. Bozulmada ana fikir, tekrar edilmeyen bilgi unutulur. Ancak soruda dikkat çeken ikinci husus ise Ahmet'in bir bilgiyle / konuyla yüz yüze olduğu, bunun bir şiir olduğudur. Ayrıca bu şiirin başını ve sonunu daha iyi hatırlamasıdır. İşte bu durum daha açıklayıcıdır bu olayda, zira bozulma olsaydı bilginin neresini hatırladığı ya da unuttuğu çok önemli olmazdı. Bu soruda bu özellikler vurgulandığına göre, aklımıza seri pozisyon etkisi ya da seri öğrenme ve onun sonucu olan öncelik ve sonralık etkisi gelmelidir. Seri öğrenmede bilişsel bir konu belli bir sıra içinde öğrenilir ve konunun başı ile sonu daha iyi hatırlanır.

CEVAP: B

12. Guthrie'nin soruda verilmiş olan görüşü, ortamın öğrenmedeki önemine işaret etmektedir. Bu itibarla Guthrie, öğrenmenin gerçekleştiği ortamda bilgileri (O, buna tepki demeyi tercih ederdi.) hatırlamanın daha kolay olduğunu savunmaktadır. Bu durum bilgiyi işleme kuramındaki kodlamanın özgüllüğü ilkesini akla getirmelidir, zira bu ilkenin iki boyutu vardır: Bağlam/ortam ve öğrencinin ruhsal durumu. Guhtrie'nin görüşüyle paralellik gösteren boyut, ortam ya da bağlam boyutudur. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre kodlamada bilgiyi bağlamıyla birlikte anlamlı hâle getiririz. Dolayısıyla bilginin bağlamını hatırladığımızda bilgiyi de hatırlamış oluruz. Polisin suçluları, olayı daha iyi hatırlasınlar diye, olay mahalline götürmesi buna örnektir.

CEVAP: C

1. Eğitim Bilimleri Uzmanı Seda Hanım, uzun yıllardan sonra eskiden çalışmış olduğu kurumla anlaşmış ve orada derslere girmeye başlamıştır. Bir banka işlemi için çalışma adresi sorulan Seda Hanım, şu anda çalıştığı kurumun değil; yanlışlıkla önceki yıl çalıştığı kurumun adresini vermiştir. Sonra yaptığı hatayı anlayan Seda Hanım, bankayı arayarak adres bilgilerini düzeltmiştir.

Seda Hanım'ın bir süreliğine de olsa adres bilgilerini yanlış hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz transfer
B) İleriye ket vurma
C) Bozulma
D) Geriye ket vurma
E) Sonralık etkisi

2. **Aşağıdaki kavramlardan hangisiyle Gestalt Kuramı arasında bağlantı kurulamaz?**

A) Çağrışım ilkeleri
B) Sezgisel öğrenme
C) İlke transferi
D) Üretici düşünme
E) Algı yasaları

3. KPSS'ye hazırlanan Hümeyra, kendisi için yeni bir konu olan Bilgiyi İşleme Kuramı'nı çalışmıştır, notlarını kapattığında o gün bu konudan öğrenmiş olduklarını sırasıyla zihinden tekrarlamak istemiştir. Hümeyra konunun başını ve sonunu daha iyi hatırlamakta ve ortadaki bilgileri hatırlamakta zorlanmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Hümeyra'nın konunun başını ve sonunu daha iyi hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Serbest hatırlama
B) Duruma bağlı hatırlama
C) Ket vurma
D) Bağlama bağlı hatırlama
E) Seri pozisyon etkisi

4. Yakın bir arkadaşıyla buluşan Gamze Hanım, arkadaşıyla, hava güzel olunca yıllardır gitmediği Kuğulu Park'a gitmeye kavrar vermişlerdir. Kuğulu Park'a gelince Gamze Hanım'ın anıları depreşmiştir, geçmişte erkek arkadaşıyla buraya geldiği için içini bir hüzün dalgası kaplamıştır.

Gamze Hanım'ın Kuğulu Park'ı görünce buraya ilişkin anılarını hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açılanır?

A) Serbest hatırlama
B) Duruma bağlı hatırlama
C) Ket vurma
D) Bağlama bağlı hatırlama
E) Seri pozisyon etkisi

5. Yoksul bir köylü çocuğu olarak dünyaya gelen Ekrem, ilk çocukluk döneminde akşamları arkadaşlarıyla birlikte köydeki bir çayırda toplanıp top oynarlar ancak köylüler çocuklarının top oynamak yerine ev işlerinde ebeveynlerine yardımcı olmaları gerektiğini düşündükleri için çocuklarının bu etkinliğe katılmasını istemezler. Çoğu zaman topu bile olmayan Ekrem, koyun güderken kendi başına top oynamak istemektedir. Ekrem'in top oynamak için bulduğu şey salça kabıdır. Salça kabını top oynamak için keşfettiğinden beri çok mutlu olan Ekrem, bulduğu salça kaplarını toplar ve vakit buldukça onlarla top oynar. Ekrem'in annesi ise salça kaplarını taşla ezerek Ekrem'in bunlarla meşgul olmak yerine koyunlara bakmasını ister.

Ekrem'in problemi çözmek için bulduğu yol ve annenin salça kaplarını ezerek onun oyun oynamasını istememesi sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Kavrama yoluyla - İşleve takılma
B) Üretici düşünme - Psikolojik engeller
C) B tipi çözüm - Kültürel engeller
D) Üretici düşünme - Kültürel engeller
E) Ezber yoluyla - Zihinsel kurulum

6 ve 7. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Buğra, Kızılay'da dershaneye doğru giderken bir kafeden dışarı yayılan bir melodi dikkatini çeker ve çok hoşuna gittiği için kafenin önünde durup bitinceye kadar dinler. O esnada yanından geçen insanları, diğer kafelerden gelen sesleri, önünde durduğu kafedeki insanların seslerini duymaz bile. Melodi bitince kendine gelen Buğra, bu melodinin kendisine hatırlattığı bir şiiri anımsamaya çalışarak yola koyulur. Ancak çok uzun zamandır bu şiiri hiç okumadığı için şiirin mısralarının çok az bir kısmını hatırlar.

6. **Gestalt algı yasalarına göre Buğra için şekil aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Kafeler
B) Dershane
C) Kafeden dışarı yayılan melodi
D) Kafedeki insanların sesleri
E) Yoldan geçen insanlar

7. **Buğra'nın çok eskiden bildiği şiirin ancak birkaç mısrasını hatırlayabilmesi aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?**

A) Geriye ket vurma
B) Bastırma
C) Bozulma
D) Yanlış yerleştirme
E) Bilgiyi değiştirme

8. Bir garson siparişini aldığı müşterilerinin siparişlerini servis edinceye kadar onları hatırlar ancak siparişleri teslim ettikten sonra artık onları hatırlamaz.

Bu durum bilişsel psikolojiye özgü aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Yaşam alanı
B) Zeigarnik etkisi
C) Psikolojik çevre
D) Süreklilik
E) A tipi çözüm

9. Broadbent (1958) filtre teorisi olarak bilinen bir dikkat teorisi ortaya koymuştur. Bu teoriye göre çevreden gelen bilgiler çok kısa bir süreliğine duyusal bellekte tutulur. Daha sonra bunların çok az bir kısmı filtreden geçirilerek kısa süreli belleğe aktarılır. Filtrenin dışında kalan bilgiler ise bir daha geri getirilmemek üzere kaybedilir.

Broadbent'in filtre teorisi ile aşağıda verilmiş olan Gestalt Kuramı'ndaki algı yasalarından hangisi arasında paralellik kurmak mümkündür?

A) Şekil zemin
B) Algıda seçicilik
C) Algıda değişmezlik
D) Tamamlama
E) İllüzyon

10. 2 yaşındaki Berkay topla oynarken topu yatağının üzerine kaçmıştır. Berkay topa yetişemeyince yatağının etrafında dolanmış ve bir süre sonra odasındaki iskemleyi yatağın yanına getirmiş ve üzerine çıkarak topunu aşağı indirmiştir.

Gestalt Kuramı'na göre Berkay'ın topuna ulaşma biçimi, aşağıdaki kavramalardan hangisiyle açıklanır?

A) İçgörüsel öğrenme
B) A tipi çözüm
C) Ezber yoluyla öğrenme
D) B tipi çözüm
E) Fi fenomen

11. Mutlu bir çocukluk geçiren dört yaşındaki Burcu, okulunu seven ve arkadaşlarıyla iyi ilişkileri olan bir çocuktur. Son zamanlarda Burcu'nun anne ve babası arasındaki şiddetli geçimsizlik artmış ve bu durum Burcu'nun kaygılanmasına ve korkmasına yol açmıştır. Anne ve babasının tartışmalarının nedeni olarak kendini gören Burcu'nun okuldaki davranışları da değişmiş, Burcu kaygılı ve huysuz bir çocuğa dönüşmüştür.

Buna göre Burcu'nun okuldaki davranışlarının değişmesi aşağıda verilmiş olan kavramalardan hangisiyle ilişkilidir?

A) Üretici düşünme
B) Yaşam alanı
C) Zeigarnik etkisi
D) Öz düzenleme
E) Örtük öğrenme

12. **Bilişsel ve davranışçı kuramlara ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) Davranışçılarda öğrenmenin ölçütü performans, bilişselcilerde ise kalıcı bellektir.
B) Davranışçılarda gözlenebilir süreçler, bilişselcilerde ise bilişsel süreçler daha önemlidir.
C) Davranışçılarda pekiştirme zorunluyken bilişselcilerde sadece dönüt anlamına gelir.
D) Davranışçılarda çevre önemliyken bilişselcilerde biyoloji daha baskındır.
E) Davranışçılar sönmeyi pekiştirmeme ile bilişselciler tekrar etmemeyle açıklarlar.

1. Bilişsel gelişim süreçlerine ilişkin olarak sorulan bu soruda dikkat çekici olan nokta Seda Hanım'ın çalıştığı kurumların adres bilgilerini karıştırmış olmasıdır. Bu tür sorularda ilk bakılması gereken nokta tepkinin psikomotor mu, yoksa bilişsel mi olduğudur. Adres bilgilerini yanlış hatırlamak, tepkinin bilişsel olduğunu göstermektedir. O hâlde esas olarak psikomotor tepkilerin öğrenilmesinde zorlanma olan olumsuz transfer seçeneği hemen elenmelidir. Şimdi de Seda Hanım'ın hangi bilgiyi unuttuğuna bakalım. Eğer yeni bilgiyi unutmuşsa cevap ileriye ket vurma, eski bilgiyi unutmuşsa cevap geriye ket vurma olacaktır. Sorudaki ifadelere çok dikkatli bakmakta fayda var. Seda Hanım şu anda çok eskiden çalıştığı kuruma geri dönmüştür. Dolayısıyla sonradan çalışmış olduğu kurumun bilgilerini hatırlamakta ancak daha önce çalışmış olduğu kurumun bilgilerini unutmuştur. O hâlde yeni yaşantılardan dolayı eski bilgiyi unuttuğu için cevap geriye ket vurmadır. Bu tür sorularda eski bilgiye geri dönme varsa, cevabın geriye ket vurma olduğunu bilin.

CEVAP: D

2. Bilişsel bir kuram olan Gestalt Kuramı'nda bilişsel süreçler dikkate alınır. Gestalt Kuramı'nın psikolojiye iki önemli katkısı vardır: Algı yasaları ve problem çözme stratejileri. Problem çözme sürecinde sezgisel (içgörüsel) öğrenme ve yaratıcılığın (üretici) düşünme önemini Gestalt kuramcılarına borçluyuz. Ayrıca problem çözme sürecinde, deneme yanılmanın tersine, organizmanın kavrayarak öğrendiğini, bundan dolayı tepki değil; ilke öğrendiğini savunurlar. Organizma öğrenmiş olduğu bu ilkeyi benzer durumlara transfer eder ki buna "ilke transferi" adı verilir. Gestalt Kuramı'nda çağrışımsal ilkeler olmaz, zira uyarıcı ile tepki ve uyarıcılar arasındaki çağrışımlar aklımıza davranışçı yaklaşımları ve bitişiklik ilkesini getirmelidir.

CEVAP: A

3. Soruda dikkat çekici olan nokta Hümeyra'nın tek bir konuyu çalışmış olmasıdır. Peki bu neden önemlidir? Tek bir konu varsa, ket vurma hemen elenmelidir, zira ket vurmalarda iki farklı konu vardır. Peki, Hümeyra'nın sorunu nedir? Bu konunun başını ve sonunu daha iyi hatırlamaktadır ancak ortasını hatırlayamamaktadır. Bu durum öncelik ve sonralık etkisiyle açıklanabilir. Belli bir sıraya göre yapılan tek bir öğrenme varsa ki burada var ve buna "seri öğrenme" denir ve bunu sırasına göre hatırlamak istediğimizde başını ve sonunu daha iyi hatırlıyorsak bu seri pozisyondur, yani öncelik ve sonralık etkisidir. Eğer bu konuyu rastgele hatırlamak isteseydik cevap serbest hatırlama olurdu.

CEVAP: E

4. Gamze Hanım, bu anılarını herhangi bir yerde değil, olayın gerçekleştiği mekânda, Kuğulu Park'ta hatırlamıştır. Bu durumda anıları, geçmişteki olayları anımsatan şey, olayların yaşanmış olduğu mekânlardır ki Bilgiyi İşleme Kuramı'nda buna "bağlama bağlı hatırlama" adı verilmektedir. Her olayın, anının gerçekleştiği bir ortam ya da bağlam vardır. O anılar zamanla silikleşebilirler ancak gerçekleştiği mekânlara gittiğimizde tekrar hatırlarız onları. İşte buna "bağlama" ya da "ortama bağlı hatırlama" denir. Eğer Gamze Hanım, içinde bulunduğu ruh hâlinden dolayı bunları hatırlamış olsaydı cevap duruma bağlı hatırlama olurdu.

CEVAP: D

5. Ekrem ve köydeki diğer çocukların temel problemi yoksulluktur ve bundan dolayı top alamazlar ya da topları erken patlar ancak her durumda bu çocuklar topla oyun oynamak istemektedirler. Topu olmayan ve top oynamak isteyen Ekrem'in aklına gelen şey ise salça kabıdır. Bu durum Ekrem'in işleve takılmadığını, yaratıcı olduğunu göstermektedir. Gesltalt kuramcılarından Wertheimer, yaratıcılığa dayanan bu problem çözme sürecini üretici ya da yaratıcı düşünme olarak adlandırır. Bu düşünme biçiminin diğer adı ise A tipi çözümdür. O hâlde Ekrem, bir nesneyi amacı dışında kullanarak problem çözdüğü için kullandığı yol üretici düşünmedir. Annesinin oyun oynamasına karşı çıktığı için Ekrem'in salça kaplarını taşla ezmesi ise toplumun yaratıcı düşünmeye verdiği önemi ifade etmektedir ki yaratıcılığı engelleyen bu tür unsurlara "kültürel engeller" adı verilir. Zihinsel kurulum ise aynı yolla aynı problemleri çözmektir ve farklı yollar denememektir.

CEVAP: D

6. Gestalt algı yasalarından biri olan şekil ve zemin ayrımına ilişkin olarak sorulan bu soruda Buğra için şeklin ne olduğu sorulmaktadır. Gestalt Kuramı'na göre zihnimiz şekil ve zemin ayrımı yaparak uyarıcıları algılamaktadır. Şekil dikkatimizin yoğunlaştığı uyarıcı, zemin ise o esnada dikkatimizi çekmeyen ama algılanan diğer uyarıcılardır. Bu durumda Buğra'nın dikkatini çeken ve odaklandığı şey nedir? Tabii ki kafeden dışarı yayılan melodidir. Algılanan diğer uyarıcılar ise - yoldan geçen insanlar, kafedeki insanların konuşmaları ...- Buğra için zemindir.

CEVAP: C

7. Buğra'nın melodinin etkisinde kalarak geçmişteki bir şiiri hatırlamaya çalıştığını görüyoruz ancak bu şiirin sadece birkaç dizesini hatırlayabiliyor. Peki, uzun süreli belleğinde saklamış olduğu bu şiirin sözlerine ne oldu, tümüyle uçup gittiler mi, yani kalıcı bir unutmaya mı uğradılar? Hayır. Sadece olan şey şudur: Buğra bu şiiri uzun süredir kullanmamaktadır, yani tekrar etmemektedir. Bilişsel kuramlara göre tekrar edilmediği için bir bilginin çağrışım gücünü kaybetmesi bilgideki bozulmaya işaret etmektedir. Sonraki yaşantılar ve öğrenilmiş bilgilerde önceki bilgilerin hatırlanmasını zorlaştırabilir. Geriye ket vurma ve bilgiyi değiştirmede olduğu gibi. Ancak Buğra'nın bu şiirin sözlerini esas olarak hatırlayamama nedeni nedir? Yeni bilgileri mi, yoksa bu şiiri uzun süredir tekrar etmemesi mi? Tabii ki tekrar etmemesidir, bundan dolayı Buğra'nın yaşamış olduğu bu unutkanlığın nedeni bozulmadır.

CEVAP: C

8. Garsonların bu iki durum arasındaki tepki farklılığı ilmi bir araştırmanın zeminini oluşturmuştur. Kurt Lewin ve öğrencileri ki bunlar asında Zeigarnik de vardır, bir alan araştırması sırasında bir kafeye otururular. Orada sadece bir garson çalışmaktaymış ve bu garson kâğıt ve kalem kullanmadan müşterilerinin siparişlerini alıyormuş. Garson siparişleri almakla kalmıyormuş ve şaşmaz bir biçimde müşterilerinin siparişlerini getiriyormuş. Kurt Lewin ve öğrencileri hesabı ödediklerine garsona siparişlerini şimdi hatırlayıp hatırlamadıklarını sorarlar ancak garson yarım saat önce hatırlamış olduğu bu siparişleri artık hatırlamamaktadır. İşte bu durum daha sonra Zeigarnik'in yürütmüş olduğu çalışmanın dinamiğini oluşturmuş ve bugün bu duruma "Zeigarnik etkisi" denilmektedir. Yarım kalan işler ve görevler daha iyi hatırlanır, tamamlanmış olanlar ise unutulur, tıpkı aşklarda olduğu gibi.

CEVAP: B

9. Broadbent'in filtre teorisi, aslında sınırsız sayıdaki uyarıcıları bir süzgeçten geçirdiğimiz ve buna algıladığımız hipotezine dayalıdır. Duyusal belleğin belli bir sınırı yoktur, duyu organlarımız gün içinde sınırsız sayıda uyarıcı alır. Anlamsız olan bu uyarıcıların tümünü kısa süreli belleğe aktarmamız mümkün değildir, zira kısa süreli belleğin kapasitesi sınırlıdır. Bu itibarla duyusal bellekteki uyarıcıları bir filtreden/süzgeçten geçirerek kısa süreli belleğe aktarırız. Bu duruma Gestalt algı yasalarında "algıda seçicilik" adı verilir. Algıda seçicilikte birey; ihtiyaç, ilgi, beklentilerine göre duyusal bellekteki uyarıcıların bir kısmını seçerek kısa süreli belleğe aktarmaktadır.

CEVAP: B

10. Gestalt Kuramı'na göre 2 yaşındaki Berkay'ın performansını değerlendireceğiz. Berkay bir sorunla karşı karşıyadır. Sorun ön bilgisinin çözümüne yetmediği zorluk demektir. Peki, Berkay; sorunu çözmek için ne yapmıştır? Berkay, aklına gelebilecek seçenekleri başlangıçta düşünmüş ama topa yetişemeyeceğini gördüğü için farklı seçeneklere yönelmiştir. Etrafına bakarken gördüğü şeylerden biri iskemledir. Berkay problemin çözümünde iskemlenin oynayabileceği rolü düşünmüş ve görmüştür. İskemle normalde yorulduğumuzda üstüne oturacağımız bir nesnedir. Birçok yetişkin için iskemlenin kullanım amacı budur. Fakat burada Berkay, iskemleyi amacı dışında kullanarak, diğer bir ifadeyle işleve takılmayarak yaratıcı bir cihetle problemi çözmüştür. Bu durum Berkay'ın yaratıcı bir yolla/işleve takılmadan problem çözebildiğini gösterdiği için önemlidir. Gestalt Kuramı'nda bu duruma "üretici düşünme" ya da "A tipi çözüm" adı verilir.

CEVAP: B

11. Burcu'nun iç dünyasının ve davranışlarının konu edildiği bu soruda, okuldaki davranışlarının değişmesinin nedeni sorulmuştur. Davranışlarımızı olayları algılama biçimimiz etkiler. Bu duruma Kurt Lewin, "yaşam alanı" adını verir. Kurt Lewin'e göre bir kişiyi anlamanın yolu, onun yaşam alanına bakmaktır. Yaşam alanı belli bir anda davranışlarımızı etkileyen faktörlerin tümünü kapsar. Soruda Burcu'nun okuldaki davranışlarının değişmesinin nedeni sorulmuştur. Burcu'nun davranışlarının okulda ve evde değişmesinin nedeni, ailedeki huzursuzluğu kendisiyle ilişkilendirmesidir. Gerçeğin böyle olmasının bir önemi yok, önemli olan kişinin bunu nasıl algıladığı ve bunun davranışlarımıza nasıl yansıdığıdır.

CEVAP: B

12. Davranışçı ve bilişselci psikolojisinin özelliklerinin ölçüldüğü bu tip sorularla sık sık karşılarız. Davranışçılarda gözlenebilir süreçler önemli olduğu için performans önemlidir. Bir davranışçıya göre öğrenme performansa yansımak zorundadır, yansımamışsa öğrenme gerçekleşmemiş demektir. Bilişselcilerde ise öğrenme yorum değişikliğidir ve bilginin uzun süreli belleğe gelmesi gerekir. Davranışçılarda pekiştirme olmadan öğrenme olmaz, bilişselcilerde ise organizma içsel olarak güdülenmiştir ve pekiştirme için harekete geçmez. Pekiştireç sadece işini doğru yaptığını gösterdiği için dönüt işlevine sahiptir. Davranışçılarda tabular rasa/çevre fikri var, bilişselcilerde kalıtım baskın ancak çevreyi reddetmezler. Davranışçılarda pekiştirmemenin sonucunda sönme ortaya çıkar, bilişselciler sönme yerine unutma kavramını kullanırlar ve bunun birçok nedeni vardır, tekrar etmeme bunlardan sadece biridir. Bundan dolayı E seçeneğindeki ifade bilişselciler için yanlıştır.

CEVAP: E

1. **Bir problemin çözülmesinde problemin ön bilgilerle ilişkilendirildiği ve problemin çözümünün parçaları arasında bağlantı kurulmasıyla mümkün olduğu öğrenme türü aşağıdakilerden hangisidir?**

   A) Kavrama yoluyla öğrenme
   B) Deneme yanılma yoluyla öğrenme
   C) Sosyal öğrenme
   D) İçgörü kazanma
   E) Gizil öğrenme

2. Buğra ders çalışırken yeni konuyu önceden bildiği konularla ilişkilendirerek anlamaya, benzerlik ve farklılıklarına bakarak eski şemalarını yeniden düzenlemeye çalışmaktadır. Örneğin öğrenme dersindeki bilişsel yaklaşımı çalışırken gelişimde öğrenmiş olduğu bilişsel kuramlarla arasında bağlantı kurmakta ve var olan şemalarını yeniden düzenleyerek bilgiyi özümsemektedir. Yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurmanın zor olduğu durumlarda ise yeni konuya her gün bakmakta ve bazen de yapay çağrışımlar yaratarak yeni konunun hatırlanmasını kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

   Buğra'nın ders çalışma tarzı dikkate alındığında aşağıda verilmiş olan kodlama sürecindeki tekniklerden hangisini kullanmadığı söylenebilir?

   A) Eklemleme
   B) Aktif katılım
   C) Sürekli tekrar
   D) Bellek destekleyici ipuçları
   E) Örgütleme

3. Olaylar ve anılar otomatik olarak kodlanır ve uzun süreli belleğimize aktarılır. Bunları uzun süreli belleğe aktarırken özel bir çaba harcamayız ancak tüm anılarımız aynı tazelikte değildir. Birleşik Devletlerde yapılan bir çalışmada araba kazası, üniversitedeki oda arkadaşı, mezuniyet balosu ve ilk romantik deneyim gibi anıların daha iyi ve ayrıntılı olarak hatırlandığı gözlemlenmiştir.

   Bu tür yaşantılar aşağıda verilmiş olan bellekler-den hangisiyle ilişkilendirilebilir?

   A) İmgesel kodlama
   B) Sözel kodlama
   C) İşlemsel bellek
   D) Flaş bellek
   E) Anlamsal bellek

4. Lise öğrencisi Ahmet, bilgisayar oyunu oynamaktadır ve bu oyuna yeni başladığı için çok zorlanmaktadır. Ahmet'in oyun oynadığı esnada odasına giren annesi, Ahmet'e işe gideceğini, ders çalışmayı ihmal etmemesini ve kendisine yemek hazırladığını söyleyerek dışarı çıkar. Ahmet, "Tamam anne, iyi işler." şeklinde annesine cevap verir ancak Ahmet oyun oynamayı bıraktıktan sonra annesinin kendisine ne dediğini bir türlü hatırlayamaz.

   Ahmet'in annesinin ne dediğini hatırlayamaması ve oyun oynarken zorlanması aşağıdaki bellek türlerinden hangisiyle açıklanır?

   A) Duyusal
   B) Anısal
   C) Anlamsal
   D) İşlemsel
   E) İşleyen

5. I. "Oku adam ol baban gibi, eşek olma!"
   II. "Oku adam ol, baban gibi eşek olma!"

   Aynı sözcüklerden oluşmalarına karşın, yukarıdaki öncüller farklı anlamlara işaret etmektedirler. Gestalt Kuramı'na göre aynı sözcüklerden oluşmasına karşın bu iki cümlenin farklı algılanması aşağıdaki algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

   A) Benzerlik
   B) Yakınlık
   C) Süreklilik
   D) Tamamlama
   E) Basitlik

6. Okul Rehber Öğretmeni Avni Bey, "Etkili Bir Öğrenmenin Sırrı" başlıklı bir seminerde öğretmenlere seslenirken şöyle demiştir: "Ders anlatırken mümkün olduğunca kısa cümleler kurun. Cümledeki sözcük sayısı artıkça öğrencinin sizi anlama ve takip etme şansı azalır. Ayrıca etkili bir ders ortama yirmi dakika işlenir. Dersin süresi uzadıkça öğrencilerde yorulmalar ve kopmalar başlar."

   Okul Rehber Öğretmeni Avni Bey'in bu açıklamaları bilgiyi işleme sürecindeki hangi belleğin sınırlılığına işaret etmektedir?

   A) Duyusal
   B) İşleyen
   C) İşlemsel
   D) Anlamsal
   E) Anısal

7. Bilişsel gelişimle ilgili bir sunum hazırlayan Mertcan, sunum yapmadan önce kendini iyi hissetmek için konuyu örtük olarak zihinden tekrarlamak istemiştir. Bu bilişsel tekrar sürecinde konunun başındaki ve sonundaki bilgileri daha iyi hatırlayabildiğini ancak ortada yer alan bilgileri hatırlamakta zorlandığını fark etmiştir.

Mertcan'ın konuyu zihinden tekrarlarken konunun başındaki ve sonundaki bilgileri daha iyi hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle daha iyi açıklanabilir?

A) İleriye ket vurma
B) Geriye ket vurma
C) Bozulma
D) Seri konum etkisi
E) Karışma

8. Göksu Parkı'nda sevgilisi tarafından terk edilen Göktuğ, uzun süre içine kapanmış ve hayata küsmüştür ancak aradan zaman geçince yaraları kabuk bağlamış ve olayın etkisinden kurtulmuştur. Yıllar sonra arkadaşlarıyla birlikte piknik yapmak için tekrar Göksu Parkı'na giden Göktuğ, yıllar öncesindeki elim olayı yeniden hatırlamıştır.

Göktuğ'un yıllar sonra Göksu Parkı'na gitmesi sonucunda olayı tekrar hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Duruma bağlı hatırlama
B) Serbest hatırlama
C) Bağlama bağlı hatırlama
D) Seri konum etkisi
E) Zeigarnik etkisi

9 ve 10. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Lise öğrencisi Mehtap, fizik öğretmeninin sorduğu problemi çözmek için tahtaya kalkmış ancak farklı yollar denemesine karşın problemi bir türlü çözememiştir. O esnada zil çaldığı için öğretmen bu problemi sınıfa ödev olarak vermiştir. Problemi bir türlü çözemeyen Mehtap, "Bu tür sorularda hep şu yolu kullanıyordum ve işe yarıyordu. Bu problemde neden işe yaramadı ki?" diye kendi kendine düşünmüş ve sonraki gün problemin çözümünü birdenbire bulmuştur.

9. **Mehtap'ın fizik probleminin çözümünü birdenbire bulması aşağıdakilerden hangisine örnektir?**

A) Biçimlendirme
B) Örtük öğrenme
C) B tipi çözüm
D) Deneme yanılma yoluyla öğrenme
E) İçgörüsel öğrenme

10. **Mehtap'ın fizik problemini çözmeye çalışırken başlangıçta benzer problemleri çözerken kullandığı yolu denemesi ve onda ısrarcı olması yaratıcı düşünmeyi engelleyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?**

A) Algısal set oluşturma
B) Kültürel engeller
C) Zihinsel kurulum
D) İşleve takılma
E) Psikolojik engeller

11. **Bilgiyi İşleme Kuramı'na ilişkin olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

A) Bilgiyi işleme süreci uyarıcıların duyu organlarına gelmesiyle başlar.
B) Duyusal bellekte geçici unutma vardır.
C) Kısa süreli bellekteki bilgiler gruplama ile artırılabilir.
D) Uzun süreli bellekteki bilgiler gruplanarak saklanır.
E) Kısa süreli bellekteki bilgilerin tutulma süresi bir ölçüde artırılabilir.

12. Amnezi olan Aysun Hanım, çocukları ziyaretine geldiğinde onlarla okey oynamaktadır ve okeyin kurallarını hatırlamaktadır.

Aysun Hanım'ın gösterdiği tepkiler dikkate alındığında hangi belleğinde sorun yaşadığı söylenebilir?

A) Duyusal
B) Kısa süreli
C) Anlamsal
D) İşlemsel
E) Anısal

1. Önemli bir soru kalıbı bu, zira öğrenme türleri çok sık sorulan bir soru kalıbıdır. Soruda dikkat çekici olan iki husus var: Problemin ön yaşantılarla ilişkilendirilmesi (yani anlamlı öğrenme) ve problemin çözümünde bütünün ön planda olması. Bu iki özellikle kavrama yoluyla öğrenmenin temel özellikleridir. Deneme yanılmada ön yaşantı yoktur ve problemin çözümünde bütün değil, parça önemlidir. Zira organizma parçaları tek tek deneyerek parçadan bütüne ulaşır (tümevarım). Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği ise model alarak öğrenmedir. Gizil öğrenmede ise organizma farkında olmadan öğrenir. Soruda çeldirici olarak verilen içgörü kazanma ise içgörüsel öğrenme değildir. İçgörüsel öğrenme kavrama yoluyla öğrenmenin diğer adıdır. İçgörü kazanma bir PDR kavramı olup, farkındalık kazanma anlamına gelir. Bundan dolayı hemen elenmelidir.

CEVAP: A

2. Kodlama yeni bilgiyi eski bilgi ile ilişkilendirerek uzun süreli belleğe aktarma sürecidir. Bu süreci zenginleştirmek için birtakım teknikler kullanılmaktadır. Buğra, yeni bilgiyi ilişkili ön bilgi içine yerleştirerek ön bilgilerini yeniden yorumlamıştır, bu eklemleme yaptığını gösterir. Yeni konu eski konudan farklıysa bu durumda Buğra her gün çalışmıştır, bu da sürekli tekrar yaptığına işarettir. Buğra'nın hatırlamayı kolaylaştırmak için yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar kurması ise bellek destekleyici ipuçları kullandığını göstermektedir. Peki, bu süreçte Buğra aktif midir? Evet, aktiftir anlamalı öğrenme yapmak için bilgiyi yapılandırmaktadır. O hâlde Buğra'nın kodlama sürecinde kullanmadığı teknik örgütlemedir. Örgütleme; konuyu düzene koyma, gruplamadır.

CEVAP: E

3. Soru kökünde yaşantıların bağlantılı olduğu bellek sorulduğu için sözel ve imgesel kodlama seçenekleri hemen elenmelidir, zira bunlar bellek değil, bilgiyi kodlama türleridir. "Anılarımız daha çok hangi biçimde kodlanmakta ve zihinde tutulmaktadır?" biçiminde bir soru olsaydı bu, tabii ki imgesel kodlamaya gitmemiz gerekecekti. Peki soruda dikkat çeken şey, birey için duygusal açıdan daha önemli olan anıların daha ayrıntılı ve canlı olarak kaydedildiğidir. Bu tür anılara "flaş anı" adı verilmektedir. Flaş anılar tabii ki anısal bellekte saklanır ancak seçeneklerde bu kavram yok. Önemli anılarımızı anısal bellek içinde flaş bellekte saklarız. Bundan dolayı D seçeneğine gitmemiz gerekir. Psikomotor becerileri işlemsel bellekte, içerik bilgilerini ise anlamsal bellekte saklarız.

CEVAP: D

4. Soruda dikkat edilmesi gereken noktalar var. Ahmet, annesinin sesini ve söylediklerini duyduğuna göre bilgi duyusal kayda gelmiştir. Ahmet annesine karşılık verdiğine göre bilgi kısa süreli belleğe gelmiş ve işlenmiştir. Bunu Ahmet'in vermiş olduğu tepkiden anlıyoruz. Tepki üreten ve bilgiyi anlamlı hâle getiren belleğimiz kısa süreli/işleyen bellektir. Ahmet'in sorunu bundan sonra başlamaktadır. Kısa süreli bellek sınırlı olduğu için aynı anda birçok işlemi yapamaz, bundan dolayı çok zorlanır. Ahmet'in bu oyuna yeni başlaması bu noktada bir ipucu olabilir, zira oyun oynarken zorlanan Ahmet, oyun dışındaki uyarıcıları pek dikkate alamaz. Bu da kısa süreli belleğin sınırlı bir kapasiteye sahip olmasından kaynaklanmaktadır. O hâlde Ahmet, oyuna odaklandığı için kısa süreli belleğe gelen bilgiyi, sadece tepki üreticilerine göndermiş, uzun süreli belleğe gönderememiştir. Bundan dolayı sonraki dakikalarda bilgiyi hatırlayamamıştır. Kısa süreli bellekte bilgi maksimum bir dakika tutulur, eğer uzun süreli belleğe aktarılmazsa unutulur ve bir daha ulaşılamaz.

CEVAP: E

5. Seçeneklerin tümü algıda örgütleme yasasıyla ilgilidir. Peki aynı sözcüklerden oluşan iki cümleyi, nasıl oluyor da farklı algılıyoruz? Anlam farklılığını sağlayan şey nedir? Bunun nedeni virgülün nereye konulduğuyla ilgilidir, zira virgül hangi sözcüğün bitişiğindeyse orada duraksarız ve bu duraksama metnin anlamını tümüyle değiştirir. Peki, virgülün sözcüğün bitişiğinde olması ve onun bir parçası olarak algılanması hangi algı yasasını aklımıza getirmelidir? Virgül ile sözcükler ya da harfler arasında biçimsel benzerlik olmadığına göre yakınlık ilkesi aklımıza gelmelidir. Yazılarda anlamı virgül ve diğer noktalama işaretleri oluştururken konuşmalarda ise duraksamalar oluşturur. Bütün bunlar aklımıza yakınlık ya da bitişiklik ilkesini getirmelidir.

CEVAP: B

6. Avni Bey'in, uzun cümlelerin öğrenciler tarafında anlaşılamayacağına işaret etmesi işlem yapan belleğimizin sınırlı olmasıyla ilgilidir. Duyusal bellek sınırsızdır, örneğin gözümüz günde milyonlarca uyarıcı almaktadır ve bunun bir sınırı yoktur. Uzun süreli bellek ve alt klasörleri (anısal, anlamsal, işlemsel) sınırsızdır, yeter ki öğrenelim. Bu durumda sınırlı olan ve etkili olması için dikkat edilmesi gereken bellek işleyen yana kısa süreli bellektir. Kısa süreli belleğin kapasitesi sınırlı olduğu için öğrenciler karmaşık ve uzun cümleleri anlamakta zorlanırlar. Bu soruya düz mantıkla da bakılabilir. Soru kökünde sınırlı olan belleğe vurgu yapıldığına göre sınırlı olan tek belleğimiz işleyendir.

CEVAP: B

7. Burada dikkat edilmesi gereken ilk husus, Mertcan tek bir konuyla karşı karşıya olduğudur, bundan dolayı ket vurmalar hemen elenmelidir. Zira ket vurmalarda iki farklı konu vardır ve bir konu hatırlandığı için diğerinin hatırlanmasına engel olmaktadır. Bozulmada eski bir bilgi tekrar edilmediği için hatırlanmaz, karışmada ise iki benzer bilgi aynı anda öğrenildiği için birbirine karışır ve doğru hatırlanmaz. Parçada ise tek bir konu vardır ve bu konu belli bir sıra takip etmektedir. Belli bir sıra takip eden öğrenmelere "seri öğrenme" denir. Burada Mertcan, sunum yapacağı için konuyu sıraya göre hatırlamak istemiş ve konunun başını ve sonunu daha iyi hatırladığını görmüştür. Bunda öncelik ya da sonralık etkisi denir ki seçeneklerde bu kavramını diğer adı olan seri konum etkisi kullanılmıştır.

CEVAP: D

8. Soruda dikkat çekici noktaları bir hatırlayalım: Önce Göktuğ, Göksu Parkı'nda terk edilmiştir. Daha sonra bir travma yaşamış ancak sonra bu olayı unutmuştur. En sonunda ise yıllar sonra Göktuğ, bu parka gidince tekrar olayı hatırlamıştır. Elimizdeki veriler bunlar, peki nasıl düşünmeliyiz? Burada bilgiyi yıllar sonra Göktuğ'a hatırlatan şey nedir? Tabi ki olayın yaşandığı yer olan Göksu Parkı'dır. O hâlde olay burada yaşandığı için, başka bir yerde değil, burada olayı tekrar hatırlamış ve yaşamıştır. Bu durumda öğrenmenin gerçekleştiği ortam, bağlam -fiziki çevre- olayı hatırlattığına göre bağlama bağlı hatırlama vardır. Eğer olay yerinde değil de yine duygusal olduğu bir günde bu olayı hatırlamış olsaydı duruma bağlı hatırlamaya gitmemiz gerekirdi. Yani Göktuğ, ruh hâlinde dolayı olayı hatırlamış olsaydı duruma bağlı hatırlama cevap olurdu ancak soruda hatırlatan şey fiziki ortamdır.

CEVAP: C

9. Mehtap bir fizik problemiyle karşı karşıyadır. Peki, problemi çözmek için nasıl davranmıştır? Rastgele tepkiler deneyerek mi, yoksa problemi anlamaya çalışarak mı? Eğer rastgele tepkilerle problemin çözümünü keşfetmiş olsaydı cevap deneme yanılma olurdu ancak Mehtap problemin parçaları arasında bağlantı kurmaya çalışmış, farklı yollar denemiş ve en sonunda problemi çözen yolu birdenbire fark etmiştir. Bu problem çözme özellikleri içgörüsel/kavrama yoluyla/ sezgisel öğrenmeye bizi götürmelidir. Kavrama yoluyla öğrenmede sezgiler ve içgörü (farkındalık) önemli olduğu için bu kavramlar kavrama yoluyla öğrenmenin diğer isimleridir. Soruda Mehtap seçici dikkatle, özellikle problemi çözmeye çalıştığı için örtük öğrenme değil; açık öğrenme vardır. Mehtap problemi ezber yoluyla çözmediği için B tipi çözümden bahsedilemez. Burada A tipi çözüm vardır. A tipi çözümde organizma ezber yerine, problemin bileşenlerine odaklanır ve kavrayarak problemi çözer. Biçimlendirme ise Skinner'ın bir kavramıdır ve psikomotor davranışlar öğretme tekniğidir.

CEVAP: E

10. Yaratıcı ya da üretici düşünme için bireyin farklı yollar denemesi ve hep yaptığı şeyden farklı şeyler denemesi gerekir ancak soruda Mehtap başlangıçta benzer problemleri çözerken kullanmış olduğu çözüm yollarını denemiştir. Daha sonra farklı bir bağlantıdan hareket ederek problemi çözmüştür. İşte soruda Mehtap'ın başlangıçta denemiş olduğu ve hep denediği yolun, yaratıcı düşünme önündeki engellerden hangisiyle ilişkilendirilebileceği sorulmuştur. Eğitim psikolojisinde bu durum "zihinsel kurulum" olarak adlandırılır. Bu kurulum sayesinde kişi bir problem türüne ilişkin olarak zihninde bir şema oluşturur ve bu problemleri hep o şema ile çözer (tıpkı başımız ağrıyınca ilaç almak gibi). Bu şema problem çözdüğü oranda güçlenir ancak zamanla yaratıcı düşünme için bir soruna dönüşür, zira organizma artık farklı yollar denemekten vazgeçer. Halk arasında zihinsel kurulum için şöyle denir: "En kestirme yol, bildiğin yoldur." Algısal set oluşturmada ise ön bilgi ya da beklentilerden dolayı uyarıcının farklı özelliklerini algılayamaz ve uyarıcıyı tek yönü olarak algılar, tıpkı acıktığımızda gördüğümüz her şeyi yiyeceğe benzetmemiz gibi.

CEVAP: C

11. Bilgiyi İşleme Kuramı'nın özelliklerine ilişkin sorulara dikkat, sınavda çıkabilir. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilgiyi işleme süreci duyusal kayıt ile başlar. Duyusal bellekteki bilgilerin çok az bir kısmını dikkat ve algıda seçicilik yoluyla kısa süreli belleğe aktarırız. O hâlde duyusal bellekteki tüm bilgiler kısa süreli belleğe aktarılmadığına göre buradaki unutma geçici değil, kalıcıdır. Burada kaybolan bilgilere bir daha ulaşamayız. Bundan dolayı B seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Kapasitesi sınırlı olan kısa süreli belleğin kapasitesi gruplama ile bir miktar artırılabilir. Gruplama aynı zamanda bilgiyi anlamlı hâle getirdiği için hatırlamayı da kolaylaştırır. Kısa süreli bellekteki bilgi ortama 20 saniye depolanır, tekrarlanmazsa bilgiler 20 saniye içinde unutulur. Koruyucu tekrar ile buradaki bilgileri 1 dakika muhafaza etmek mümkündür. Uzun süreli bellekteki bilgiler bir kütüphane düzenine göre depolanır, bunu sağlayan şey ise örgütlemedir.

CEVAP: B

12. Bir bilgi sorusu bu aslında ancak yorumla da yapılabilir. Amnezi, hafıza kaybı demektir. Çeşitli nedenlerden dolayı ortaya çıkan amnezide kişi anısal belleğini kaybeder. Çeşitli türleri olsa da amnezide genellikle kişi yakın geçmişteki anılarını kaybeder. Soruda Aysun Hanım'ın amnezi olduğu belirtilmiştir. Aysun Hanım, okey oynayabildiğine göre işlemsel bellek çalışıyor demektir. Okeyin kurallarını da hatırlayabildiğine göre anlamsal bellek de çalışmaktadır. Bu durumda hangi belleğini kaybetmiş demektir? Tabii ki anısal belleğinde.

CEVAP: E

1. Amnezinin nedenlerinden biri de hipokampusta meydana gelen organ hasarıdır. Hipokampusu zarar gören ya da ameliyatla alınan insanların yeni bilgileri öğrenemedikleri ve bir süre sonra bunları unuttukları tespit edilmiştir. Yeni yaşantılar edinilmediği için bu duruma "ileriye dönük amnezi" denilmektedir.

Buna göre ileriye dönük amnezi için aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Geçmiş yaşantılar tekrar edilmediği için zamanla unutulmaktadır.

B) Birbirine benzeyen bilgiler peş peşe öğrenildiğinde birbirine karışır.

C) Bilginin duyusal bellekten kısa süreli belleğe gelmesinde sorunlar yaşanmaktadır.

D) Bilgi kısa süreli belleğe gelmekte, ancak uzun süreli belleğe aktarılmadığı için kalıcı hâle gelememektedir.

E) Kısa süreli bellekteki sözel bilgiler uzun süreli belleğe aktarılmakta ancak işlemsel olanlar aktarılmamaktadır.

2. Bir pencerenin tam önünde durduğumuzda, gözün retina tabakası üzerine bir dikdörtgen yansır ancak pencerenin önünde değil de bir yanına doğru yanaşık oradan pencereye baktığımızda, pencere bu kez retinaya yamuk olarak yansır fakat biz onu hâlâ dikdörtgen olarak algılamaya devam ederiz.

Bu durum Gestalt Kuramı'na göre aşağıda verilen algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Algıda seçicilik

B) Şekil zemin ilişkisi

C) Süreklilik

D) Algıda değişmezlik

E) Tamamlama

3. Bir köpeğin bir arabanın arkasında olduğunu ve sadece kuyruğunu gördüğünüzü düşünün. Zihniniz bu durumda, onu kuyruk olarak değil; köpek olarak algılar.

Zihninizin sadece köpeğin kuyruğunu gördüğü hâlde, onu köpek olarak algılaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Şekil zemin - Tümevarım

B) Algıda seçicilik - Tümdengelim

C) Tamamlama - Tümevarım

D) Tamamlama - Tümdengelim

E) Yakınlık - Tümevarım

4. Hatırlama eylemi pek çok faktörden etkilenmektedir. Bu durum hatırlamanın, bilgiyi olduğu gibi geri çağırma işlemi olmadığını, onu adeta yeninden yorumlama süreci olduğu göstermektedir. Bu durum, hatırlamanın ihtiyaçlarımıza bağlı olarak gerçekleştiğine de işaret etmektedir. Örneğin, duygu durumuz iyiyken / mutluyken hatırlamadığımız şeylerle, duygu durumumuz kötüyken / üzgün ya da öfkeliyken hatırladığımız şeyler aynı değildir.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre yukarı metinde vurgulanan hatırlamanın duruma göre farklılaşmasıyla aşağıdakilerden hangisi arasında bağlantı kurulabilir?

A) Serbest hatırlama

B) Çağrışımsal hatırlama

C) Seri pozisyon etkisi

D) Duruma bağlı hatırlama

E) Bağlama bağlı hatırlama

5. İnek - Süt - Keçi - KAPLUMBAĞA - Kar- Köy - Top - Kızak - Kazak - Peynir

Bir araştırmada bir denek grubuna yukarıdaki uyarıcı yığını verilmiştir. Deneklerden bunları çok hızlı bir şekilde okunmaları istenmiştir. Daha sonra ise bu sözcüklerin hatırlanması deneklerden istenmiştir, deneklerin en iyi hatırladıkları uyarıcı KAPLUMBAĞA olmuştur.

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Bilişsel tempo

B) Yeniden sağlamlaştırma

C) Tekrar

D) Yeniden yapılandırma

E) İzolasyon (Vonrestorff) etkisi

6 ve 7.soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir araştırmada öğrencilere belli bir sıra ile -belli bir dizin- verilmiştir. Öğrencilere bu konu için belli bir süre verilir ve öğrencilerden bunları hatırlamaları istenir. Bu listede sabun, elma, ıspanak, deterjan, armut, marul gibi kelimeler vardır. Öğrencilerden bu dizideki bilgileri rastgele hatırlamaları istenir. Burada dikkat çekici olan husus, öğrencilerin çoğunlukla hatırlama sırasında, kelimeleri orijinal sıradakinden farklı olarak grupladıkları ve öyle öğrendikleridir. Örneğin karışık bir şekilde belli bir sıra içinde verilmiş olan bu kelimeleri öğrenciler temizlik ürünleri, meyve, sebze gibi üst başlılar altında öğrenmişlerdir ve öyle hatırlamışlardır.

6. **Belli bir dizi içinde verilmesine karşın, öğrencilerden bilgileri verilme sırasına göre değil; rastgele hatırlanmasının istenmesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?**

A) Seri pozisyon etkisi
B) Çağrışımsal hatırlama
C) Ortama bağlı hatırlama
D) Serbest hatırlama
E) Duruma bağlı hatırlama

7. **Öğrencileri belli bir sıraya göre verilmiş olan sözcükleri sıraya göre değil, ortak noktalarına göre öğrenmeleri kodlama sürecine ilişkin olarak aşağıda verilmiş olan kavramlardan hangisiyle açıklanır?**

A) Eklemleme
B) Özümseyici tekrar
C) Örgütleme
D) İmgesel çağrışımlar
E) Sözel çağrışımlar

8. 1.6 metre boyunda, adı Kezban olan bir kadın düşünün. Uzaktan Kezban'ı gördüğümüzde, bizim retinada bıraktığı yansıma, Kezban'ı yakınımızda gördüğümüzden çok daha küçüktür. Kezban ne kadar uzakta olsa da ve onun retinamızdaki yansıması ne kadar küçülse de onun boyuna ilişkin şemamız aynı olacaktır. Gestalt Kuramı'na göre belli bir uyarıcıya ilişkin duyumlarımız değişebilir ancak algımızla, şemamız aynı olacaktır.

Kezban'ın boyunun retinadaki değişiminden bağımsız olarak onu hep aynı boyla algılamamız aşağıdaki algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Şekil zemin
B) Algıda seçicilik
C) İllüzyon
D) Halüsinasyon
E) Algıda değişmezlik

9. **Aşağıdakilerden hangisi öğrencilerin dikkatini artıran bir sınıf uygulaması olamaz?**

A) Tarih Öğretmeni Aydın Bey'in dersin başında dersin hedeflerinden bahsetmesi
B) İngilizce Öğretmeni Gözde Hanım'ın dersini farklı eğitim materyali ile işlemesi
C) Matematik Öğretmeni Ümit Bey'in dersinde ara sıra emir cümlesi kullanması
D) Coğrafya Öğretmeni Engin Bey'in bazen öğrencilerine aykırı sorular sorması
E) Türkçe Öğretmeni Gökhan Bey'in sınıf etkinliği sırasında tahtanın önünde kalması

10. Program geliştirme uzmanı Seda Hanım'ın ders anlatım tarzı kendine özgüdür ve belli bir mantığı yansıtmaktadır. Normalde öğretmenler öncelikle dersin hedefinden bahsedeler, sonra bu hedeflere ulaşmak için o gün yapılacak etkinliklere işaret ederler ve o günkü içeriği öğrencilerine aktarırlar. Dersin sonunda ise o günkü konunun bir özetini yapıp derslerini bitirirler. Seda Hanım da o gün işleyeceği ders için bu yolu izler ancak sonraki haftanın dersi için de bir giriş yapar, bir genel çerçeve oluşturur ve konunun önemine işaret eder. Daha sonra ise en önemli yerinde konuyu sonraki haftaya bırakır.

Seda Hanım'ın ders işleme biçimi ve konuyu yarım bırakarak dersini tamamlaması sırasıyla hangi bellek ve kavramla ilişkilidir?

A) Anısal - Psikolojik tepkisellik
B) Anlamsal - Zeigarnik etkisi
C) İşlemsel - Crespi etkisi
D) İşlemsel - Zeigarnik etkisi
E) Anlamsal - Psikolojik tepkisellik

11. Şu anda iyi bir avukat olan İmran, bir gün iş gereği gittiği Eskişehir Adliyesinde yıllar önce kendisini terk eden eski sevgilisiyle karşılaşır. Eski sevgilisiyle ayaküstü sohbet eden İmran, onun ismini bir türlü hatırlayamaz ve çok utanır.

İmran'ın eski sevgilisinin adını bir türlü hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle <u>en iyi</u> açıklanır?

A) Yanlış yerleştirme
B) Bilgiyi değiştirme
C) Güdüsel unutma
D) Bozulma
E) Karışma

12. Üniversite öğretim üyesi olan Zihni Bey, derslerinde sunuş yoluyla öğretim modelini izlemektedir. Öğrencilerinden not tutmasını isteyen Zihni Bey, soru soran öğrencilerini sert ses tonuyla uyarmakta ve "Bu sorular ilk kez senin aklına gelmiyor değil mi? Sen notunu tut ve bir şeyler öğrenmeye çalış." biçiminde cevaplar vermektedir. Sınavda da öğrencilerinden anlattıklarını aynen yazmanlarını isteyen Zihni Bey, olgu ve olayları farklı değerlendiren öğrencilerine düşük puanlar vermektedir.

Zihni Bey'in bu yaklaşımı yaratıcı düşünme önündeki engellerden hangisiyle açıklanır?

A) Psikolojik engeller
B) Zihinsel kurulum
C) Algısal set oluşturma
D) Toplumsal engeller
E) İşleve takılma

1. Bu aslında bir bilgi sorusudur. Organ hasarı meydana gelen insanlar üzerinde yapılmış olan çalışmalar hipokampusun yeni öğrenmelerden sorumlu olduğu ve kısa süreli bellekteki bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılmasını sağladığı kanıtlanmıştır. Bundan dolayı hipokampusu hasar gören ya da alınmış kişide yeni anılar kalıcı hâle gelmemekte ve kişi yeni yaşantılarını bundan dolayı bir süre sonra hatırlayamamaktadır. O hâlde ileriye yönelik amnezide kısa süreli bellekteki bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılmaması ve yeni öğrenmelerin kalıcı hâle gelmemesi durumu vardır. Bundan dolayı D seçeneğindeki bilgiye ulaşılabilir. A seçeneğindeki bilgi bozulmayı, B seçeneğindeki bilgi karışmayı ifade etmektedir.

CEVAP: D

2. Gestalt Kuramı'na göre bir nesneye bakma açımıza bağlı olarak o uyarıcının retinadaki görüntüsü değişir, örneğin büyür ya da küçülür. Bu durum, bize duyusal verinin değişebildiğini göstermektedir. Peki, aynı nesnenin duyu organımıza farklı yansıması onu algılama biçimimizi değiştirir mi? Gestalt Kuramı'na göre cevap kesinlikle hayırdır. Nitekim bir pencereye yaklaştığımızda, uzaklaştığımızda, tam önünde ya da yanında durduğumuzda retinadaki görüntüsü değişmektedir ancak biz onu hep aynı biçimde, bildiğimiz hâliyle algılamaya devam ederiz. O hâlde geçek algı niteliğiyle duyusal uyarılma niteliği arasında bir fark vardır. İşte buna algıda değişmezlik adı verilir.

CEVAP: D

3. Eğer köpeğin birçok boyutu olduğu hâlde sadece kuyruğuna odaklanmış olsaydık cevap şekil zemin ilişkisi olurdu. Çevremizde pek çok uyarıcı olduğu hâlde onlar içinde özellikle köpeklere ilgi duyduğumuz ve onarı fark ettiğimiz sorulmuş olsaydı, cevap algıda seçicilik olurdu. Peki, bu soruda olan şey nedir? Gördüğümüz şey sadece kuyruktur ancak biz onu kuyruk olarak değil, köpek olarak algılarız. Bu durum zihnimizin eksiklikleri tamamladığını gösterdiği için tamamlama yasasına gitmemiz gerekir. Peki, burada tümevarım mı var, yoksa tümdengelim mi? Tabii ki tümdengelim var, zira köpek şemamız olmamış olsaydı o kuyruğu görünce köpek der miydik? Demezdik. "Bu ne?" derdik.

CEVAP: D

4. Hatırlamanın pek çok boyutu var, soruda duygularımızın da hatırlamayı etkilediği vurgulanmıştır. Bu soruda ipucu olan şey duyguların hatırlama üzerine olan etkisidir. Mutluyken, geçmişteki mutlu anlarımızı; öfkeliyken geçmişte yaşadığımız kötü şeyleri hatırlarız. Demek ki ruh hâlimizde hatırlamanın içeriği ve yorumlamasında etkili bir role sahiptir. Bu duruma, "duruma bağlı hatırlama" denir. Bundan dolayı cevap duruma bağlı hatırlamadır. Ortama bağlı hatırlamada bize bilgiyi fiziki ortam/dış çevre hatırlatır. Seri bir öğrenmeyi sıraya göre hatırlarsak "seri pozisyon etkisi", rastgele hatırlarsak "serbest hatırlama" vardır. Bitişiklik ilkesine göre hatırlamaya da "çağrışımsal hatırlama" denir.

CEVAP: D

5. Sürpriz olabilecek bir soru kalıbı bu. Soruda KAMLUMBAĞA kavramının denekler tarafından daha iyi hatırlandığı söylemiş ve bunun nedeni sorulmuştur. Peki, bu sözcüğün diğer sözcüklerden bir farkı var mı? Var, büyük harfle yazılmıştır. Bundan dolayı deneklerin daha fazla dikkatini çekmiş ve bu özelliği onun hatırlanma ihtimalini artırmıştır. Bu durum, "izolasyon etkisi" olarak adlandırılır. Psikolojide bir uyarıcı dizisinde olağan dışı ve farklı olan ayırt edici maddelerin daha iyi kodlanmasına "izolasyon etkisi" denir. Diğer kavramlardan soru gelmedi ancak kabaca bilmekte fayda var. Bilişsel tempo, bir sorunun cevabından emin olunmadığında çözüm yollarını ya da hipotezleri gözden geçirme eğilimidir. Yeniden yapılandırma, yeni yaşantıların etkisiyle var olan şemaları yeniden düzenlemedir, Piaget'deki uyumsama gibi düşünün. Yeniden sağlamlaştırma ise işleyen belleğe USB'den gelen hatırları yeniden USB'ye kodlamadır. Bu durumda anılar, yeni yaşantılarla karıştırılmadan, yeniden kodlandıkları için hatırlanma ihtimalleri artar.

CEVAP: E

6. Soruda sözel bir öğrenmenin belli bir sıra içinde verildiği belirtilmiştir, bu tür öğrenmelere "seri öğrenme" adı verilir. Seri bir öğrenme varsa aklımıza seri pozisyon etkisi ve serbest hatırlama gelmelidir. Öncelik ya da sonralık etkisi olarak da bilinen seri pozisyon etkisinde uyarıcılar verilme sırasına göre hatırlanır. Serbest hatırlamada ise uyarıcılar verilme sırasına göre değil, rastgele hatırlanır. Nitekim soruda öğrencilerden bilgileri verilme sırasına göre değil, serbest hatırlanmaları istenmiştir. Bundan dolayı cevap serbest hatırlamadır. Ortama bağlı hatırlamada bilgiyi ortam; duruma bağlı hatırlamada ise bireyin psikolojik durumu hatırlatmaktadır. Çağrışımsal hatırlama ise bitişiklik ilkesine göre uyarıcıların hatırlanmasıdır.

CEVAP: D

7. Kodlama, yeni bilgileri işleyen bellekte düzenleyerek uzun süreli belleğe yerleştirme sürecidir. Kodlamada yeni bilgi ile eski bilgiler arasında bağlantılar kurulursa öğrenme anlamlı hâle gelir ve bilginin hatırlanması kolaylaştırılmış olur. Etkili bir kodlamada birtakım teknikler kullanılmaktadır. Nitekim bu soruda bu tekniklere ilişkin bilgimiz ölçülmektedir. Soruda öğrencilerin bilgileri verilme sırasına göre değil, öyle olsaydı bilgiyi ezberlemiş olacaklardı, ortak noktalarına göre gruplayarak öğrendikleri vurgulanmıştır. Bilgiyi düzene koyma, ortak noktalarına göre gruplama örgütlemeyi aklımıza getirmelidir. Örgütleme yoluyla öğrenilmiş olan bilgi anlamlı hâle geldiği için hatırlamayı da kolaylaştırmaktadır. Eklemleme ve özümseyici tekrarda yeni bilgi eski bilgiyle ilişkilendirilir, imgesel ve sözel çağrışımlarda ise yapay çağrışımlar kullanılarak bilgi kodlanır.

CEVAP: C

8. Soruda kritik nokta duyum ile algı arasındaki farkın sergilenmiş olmasıdır. Bir uyarıcının retinada bıraktığı iz ya da yansıma güç içinde değişmektedir, zira uyarıcıya yaklaştığımızda ya da uzaklaştığımızda bıraktığı iz büyüyecek ya da küçülecektir ancak algımız ya da şemamız değişmemektedir. Diğer bir ifadeyle onu bildiğimiz şekilde algılamaya ve kavramaya devam ederiz. İşte bu duruma "algıda değişmezlik" adı verilir. İllüzyonda yanılsama, halüsinasyonda sanrı vardır.

CEVAP: E

9. Dikkat öğrenmenin ön koşullarından biridir ancak dikkat birçok faktörden etkilenen sınırlı bir kaynaktır. Bundan dolayı öğretmenler öğrencilerinin ilgili konuya ve materyale yönelik dikkatlerini sınıf içi etkinliklerin tasarımıyla artırabilir. Dersin başında hedeflerden bahsetmek öğrencilerin dikkatlerini ve güdülenmelerini artırır, bundan dolayı A seçeneği doğrudur. Dersi işitsel ve görsel açıdan materyal ile desteklemek dikkati artırır, bundan dolayı B seçeneği doğrudur. Derslerde emir cümlesi kullanmak (altını çizin, yazın, bakın vb.) dikkati artırır, bundan dolayı C seçeneğindeki bilgi doğrudur. Ezber bozan bilgiler vermek ya da sorular sormak ("Bugün sigaranın faydalarından bahsedeceğim ya da bonzainin faydaları neler olabilir?" gibi cümleler) öğrencilerin dikkatini artıracağı için D seçeneği de doğrudur. Peki sınıf etkinliği sırasında ya da öğrenciler sıralarında ders çalışırlarken belli bir yerde durmak mı yoksa sınıfta dolaşmak mı dikkati daha çok artırır? Yapılan çalışmalar sınıf içinde gezinen öğretmenlerin öğrencilerin konuya ya da ödevlere olan dikkatlerini sürdürmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir, bundan dolayı etkinlik sırasında sınıfta belli bir noktada durmak dikkati azatlığı için E seçeneğindeki bilgi yanlıştır.

CEVAP: E

10. Ders işleme tarzı ve sırası hangi bellekle ilgilidir acaba? Bir şeyin nasıl yapılacağını bilmek işlemseldir ve bunun sırası da işlemsel bellekte saklıdır. Bu itibarla dersi işleme sırası işlemsel belleğin konusudur. Peki Seda Hanım, neden böyle bir yol seçmiştir? Diğer bir ifadeyle neden konuyu en önemli yerinde yarım bırakmaktadır? Bunun nedeni yarım kalan yaşantıların öğrencilerde / insanlarda kaygı yarattığı ve bu kaygıdan dolayı bu tür yaşantıları hatırlama ihtimalinin daha fazla olmasıdır. Bu duruma "Zeigarnik etkisi" denilmektedir. Zeigarnik etkisi aslında tamamlama algı yasasının alt başlığıdır. Yaşantı eksik kalınca, Gestalt Kuramı'na göre, zihin bunu tamamlayamadığı için kaygı yaşar ve onu tamamlamak için onu dört gözle bekler. Psikolojik tepkisellik ise özgürlük kısıtlandığında bireyin bazı tepkileri özellikle göstermesidir (Yasaklar çiğnenmek içindir). Crespi etkisi ise ödül miktarına bağlı olarak organizmanın performansının değişmesidir (Ne kadar ekmek o kadar köfte).

CEVAP: D

11. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre sorulan bu soruda-ki ipuçlarına bir bakalım. Yıllardır kullanılmayan bir bilgi ve kendisini terk eden bir eski sevgilinin ismi var. Buradan iki farklı seçeneğe gitmek mümkün gözüküyor. Bu soruda sadece yıllardır görmediği bir eski arkadaşı ifadesi sadece olsaydı cevap bozulma olurdu. Bozulma tekrar edilmeyen bilginin unutulmasıdır. Ya da kendisini terk eden eski sevgilisinin adını unutması biçiminde olsaydı sadece, bu durumda da güdüsel unutmaya (bastırmaya) gitmemiz gerekirdi. Ancak bu soruda ikisi de mevcuttur. Peki hangisiyle bu durumu açıklamak daha mümkündür? Sizce İmran'ın bu ismi unutmasının arkasında ne var? Tabii ki terk edilmenin onda yaratmış olduğu kaygı var. Bu kaygıdan dolayı eski sevgilisinin adını hatırlayamamıştır. Bundan dolayı cevap güdüsel unutmadır (bastırmadır).

CEVAP: C

12. Üniversitede öğretim üyesi olan Zihni Bey, sınıf yönteminde demokratik bir sınıf ortamı yerine, otoriter bir sınıf yönetimini tercih etmiştir. Öğretmen odaklı bu yaklaşımda, öğrenciler edilgendir ve onların görevi not tutmak ve öğretmenlerini dinlemektir. Bilgi kaynağı olan öğretmen ise sunuş yoluyla "hakikatin sırrını" onlara ifşa edecek ve böylece onlar da aydınlanacaklardır. Peki, bu durumun yaratıcı düşünme açısından mahsuru nedir? Öğrenciler zamanla farklı düşünme motivasyonlarını ve becerilerini kaybedecek ve sadece öğretmenlerinin söylediklerini tekrarlayacaklardır. Nitekim parçadan anlaşılmaktadır ki Zihni Bey'in muradı da budur. Bu durum yaratıcı düşünme önündeki toplumsal ve kültürel nedenlere bir örnektir. Zihni Bey şahsında toplum, bireylerin farklı düşünmesini istememekte ve kültürlenme yoluyla kendilerine aktarılanları sorgulamadan kabul etmelerini arzu etmektedir.

CEVAP: D

1. I. Mahmut, öğretmenine selam verip vermeme konusunda tereddütte kalmıştır.
II. Öğretmenin de Mahmut'a selam vermesi
III. Mahmut'un öğretmenine selam vermesi
IV. Mahmut öğretmenini yolda görmüştür.

Yukarıda verilmiş olan öncüller, aşağıda verilmiş olan seçeneklerden hangisinde Gagne'nin Öğrenme Yaklaşımı'nda öngörülen bilgiyi işleme basamaklarıyla doğru sırayla ilişkilendirilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Bilgiyi işleme	Dönüt	Çıktı	Girdi
B)	Çıktı	Bilgiyi işleme	Girdi	Dönüt
C)	Dönüt	Çıktı	Bilgiyi işleme	Girdi
D)	Girdi	Çıktı	Bilgiyi işleme	Dönüt
E)	Bilgiyi işleme	Girdi	Dönüt	Çıktı

2. Kezban Hanım, yıllar sonra daha önce ciddi bir trafik kazası geçirdiği yerden geçince kendini çok kötü hissetmiştir ve uzun süredir hatırlamadığı bu olayı tüm ayrıntılarıyla yeniden yaşamıştır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Kezban Hanım'ın yıllar sonra trafik kazası yaşadığı yerden geçerken kendini kötü hissetmesi ve olayı hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Serbest çağrışım
B) Ortama bağlı hatırlama
C) Çarpıtma
D) Serbest hatırlama
E) Kendiliğinden geri gelme

3. Dört yaşındaki Murat, uzun süredir babasından kendisine oyuncak tabanca almasını istemektedir ancak babası çocuğunu şiddet ikliminden uzak tutmak için Murat'ın bu isteğini yerine getirmemiş, onun yerine zekâ gelişimini destekleyen oyuncaklar almıştır. Bu duruma çok üzülen Murat, oyun oynarken kumandayı tabanca olarak kullanmakta ve yaşamış olduğu üzüntüyü bu yolla hafifletmeye çalışmaktadır.

Dört yaşındaki Murat'ın bu davranışı Gestalt Kuramı'na göre aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Kavrama yoluyla öğrenme
B) A tipi çözüm
C) B tipi çözüm
D) İllüzyon
E) Sembolik oyun

4. İlkokula giden dördüncü sınıf öğrencisi Büşra, her 23 Nisan Bayramı'nda aynı şiiri okumuştur, bundan dolayı bu sene yeni bir şiir okumak istemektedir. Öğretmeni de ona yeni bir şiir vererek ezberlemesini ister. Bayram günü Büşra, şiiri ezberden okumakta zorlanır, zira aklına önceki şiirin sözleri gelir.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Büşra'nın yeni şiirin sözlerini hatırlamakta zorlanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Geriye ket vurma
B) Olumsuz transfer
C) Sonralık etkisi
D) Öncelik etkisi
E) İleriye ket vurma

5. Bir araştırma için uçurum kısmı camla kaplanmış yapay bir uçurum hazırlanmıştır. Üç aydan büyük bebekler uçurumun kenarına yerleştirilmiş ve annelerinden bebeklerini camın üzerinde emeklemeleri için ikna etmeye çalışmaları istenmiştir. Ancak pek çok bebek oluşturulan uçurumun kenarında durmuş, camın üzerinde emeklemeye devam etmemiştir.

Bebeklerin bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Algısal değişmezlik
B) Algıda seçicilik
C) Derinlik algısı
D) İllüzyon
E) Nesne sürekliliği

6. Beş yaşındaki Toprak, bozulan oyuncağını onarmak için babasından yardım istemiştir ancak babası yardım etmediği için çok üzülmüş ve oyuncağını kendisi tamir etmeye koyulmuştur. Toprak oyuncağı tamir etmek için oyuncağın parçaları arasındaki ilişkilere bakmış, önceki oyuncakları tamir ederken yapmış olduğu tepkileri de dikkate almıştır. Böylece Toprak en sonunda oyuncağını tamir ettiğini görünce çok sevinmiş ve artık kendi oyuncaklarını tamir edebileceğini düşünmeye başlamıştır.

Beş yaşındaki Toprak'ın oyuncağını tamir etme biçimi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Deneme yanılmayla öğrenme
B) Kavrama yoluyla öğrenme
C) Gizil öğrenme
D) Gözleyerek öğrenme
E) B tipi çözüm

7. Duyusal bellekten kısa süreli belleğe gelen birçok bilgi hiçbir çaba gösterilmeden, kendiliğinden uzun süreli belleğe kaydedilmektedir. Örneğin bir gün içinde yaşadığımız olayları, akşam ayrıntılı olarak hatırlarız ama bunların uzun süreli belleğe kaydolması için hiçbir çabamız olmamıştır.

Yukarıdaki durum bilgiyi işleme sürecine ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Yapay çağrışımlar
B) İmgesel ipuçları
C) Görsel kodlama
D) Otomatik kodlama
E) Açık ya da örtük tekrar

8. Tepkisel koşullanma konusunu çalışan Buğra, sonraki günlerde tepkisel koşullanmanın ortasına denk gelen bilgileri daha az hatırladığını fark etmiştir.

Bu durum bilgiyi işleme süreciyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ket vurma
B) Olumsuz transfer
C) Seri pozisyon etkisi
D) Serbest hatırlama
E) Çağrışımsal hatırlama

9. Uyarıcıları ortak noktalarına göre gruplamak çok sık yaptığımız bir örgütleme biçimidir.

Bu durum algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Yakınlık
B) Benzerlik
C) Devamlılık
D) Basitlik
E) Tamamlama

10. **Aşağıdakilerden hangisi bilişsel (cognitive) öğrenme kuramlarının ilkelerinden biri değildir?**

A) Öğrenci yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurar ve bilgiyi anlamlı hâle getirir.

B) Bilgiyi kodlayarak uzun süreli belleğe aktarmak ezberlemekten daha etkilidir.

C) Yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurmak zorsa yapay çağrışımlara başvurmak hatırlamayı kolaylaştırır.

D) Konu yeniyse aralıklı tekrarlar sürekli tekrardan daha etkilidir.

E) Öğrenci, öğreneceği bilgideki ilişkileri kendisi keşfederse öğrenilenler daha kalıcı olur.

11. Uzun süredir buluşamayan Hasan ve Haydar, bir hafta sonu kalabalık bir restoranda buluşurlar ve dertleşirler. Masalar birbirlerine yakın olduğu için, yan masadaki sesler, restoranda düşük sesli müzik sesi ve garsonların ara sıra yükselen sesleri arasında birbirlerini duymaya ve duyduklarını anlamaya çalışırlar. Daha çok konuşan Haydar'dır ve Hasan Haydar'ı pür dikkat dinlemektedir. Hasan bazen Haydar'ın bazı sözcüklerini duymasa bile onun konuşmalarını rahatlıkla takip edebilmektedir.

Gestalt algı yasalarına göre Hasan için şekil aşağıdakilerden hangisidir?

A) Garsonların ara sıra yükselen sesleri

B) Tabak ve bardak sesleri

C) Restoranda yükselen uğultu

D) Haydar'ın söyledikleri

E) Restorandaki müzik sesi

12. I. Irak'ın başkenti Bağdat'tır.

II. Dün makarna yedim.

III. Bir havuz problemini çözerim.

IV. Kediden korkuyorum ancak nedeni hakkında hiçbir bilgim yok.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri kapalı bellekle ilgilidir?

A) Yalnız III

B) Yalnız IV

C) III ve IV

D) I ve II

E) Yalnız I

1. Gagne'nin Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilgiyi işleme süreci dört basamakta gerçekleşir: Girdi, işleme/depolama, çıktı ve geri bildirim. Soruda verilmiş olan öncüller ile bu basamaklar arasında bağlantı kurmamız bizden isteniyor. Mahmut'un öğretmenini görmesi bilginin çevreden alındığını ve duyusal kayıtta geldiğini gösterir. Bu durum girdi/dikkat basamağına örnektir. Mahmut'un bu bilgiyi değerlendirmesi ve öğretmenine selam verip vermemeyi mülahaza etmesi ise bilgiyi işlediğine ve yorumladığına işaret etmektedir ki buna "bilgiyi işleme" denir. Mahmut'un öğretmenine selam vermesi ise davranış sergilediğini gösterir. Bu durum ise çıktı basamağına örnektir. Öğretmenin Mahmut'a selam vermesi ise onun davranışının sonucuna işaret etmektedir ki buna "dönüt" ya da "geri bildirim" deriz.

CEVAP: A

2. Öğrenme, belli bir mekânda ve zamanda ortaya çıkan kalıcı izli davranış değişikliğidir. Öğrenme sonucu oluşan davranışların kalıcı izli olması gerekir. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bu kalıcılık, bilginin uzun süreli belleğe yerleşmesiyle sağlanır. Soruda Kezban Hanım, yıllar önce yaşamış olduğu bir trafik kazasını yeniden hatırlamış ve kendini kötü hissetmiştir. Peki, bilgiyi Kezban'a hatırlatan şey ne olmuştur? Olay yerinden geçmesi olmuştur. O hâlde olayın yaşandığı mekânda bilgiyi yeniden hatırlamıştır. İşte bu duruma ortama ya da bağlama bağlı hatırlama deriz.

CEVAP: B

3. Dört yaşındaki Murat'ın kumandayı tabanca olarak kullanması sembolik oyunu aklımıza getirebilir ancak soru kökünde Gestalt Kuramı'na göre düşünmemiz bize salık verilmiştir. Bu itibarla sembolik oyun seçeneğini hemen elememiz gerekir, zira bu Piaget'nin kavramıdır. Peki, Gestalt Kuramı'na göre nasıl düşünmeliyiz? Murat, yaşamış olduğu sorunu çözmek için kumandayı işlevi dışında kullanarak-tabanca olarak- yaratıcı düşünme yoluyla problemi çözmüştür. Gestalt Kuramı'nda yaratıcı düşünme yerine üretici düşünme ya da A tipi çözüm kavramı kullanılmaktadır. Bundan dolayı doğru cevap A tipi çözümdür. B tipi çözüm ise ezber yoluyla bir problemi çözmeyi ifade etmektedir. Kavrama yoluyla öğrenme Gestalt Kuramı'na ait bir kavram olup, bir problemi kavrayarak çözmeyi ifade etmektedir. Burada yaratıcılık olmak zorunda değildir.

CEVAP: B

4. Büşra hep aynı şiiri okuduğu için bu şiirin sözlerini ezbere bilmektedir. Bu sene yeni bir şiir okuyacağını için onu ezberlemeye çalışmıştır ancak aklına önceki şiirin sözleri geldiği için yeni şiirin sözlerini unutmuştur. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakmak gerekir. Buradaki tepki bilişsel bir davranıştır ve Büşra onu öğrendiği hâlde hatırlamakta zorlanmaktadır. Ön bilgiden dolayı yeni bilgiyi hatırlamakta zorlanmaya / unutmaya "ileriye ket vurma" denir. Tersi olsaydı geriye ket vurmaya gitmemiz gerekirdi. Olumsuz transferde ön alışkanlıklardan dolayı yeni bir alışkanlığın öğrenilmesinde zorlanma vardır. Alışkanlıklar psiko-motor davranışlardır. Bundan dolayı olumsuz transfere gidilemez ancak seçeneklerde ileriye ket vurma olmamış olsaydı, olumsuz transfer dışında bir seçeneğimiz de kalmazdı.

CEVAP: E

5. Bebekler üzerinde yapılan uçurum deneyinin amacı, bebeklerin nesnelerin kendilerine ve birlerine olan uzaklıklarını ne zaman algıladıklarını tespit etmektir. Görsel uçurum deneyi bebeklerin ortalama 3. aydan itibaren derinlik algısına sahip olduklarını göstermektedir. Derinlik algısı, bebeklerin nesneleri artık üç boyutlu olarak (en, boy ve yükseklik) algılamaya başladığını ve derinliği algıladıkları için kendilerini korumaya başladıklarını göstermektedir. Algısal değişmezlikte, nesneler değişse bile onlara ilişkin algımız değişmez. Algıda seçicilikte organizma ihtiyaçlarınla göre uyarıcıları seçmektedir. İllüzyonda ise uyarıcı olduğundan farklı algılanmaktadır.

CEVAP: C

6. Toprak'ın oyuncağının tamirini babasından istemesi, muhtemeldir ki zihinsel kurulumla açıklanabilir. Zihinsel kurulum bir problemin çözümünde hep aynı biçimde davranmaktır ancak babası yardım etmediği için problemi Toprak'ın kendisi çözmüştür. Peki, Toprak problemi nasıl çözmüştür? Toprak, oyuncağın parçaları arasında bağlantı kurarak, mantık yürüterek ve önceki tepkilerini/ön yaşantılarını dikkate alarak oyuncağını tamir etmiştir. Bu özellikler tipik olarak kavrama yoluyla öğrenmeyi aklımıza getirmelidir. Toprak rastgele tepkilerle sorunu gidermiş olsaydı cevap deneme yanılma olurdu. Başkasını gözlemleyerek öğrenmiş olsaydı cevap sosyal öğrenme, farkında olmadan nasıl tamir edeceğini bilmiş olduğunu fark etmiş olsaydı cevap gizil öğrenme olurdu. Seçeneklerdeki B tipi çözüm ise ezber yoluyla bir problemin çözümünü ifade etmek için kullanılmaktadır.

CEVAP: B

7. Soruda dikkat çekici olan husus bilginin kendiliğinden uzun süreli belleğe aktarılmasıdır. Bu durum otomatik kodlamayla açıklanır. Kısa süreli bellek tarafından kullanılan kodlama otomatik ve çaba göstererek olmak üzere ikiye ayrılır. Otomatik kodlamada anılar ya da ön bilgilerimizle ilişkili yeni bilgiler herhangi bir çabaya ihtiyaç duymaksızın uzun süreli belleğe aktarılır. Daha çok karmaşık bilişsel bilgilerde, olgularda ve karmaşık psikomotor becerilerde ise yeni bilgi örgütleme, eklemleme, yapaya çağrışımlar ve özümseyici tekrar gibi bilişsel stratejilerle uzun süreli belleğe aktarılmaktadır. İşte bu kodlama türünde çaba ve farkındalık olduğu için buna "çaba göstererek kodlama" denilmektedir. Soruda çaba gösterilemeden vurgusu olduğu için cevap otomatik kodlamadır.

CEVAP: D

8. Buğra tepkisel koşullanma konusuna çalışmıştır. Buğra burada seri bir öğrenme ile karşı karşıya zira sözel bir malzemeyi belli bir sıraya göre çalışmıştır. Diğer bir ifadeyle konu tektir ve belli bir sırayı takip etmektedir. Tek bir konu olduğu için ket vurma seçeneği hemen elenmelidir zira ket vurmada iki farklı konu bulunmaktadır. Olumsuz transferde psikomotor tepkiler/alışkanlıklar olduğu için bu seçeneğe de gidilemez. Çağrışımsal hatırlamada ise bitişiklik ilkesine göre konular hatırlanır yani bitişik olan uyarıcılardan biri hatırlanınca diğeri kendiliğinden akla gelir (Kezban-İdris gibi). Burada seri bir öğrenme var ve Buğra ortadaki bilgileri daha az hatırladığını fark etmiştir. Diğer bir ifadeyle Buğra uçları (başı ve sonu) daha iyi hatırlamaktadır. Bu durum seri pozisyon etkisi ile (diğer adı ile öncelik ve sonralık etkisiyle) açıklanmaktadır.

CEVAP: C

9. Gestalt Kuramı'na göre algılama örgütlemeye dayanır, zira zihnimiz uyarıcıları tek tek olarak değil, bir düzen içinde örgütleyerek algılamaktadır. Bu itibarla uyarıcıları birtakım özelliklerine göre örgütleriz. Bu özelliklerden biri de benzerliktir. Benzerlikte uyarıcılar ortak noktalarına göre gruplandırılır. Örneğin dağları, gölleri ortak noktalarına göre gruplamak benzerliğe dayanmaktadır. Soruda ortak noktalarına göre denildiği için benzerliğe gidilmelidir. Yakınlıkta uyarıcılar, bitişikliğe göre gruplandırılır. Devamlılıkta ise uyarıcılar doğrultuya göre ilişkilendirilir. Zihnimiz karmaşık uyarıcıları basitleştirerek algılar. Son olarak zihnimiz dengeye ayarlı çalıştığı için eksik olan uyarıcıları tamamlayarak algılar.

CEVAP: B

10. Bilişsel öğrenme kuramlarında öğrenci aktiftir, bilgiyi yapılandır ve anlamlı hâle getirir. Bilginin anlamlı hâle getirilmesine bilginin bütün olarak sunulmasının önemli bir payı vardır. Bilgi parça biçimde sunulursa bilgiyi anlamlı hâle getirmesi ve kavraması zorlaşır. Kodlama sürecinde yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurulmalıdır ancak her bilgi buna uygun olamayabilir. Bu tür durumlarda bilgiyi ezberlemek yerine yapay çağrışımlar / bellek destekleyici ipuçları kullanmak hatırlamayı kolaylaştırır. Öğrenme sürecinde öğrenci aktif olduğu için, bilgiyi kendisi keşfettiği ve yapılandırdığı için öğrenmeler daha kalıcıdır. Bilgiyi kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarmada açık ya da kapalı tekrar (özümseyici tekrar) önemlidir. Konu yeniyse sürekli tekrar, konu eskiyse aralıklı tekrar daha etkilidir, tıpkı pekiştirme tarifelerinde olduğu gibi.

CEVAP: D

11. Şekil-zemin yasası, algı yasaları içinde nispeten daha fazla sorulan bir konu başlığıdır. Gestalt Kuramı'na göre her algıda bir şekil zemin olmak zorundadır ve bu eğilimimiz doğuştandır. Şekil dikkatimizin üzerinde yoğunlaştığı uyarıcıdır, zemin ise algılanan diğer uyarıcılardır. Birden çok uyarıcı varsa odaklandığımız uyarıcı şekildir, diğer uyarıcılar ise zemindir. Tek bir uyarıcı varsa, o uyarıcının odaklandığımız yönü şekil, o uyarıcının diğer özellikleri ise zemindir. Soruda Hasan'ın odakladığı uyarıcıyı tespit edersek onun şeklini de bulmuş oluruz. Restorandaki uğultuya, gürültüye ve diğer uyarıcıların varlığına karşın, Hasan'ın odak noktası arkadaşı Haydar'ın söyledikleridir. O hâlde Haydar'ın anlattıkları Hasan için şekildir. Hasan o esnada ortamdaki diğer uyarıcılara âdeta gözünü ve kulağını kapatmış gibidir. İşte bu uyarıcılar ise Hasan için zemindir.

CEVAP: D

12. Bellekler çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbıdır. Soru kökünde yukarıda verilmiş olan ifadelerden hangisinin kapalı yani işlemsel bellekte saklandığı sorulmaktadır. Bu noktada psikomotor beceriler ve farkında olmadığımız tüm yaşantıların kapalı bellekte saklandığını hatırlamamız gerekmektedir. Birinci öncüldeki ifade açıklayıcı ve dekleratif bir bilgi olup anlamsal bellekle ilgilidir. İkinci öncüldeki bilgi dekleratif/bildirimsel bir ifade olup anısal bellekle ilgilidir. Üçüncü öncül bilginin uygulanmasına yönelik bir ifade olduğu için aklımıza kapalı/işlemsel bellek gelmelidir. Dördüncü öncüldeki ifade ise bir koşullanma bilgisidir. Çoğu zaman koşullanmanın nedenleri ve kaynakları hakkında bir farkındalığımız ve bilgimiz yoktur. Bundan dolayı bu bilgiyi anısal bellekte değil, kapalı/işlemsel bellekte saklarız. Bundan dolayı cevap C seçeneği olacaktır.

CEVAP: C

1. Gezegenleri Güneş'e olan uzaklıklarına göre ezberlemeden aklında tutmak isteyen ilkokul öğrencisi Hür, her bir gezegenin ilk harfini kullanarak, "Minik Veli'nin Dünkü Maçı Jöle Sürerek Unutması Nedir?" şeklinde bir soru cümlesi oluşturmuştur. Böylece artık gezegenleri daha kolay hatırlayacağını ummaktadır.

Bilgiyi İşleme Modeli'ne göre Hür'ün bu davranışı bilgiyi kodlama sürecine ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Akronim
B) Akrostiş
C) Bağ yöntemi
D) Anahtar sözcük
E) Kafiye sözcük

2. Algılama bireyin duyumları ön bilgilerini kullanarak anlamlı hâle getirme sürecidir. Algılamada ön bilgi ve beklentilerimizin etkili olması olasılıklı düşünme ihtimalimizi azaltmaktadır. Örneğin acıktığımızda gördüğümüz uyarıcıları, ihtiyacımız olduğu için, yiyeceğe benzetmek bu kapsamdaki bir davranıştır.

Gestalt Kuramı'na göre bu durum, yaratıcı düşünme önündeki engellerden hangisiyle açıklanır?

A) Psikolojik engeller
B) İşleve takılma
C) Sosyal engeller
D) Zihinsel kurulum
E) Algısal set oluşturma

3. Yapılan çalışmalar öğrencilerin sınavda yaptıkları soruları değil, boş bıraktıkları soruları daha fazla hatırladığını göstermektedir.

Bu durum Gestalt psikolojisine göre aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Benzerlik
B) Tamamlama
C) Yakınlık
D) Basitlik
E) Süreklilik

4. Kesirleri toplarken bir taraftan işlem yaparız -örneğin kesirleri en küçük ortak paydaya dönüştürmek ve payları toplamak- diğer taraftan ise işlem yapabilmek için toplama işlemine ilişkin kuralları hatırlarız.

Yukarıdaki parçada verilen bilgiler sırasıyla aşağıdaki belleklerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) İşlemsel-Anısal
B) İşlemsel-Anlamsal
C) Anlamsal-Anısal
D) Anlamsal-İşlemsel
E) Anısal-Anlamsal

5. I. $2 \cdot 2 = 4$
II. Niyazi amca kokulu çay içer.
III. Bir soruda dört işlemi kullanmak
IV. Çocukluk anıları

Yukarıdaki öncüllerde verilen ifadelerden hangileri bildirimsel bilgiyle ilgili değildir?

A) Yalnız III
B) Yalnız IV
C) III ve IV
D) I ve II
E) I, III ve IV

6. Şu anda endüstri mühendisi olan Burhan, ortaokul ve lise yıllarında Fransızca dersi almıştır. Burhan, Fransa'da yaşayan akrabalarıyla Fransızca konuşmak istemiş ancak pek çok kavramı hatırlayamadığı için konuşamamıştır.

Burhan'ın Fransızca sözcükleri hatırlayamaması aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanabilir?

A) Ket vurma
B) Bozulma
C) Yetersiz kodlama
D) Yanlış yerleştirme
E) Karıştırma

7. Ayşe Öğretmen, üzerinde farklı sayıda nesnelerin resimleri olan kartlar hazırlamıştır. Her bir kartı üç saniye elinde tutarak çocuklara gösterdikten sonra kartı saklamış ve kartın üzerinde kaç tane nesne olduğunu sormuştur.

Öğrencilerin bu soruya cevap verirken kullandıkları bilgi aşağıdaki hangi bellekte depolanmıştır?

A) Duyusal
B) İşleyen
C) Anısal
D) Anlamsal
E) İşlemsel

8. Bir bilişsel psikolog olan Kağan, çocuklara 12 maddeden oluşan bir eşleştirme testi uygulamıştır. Bu teste öğrenciye bir şekil gösterilir ve benzer 6 şekil arasında bu şekle tıpatıp uyanın seçmesi istenir. Kagan bu çalışmada bazı çocukların daha çok düşünerek, acele etmeden cevap verdiklerini, bazılarının ise daha çabuk cevap verdiklerini gözlemlemiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin cevap verme sürelerinin değişmesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Bilişsel tempo
B) Bilişsel stil
C) Hızlı haritalandırma
D) Yer değiştirme
E) Bilişsel yük

9. **Bilgiyi İşleme Kuramı'na ilişkin olarak aşağıda verilmiş olan ifadelerden hangisi yanlıştır?**

A) Bilgiyi işleme süreci, duyusal kayıt ile başlar.
B) Duyusal bellek ile işleyen bellek arasında dikkat ve algıda seçicilik kullanılır.
C) Kısa süreli belleğin kapasitesi sınırlı olduğu için buradaki işlemleri en kısa süre içinde yapmak gerekir.
D) Kodlama tekniklerinden biri olan eklemlemede yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar oluşturulur.
E) Bilgiyi kolay geri getirmek için kodlama sürecine çok dikkat edilmelidir.

10. Okuma yazmayı öğrenmeye başlayan bazı çocukların özellikle art arda öğrendiklerinde, "b" ve "d", "p" ve "b" veya "p" ve "d" gibi bazı harf çiftlerini okumakta zorlandığı ve bu noktada ciddi hatırlama sorunları yaşadığı gözlemlenmiştir.

Bu durum bilgiyi işleme sürecine ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Bozucu etki
B) Karıştırma
C) Yanlış yerleştirme
D) Bilgiyi değiştirme
E) Ket vurma

11. Edimsel koşullanma konusuna çalışan Ebru, sonraki gün bu konunun ne kadarını hatırladığını merak eder ve konuyu hatırlamaya çalışır. Ebru konunun başındaki ve sonundaki bilgileri daha iyi hatırladığını fark eder.

Ebru'nun konunun başını ve sonunu daha iyi hatırlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Ket vurma
B) Olgunlaşma
C) Seri konum etkisi
D) Çağrışımsal hatırlama
E) Ortama bağlı hatırlama

12. I. Birey, sorunun neyle ilgili olduğunu bütünü ve parçalarıyla ilişkili olarak düşünür.
II. Birey olumlu rastlantılar sonucunda problemi çözer.
III. Birey problemin çözümde önceki deneyimlerini kullanır.
IV. Sorunun çözümünde bireyin süzücü dikkati önemlidir.

Yukarıdakilerden hangileri Gestalt kuramcılarına göre Kavrama Yoluyla Öğrenme'yi yöneten ilkeler arasında yer almaktadır?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

1. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre her bilgi örgütleme ve eklemleme için uygun olmayabilir. Bu tür durumlarda yeni bilgiyi ya ezberlememiz ya da yapay çağrışımlar/bellek destekleyici ipuçları oluşturarak hatırlama şansımızı artırmamız gerekir. Soruda ezber gerektiren bir bilgi örüntüsüyle karşı karşıyayız. Bundan dolayı Hür ezberlemek yerine, gezegenleri Güneş'e olan uzaklıklarına göre, kendisinde çağrışım oluşturan bir cümle ile aklında tutmuştur. Burada Hür'ün yaptığı şey, her bir gezegenin ilk harflerini kullanarak bir cümle oluşturmadır. Buna ilk harf tekniği de denir. Hür konunun ilk harflerinden cümle oluşturduğu için cevap akrostiştir. Hür eğer gezegenlerin ilk harflerinden kelime türetmiş olsaydı cevap akronim olacaktı.

CEVAP: B

2. Algılamayı etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bunlardan biri de ön yaşantılarımızdır. Beklenti, ön yaşantı ve ihtiyaçlarımız algımızı etkilemek ve olasılık düşünmemizi engellemektedir. Yaratıcı düşünmek demek, olasılıklı bakmak ve olağanın dışına çıkıp yeni bir şey yakalamak demektir ancak belli bir beklenti içindeysek karşılaştığımız uyarıcıları o beklentiye göre algılarız. Bu duruma "algısal set oluşturma" denir. Adınızın geçtiği kalabalık bir ortamda olasılıklı düşünüp başkasının adının da olabileceğini düşünemeyiz. Acıktığımızda yeni uyarıcıyı yiyecek olarak algılamamız da bu kapsamdaki bir örnektir. Psikolojik engeller bireyin ruhsal durumunu, işleve takılma bir nesneyi bir görevle sınırlandırmayı, zihinsel kurulum bir sorunu hep aynı yöntemle çözmeyi, sosyal engeller ise toplumun farklı düşünme önündeki etkilerini kapsamaktadır.

CEVAP: E

3. Bu durum çok başımıza gelen bir vakaya işaret etmektedir. Yapılan çalışmalar bize, yarım kalan şeylerin, tamamlanmamış görevlerin bizde kaygı yarattığını ve bundan dolayı bunların tamamlanmış görevlere nazaran daha iyi hatırlandığını göstermektedir. Bu duruma "Zeigarnik etkisi" denilmektedir. Zeigarnik etkisi algı yasalarından tamamlamanın kapsamında değerlendirilmektedir. Zihnimiz tam ve dengeye göre doğuştan eğilimli olduğu için yarım kalan şeyleri tamamlama eğilimine sahibiz. Söylenmemiş sözler ruhta, yarım kalan aşklar ise kalpte iz bırakır ve bunlar daha iyi hatırlanır.

CEVAP: B

4. Uzun süreli bellekteki bilgiler, bir düzen içinde farklı klasörlerde saklanır. Bir işin nasıl yapılacağını bildiren işlemsel ya da yöntemsel bilgiler işlemsel bellekte saklanırken bir işin kurallarına ve ne olduğuna dair açıklayıcı bilgiler ise anlamsal bellekte saklanır. Soruda kesirli problemlerin çözümüne ilişkin işlemlerden bahsedilmektedir. Bunların saklandığı bellek işlemseldir. Diğer taraftan işlem yapabilmek için toplama işlemine ilişkin kuralları bilmemiz ve bunları hatırlamamız gerekir ki bunları sakladığımız bellek anlamsaldır. Kısacası işin bilme boyutu anlamsal, yapma boyutu ise işlemseldir. Bunların doğru sırayla verildiği seçenek B'dir.

CEVAP: B

5. Bildirimsel ya da dekleratif bilgi yargı bildiren en küçük ifadesidir. Bildirimsel bilgi anısal olabildiği gibi anlamsal da olabilir. Bundan dolayı açık bellek, anısal ve anlamsal bellekleri kapsadığı için bildirimsel bellek olarak da adlandırılır. Matematikteki kurallar ve formüller yargı bildirdikleri için ve bu yargılar başkalarına aktarılabildiği için bildirimseldir. Bundan dolayı I.öncüldeki ifade bildirimsel bir ifadedir. Benzer bir durum II. öncülde de mevcuttur zira Niyazi amcanın kokulu çay içmesi hem bir yargı hem de bir sözel aktarım örneğini oluşturmaktadır. III. öncüldeki ifade bir işlemin nasıl yapılacağına ilişkindir ve bir şeyin ne olduğundan çok nasıl yapıldığıyla/uygulamayla ilgili olduğu için işlemsel veya yöntemseldir. Bundan dolayı bu tür yaşantılar işlemsel bellekte saklanır. Son öncülde verilen çocukluk anıları ise her ne kadar anısal bellekle ilgili görünseler de farkında olunmayan yaşantıları içerdikleri için anlatılmazlar ve bir yargı içermezler. Bunlar da işlemsel bellekte saklanır. Soruda bildirimsel bilgi ile ilgili olmayan öncüller sorulduğu için III ve IV. öncüllere gidilmelidir.

CEVAP: C

6. Burhan uzun süre önce Fransızca dersi almıştır. Bu derste öğrendiği bilgileri kullanma ya da tekrarlama şansı olmamıştır. Bilgiyi işleme kuramına göre bilgiyi getirememe ya da hatırlayamama nedenlerinden biri de bilgiyi yeteri kadar kullanmamadır. Bu durum bilginin bozulduğunu göstermektedir. Burada Burhan Fransızca öğrendiğinde bilgiyi detaylandırsaydı yani yeterli kodlama yapsaydı, bilgiyi hatırlama şansı olabilirdi zira her detay bilgiyi hatırlamak için bir ipucudur. Ancak bu soruda temel vurgu detaylandırma değil, bilginin uzun süre kullanılmadığı üzerinedir. Bundan dolayı bozulma kavramına gidilmelidir.

CEVAP: B

7. Harika bir sual bu!! Bellek türlerine ilişkin bu sorularla sık sık karşılarız. Soruda dikkat çekici olan nokta, Ayşe Öğretmen'in elinde tuttuğu kartları üç saniye tutmuş ve kartı sakladıktan sonra kartın üzerindeki nesnelerin sayısını sormuştur. Ayşe Öğretmen'in bu uygulamasını nasıl yorumlamalıyız? Kısa süreli bellekte bilgi ortalama 20 saniye tutulmaktadır, bu süre zarfında ya yeni bilgiyi işleyip uzun süreli depoya atarız ya da bilgiyi anlamlı hâle getirip tepki üreticilerine aktarırız. Peki hocam buradaki bilginin depolanma süresini artıramaz mıyız? Koruyucu tekrarla bir miktar artırabiliriz ancak maksimum burada 1 dakika tutabiliriz (yani üç tekrar). Peki tekrar soruya döndüğümüzde öğrencilerin, kartlar kendilerine gösterildikten sonra, birkaç saniye içinde Ayşe Öğretmen'e cevap verdiklerini görüyoruz. Bu durumda bu bilgi hangi bellektedir? Tabii ki kısa süreli bellektedir, seçeneklerde kısa süreli belleğin diğer adı olan işleyen bellek verilmiştir.

CEVAP: B

8. Sürpriz olabilecek sorulardan biri bu. Kağan, yaptığı çalışmada belli bir sorunla karşılaşan öğrencilerin cevap verirken nasıl davrandıklarını ölçmektedir. Bu çalışmada ulaştığı sonuç, bazı öğrencilerin daha hızlı (dürtüsel ve tabii ki daha fazla yanlış yaparlar) davrandıklarını, bazılarının da işlem hızlarının yavaş olduğunu (daha fazla düşünürler ve tabiatıyla daha az yanlış yaparlar) göstermektedir. Kağan, bu duruma "bilişsel tempo" adını verir. Kağan'a göre bilişsel tempo, cevaptan emin olunmadığında duraklayıp hipotezlerin ve çözümlerin doğruluğunu sorgulama eğilimidir. Kağan'a göre çocuklar başlangıçta hızlı cevap verirler yani daha dürtüseldirler ancak yaş ile birlikte çocuklardaki düşünsel olma ve daha uzun düşünme eğimli artmaktadır. Bilişsel stil, bireyin öğrenme tarzını, dil gelişimine ait bir kavram olan hızlı haritalandırmada ise bilmediği kavramların anlamlarını zihnine başvurarak bağlamına göre tahmin etmeyi içermektedir. Bilişsel yük ise belli bir anda kısa süreli belleğe binen yükü ifade etmek için kullanılan bir kavramdır.

CEVAP: A

9. Sıklıkla sorulan bir soru kalıbı bu. Duyumlarla yani duyusal kayıt ile başlayan bilgiyi işleme süreci, dikkat ve algıda secicilik ile devam eder ve bu iki bilişsel strateji marifetiyle duyusal bellekteki bilgiler kısa süreli belleğe aktarılır. Kısa süreli bellek geçici depodur, bilginin burada tutulma süresi ortalama 20 saniyedir bundan dolayı çok hızlı harekete ederek işlem yapılmalıdır. Kısa süreli bellekteki bilginin düzenlendikten sonra uzun süreli belleğe aktarılmasına ise "kodlama" denir, kodlama geri getirmeyi doğrudan etkilediği için çok önemlidir, bundan dolayı da çok dikkat edilmelidir. D seçeneğindeki ifade yanlıştır zira bir kodlama tekniği olan eklemlemede yeni bilgi ilişkili ön bilgi ile ilişkilendirildikten sonra onun içine yerleştirilir, burada yapay çağrışımlar değil, doğal çağrışımlar vardır. Yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımların kurulmasına eklemleme değil, "bellek destekleyici ipuçları" denir.

CEVAP: D

10. Harika bir soru kalıbı bu, rahatlıkla sorulabilir. Bilgiyi işleme sürecinde bilgiyi geri getirmemenin birçok nedeni vardır, burada da bu nedenlere ilişkin bilgimiz ölçülmektedir. Bu soruda dikkat çekici olan nokta, benzer bilgilerin art arda öğrenilmesidir. Benzer bilgileri farklı zamanlarda öğrenirsek hatırlamada bir sorun yaşamayız ancak art arda öğrenirsek bunlar karışır ki bu duruma karışma ya da karıştırma deriz. Nitekim bu soruda "d", "p" ve "b" veya "p" ve "d" gibi bazı harfler art arda öğrenildiği için çocuklar bunlardan oluşan kelimeleri okumakta zorlanmaktadırlar. Öğretmen bunları farklı zamanlara öğretmiş olsaydı çocukların bunları karıştırmaları mümkün olmayacaktı. Bozucu etkide bilgi tekrar edilmediği için, yanlış yerleştirmede ise yeni bilgi yanlış öğrenildiği için bilgi hatırlanmaz.

CEVAP: B

11. Hatırlamaya ilişkin bu tür sorularla karşılaşma ihtimalimiz yüksek. Aman, dikkat! Ebru edimsel koşullanma konusunu çalışmıştır. O hâlde Ebru tek bir konuyu çalışmıştır, bu konuyu belli bir sıraya göre çalıştığı için, burada seri bir öğrenme vardır. Sergi öğrenme, bilişsel bir konunun belli bir sıraya göre öğrenilmesidir (Ket vurmalarda ise iki farklı konu vardır, bu farka dikkat!). Ebru, belli bir sıraya göre verilmiş olan bu konuyu hatırlamak istediğinde baştaki ve sondaki bilgileri daha iyi hatırlamıştır. Bu duruma "seri pozisyon etkisi" ya da "öncelik ve sonralık etkisi" denir. Zihnimizin belli hatırlama eğilimi vardır, bu biyolojiktir. Ortadaki bilgileri hatırlama eğilimimiz daha düşüktür. Bundan dolayı cevap C seçeneğidir. Çağrışımsal hatırlamada, bitişiklik ilkesine göre hatırlama vardır. Ortama bağlı hatırlamada ise öğrenmenin geçekleştiği ortamda bilgiyi hatırlamak daha kolaydır.

CEVAP: C

12. Kavrama Yoluyla Öğrenme, çok sık karşımıza çıkmaktadır. Gestalt kuramcılarından Kohler'e ait olan bu yaklaşımda, birey parçayı değil, bütünü dikkate alarak hareket eder. Kavramak demek, parçalar arasında bağlantı kurmak demektir bundan dolayı birinci öncüldeki bilgi doğrudur. Kavrama sürecinde bireyin ön bilgileri ve önceki yaşantıları da zorunludur zira birey problemi ön bilgileriyle ilişkilendirerek anlamaya çalışır, bu duruma anlamlı öğrenme ve kavrama denir. Bu itibarla üçüncü öncüldeki bilgi de doğrudur. İkinci öncüldeki rastlantı sonucu çözüme ulaşma deneme yanılmanın bir özelliğidir. Dördüncü öncüldeki ifade ise örtük öğrenmenin bir özelliğidir.

CEVAP: B

1. I. Hangi kuş uçamaz?
II. Akşam yemeğinde ne yedin?
III. Böceklerden neden korkuyorsun?

Yukarıda verilen öncüllerin bağlantılı oldukları bellek türleri aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Anısal-Anlamsal-İşlemsel
B) İşlemsel-Anısal-Anlamsal
C) Anlamsal-Anısal-İşlemsel
D) Anlamsal-İşlemsel-Anısal
E) İşlemsel-Anlamsal-Anısal

2. Bir kişi hiçbir çaba harcamadan bir gün içinde yaşadıklarını rahatlıkla anlatabilir. Hiçbir not tutmamasına rağmen bu kişisel deneyimlerini ayrıntılı olarak ifade edebilir. Ancak diğer taraftan bu kişinin kavram, olgu ve tanımları öğrenmesi ve hatırlaması hiç de kolay olmaz.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre ağırlıklı olarak duygusal olayları, ön bilgilerimizle ilgili yeni semantik bilgileri hiçbir çaba harcamadan öğrenebilmemiz ve hatırlayabilmemiz aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Açık tekrar
B) Örtük tekrar
C) Bellek destekleyici ipuçları
D) Otomatik kodlama
E) Çaba harcayarak kodlama

3. I. Dört yaşındaki Ahmet, tarhananın bir çorba olduğunu bilmektedir.
II. Lise öğrencisi Esra bir yaş problemini nasıl çözeceğini bilmektedir.
III. İlkokul öğrencisi Mahmut, bisiklet sürmektedir.

Öğrencilerin bu davranışları aşağıdaki bilgi türlerinden hangisiyle sırasıyla ilişkilendirilebilir?

A) Metabilişsel bilgi-Açıklayıcı bilgi-Durumsal bilgi
B) Açıklayıcı bilgi-Yöntemsel bilgi-İşlemsel bilgi
C) İşlemsel bilgi-Meta bilişsel bilgi-Durumsal bilgi
D) İşlemsel bilgi-Durumsal bilgi-Açıklayıcı bilgi
E) Açıklayıcı bilgi-Bildirimsel bilgi-İşlemsel bilgi

4. Bir ilmi araştırmaya gönüllü olarak katılan Şaban, kendine verilen listedeki kavramları ön bilgileriyle ilişkilendirerek aklında tutmaya çalışmıştır. Örneğin bu listedeki "İNEK, DANS, DAĞ, RÜZGÂR" gibi kavramları hatırlamak için Şaban, "Rüzgârlı bir günde inek dağda dans ediyordu." biçiminde aklında tutmuştur. Kavramlar arasında oluşturduğu bu çağrışımla Şaban, listedeki birçok kavramı rahatlıkla hatırlayabilmiştir.

İlmi bir araştırmaya gönüllü olarak katılan Şaban'ın bilgileri hatırlamak için böyle davranması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Sürekli tekrar
B) Özümseyici tekrar
C) Otomatikleştirme
D) Eklemleme
E) Örgütleme

5. Geceleri dikkat çeksin, diye alışveriş merkezlerinin levhaları ışıklandırılmıştır. Işıkların dikkat çekmesi için ışıkların yanıp sönmesi belli bir zamana göre ayarlanır. Bu ayarlama sonucu biz onları artık birden çok ışığın yanıp sönmesi olarak algılamayız. Bu ayarlama sonucunda sanki tek bir ışık levhadaki tüm harfleri dolaşıyormuş gibi bir etki yaratır ve bu etki de uzaktan bakan insanların dikkatini hemen çeker.

Ticari levhalardaki ışıkların böyle ayarlanması ve insanların dikkatini çekmesi aşağıdaki algı yasalarından hangisiyle açıklanır?

A) Şekil-zemin
B) Algıda değişmezlik
C) Tamamlama
D) Fi fenomen
E) Halüsinasyon

6. Ahmet derse gelmeden önce önceki dersin konularını tekrar etmekte ve böylece yeni öğreneceği konuyu ön bilgileriyle ilişkilendirerek öğrenmektedir. Yeni konuda kavramları önemli ve önemsiz diye ayıran Ahmet, kavramları genelden özel doğru sıralayarak görselleştirmektedir. Ahmet öğrenme stilinde görsel kodlamanın önemli olduğunu düşünmektedir. Konu yeniyse her gün onu gözden geçiren Ahmet, konu oturdukça ara sıra sorular üzerinden egzersiz yapmaktadır.

Ahmet'in davranışları dikkate alındığında, bilgiyi işleme sürecine ilişkin hangi kavrama temas edilmemiştir?

A) Örgütleme
B) Eklemleme
C) Etkin katılım
D) Bellek destekleyici ipuçları
E) Özümseyici tekrar

7. Sezer Öğretmen, matematik dersinde öğrencilerinin problem çözme becerilerini geliştirmek için onlara yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantının nasıl kurulması gerektiğini, bilgiye nasıl ulaşacaklarını, bilgiyi nasıl kullanacaklarını ve uygulayacaklarını öğretmeyi hedefler. Bunun için öncelikle kendisi model olarak süreci başlatır, öğrencilere etkinlikler yaptırır, rehberlik eder ve onları yönlendirir. Sonunda, öğrencilerin problem çözme becerilerini bireysel olarak uygulayabilir hâle geldiklerini gözlemler.

Sezer Öğretmen'in ders işleme sürecindeki bu uygulamaları bilgiyi işleme sürecine ilişkin aşağıdaki bilişsel stratejilerden hangisinin oluşmasına daha çok katkı sağlar?

A) Dikkat
B) Algılama
C) Kodlama
D) Hatırlama
E) Tekrar

8. Sema Öğretmen, seçtiği öğretim yönteminin olumsuzluklarını azaltmak için kendisini dinleyen öğrencilere sık sık tekrarlar yapmaktadır. Yeni öğrenilen bilginin uzun süreli hafızaya geçiş sürecini kolaylaştırmak ve zihinsel kodlamayı desteklemek için konuyla ilgili kavramları içeren kısa hikâyeler ve görseller kullanmaktadır. Ayrıca, aralıksız konuşma süresini 15 dakikadan fazla tutmamaktadır.

Sema Öğretmen'in ders anlatırken kullanmış olduğu bu yaklaşım, aşağıda verilmiş olan bellekler den hangisinin sınırlayıcı etkisini azaltmaya yöneliktir?

A) Duyusal
B) İşleyen
C) İşlemsel
D) Anısal
E) Anlamsal

9. **Şahin:** "Ben matematikte iyiyim."

Kerime: "Ben bir metni okurken, belli taktiklere başvuruyorum. Bu durum metni daha iyi anlamamı sağlıyor."

Duygu: "Ben bir matematik probleminde önce gerekli ön bilgileri hatırlarım ve daha sonra bu bilgiyi işlem basamaklarına göre uygularım."

Yukarıda Şahin, Kerime ve Duygu'nun sarf etmiş oldukları cümleler ile aşağıdaki verilmiş olan bilgi türleri arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Şahin	Kerime	Duygu
A)	İşlemsel	Bildirimsel	Durumsal
B)	Metabilişsel	İşlemsel	Yöntemsel
C)	Bildirimsel	Yöntemsel	Durumsal
D)	Durumsal	İşlemsel	Bildirimsel
E)	Bildirimsel	Durumsal	Yöntemsel

10. Bir bilişsel psikolog olan Neisser, verdiği bir konferansta dikkat üzerine şunları söyler: "Dikkat öğrenmenin ön koşullarından biridir. Öğretmenden öğrenmek için öğrenciler öğretmenin sesine odaklanmalı, ortamdaki diğer uyarıcıları duymazdan ve görmezden gelmelidirler. Okuma ve kavrama becerilerini geliştirmek için öğrenciler yazılı kelimelere dikkat etmeli, sayfanın ebadı, rengi gibi noktaları ihmal etmelidir."

Neisser'ın bu konuşmasında vurguladığı hususlar aşağıdaki algı yasalarından hangisinin öğrenmedeki rolüne işaret etmektedir?

A) Algıda seçicilik
B) Algıda değişmezlik
C) Tamamlama
D) Benzerlik
E) Şekil-zemin

11. Okul Müdürü Baha Bey, öğretmenlerle yaptığı yıl sonu değerlendirme toplantısında "Arkadaşlar, öğrencilerimizin problem çözme becerilerini geliştirmek için önümüzdeki yıl derslerde nasıl bir yol izlemeliyiz?" diye sorar. Bunun üzerine öğretmenler, derslerde özellikle Araştırma-İnceleme Stratejisi, İş Birliğine Dayalı Öğrenme ve Proje Tabanlı Öğrenme gibi yaklaşımların kullanılması gerektiğini söylerler. Ayrıca öğrencilerde üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi için bilginin mutlak doğru olmadığı fikrinin vurgulanmasını ve problem çözerken tek bir çözüm yolu yerine alternatif çözüm yollarının denenebileceği konusunda öğrencilerin cesaretlendirilmesini önerirler.

Öğretmenlerin Okul Müdürü Baha Bey'e yaptığı önerilere uygun bir sınıf ortamı yaratılırsa öğrenme sürecinde karşımıza çıkan aşağıdaki öğrenme yollarından hangisinin ortaya çıkma ihtimali daha çok artar?

A) Örtük öğrenme
B) Sosyal öğrenme
C) A tipi çözüm
D) B tipi çözüm
E) Deneme-yanılma

12. Üniversite öğrencisi Ebru, gelişim psikolojisi sınavına çalışırken Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı'nda açıkladığı evrelerin özelliklerini hatırlamakta zorlanır ve evrelerin özelliklerini, tanıdıklarının özellikleriyle ilişkilendirerek öğrenmeyi dener. Örneğin itaat ve ceza evresini anne ve babası evdeyken kurallara uyan kardeşi Özge'yle, saf çıkarcılığı sürekli kendisini düşünen eniştesi Burhan ile ilişkilendirerek aklında tutar.

Buna göre Ebru, bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe geçişi için aşağıdaki süreçlerin hangisinden yararlanmıştır?

A) Koruyucu tekrar
B) Özümseyici tekrar
C) Görsel kodlama
D) Yapay ipuçları
E) Örgütleme

1. Birincil öncülde uçmayan kuşların hangileri olduğu sorulmuştur ki bu içerikle ilgili bir bilgi olduğu için bunu anlamsal/semantik bellekte saklarız. İkinci öncülde ise akşam yemeğinde kişinin yediklerinden bahsedilmektedir ki bunları kişinin duygu dünyasına ve anılarına yönelik bir soruya işaret etmektedir. Bundan dolayı anısal belleğe gidilmelidir. Son öncülde ise böcek korkusunun nedeni sorulmaktadır. Her ne kadar duygularımızın depolandığı bellek anısal olsa da buradaki duygunun bir fobi olduğu dikkate alarak hareket etmemiz gerekir. Bilişsel kuramcılara göre koşullanma örnekleri (korkular gibi) çoğu zaman farkında olmadan gerçekleşen olaylardır ve bunların nedenleri ya da kaynakları hakkında çoğu zaman bir farkındalığımız yoktur. Bundan dolayı bunları farkında olmadığımız bellek olan işlemsel bellekte saklarız.

CEVAP: C

2. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bilgiyi kısa süreli bellekte uzun süreli belleğe aktarırken esas olarak iki tür bilişsel stratejiyi kullanırız; açık ya da örtük tekrar ve kodlama. Açık ya da örtük tekrarda organizmanın kendi çabası vardır ve bu çaba sayesinde kişi yeni bilgiyi tekrarladıkça hatırlama şansını artırır. Diğer strateji ise kodlamadır. Kodlamada yeni bilgi düzene konarak uzun süreli belleğe yerleştirilir. Bu noktada iki tür kodlamadan bahsedilmektedir: otomatik kodlama ve çaba harcayarak kodlama. Otomatik kodlamada duyusal bellekte kısa süreli belleğe gelen bilgiler, hiçbir çaba harcanmadan yani kendiliğinden uzun süreli belleğe gönderilir. Anılar, ön bilgilerle ilişkili yeni bilgiler ve çoğu zaman psikomotor beceriler bu kodlama cihetiyle öğrenilir ve hatırlanır ki soruda da bu sorulmuştur. Diğer taraftan ön bilgiyle ilişkilendirilmesinin zor olduğu yeni bilgi durumlarında birey örgütleme, bellek destekleyici ipuçları gibi kodlama stratejileri kullanarak kodlama yapar ki buna "çaba harcayarak kodlama" adı verilir. Soruda çaba harcanmadan yapılan öğrenmeler ve hatırlamalar sorulduğu için cevap otomatik kodlamadır.

CEVAP: D

3. Bilgi türleri çok nadiren olsa da sorulabilmektedir. Birinci öncülde bir içerik bilgisi bulunmaktadır. Tarhananın bir çorba olduğunu bilmek, onun içeriğine ilişkin bilgi sahibi olmak demektir ki bu bilgileri anlamsal bellekte saklarız. İkinci öncüldeki bilgi ise bir işin nasıl yapılacağını bildiğini göstermektedir ki buna "yöntemsel bilgi" denilmektedir. Üçüncü öncülde ise dikkat çekici olan şey davranışı yapmaktır. Psikomotor bir davranışı yapmak işlemsel bilgi olarak değerlendirilmektedir. O hâlde bir davranışı yapmak işlemseldir, onun nasıl yapılacağını bilmek ise yöntemseldir. Bundan dolayı cevap B seçeneğidir. Metabilişsel bilgi, kişinin nasıl öğrendiği ve düşündüğü hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Bildirimsel bilgi ise bireyin belli bir görevi ya da işi (davranışı) yapıp yapamayacağını bilmesini ifade etmektedir diğer bir ifadeyle öz yeterlik hakkındaki bilgisidir. Durumsal bilgi ise bir problem ya da görev durumunda kişinin hem nasıl davranacağını (yöntemsel bilgi) hem de onun yapıp yapamayacağını (bildirimsel bilgi) bilmesidir. O hâlde durumsal bilgi (Koşul bilgisi olarak da karşınıza çıkabilir.), yöntemsel bilgi ile bildirimsel bilginin birleşimidir.

CEVAP: B

4. Şaban bilgiyi hatırlamak için listede kendisine verilmiş olan kavramlar arasında çağrışım oluşturmuştur ve böylece bilgiyi daha iyi hatırlamıştır. Bu duruma, bilgiyi işleme sürecinde "özümseyici tekrar" adı verilir. Özümseyici tekrarda, yeni bilgi ön bilgilerle ilişkilendirilerek tekrarlanır ve özümsenmiş olur. Koruyucu tekrar ise daha çok bilgiyi kısa süreli bellekte tutmak amacıyla bilginin olduğu gibi, ön bilgiyle ilişkilendirilmeden tekrar edilmesidir. O hâlde yeni bilgi ön bilgiyle ilişkilendirilerek kullanılıyorsa özümseyici (Diğer adı açık ya da örtük tekrardır.), olduğu gibi tekrarlanıyorsa koruyucu (sürekli) tekrar var demektir. Otomatikleştirme ise bilgi ya da becerinin sürekli icra edilmesi sonucunda, alışkanlığa dönüştürülmesidir. Böylece bilgi uzun süreli bellekten doğrudan tepki üreticilerine gönderilmiş olur. Örgütlemede bilgi düzene konularak gruplandırılır, eklemlemede ise yeni bilgi ilişkili ön bilginin içine konulur.

CEVAP: B

5. Algı yasalarına göre sorulan bu soruda dikkatinizi çekmesi gereken şey ışık ya da lambadır. Işık ya da lamba ile yapılan deneylerin ortak noktası hareket algısı yaratmış olmalarıdır. Nitekim yukarıdaki paragrafta da olan şey, birden çok sabit ışığın belli bir ayarlama sonucunda tek ışık olarak görünmesi ve levhalardaki tüm harfleri dolaşıyormuş gibi algılanmasıdır. Bu durum aslında bir fiziksel illüzyon örneğidir. Hareket algısı yaratılmış olduğu için "fi fenomen" olarak adlandırılır. Burada hareketli bir ışık algısı yaratıldığı için, durağan uyarıcılar arasında hemen dikkati çektiği için kentin ışıklı levhalarında çok sık kullanılmaktadır.

CEVAP: D

6. Ahmet'in ön bilgileri tekrarlayarak derse gelmesi ve yeni konuları ön konularla ilişkilendirmesi eklemleme yaptığını göstermektedir. Kavramları önemli ve önemsiz olarak ayırması ve en genel kavramdan özel kavramı gelmesi, kavramları gruplandırdığına işaret etmektedir ki bu örgütleme örneğidir. Seçeneklerde verilmemiş ama Ahmet'in kendi öğrenme stili hakkında farkındalığa sahip olması metabiliş bilgisine sahip olduğunu göstermektedir. Öğrenme sürecinde konuları tekrar etmesi, yeni konuları her gün; eski konuları ara sıra gözden geçirmesi özümseyici tekrar yaptığını göstermektedir. Ahmet'in öğrenme sürecinde aktif olduğunu görüyoruz, bu durum etkin katılımın olduğunun işarettir. Ahmet, yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar oluşturmamıştır bundan dolayı bellek destekleyici ipuçlarına bu soruda değinilmemiştir.

CEVAP: D

7. Sezer Öğretmen'in yaptığı şey aslında bilişsel modellemedir. Bilişsel modelleme; bir bilginin nasıl öğrenileceği, kodlanacağı, hatırlanacağı ve hangi durumlarda kullanılacağına dair model, kişinin kendi düşünme ve yorumlama sürecini model oluşturacak şekilde öğrencilerine göstermesidir. Sezer Öğretmen, matematik dersinde sadece bilgiyi öğrencilere aktarmamakta, aynı zamanda yeni bilgi ile eski bilgi arasında ilişki kurmayı (anlamlı öğrenme), bir sorun durumunda bilgiye nasıl ulaşılacağını (hatırlama) ve bu bilginin kullanılacağını da göstermektedir. Bu yaklaşım, daha çok bilginin kodlanma sürecini etkileyecektir zira bilginin doğru hatırlanması ve problem durumunda hemen kullanılması için önce doğru kodlanması gerekmektedir.

CEVAP: C

8. Sema Öğretmen'in konuyu sık sık tekrarlaması, yeni konunun etkili şekilde uzun süreli belleğe aktarılmasını kolaylaştırmak için sözel ve imgesel ipuçları kullanması, konuşma süresini beli bir süre ile sınırlı tutması dinleyenlerin işlem yapan belleğini desteklemeye yönelik bir tutumdur. Dinleyen kişilerin yapılan konuşmaları anlaması, bunları anlamlı hâle getirmesi ve etkili şekilde uzun süreli belleğe aktarması ancak işlem yapan belleklerini etkili kullanmaları ile mümkündür. Peki, insan yavrusunda işlem yapan belleğimiz hangisidir? Tabii ki kısa süreli bellektir. Kısa süreli bellek hem bilgi tuttuğu için bir depo hem de zihinsel tüm işlemlerin yürütüldüğü bir merkez olduğu için bir işlemcidir. Bilgiyi anlamlı hâle getirmek, uzun süreli belleğe transfer etmeden önce düzenlemek gibi bilişsel görevler kısa süreli belleğin (yani diğer adıyla işleyen belleğin) uhdesindedir. Sema Öğretmen'in konu anlatımı sırasında kullanmış olduğu taktikler, işleyen belleğin yükünü hafifletmeye yöneliktir.

CEVAP: B

9. Bilgi türlerine ait sorular çok nadir de olsa karşımıza çıkar, o itibarla dikkat etmek gerekir. Bildirimsel bilgi; olgu, içerik, tarih, isim, tanım, inançlar, tutumlar gibi bilgileri kapsar. Bunların bir kısmı anısal, bir kısmı ise anlamsaldır. Bundan dolayı açık belleğin adı bildirimsel bellektir. Şahin, matematiğe ilişkin inancını yansıttığı için, bu ifade bildirimsel bilgiyle alakalıdır. Bir olaya, soruya nasıl yaklaşmamız gerektiğini ifade eden bilgiye ise "yöntemsel bilgi" denir. Yöntemsel bilgide, bir problemi hangi taktik ve teknikle çözeceğimize ilişkin farkındalık vardır. Nitekim soruda Kerime, bir metne nasıl yaklaşacağına ilişkin bir teknik çerçeveye sahiptir, bu itibarla onun ifadesi yöntemseldir. Durumsal bilgi ise bildirimsel ve yöntemsel bilgiyi ne zaman ve nasıl kullanılacağını bilmeyi ifade eder. Yani her iki bilginin iş birliği içinde kullanılmasıdır. Nitekim Duygu'nun bir matematik probleminde gerekli ön bilgileri hatırlaması bildirimseldir, bunu bu soruya nasıl uygulayacağını bilmesi ise yöntemseldir. İkisini birlikte kullanacağı için Duygu'nun ifadesi durumsal bilgiye örnektir.

CEVAP: C

10. Ünlü Bilişsel Psikolog Neisser'ın bu konuşmasında üzerinde durduğu nokta, dikkatimizin sınırlı bir kaynak olduğuna ilişkindir. Dikkatimiz sınırlı olduğu için odak noktamızda öğrenme açısından önemli olan noktalar olmalıdır. Bu durumda zihnimizin daha etkili öğrenme sağlayabilmesi için nispeten önemsiz olan uyarıcıları görmezden gelmeyi öğrenmemiz gerekir. Bunu başaramadığımızda önemsiz şeyler dikkatin konusu hâline gelir ki etkili bir öğrenme sağlanamaz. Neisser'ın vurgulamış olduğu bu nokta aklımıza hangi algı yasasını getirmelidir? Tabii ki şekil-zemin (ön plan-arka plan) yasası aklımıza gelmelidir. Bu yasa, dikkatimizin sınırlı olduğuna işaret ederek odaklandığımız hususları şekil, algılanan diğer uyarıcıları ise zemin olarak tanımlar. Öğreneme sürecinde konu her zaman şeklimiz olursa, öğrenme de artar.

CEVAP: A

11. Okul Müdürü Baha Bey'in etkili bir öğrenme ortamı için yıl sonu değerlendirme toplantısında öğretmenlerde görüş istemesinin amacı etkili bir öğrenme ortamının yaratılmasına imkân sağlamaktır. Öğretmenlerin görüşlerinden özellikle üst düzey düşünme becerilerine yönelik olarak vurgulanan nokta bizim için ipucu niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda mutlak bilginin mümkün olmadığı ve dolayısıyla bilginin göreceli olduğu meselesinden hareket edilerek problem çözme sürecinde farklı yolların denenmesi konusunda öğrencilerin desteklenmesi hangi düşünme sürecinin gelişmesine katkı sunacaktır? Tabii ki farklı yollar kullanarak sonuca ulaşma ifadesi, aklımıza yaratıcı ya da üretici düşünmeyi getirmelidir. Yaratıcı düşüncenin en önemli özelliği, orijinal ve özgün olmasıdır. Bu da ancak farklı düşünme tarzları geliştirmekle mümkündür. Soruda yaratıcı düşünmenin Gestalt Kuramı'nda diğer adlarından biri olan A tipi çözüm kavramı kullanılmıştır.

CEVAP: C

12. Bu harika bir soru kalıbıdır. Yeni bilgileri öğrenmek kadar onları doğru kodlamak da önemli, zira öğrendiğimiz bilgileri hatırlamak buna bağlı. Üniversite öğrencisi Ebru, Kohlberg'in ahlak gelişimi aşamalarını aklında tutmak için her bir evrenin özelliklerini tanıdığı insanlarla ilişkilendirmiş böylece bu insanları hatırlayınca evreleri de hatırlamış oluyor. Yeni bilgiyi ön bilgiyle ilişkilendirmek özümseyici tekrar ya da kodlama ile mümkündür ancak seçeneklerde kodlama değil görsel kodlama var. Görsel kodlamada yeni bilgi imge biçiminde zihinde tutulur ki bu soruda imge/resim vurgusu olmadığı için buna gidilemez. Bu durumda geriye özümseyici tekrar kalıyor. Yeni bilgileri ön bilgilerle ilişkilendirerek tekrarlamak özümseyici tekrarın (diğer adı açık ya da örtük tekrardır) bir özelliğidir. Yapay ipuçlarında yeni bilgi ile eski bilgi arasında yapay çağrışımlar (kebab, pide gibi) oluşturulur. Bir kodlama tekniği olan örgütlemede ise yeni bilgi gruplandırılarak düzene koyulur.

CEVAP: B

1. Adem Öğretmen, tarih derslerinde zaman zaman öğrencilerin çok iyi bildiklerine inandıkları konuları gündeme getirmekte, bilgilerinin güvenilir olup olmadığını düşünmelerini sağlayıcı sorular sorarak öğrencilerin şüpheye düşmelerini istemektedir. Böylece öğrencilerinin daha iyi ders dinleyeceklerini düşünmektedir.

Adem Öğretmen'in bu tutumu, bilgiyi işleme sürecine ait aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Dikkat
B) Örgütleme
C) Korucu tekrar
D) İmgesel ipuçları
E) Kodlama

2. İlkokul öğrencisi Ayten, o gün eve neşeyle gelir ve annesine "Bugün neler oldu inanamazsın!" diyerek uçak kullandığını anlatır. Annesi şaşkınlıkla "Nasıl olur?" diye sorduğunda Ayten, annesine Türk Hava Kurumunun eğitim kamyonunun okullarına geldiğini ve tıpkı bir uçaktaki pilot kabini gibi tasarlanmış olan model üzerinde sırayla uçak kullandıklarını söyler.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Ayten'in annesine aktardığı bu yaşantısı aşağıda verilmiş olan belleklerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Duyusal
B) Kısa süreli
C) İşlemsel
D) Anlamsal
E) Flaş

3. Lisede görev yapan Gülay Hanım, öğrencilerinin dikkatini iklim değişikliği konusuna çekmek için konu hakkında bir sunum yapar. Sunumda slaytlardan ve videolardan yararlanan Gülay Hanım'ın sesi etkisiz kalır ve öğrenciler Gülay Hanım'dan daha çok slayt ve videolardaki ses ve görüntülere odaklanır.

Gestalt Kuramı'na göre Gülay Hanım'ın etkisiz kalması ve slayt ve videoların öğrencilerin daha çok dikkatini yere çekmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Algıda seçicilik
B) Şekil-zemin
C) Algıda değişmezlik
D) İllüzyon
E) Fi fenomen

4. Sezer Öğretmen, matematik dersinde öğrencilerine sadece konu anlatmamakta, ayrıca yeni bilgiyi ön bilgiyle nasıl ilişkilendirmeleri gerektiğini, öğrencilerinin problem çözme becerilerini geliştirmek için onlara bilgiye nasıl ulaşacaklarını, bilgiyi nasıl kullanacaklarını ve uygulayacaklarını da öğretmeye çalışmaktadır.

Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre Sezer Öğretmen'in bu davranışları bilgiyi işleme sürecine ilişkin aşağıdaki süreçlerden hangisinin gelişmesine katkı sunmaktadır?

A) Duyum
B) Dikkat
C) Kodlama
D) Bellek
E) Koruyucu tekrar

5. 4 yaşındaki Çınar çok meraklı bir çocuktur ve annesi Burcu Hanım'a aklına gelen her şeyi sormaktadır. Bir gün babasıyla nasıl tanıştığını ve evlendiğini annesine sorunca, Burcu Hanım eşiyle nasıl tanıştığını, kına gecesini, nasıl evlendiklerini uzun uzadıya oğluna anlatmıştır.

Bilgiyi işleme Modeli'ne göre Çınar'ın annesinin kullandığı bellek türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duyusal
B) İşleyen
C) Anısal
D) İşlemsel
E) Anlamsal

6. Fen Bilimleri Öğretmeni Esra Hanım, öğrencilerine yaptıkları sunumlarla ilgili dönüt verirken "Sunumunuz sırasında arkadaşlarınız sizi dinlemek yerine kendi aralarında sohbet ettiler. Bu durum sizin anlatımınızın geride kaldığını gösteriyor. Oysa ders anlatırken gerek sesinizi ve gerekse de konunun içeriğini ön planda tutmalısınız ki arkadaşlarınız mesajlarınızı alabilsin." demiştir.

Esra Öğretmen verdiği bu dönütle, Gestalt Kuramı'nın aşağıdaki algı yasalarından hangisini vurgulamıştır?

A) Devamlılık
B) Yakınlık
C) Tamamlama
D) Şekil-zemin
E) Süreklilik

7. **Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre aşağıdakilerden hangisi öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan uygulamalardan biri olamaz?**

A) Seda Öğretmen'in konunun önce genel başlıklarını vermesi ve daha sonra alt başlıklara geçmesi

B) Seher'in coğrafya dersindeki olgusal bilgileri yapay ipuçları kullanılarak zihninde tutması

C) Ferdi'nin ezberlemek zorunda olduğu bir şiirin dizelerinin ilk harflerinden şifre oluşturulması

D) Ayşe'nin matematik sınavında kullanacağı formülleri odasındaki eşyalarla ilişkilendirmesi

E) Gülay Öğretmen'in toplama işlemini yapabilen öğrencilerine kurdele takması

8. Esra İngilizce dersinde ilk kez gördüğü "moral" kelimesinin anlamını Türkçedeki kullanımı olan "ruhsal güç" olduğunu zannetmiştir ancak öğretmeni kelimenin anlamın "ahlaki" olduğunu belirterek Esra'yı düzeltmiştir. Buna karşın Esra, bu kavramı her gördüğünde aklına Türkçedeki anlamı gelmiştir.

Buna göre, Esra'nın moral kelimesini her duyduğunda aklına Türkçedeki anlamı olan "ruhsal güç"**ün gelmesi ve İngilizcedeki anlamını hatırlamakta zorlanması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Olumsuz pekiştirme

B) İleriye ket vurma

C) Geriye ket vurma

D) Bozulma

E) Olumsuz aktarma

9. Kimya Öğretmeni Serkan Bey; dönem başında ilk dersinde dersin genel çerçevesini bir bütün olarak tahtaya yazmaktadır, daha sonra genel başlıklar altındaki alt başlıkları yazar. En sonunda ise her bir üniteyi kendi içinde ve diğer ünitelerle bir bütünlük taşıyacak şekilde anlatmaya başlar.

Serkan Bey'in bu anlatım tarzı, aşağıda verilmiş olan öğrenme kuramlarından hangisinden daha çok etkilendiğini göstermektedir? vurgulanmaktadır?

A) İnsancıl

B) Beyin Temelli

C) Davranışçılık

D) Yapısalcılık

E) Alan

10. **Aşağıdaki unutma durumlarından hangisi, kısa süreli bellekle ilgilidir?**

A) Sokakta yürürken gördüğümüz nesnelerin bir süre sonra hatırlamama

B) Duyduğumuz sesleri bir süre sonra zihnimizde tutmama

C) Çalışma odasındaki bir defteri bulamama

D) Ders dinlerken telefonun çalması sonucunda öğretmenin o anda anlattıklarını unutması

E) Eski bir arkadaşımızın adını hatırlayamama

11. İspanyolca öğrenmeye çalışan Leyla, İspanyolca kelimeleri hatırlamak için sık sık yapay çağrışımlara başvurmaktadır. Örneğin ördek anlamına gelen İspanyolca pato (poto diye telaffuz edilir) kelimesini Türkçedeki "pot" sözcüğüyle ilişkilendirerek şöyle bir çağrışımlar aklında tutar: "Ördekler kanat çırparak pot pot diye ses çıkarırlar."

Leyla'nın İspanyolca öğrenirken bu türden bir yöntem tercih etmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Yerleşim

B) Askı sözcük

C) Anahtar sözcük

D) Akronim

E) Zincirleme

12. Lisede matematik öğretmeni olan Büşra Hanım, Bilgiyi İşleme Kuramı'nı temel alarak ders anlatmak isteyen bir öğretmendir.

Bu durumda Büşra Hanım'ın aşağıdakilerden hangisini yapması en az beklenir?

A) Doğru yapan öğrencileri ödüllendirerek diğer öğrencileri istekli hâle getirmesi

B) Öğrencilerin yeni bilgilerle eski bilgiler arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olması

C) Öğrencilerine bilgiyi geri getirmeleri için ipuçları kullanmalarını öğretmesi

D) Bilgiyi genelden özele doğru belli bir sıra içinde vermesi

E) Soyut konularda örnekler vererek bilginin basitleştirilmesine yardımcı olması

1. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre bir öğretmenin görevlerinden biri de derste öğrencilerin dikkatini artırmaktır. Öğrencilerin dikkatini artırmak için öğretmen fiziksel, aykırı, emir verici ve duyuşsal uyarıcılara başvurmalıdır. Fiziksel uyarıcılarla materyali, emir verici uyarıcılarla "altını çizin", "fosforlu yazın" gibi ifadeleri, duyuşsal uyarıcılarla göz teması ve ismiyle hitap etmeyi kastederiz. Aykırı uyarıcılar ise yanlış bilgi verme, ezber bozan sorular sorma gibi uygulamaları kapsar. Nitekim bu soruda Adem Öğretmen, öğrencilerin emin oldukları konularda sorular sormuş ve onlarda şüphe yaratarak onların dikkatini artırmayı hedeflemiştir.

CEVAP: A

2. Bellek türlerine ilişkin sorularla son derece sık karşılaştığımız için bu tür sorulara dikkat edelim. Ayten, heyecanla o gün yaşamış olduğu ve kendisine ciddi izler bırakan bir yaşantısını annesine anlatır. Bu tür yaşantıları nerede saklarız? Tabii ki uzun süreli bellekte saklarız. Uzun süreli bellekte de tüm bilgileri aynı yerde saklamayız, bilgiyi türlerine göre ayrıştırıp gruplandırırız. Peki, Ayten'in annesine anlattığı bilgi neyle ilgilidir? Yaşamış olduğu bir olayla ilgili. Bu tür bilgileri sakladığımız bellek anısaldır ancak seçeneklerde anısal bellek yok. Önemli anılarımızı sakladığımız bellek, flaş bellektir. Flaş bellek birey için önemli olan yaşantıların saklandığı bölümdür ve bu anılar bireyde daha kalıcı izler bıraktığı için birey bu tür yaşantıları daha iyi hatırlar.

CEVAP: E

3. Gülay Hanım'ın dersi iklim değişikliği konusunda öğrencilerin dikkatini çekmek ve çevre sorunlarına ilişkin olarak farkındalık yaratmaktır ancak bu uygulamada öğrenciler Gülay Hanım'ın vermek istediği mesajlar yerine mesajını güçlendirmek için kullanmış olduğu slayt ve videolara odaklanmışlardır. Bu durumda ön planda olması gereken mesaj arka plana, arka planda olması gereken materyal ise ön plana gelmiştir. Bu durum hangi algı yasasıyla açıklanabilir? Ön plan ve arka plan tartışmaları aklımıza şekil ve zemin ilişkisini getirmelidir. Bu tür sorularda dikkat edilmesi gereken husus, mesaj / ileti hep ön planda olmalı ve onu güçlendirmek için kullanılan materyal ise arka planda kalmalıdır.

CEVAP: B

4. Çağdaş bilişsel öğrenme kuramlarına göre öğretmenin rolleri artık çeşitlenmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının aksine çağdaş öğrenme kuramlarında öğretmen sadece ders anlatmaz, aynı zamanda yeni konularla eski konular arasında öğrencilerin bağlantı kurmasına, konunun anlamlı hâle gelmesine, ön bilgilerin daha iyi nasıl hatırlanabileceğine ilişkinde birtakım görevler üstelenir. Nitekim bu soruda Sezer Öğretmen, sadece ders anlatmamıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin bilgiyi anlamlı hâle getirmesine, ihtiyaç hâlinde bilgilere nasıl ulaşabileceğine ve bir sorun durumunda bilgiyi nasıl kullanacaklarına ilişkin onlara yardımcı olmuştur. Tüm bu süreçler (anlamlı öğrenme, bilgiye ulaşma ve geri getirme) aklımıza kodlama sürecini getirmelidir. Etkili bir kodlama ile öğrenciler, yeni bilgi ile eski bilgi arasında bağlantı kurarlar ve böylece bilgiye ulaşma ve onları çağırma şansları artmış olur.

CEVAP: C

5. Bellek türlerine ilişkin bu soruda cevap, duyusal ve kısa süreli bellek olamaz, zira burada Burcu Hanım, geçmişten gelen yaşantılarını oğlu Çınar'a aktarmaktadır. Duyusal bellekte, sadece duyumlarımız vardır ve bunlar henüz işlenmemiştir. Kısa süreli bellekte ise yeni gelen bilgi maksimum 1 dakika depolanır. Eğer bir bilgi 1 dakikayı aşacak ölçüde hatırlanıyorsa bu bilgi artık uzun süreli bellektedir. Uzun süreli bellekteki bilgileri bir yere yığmayız, bunları ortak noktalarına göre gruplandırırız. Burcu Hanım, geçmiş anılarını hatırlayıp oğlu Çınar'a aktardığı için bu bilgiler anısal bellekte depolanmışlardır.

CEVAP: C

6. Özellikle materyal sunumunda çok sık karşımıza çıkan bir soru tipi bu. Ders anlatımı sırasında öğretmen ya da öğrenci sunum yaparken materyali nasıl kullanmalıdır? Bu tür sunumlarda ön planda olması gereken şey nedir? Tüm bu soruların temelinde aslında doğuştan getirilen ve zihnimizin çalışma düzeneğini sağlayan temel bir yasa vardır: Şekil-zemin ilişkisi. Gestalt Kuramı'na göre zihnimiz şekil ve zemin ayrımı yapmadan çalışamaz. Şekil dikkatimizin odaklandığı uyarıcı, o esnada algılanan ancak çok da üzerinde durulmayan uyarıcılar ise zemindir. Peki ders dinlerken odak noktamızı ne oluşturmalıdır? Tabii ki sunumu yapan kişinin aktarmak istediği ileti ya da mesaj. Peki mesajın ilgi çekici hâle gelmesi için kullanmış olduğumuz materyaller ise arka planda kalmalıdır, ki buna zemin diyoruz. İşte bu soruda Fen Bilimleri Öğretmeni Esra Hanım, ön plan ve arka plana vurgu yaparak algımızda şekil ve zeminin oynamış olduğu role vurgu yapmaktadır.

CEVAP: D

7. Bilgiyi İşleme Kuramı, bilişsel süreçlerin ön planda olduğu, öğrencinin bilgiyi yapılandırdığı ve öğretmenin ise bu sürece rehberlik yaptığı bir modeldir. Bütün bilişsel kuramlarda bütün daha önemlidir dolayısıyla Seda Öğretmen'in bütünden parçaya gelmesi metnin anlamlı hâle getirilmesinde önemlidir. B seçeneğinde olgusal bilgi vardır, bu bilgileri örgütleme ya da eklemleme ile öğrenmek zordur. Bundan dolayı yapaya ipuç-

ları kullanmak hatırlamayı kolaylaştırır. Seher'in bu yaklaşımı bu model için uygundur. C seçeninde ezber gerektiren bilgide şifreler kullanmak hatırlamayı kolaylaştırır. D seçeneğinde yine ezberlemek yerine yapay çağrışımlar kullanarak Ayşe bilgiyi aklında tutmuştur, bu durum hatırlamayı kolaylaştırdığı için uygundur. E seçeneğinde Gülay Öğretmen, toplama işlemini yapabilen öğrencilerini ödüllendirmiştir, bu dışsal güdülenme ve pekiştirme örneğidir ki burada aklımıza davranışçı yaklaşımlar gelmelidir.

CEVAP: E

8. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakılmalıdır. Tepki psikomotor mu, yoksa bilişsel mi? psikomotorsa transfer, bilişselse ket vurmaya gitmemiz gerekir. Transferde öğrenmede zorlanma, ket vurmada ise unutma vardır. Bu soruda tepki bilişsel olduğuna göre, ket vurma seçeneklerine gitmemiz gerekir. Esra yeni bilgiyi unutmuşsa ileriye ket vurma, eski bilgiyi unutmuşsa geriye ket vurmaya gitmemiz gerekir. Soruda Esra'nın moral kelimesinin Türkçedeki anlamından dolayı, İngilizce anlamını sürekli unuttuğu vurgulanmıştır. Bunun nedeni öğrenmede zorluk olamaz, bunun nedeni eski bilginin yeni bilgiyi geçici de olsa unutturmasıdır. Bundan dolayı cevap ileriye ket vurmadır.

CEVAP: B

9. Bu ara sıra sorulan bir soru kalıbıdır. Bu soruyla yaklaşımlara ilişkin bilgimizi ölçmeye çalışırlar. Soruda dikkat çeken husus, Serkan Bey'in bütünü dikkate aldığı ve konuları-kavramları sunarken bütünden parçaya doğru bir yol izlediğidir. Peki bütün hangi yaklaşımlarda daha önemlidir? Davranışçılık, parçayı dikkate alır ve parçadan bütüne gidilmesi gerektiğini savunur. İnsancıl yaklaşım, bütünü kabul eder ama farklı yorumlar. İnsancıl Yaklaşım'ın bütünü; duygu, davranış ve düşüncenin toplamından oluşur. Psikolojinin ilk yaklaşımı olan ve kurucu yaklaşım olarak da değerlendirilen Yapısalcılık'ta bilinç bütün içinde değil, parçalara ayrıştırılır. Beyin temelli öğrenmede beyin sistemi bütün içinde değerlendirilir. Burada beyin değil, konunun bütünlük içinde işlenmesinden bahsediyoruz. Normalde aklımıza Gestalt Kuramı gelmelidir bu tür sorularda ancak seçeneklerde Gestalt yok ama Alan Kuramı var, Kurt Lewin'in yaklaşımı. Hatta Lewin de kendisini Gestaltçı olarak görüyor zira bütünü çok önemsiyor. Bundan dolayı Alan Kuramı'na gidilmelidir.

CEVAP: E

10. Bilgiyi İşleme Kuramı'na göre sorulan bir soru bu ve bellek konusu çok önemlidir. Duyusal ve kısa süreli bellekteki unutmalar kalıcıyken, yani o bilgilere bir daha ulaşmazken, uzun süreli bellekteki unutmalar geçicidir, dolayısıyla bunlara bir ölçüde ulaşılabilir. Soruda kısa süreli bellekteki bir unutma durumu sorulmuştur. Bu şu demektir: Duyusal bellekten bilgi kısa süreli belleğe gelmiş ancak uzun süreli belleğe aktarılmadan unutulmuştur. A ve B seçeneklerindeki bilgi kısa süreli belleğe aktarılıp anlamlı hale gelmediği için bu iki unutma duyusal bellekle ilgilidir. C seçeneğindeki unutma, yani defterin yerine bulamama uzun süreli bellekteki unutma ile ilgilidir, zira o defterin orada olduğunu bildiğimize göre o bilgi işlenmiş ve uzun süreli belleğe aktarılmıştır. Aynı şey E seçeneği için de geçerlidir, eski bir arkadaşımız olduğuna göre onu tanıyor ve biliyoruz. Bu noktada kısa ve uzun süreli bellekteki unutmaları ayırt etmek için 1 dakika sınırını hatırlamamız işimizi kolaylaştıracaktır. D seçeneğinde ise ders dinlemekteyiz, hangi bellekle ders dinleriz? Aktif bellek olan kısa süreli bellek. O esnada telefon çalınca kısa süreli belleğin dikkati dağılıyor, telefona bakınca dersteki konuyu kaçırıyor. Bu durum kısa süreli belleğin sınırlı olmasından kaynaklı bir sonuçtur.

CEVAP: D

11. Harika bir soru kalıbı. Günümüzde çok popüler olan bir teknik sorulmuş bu soruda. Bir kere düz bakalım, yabancı dil ya da kavram öğrenme varsa aklımıza hemen anahtar sözcük gelmelidir. Bu tekniğin kullanıldığı tek mecra budur. Soruya dönersek, Leyla'nın İspanyolca öğrenmeye çalıştığını ve kelimeleri hatırlamak için kendi ana dilindeki sesleri kullanarak anahtar sözcükler oluşturduğunu görüyoruz. Bu kodlama türünde yabancı kelimeye en yakın Türkçe ses anahtar sözcük olarak seçilir ve kelimenin anlamını da akla getirecek tarzda bir çağrışım oluşturulur. Nitekim Leyla ördek anlamına gelen İspanyolca pato (poto diye telaffuz edilir) kelimesini Türkçedeki "pot" sözcüğüyle ilişkilendirerek, " Ördekler kanat çırparak pot pot diye ses çıkarırlar" biçiminde aklında tutmuştur. Böylece kelimenin hem İspanyolca telaffuzunu hem de anlamını rahat bir şekilde hatırlamıştır.

CEVAP: C

12. Bu çok sık sorulan bir soru kalıbı. Bilgiyi işleme kuramına ilişkin bilgilerimizin ölçüldüğü bu soruda Büşra Hanım'ın yapmaması gereken bir tepki arayacağız. B seçeneğinde Büşra Hanım anlamlı öğrenme, yani kodlamanın yapılamasına yardımcı olmuş ki bilgiyi işleme kuramında bir öğretmenden bu beklenir. C seçeneğinde yine kodlamada bilgiler arasında bağlantı kurma ve geri getirme konusunda öğrencilerine yardımcı olmuş. D seçeneğinde Büşra Hanım, bütünden detaya gelerek anlamlı bir öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sunmuştur. E seçeneğinde ise karmaşık konuları basitleştirmek için örneklere yer vermiş. Tüm bunlar Bilgiyi İşleme Kuramı'nda önemli konulardır ve bu yaklaşımı benimsemiş bir öğretmen ders anlatırken bunları dikkate almalıdır. Peki A seçeneğindeki ifade hangi yaklaşımı aklımıza getirmelidir? Burada doğru yapan öğrenciler pekiştirilerek diğer öğrenciler için model olarak sunulmuşlardır (dolaylı güdülenme ve pekiştirme). Bu durum aklımıza Sosyal Öğrenme'yi getirmelidir.

CEVAP: A

1. Annesinin tüm ısrarlarına rağmen Ayşe, annesinin giymesini istediği montu giymez. Annesi bunun nedenini sorunca Ayşe "Çünkü ablamın montuna çok benziyor ve sen, ablam o montu giydiğinde ona çok kızmıştın." şeklinde cevap verir.

Buna göre Ayşe'nin montu giymemek için diretmesi, sosyal öğrenme kuramının aşağıdaki kavramlarından hangisiyle açıklanabilir?

A) Öngörü yeteneği
B) Dolaylı duygu
C) Dolaylı ceza
D) Dolaylı güdülenme
E) Öz düzenleme kapasitesi

2. Aysun havalar soğumaya başlamasına rağmen ince montunu giymekte ısrar edince annesi bunun nedenini sorar. Bunun üzerine Aysun "Çünkü okulda hava çok sıcak oluyor, kalın montumu giyersem orada terlerim." şeklinde cevap verir.

Buna göre, Ayşe'nin ince montunu giymekte ısrar etmesi, sosyal öğrenme kuramının aşağıdaki kavramlarından hangisiyle açıklanabilir?

A) Öngörü kapasitesi
B) Dolaylı duygu
C) Dolaylı ceza
D) Dolaylı güdülenme
E) Öz düzenleme kapasitesi

3. Özel bir okulda çalışan Nesrin Öğretmen, öğrenci sayısının az olmasından faydalanarak sosyal öğrenme kuramının ilkeleri doğrultusunda salgında okul ortamında nasıl davranmaları gerektiğini onlara öğretmek istemektedir.

Nesrin Öğretmen aşağıdakilerden hangisini yaparsa sosyal öğrenme kuramının eğitim anlayışına aykırı davranmış olur?

A) Öğrencilerine maske takmayı teşvik etmek için kendisi de maske takarsa
B) Öğrencilerinin seviyelerine uygun bir biçimde maske ve hijyen denetimini ve sorumluluğunu öğrencilere bırakırsa
C) Maske takan ve sosyal mesafeye dikkat eden öğrencilerini diğerleri önünde ödüllendirirse
D) Sınıftaki popüler öğrencilerin maske takmasını ve sosyal mesafeye uymalarını teşvik ederse
E) Maske takmayanları ve sosyal mesafeye uymayanları görmezden gelirse

4. Üç farklı okulda salgın döneminde uygulanan üç yöntem aşağıda verilmiştir.

I. Tüm sınıflar için maskeler okul yönetimi tarafından sağlanacaktır. Öğrencilerin evden maske getirmelerine gerek yoktur.
II. Maskelerin getirilmesi öğrencilerin inisiyatifindedir ancak maskesiz gelen öğrencilere okul yönetimi tarafından maske verilecektir.
III. Maske temini tümüyle öğrenci ve velilerin uhdesindedir. Maskesiz gelen öğrenciler okula alınmayacaktır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre yukarıda numaralandırılmış yöntemleri uygulayan okullardan hangileri, öğrencilerinin öz düzenleme kapasitelerinin gelişimini desteklemektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. **Aşağıdakilerden hangisi Sosyal Öğrenme Kuramı'nın** "dolaylı öğrenme" **kapasitesine bir örnektir?**

A) Sınıf öğretmenini seven bir öğrencinin tüm öğretmenlerini sevmeye başlaması
B) Matematik öğretmeninin gözüne girmek için bir öğrencinin farklı yollar denmesi
C) Ali'nin Türkçe dersinde yaptığı espri çok beğenilince espriler yapmaya devam etmesi
D) Konuşan öğrencilerin ceza aldığını gören Meral'in sınıfta konuşmaktan vazgeçmesi
E) Sınıfta demokratik bir ortam olunca tüm öğrencilerin derse katılmaya başlaması

6. I. Ceren'in kek yapan annesine bakması
II. Burak'ın babası gibi tıraş olması
III. Berke'nin "Tıraş olmadan önce yüzüme köpük sürmem gerekiyormuş." diye düşünmesi
IV. Kek tarifini alan Aslan'ın "Keke tarçın koymayı unutma." diye kendi kendine tekrarlaması

Yukarıdakilerden hangileri gözlem yoluyla öğrenmenin "hatırda tutma" **aşamasına örnektir?**

A) I ve II B) II ve IV C) I, II ve III
D) III ve IV E) II, III ve IV

7. Yıpratıcı bir iş tecrübesinden sonra emekli olan Nurşen Hanım, emeklilik yıllarını şehrin kalabalığına heba etmek istemez ve Ege Bölgesi'ndeki sakin bir ilçenin denize yakın bir köyüne eşiyle birlikte yerleşir. Burada kendine geniş bir bahçeli bir ev satın alır ve vaktinin önemli bir kısmını bahçe işlerine ayırır. Günlük sporuna ve beslenmesine çok dikkat eden Nurşen Hanım, geriye kalan vaktinin önemli bir kısmını gençliğinde niyetlenip okuyamadığı kitapları okumakla geçirir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Nurşen Hanım'ın emekli olduktan sonra yaptığı davranışlar aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Öz yargılama yeteneği
B) Öz düzenleme yeteneği
C) Dolaylı öğrenme yeteneği
D) Öngörü yeteneği
E) Öz yeterlik

8. Ortaokul son sınıfa giden Doğu, matematik dersinde bir türlü istediği netleri yapamamaktadır. Ayrıca, yıl sonunda gireceği sınavı düşündüğünde iyice kaygılanan Doğu, çareyi matematik öğretmenine başvurmakta bulur. Öğretmenin verdiği destek sayesinde matematikteki netlerini artıran Doğu, gireceği sınavı düşündüğünde artık daha az kaygılanmakta ve sınavda başarılı olacağını düşünmektedir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre, Doğu'nun sınavda başarılı olacağını düşünmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öz yargılama yeteneği artmıştır.
B) Dolaylı öğrenme yeteneği artmıştır.
C) Öz yeterlik algısı değişmiştir.
D) Öngörü yeteneği değişmiştir.
E) Sembolleştirme yeteneğini daha iyi kullanmaktadır.

9. **Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre aşağıdakilerden hangisi öz düzenleme yeteneği yüksek olan bir bireyde görülmesi beklenen bir davranıştır?**

A) İdris'in matematik sınavında başarılı olacağını düşünmesi
B) Kezban'ın ablası gibi giyinmeye dikkat etmesi
C) Ulaş'ın Çincenin gelecekte önemli bir dil olacağını düşünerek Çince öğrenmeye çalışması
D) Mehmet'in Fenerbahçe maçını çok izlemek istediği hâlde sınav için çalışmaya devam etmesi
E) Hasan'ın bu çalışma planıyla başarılı olamayacağını fark etmesi

10. Dört yaşındaki Hür, babası ve ağabeyiyle basket oynadıkları bir gün babasının üç sayılık atışından sonra ağabeyini övdüğüne tanık olmuştur. Bu olaydan sonra Hür üç sayılık atışlara ağırlık vermeye başlamıştır.

Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre, Hür'ün üç sayılık atışlara ağırlık vermeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Benzerlik
B) Öz yeterlik
C) Model kişiye yönelik duygular
D) Davranışın sonuçları
E) Modelin gerçek olması

11. **Aşağıdakilerden hangisi Sosyal Biliş Kuramı'nın bir özelliğidir?**

A) Öğrenmenin meydana gelmesinde pekiştirme zorunludur.
B) Öğrenme performansa yansımamışsa gerçekleşmemiştir.
C) İnsanlar doğrudan öğrenebildikleri gibi dolaylı olarak öğrenebilirler.
D) Birey çevre tarafından şekillenen bir varlıktır.
E) Türe özgü öğrenmeler yoktur.

12. Şermin Hanım özel bir okulda anaokulu öğretmendir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre, öğrencilerin yemekten önce ve sonra ellerini yıkama alışkanlığı model alma yoluyla kazandırmak isteyen Şermin Hanım'ın aşağıdakilerden hangisini yapması en etkili olur?

A) Öğrencilerine el yıkamadıklarında mikrop kaparak hasta olacaklarını anlatmak
B) Ellerini yıkamayan öğrencilerini oyun etkinliklerine almayacağını söylemek
C) El yıkama davranışında birbirlerine yardım etmelerini söylemek
D) El yıkamayan öğrencilere müdürün çok kızacağını söylemek
E) El yıkayan öğrencileri, diğer öğrenciler önünde övmek

1. Soruda Ayşe'nin montu giymek istememesinin nedeni olarak ablasının yaşantısı gösterilmiştir. Sosyal öğrenme kuramının sayıltılarına göre sorulmuş olan bu soruda, Ayşe'nin ablası montu giydiği için annesi tarafından azarlanmıştır. Bandura bu durumu doğrudan ceza olarak niteler. Bunun üzerine annesinin ablasına kızdığını gözlemleyen Ayşe ise bu montu giymek istemez, zira giyerse ablası gibi ceza alacağını düşünür. İşte Bandura bu durumu da dolaylı ceza olarak adlandırır.

CEVAP: C

2. Sosyal öğrenme sayıltılarına göre sorulmuş olan bu soruda Ayşe'nin ince montunu giymekte ısrar etmesinin nedeni sorulmaktadır. Ayşe'nin kalın montu giymeme nedeni okulun sıcak olması ve terleme ihtimalidir. Bu durum bize Ayşe'nin bir davranışın sonuçlarını yordayabildiğini, yani öngörebildiğini göstermektedir. Bu durumu Bandura öngörü kapasitesi olarak adlandırır.

CEVAP: A

3. Soruyu değerlendirirken sosyal öğrenme kuramının ilkelerine göre hareket etmek gerekmektedir. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği gözlem yoluyla / dolaylı öğrenmedir. Diğer bir ifadeyle, bu tür sorularda seçeneklerde gözlemci ve model figürleri olmalıdır ki sosyal öğrenmeye gidebilelim. Nitekim A, C ve D seçeneklerinde maske takanların diğerlerine model oluşturduğu görülmektedir. Bu itibarla bu seçenekler sosyal öğrenme ilkelerine uygundur. Sosyal öğrenme kuramında, birey özgürdür ve davranışlarından sorumludur, bundan dolayı içsel denetimi -öz düzenlemeyi- teşvik etmek önemlidir, bu itibarla B seçeneğindeki ifade sosyal öğrenmeye uygundur. E seçeneğindeki görmezden gelme tekniği edimsel koşullanma tekniklerinden biridir ancak edimsel koşullanmada bile sağlığı bu kadar doğrudan etkileyen olumsuz bir davranışın görmezden gelinmesi doğru değildir.

CEVAP: E

4. Öz düzenleme, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Yaklaşımı'nın en temel ilkelerinden biridir. Varoluşçu felsefeden etkilenen Bandura, bireyin özgür olduğunu ve davranışlarından sorumlu olduğunu savunur. Bireyin sorumluluk alması için, yani davranışlarını kendi ölçütlerine göre düzenlemesi için küçüklükten itibaren ona güvenmek gerekir. I. öncülde tüm sorumluluğu okul üstlendiği için öğrencinin öz düzenlemesi gelişemez. II ve III. öncülerde ise sorumluluk kısmen ya da tümüyle öğrencilere yüklendiği için öğrencilerin davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeleri ile öz düzenleme kapasiteleri artacaktır.

CEVAP: E

5. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre gözlemcide olması gereken birtakım yetenekler vardır. Soruda bunlardan biri olan dolaylı öğrenme yeteneği sorulmuştur. Dolaylı öğrenme yeteneği olan biri başkasının davranışından öğrenir ve modelin davranışlarının sonuçlarına bakarak ya o davranışları taklit eder ya da taklit etmekten kaçınır. A, B, C ve E seçeneklerinde yaşantı doğrudandır, yani birey bizatihi kendi yaşantısının sonucunda öğrenmektedir. D seçeneğinde ise Meral, konuşan başka öğrencilerin ceza aldığını görünce onlardan öğrenmiş ve yaptığı davranışı yapmaktan vazgeçmiştir. Burada dolaylı bir öğrenme vardır ve Bandura buna dolaylı ceza adını verir.

CEVAP: D

6. Sosyal öğrenme dört aşamada gerçekleşir: Dikkat, hatırda tutma, uygulama ve güdülenme. Dikkat aşamasında birey, duyu organlarıyla model kişinin davranışını izler. Hatırda tutmada ise bunları görsel ve sözel sembollere dönüştürerek uzun süreli belleğe kaydeder. Uygulama ise tümüyle performans aşaması olup öğrenmiş olduğu bilgiyi kendi davranışına uygun hâle getirir, yani prova aşamasıdır. Güdülenmede ise ihtiyaç hâlinde davranışı sergiler. Soruda hatırda tutma aşamasına işaret eden öncüller sorulmuştur. I. öncülde dikkat, II. öncülde uygulama, III ve IV. öncüllerde ise hatırda tutma aşamasına ilişkin bilgi verilmiştir.

CEVAP: D

7. Sosyal Öğrenme sayıltılarına göre sorulmuş olan bu soruda, emekli olan Nurşen Hanım'ın hayatının kalan kısmını kentin kalabalığına heba etmek istememesi öngörü yeteneğine sahip olduğunu gösterir. Ege'de deniz kenarında sakin bir yere yerleşmesi, kendi ölçütlerine göre bir düzen kurması ise öz düzenleme yeteneğinin güçlü olduğuna işaret tir. Soru kökünde senaryodaki durumun hangisiyle en iyi açıklanacağı ibaresine dikkat edilmelidir. Senaryonun tümüne bakıldığında Nurşen Hanım'ın kendi hayatınla yönlendirme, kendine uygun kararlar alma ve uygulama becerisinin ön planda olduğu söylenebilir. Bu durumu en iyi ifade eden kavram öz düzenlemedir.

CEVAP: B

8. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre, bireyin yapabileceklerine, yeteneklerine ve karşı karşıya bulunduğu görevi yapabileceğine ilişkin algısına öz yeterlik denir. Öz yeterlik algısı, statik değil, dinamiktir ve öz yeterlik algısı gerçekçi olmak zorunda değildir. Soruda Doğu, başlangıçta matematik dersini yapamayacağını düşünmüştür. Bu durum onun öz yeterlik algısının düşük ve olumsuz olduğunu göstermektedir. Öğretmenin olumlu tutumu ve desteği sayesinde Doğu matematiği yapmaya başlamış ve sınavda başarılı olacağını düşünmeye başlamıştır. Bu durum Doğu'nun öz yeterlik algısının yükseldiğini ve olumlu düşünmeye başladığını göstermektedir.

CEVAP: C

9. Bandura'ya göre insan özgürdür ve davranışlarından sorumludur. Bundan dolayı birey aktiftir ve denetimini içten almaktadır. Bireyin kendine özgü ölçütler oluşturması, birey olması ve davranışlarını bu ölçütlere göre düzenlemesi öz düzenleme kapasitesiyle alakalıdır. Bu bilgiler ışığında seçeneklere bakıldığında; A seçeneğinde öz yeterliğe, B seçeneğinde dolaylı öğrenme kapasitesine, C seçeneğine öngörü yeteneğine, E seçeneğinde öz yargılama kapasitesine, D seçeneğinde ise bireyin davranışlarını kontrol ettiğine vurgu yaptığı için öz düzenleme yeteneğine ilişkin bir yargı bulunmaktadır.

CEVAP: D

10. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Hür'ün ağabeyini taklit etmesinin arkasında benzerlik, öz yeterlik algısı, modele ilişkin duyguları, modelin davranışının sonuçları gibi faktörlerin tümü etkili olabilir. Peki sorudaki durumda en etkili olan faktör hangisidir? Hür, ağabeyinin davranışını neden taklit etmiştir? Hür, ağabeyinin davranışının sonucunda pekiştirildiğini gördüğü için aynı davranışı taklit etmiştir. Yani Hür'ü taklide götüren süreç ağabeyinin sergilediği davranışın babası tarafından pekiştirilmiş olmasıdır. Hür'ün yaşadığı bu süreç aslında dolaylı pekiştirme örneğidir ancak bu kavram seçeneklerde yok. Bandura bu durumu, aynı zamanda modelin davranışının sonuçlarının model almaya ve taklit etmeye etkisi biçiminde niteler.

CEVAP: D

11. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği başkasından öğrenmedir. Bandura doğrudan öğrenmeyi reddetmez ancak birey doğrudan öğrenebildiği kadar, dolaylı olarak da öğrenebilir. Bundan dolayı C seçeneğindeki bilgi doğrudur. Pekiştirme öğrenme için değil, performans için zorunludur, bundan dolayı A seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Öğrenme içseldir ve performansa yansımayabilir, bundan dolayı B seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Birey çevreyi etkilediği gibi çevreden de etkilenebilir (karşılıklı belirleyicilik), bundan dolayı D seçeneği yanlıştır. Basit düzeyde insan ve hayvanlar benzer şekilde öğrenebilir ancak insanın öğrenmesi bilişseldir ve karmaşıktır, bundan dolayı E seçeneği yanlıştır.

CEVAP: C

12. Soruyu değerlendirirken Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıltılarına göre hareket etmek gerekmektedir. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği -alameti farikası- gözlem yoluyla / dolaylı öğrenmedir. Diğer bir ifadeyle, bu tür sorularda seçeneklerde gözlemci ve model figürleri olmalıdır ki sosyal öğrenmeye gidebilelim. Nitekim gözlemci ve model mantığı sadece E seçeneğinde verilmiştir. Burada el yıkayan öğrenciler sınıf önünde övülürse bu durum elini yıkayanlar için doğrudan izleyen öğrenciler ise dolaylı pekiştirmedir.

CEVAP: E

1. Bir çocuk ebeveynleriyle lokantaya, hava limanına, sinemaya, düğüne ve misafirliğe giderek orada nasıl davranacağını öğrenmektedir ancak bunun nasıl gerçekleştiği hakkında aslında bir fikri yoktur. O sadece bu durumlardan biriyle karşılaştığında hemen uyum sağlamakta ve o ortama uygun davranışları sergilemektedir.

Bu durum aşağıdaki öğrenme türlerinden hangisiyle açıklanır?

A) Tepkisel öğrenme B) Edimsel öğrenme
C) Sosyal öğrenme D) Örtük öğrenme
E) Deneme yanılma

2. Sınıf Öğretmeni Gönül Hanım, bu sene birinci sınıfları okutmaktadır. Sınıfındaki öğrencilerinin okuma ve öğrenme heyecanını gönülden hisseden Gönül Hanım, öğrencilerinden Toprak'ın daha hızlı okuma yazma öğrendiğini fark etmiştir ve sınıf huzurunda onu övmüştür. Gönül Hanım bu davranışıyla diğer öğrencileri güdülemiş olduğunu düşünmektedir.

Gönül Hanım'ın bu uygulaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Tepkisel koşullanma B) Edimsel koşullanma
C) Gestalt kuramı D) Sosyal öğrenme
E) Örtük öğrenme

3. Uzun baş ağrısı problemi yaşayan Adem, tüm yolları denemesine karşın bir çözüm bulamaz. Adem, iş yerinde başı ağrıyan bir arkadaşının piyasaya yeni sürülen bir ilaç içtiğine ve baş ağrısının kısa sürede geçtiğine tanık olur. Bu olay üzerine Adem de aynı ilaçtan alarak içmeye başlar.

Adem'in arkadaşının içtiği ilaçtan içmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Olumsuz pekiştirme
B) Olumlu pekiştirme
C) Dolaylı ceza
D) Dolaylı pekiştirme
E) Kaçınma

4. Şu anda iyi bir üniversitenin genetik mühendisliği bölümünde okuyan Gamze, mesleki rehberlik kapsamında davet edildiği bir toplantıda "Her zaman plan odaklı yaşadım. Zaman bize verilmiş en büyük armağan. Başarının sırrı onu doğru değerlendirmekte gizli. Ben öğrenciliğim boyunca, günlük etkinliklerimi hep planladım ve ona uygun davrandım." şeklinde konuşarak lise öğrencilerini motive etmeye çalışmıştır.

Sosyal Biliş Kuramı'na göre Gamze'nin söyledikleri aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öz yargılama kapasitesi
B) Öz düzenleme kapasitesi
C) Öngörü kapasitesi
D) Öz yeterlik
E) Dolaylı öğrenme kapasitesi

5. "Ağaca bakan keçinin, dalı çıkan oğlağı olur." **şeklindeki özdeyiş aşağıdaki öğrenme türlerinden hangisinin önemine dikkat çekmektedir?**

A) Deneme yanılma
B) Kavrama yoluyla öğrenme
C) Edimsel koşullanma
D) Model alma
E) Tepkisel koşullanma

6. **Sınıfındaki tüm öğrencileri ödev yapmaya özendirmek isteyen Nurşen Öğretmen, Sosyal Biliş Kuramı'na göre aşağıdaki yollardan hangisine başvurmalıdır?**

A) Ödevini yapmayan öğrencilerin üzerinde ısrarla durmak
B) Öğrenciler arasında iş birliği ortamı oluşturmak
C) Öğrencilerin derse ilişkin ilgisini artırmak
D) Tüm öğrencilerin ilgisini çekecek ilginç ödev konuları bulmak
E) Ödevini yapan öğrencileri diğer öğrencilerin önünde ödüllendirmek

7. Yırtıcı hayvanlardan korkarız, bunun nedeni günlük yaşamda bu hayvanlarla karşı karşıya gelmemiz değildir. Korkmamızın nedeni bu hayvanlarla karşılaşan insanların saldırıya uğradıklarını izlememizdir.

Bu durum aşağıdaki öğrenme türlerinden hangisiyle açıklanır?

A) Tepkisel koşullanma
B) Dolaylı öğrenme
C) Edimsel koşullanma
D) Örtük öğrenme
E) Kavrayarak öğrenme

8. Altı yaşındaki Aras, babasını model almakta ve onun birçok davranışını taklit etmektedir. Bu davranışlarından biri de babası gibi yüzüne tıraş köpüğü sürmesidir. Babasının bir gün tıraş olurken yüzünü kestiğini gören Aras, bir daha yüzüne köpük sürmemiştir.

Aras'ın yüzüne köpük sürmekten vazgeçmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı güdülenme
B) Etki yasası
C) Dolaylı pekiştirme
D) Kaçınma
E) Dolaylı ceza

9. Arabalarla oyun oynamayı çok seven Çınar'a annesi rengi ve markası aynı olan bol miktarda araba almıştır ancak bu arabaların bir kısmı zaman içinde kırıldığı için Çınar'ın arabaları azalmış ve Çınar annesinden yeni araba almasını istemiştir. Annesi aynı renk ve marka araba bulamadığı için rengi aynı ama markası farklı arabalar almak zorunda kalmıştır ancak Çınar arabaların markalarının farklı olduğunu söyleyerek arabaları kabul etmemiştir.

Çınar'ın arabaları reddetmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Uyarıcı - tepki bağı
B) Sosyal öğrenme
C) Örtük öğrenme
D) Alan biliş yolları
E) Tepki çeşitliliği

10. **Aşağıdaki tepkilerden hangisinin model alma (sosyal biliş kuramı) yoluyla öğrenilmesi söz konusu değildir?**

A) Diş fırçalama
B) Kitap okuma
C) Spor yapma
D) Davranışının sorumluluğunu üstlenme
E) Yaratıcı şiirler yazma

11. Babasının arabasıyla kreşe gidip gelen üç yaşındaki Onur, başlangıçta babasının neden ışıklarda durduğunu anlayamamış ve çok şaşırmıştır. Ancak araç trafiğini tecrübe ettikçe zamanla önce sarı ışığın yandığını, sona bunu yeşil ışığın takip ettiğini ve yeşil ışık yandığında ise araçların harekete geçtiğini öğrenmiştir. Onur artık sarı ışığın ardından yeşil ışık yanınca arabalarının hareket edeceğini bildiği için sevinmektedir.

Onur'un sarı ışık yandıktan sonra yeşilin yanacağını ve yeşil ışık yanınca da arabalarının harekete geçeceğini düşünerek sevinmesi Tolman'ın beklenti kuramına göre aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Alan beklentileri
B) Alan biliş yolları
C) Örtük öğrenme
D) Kateksis
E) Dürtü ayrımı

12. Ders çalışmayı pek sevmeyen lise öğrencisi Hasan, artık derslerinde başarılı olamayacağını düşünmeye başlamıştır. Karamsar bir havaya bürünen Hasan, yeni gelen Tarih Öğretmeni Recai Bey'in coşkulu ve heyecanlı tarzından çok etkilenmiş ve ders çalışmaya başlamıştır. Ders çalıştıkça öz güveni artan Hasan, sınavlar da başarılı olmaya başlamış ve derslerinde başarılı olamayacağına ilişkin o kötü düşünceleri geride bırakmıştır.

Sosyal Biliş Kuramı'na göre Hasan'ın düşünce yapısındaki bu değişim aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Karşılıklı belirleyicilik
B) Öz düzenleme
C) Öz yeterlik
D) Öz yargılama
E) Dolaylı öğrenme

1. Bu soruya birçok farklı açıdan yaklaşabiliriz ancak sorudaki vurguya bakıldığında belli bir doğrultuda düşünmemiz istenmektedir. Soruda ipucu olan ifade " ...ancak bunun nasıl gerçekleştiği hakkında aslında bir fikri yoktur." biçimindedir. Bu ifade bu durumun kendiliğinden, özel bir çaba gösterilmeden yani süzücü dikkat ile gerçekleştiğini bize göstermektedir. Bundan dolayı örtük ya da gizil öğrenme seçeneğine gidilmelidir. Soruda çeldirici seçenek sosyal öğrenmedir, zira bu tür ortamlarda nasıl davranacağımızı toplumdan öğreniriz ancak burada dikkat edilmesi gereken husus sosyal öğrenmede seçici dikkatin olduğudur. Diğer bir ifadeyle, birey eğer seçici dikkat yoluyla, nasıl davranacağını öğrenirse cevap sosyal öğrenme, farkında olmadan toplumdan öğrenirse cevap örtük öğrenmedir.

CEVAP: D

2. Sınıf Öğretmeni Gönül Hanım, sınıfındaki öğrencileri güdülemek için Toprak'ı sınıf önünde model olarak sunmuştur. Toprak'ı bu başarısından dolayı ödüllendirirse, sınıftaki diğer öğrencilerin de ödül almak için istekli olacağını ve daha fazla ders çalışacağını düşünmüştür. Bu yaklaşım tarzı Gönül Hanım'ın Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'ndan etkilendiğini göstermektedir. Bandura'nın kuramına göre Gönül Hanım'ın uygulamasına bakacak olursak, Toprak olumlu davranışından dolayı doğrudan, sınıf için dolaylı olarak pekiştirilmiştir.

CEVAP: D

3. Soruda baş ağrısı problemi yaşayan Adem'in problemin çözümünü benzer bir sorun yaşayan arkadaşından öğrendiği belirtilmiştir. Bu itibarla burada sosyal öğrenme/dolaylı öğrenme olduğunu tespit etmek gerekir öncelikle. Arkadaşının kullanmış olduğu ilaç işe yarayınca Adem'de bu ilaçtan almış ve kullanmaya başlamıştır. Yani Adem, arkadaşının pekişmiş olan bir davranışını taklit etmiştir. Bu duruma dolaylı pekiştirme denir. Adem kendi çabalarıyla bu problemi aşmış olsaydı, olumsuz durumu sonlandırmış olsaydı rahatlıkla olumsuz pekiştirmeye gidilebilirdi.

CEVAP: D

4. Sosyal Öğrenme Kuramı'nda gözlemcinin özellikleri de sosyal öğrenme sürecinde etkilidir. Soruda Gamze'nin planlı ders çalıştığını, zamanını kontrol ettiğini ve bundan dolayı başarılı olduğunu öğreniyoruz. Bu durum Bandura'ya göre Gamze'nin içten denetimli olduğunu ve kendine özgü kriterleri bulunduğunu göstermektedir. Bu kriterlere -ölçütlere- göre davranışlarını kontrol ettiği için Gamze'nin öz düzenleme yeteneği yüksektir. Ayrıca burada öğrenme sürecini kontrol eden bir öğrenci profili de var. Bu durumda aklımıza metabiliş kavramı da gelmelidir ancak Bandura metabiliş yerine öz düzenleme kavramını kullanır.

CEVAP: B

5. Öğrenme türlerine ilişkin bilgimizin ölçüldüğü bu soruda sorudaki özdeyişin hangi öğrenme türünün sayıltılarına dikkat çektiği sorulmuştur. Rastgele tepkilerle öğrenme varsa deneme yanılmaya, parçaları arasındaki bağlantıya bakılarak problemin çözümü aniden fark edilmişse kavrama yoluyla öğrenmeye, refleks ve duyguların yeni uyarıcılara gösterilmesi varsa tepkisel koşullanmaya, psikomotor davranışların sonuçlarından etkilenerek kalıcı hâle gelmesi ya da azalması olsaydı edimsel koşullanmaya, modeller aracılığıyla öğrenme varsa model almaya gitmek gerekir. Nitekim soruda oğlak, annesi keçiyi model almış ve onun davranışını taklit etmiştir.

CEVAP: D

6. Soruyu değerlendirirken Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıltılarına göre hareket etmek gerekmektedir. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği -alameti farikası- gözlem yoluyla/dolaylı öğrenmedir. Diğer bir ifadeyle, bu tür sorularda seçeneklerde gözlemci ve model figürleri olmalıdır ki sosyal öğrenmeye gidebilelim. Nitekim gözlemci ve model mantığı sadece E seçeneğinde verilmiştir. Ödevini yapan öğrenciler sınıf önünde ödüllendirilirse (yani model hâline getirilirlerse) bunları izleyen öğrenciler de (Bunlar da gözlemcidir.) ödevlerini yapmaya başlarlar. Bandura bu duruma, dolaylı pekiştirme adını vermektedir.

CEVAP: E

7. Bu tür sorularda öncelikle tepkiye bakmak gerekir. Soruda tepki korkmaktır. O hâlde burada duyguları hangi öğrenme türleriyle öğreniriz diye düşünmemiz gerekir. Duygu varsa aklımıza ya tepkisel koşullanma ya da sosyal öğrenme gelmelidir. Peki bunları nasıl ayırt edeceğiz? Bunları ayırt etmek için yaşantının doğrudan mı (Kişi kendisi tecrübe etmiş mi?) dolaylı mı (Gözlemleyerek mi?) olduğuna bakılmalıdır. Eğer yaşantı doğrudan olsaydı cevap tepkisel koşullanma olurdu ancak soruda bu tepkinin izleme sonucu oluştuğu vurgulanmıştır. Bundan dolayı cevap sosyal öğrenme (dolaylı öğrenme) olacaktır.

CEVAP: B

8. Burada dikkat edilmesi gereken husus öncelikle yaşantının doğrudan mı, yoksa dolaylı mı olduğudur. Aras babasından görerek öğrendiği için yaşantı dolaylıdır. Soruda Aras'ın babasının köpük sürme davranışını yapmaktan vazgeçmesi sorulmaktadır. Babasının yaptığı davranış (tıraş olma) olumsuz sonuçlandığı için (Bu baba için cezadır.), Aras da babasını taklit etmekten vazgeçmiştir (Bu da dolaylı cezadır.). Dolaylı cezada, gözlemci modelin cezalandırılan (olumsuz sonuçlanan) davranışını taklit etmekten vazgeçer. Böylece kendisini olumsuz bir sonuçtan korumuş olur. Seçeneklerdeki kaçınma davranışı ise sadece bir çeldiricidir. Kaçınmada yaşantı dolaylı değil, doğrudan olmalıdır. Yani Aras, yüzünü kesmiş olsaydı ve bunun sonuncunda bu davranışı yapmaktan vazgeçmiş olsaydı cevap kaçınma olurdu.

CEVAP: E

9. Bu soru gizil öğrenmeyi farklı bir yolla ölçmeye çalışan bir soru tarzını işaret etmektedir. Gizil öğrenme sorularında farkında olmadan gibi ifadeler ipucu sağladığı için o tür soruları çözmek kolaydır ancak bir de böyle bir soru kalıbı var ki dikkat etmek lazım gelir. Bu tür sorularda şekil ve zemin ayrımından hareket etmenizi öneririm. Seçici dikkatimizin üzerinde olduğu uyarıcı şekildir ve eğer burada bir öğrenme gerçekleşmişse buna açık öğrenme deriz. Zemin ise algılanan ama dikkat edilmeyen şeylerdir, eğer burada bir öğrenme gerçekleşmişse buna da gizil öğrenme deriz. Bu şablonla bu soruya yaklaşırsak: Çınar özellikle ne yapıyor? Arabalarla oyun oynuyor. Eğer buna ilişkin bir öğrenme olmuş olsaydı buna açık öğrenme derdik ancak soruda markayı soruyor. Peki Çınar özellikle arabaların markasına mı bakıyor? Hayır. Arabalar elinde ve önünde oyun oynuyor. Bu durumda arabaların markaları Çınar için zemindir. Arabalarla oyun oynarken zihni markaları kendiliğinden öğreniyor ve bunu annesi yeni araba aldığında fark ediyor. İşte bundan dolayı burada örtük ya da gizil öğrenme vardır.

CEVAP: C

10. Sosyal öğrenme birçok davranışın öğrenilmesinde etkili bir öğrenme yoludur ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, bir davranışı model alabilmemiz için davranışın gözlenebilir olması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, bir modelin davranışını model alabilmemiz için davranışın dışsal olması gerekmektedir. A, B, C ve D seçeneklerindeki davranışlar gözlenebilir ve ölçülebilirdir. E seçeneğindeki yaratıcı ifadesi bilişsel ve örtük bir davranışa işaret etmektedir. Yaratıcılık ve özgünlük model alınamaz. Bundan dolayı E seçeneğindeki davranış sosyal öğrenme ile kazanılamaz.

CEVAP: E

11. Tolman'ın beklenti kuramına göre organizma aslında bir uyarıcı - tepki bağlantısından ziyade bir uyarıcı - uyarıcı öğrenmesi yapmaktadır. Burada bir uyarıcı çoğu zaman başka bir uyarıcıyı ya da tepkiyi haber vermektedir. Diğer bir ifadeyle, Onur çevresini keşfettikçe, ki Tolman buna öğrenme demektedir, neyin nereye götüreceğini öğrenir. Belli bir işaret gördüğünde, bunu başka bir işaretin izleyeceğini bekler. Bu durum aslında tepkisel koşullanmadaki habercilik ilkesinin Tolman'daki karşılığıdır. Tolman bu duruma alan beklentisi adını verir. Nitekim soruda Onur, sarı ışığın yeşil ışığı, onun da araçların hareketini haber verdiğini öğrendiği için sevinmektedir. Alan biliş yolları, bir problem durumunda nasıl davranacağımızı bilmemizi, dürtü ayrımı ihtiyaçlarımıza göre hareket etmeyi öğrenmeyi, örtük öğrenme farkında olmadan gerçekleşen öğrenmeleri, Kateksis ise dürtülerimizi hangi uyarıcılarla gidereceğimizi öğrenmeyi ifade etmektedir.

CEVAP: A

12. Hasan başlangıçta derslerinde başarısız olacağı düşünmüştür ancak yeni gelen tarih öğretmenin tutumundan dolayı ders çalışmaya başlamış ve derslerinde iyi sonuçlar almıştır. Bunun üzerine derslerinde başarılı olacağına dair inancı artmıştır. Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre bireyin yapabileceğine ilişkin inancı onun öz yeterliğini gösterir. Bu yeni yaşantılar yoluyla, Hasan'ın öz yeterlik algısı olumlu yönde değişmiştir. Soruda Hasan öğretmeninden etkilenmiş ama onu etkilememiştir, bundan dolayı karşılıklı belirleyiciliğe gidilemez.

CEVAP: C

1. Ortaokul öğrencisi Mustafa, İngilizce dersinde bir türlü istediği başarıyı yakalayamamakta ve özellikle konuşma dersinde çok zorlanmaktadır. Bunun üzerine öğretmeni Mustafa'ya yakın bir ilgi gösterir ve onun derse katılımını teşvik eder. Derslere artık daha istekli giren Mustafa, daha fazla parmak kaldırmaya ve hatta öğretmenine sorular sormaya başlar.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Mustafa'nın İngilizce dersindeki bu değişimi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öz yargılama yeteneği
B) Dolaylı öğrenme yeteneği
C) Karşılıklı belirleyicilik
D) Sembolleştirme yeteneği
E) Dolaylı pekiştirme

2. Dürtülerimizi nasıl gidereceğimiz tümüyle şansa bağlıdır, zira bu bizim tercihimiz değil, içinde büyüdüğümüz toplumun bize sunduğu değerlerle ilgilidir. İçinde büyüdüğümüz bu kültürel kodlar neyi yiyip neyi yemeyeceğimizi bize öğretir ve bizden buna uygun davranmamızı ister. İşte bu bağlamda bir Türk acıktığında inek eti yerken, bir Hindu yemez ya da bir Alman domuz eti yerken, bir Müslüman yemez.

Tolman'ın İşaret Gestalt Kuramı'na göre bireyin dürtülerini toplumdan öğrenerek nasıl gidereceğini öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Alan beklentileri
B) Alan biliş yolları
C) Kateksis
D) Örtük öğrenme
E) Açık öğrenme

3. Para artık hayatımızın merkezindedir, her ne kadar paranın araç olduğu söylense de paraya bu kadar kıymet verilmesi onun amaç mı, araç mı olduğu hususunda belirsizliğe yol açmıştır. Para gerçekten bir araçsa, neden sağlığımızı tehlikeye atma pahasına ona daha çok sahip olmak için çalışırız? Tekrar sağlığımızı kazanmak için mi?

Tolman'ın İşaret Gestalt Kuramı'na göre, paragrafta anlatılan bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Kateksis
B) Alan beklentileri
C) Alan biliş yolları
D) Eş değer inanç oluşturma
E) Dürtü ayrımı

4. Ders dinlediği ve ödevini yaptığı için lise öğrencisi Aslı, Türkçe öğretmeni tarafından övülmüştür. Bu durumu gören diğer öğrenciler de ders dinlemeye ve ödevlerini yapmaya başlamışlardır.

Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre sınıftaki diğer öğrencilerin ders dinlemeye ve ödevlerini yapmaya başlamaları aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı duygu
B) Dolaylı pekiştirme
C) Dolaylı ceza
D) Doğrudan pekiştirme
E) Öz yeterlik

5. Beş yaşındaki Mert'in ağabeyi ıspanak yemeğini çok sevmektedir. Abisini çok seven Mert de ıspanak yemeğini sevmeye başlamış, hatta daha sık pişirmesi için annesine ısrar etmiştir.

Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Mert'in de ıspanak yemeğini sevmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı güdülenme
B) Dolaylı pekiştirme
C) Dolaylı duygu
D) Doğrudan duygu
E) Dolaylı ceza

6. Liseye giden Hatice arkadaş grubuna uyarak sigara içmeye başlamıştır, babasının da sigara içmesi bu davranışı göstermesini kolaylaştırmıştır. Sonraki günlerde Hatice'nin babasına akciğer kanseri teşhisi konulur ve nedeni olarak da sigara söylenir. Bunun üzerine Hatice sigara içmeyi bırakır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Hatice'nin sigara içmeyi bırakması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı güdülenme
B) Dolaylı pekiştirme
C) Dolaylı ceza
D) Dolaylı duygu
E) Kaçınma

7. **Öğrencilerini sınıfı temiz tutmaya özendirmek isteyen bir sınıf öğretmeni, Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre aşağıdakilerden hangisine başvurmalıdır?**

A) Sınıfında gruplar oluşturarak temizliğin faydalarını tartıştırmak
B) Yere çöp atanları sınıfta teşhir etmek
C) Sınıfı temiz tutma davranışları gösteren öğrencilerin isimlerini sınıf panosuna yazarak onlara teşekkür etmek
D) Temizliği öven sözleri sınıf panosuna asmak
E) Sınıfı temizlemeleri için öğrencileri sıraya koymak

8. Çocukların okul öncesi dönemde büyü ve sihir içeren film veya dizilerin kahramanlarını izleyerek onlar gibi davranma eğilimine girdikleri ilmî çalışmalarda ileri sürülmektedir.

İlmî çalışmalarda ileri sürülen bu sav, aşağıdaki öğrenme kuramlarından hangisinin sayıltılarıyla tutarlılık arz etmektedir?

A) Tepkisel koşullanma
B) Edimsel koşullanma
C) Örtük öğrenme
D) Bilişsel öğrenme
E) Dolaylı öğrenme

9. Ortaokul öğrencisi Zeynep, diğer derslerde başarılı olduğu hâlde matematik dersinde bir türlü başarılı olamamaktadır ve artık bu dersi yapacağına olan inancını da kaybetmiştir. Zeynep tam umudunu yitirmişken, bütün derslerde başarısız olan ve akademik açıdan sınıfın çok gerisinde kalan Kezban'ın matematik dersine çok çalıştığını ve iyi notlar almaya başladığını görür. Bunun üzerine Zeynep hırslanır, zamanının çok büyük bir kısmını matematik dersine ayırır ve notlarını yükseltir. Matematiği yapamayacağını düşünen ve neredeyse çalışmayı bırakan Zeynep gitmiş, yerine matematik yapacağını düşünen başka bir Zeynep gelmiştir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Zeynep'in matematik dersine çalışmasına yol açan süreç aşağıda verilen öz yeterliliği etkileyen faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Doğrudan yaşantılar
B) Sözel ikna
C) İçsel denetim
D) Dolaylı yaşantılar
E) Psikolojik faktörler

10. Öğrenme kuramları içinde dolaylı yaşantıların önemine vurgu yapan ve temel ilkeleri Bandura tarafından ortaya konulan yaklaşım Sosyal Biliş Kuramı'dır.

Aşağıdakilerden hangisi Bosyal Biliş Kuramı'nın özelliklerinden biridir?

A) Öğrenme ve performans farklı şeylerdir.
B) Öğrenmenin gerçekleşmesinde pekiştirme zorunludur.
C) Sosyal öğrenme farkında olmadan gerçekleşebilir.
D) İnsan ve hayvanların öğrenmeleri çok benzerdir.
E) Öğrenme sürecinde birey edilgendir ve çevre tarafından şekillendirilir.

11. Dört yaşındaki Burcu, yemekten önce ellerini yıkadığı için ablasının annesi tarafından övüldüğünü gördükten sonra yemekten önce ellerini yıkamaya başlamıştır.

Sosyal Biliş Kuramı'nın savları dikkate alındığında Burcu'nun bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanabilir?

A) Model ile gözlemci arasındaki benzerlik davranışı taklit etmede etkilidir.
B) Modelin davranışlarının sonuçları, davranışların taklit edilip edilmemesinde etkilidir.
C) Gözlemcinin model hakkındaki duyguları davranışı taklit etmede önemli bir etmendir.
D) Modelin yaşça gözlemciden büyük olması davranışı taklit etmede etkilidir.
E) Gözlemci yapabileceğine inandığı davranışı model alırlar.

12. Gamze Öğretmen, yeni atandığı okulda sert tutumuyla kısa sürede öğrencilerin hemen dikkatini çekmiştir. Uzun bir aradan sonra öğretmenleri olan öğrencilerin, Gamze Öğretmen'in gelişiyle yaşadığı mutluluk kısa süre içinde yerini mutsuzluğa ve korkuya bırakmıştır. Gamze Öğretmen'in bu sert tutumundan dolayı hiçbir öğrenci derse katılmamış ve tek yönlü, sıkıcı bir etkinliğe dönüşmüştür. Bu durumu kısa sürede fark eden Gamze Öğretmen, yaptığı şeyin ne kadar doğru olduğunu sorgulamaya başlamıştır. Sonraki günlerde Gamze Öğretmen, sınıfta demokratik bir ortam yaratarak etkileşime dayalı bir sınıf atmosferi oluşturmuştur.

Gamze Öğretmen'in yaşamış olduğu bu süreç Sosyal Öğrenme Kuramı'nın aşağıdaki temellerinden hangisine örnektir?

A) Dolaylı ceza
B) Öz yargılama kapasitesi
C) Öngörü kapasitesi
D) Dolaylı öğrenme kapasitesi
E) Tepkiyi kolaylaştırıcı etki

1. Sosyal Biliş Kuramı'na göre birey öğrenme sürecinde edilgen değildir, aktiftir. Bandura'ya göre birey ile çevresi arasında diyalektik -yani karşılıklı- bir etkileşim vardır. Birey davranışlarıyla çevresini, çevre ise yaklaşımıyla bireyi etkilemektedir. Bu duruma karşılıklı belirleyicilik ilkesi adı verilir. Nitekim soruda öğretmeni Mustafa'yı, Mustafa da öğretmenini soru sorarak etkilemiştir.

CEVAP: C

2. Tolman'ın İşaret Gestalt Kuramı'na göre, bireyin dürtülerini gidermesi tümüyle topluma bağlıdır, hatta Tolman toplumdan aldığımız tüm öğrenmeleri bu başlık altında ele alır. Kişi doğduğu andan itibaren toplum tarafından yönlendirilir ve zamanla toplumun alışkanlıkları ve değerleri bireye de geçer. İşte kültürleme yoluyla birey neyi yiyeceğini ya da neyi yemeyeceğini öğrenir ve ona göre davranır. Bu duruma kateksis öğrenme adı verilir.

CEVAP: C

3. Tolman'a göre amaca götüren araç da zamanla amaç kadar değerli hâle gelir, zira o araca sahip olduğumuzda ancak amacımıza ulaşabiliriz. Jean Jacques Rousseau'nun dediği gibi amacı isteyen, aracı da ister. İşte bu tür durumlar için eş değer inanç oluşturma kavramını kullanır. Para normalde nötr bir uyarıcıdır ancak paranın bizi hedeflerimize ulaştırdığını öğrendiğimizde paraya da değer vermeye başlarız. Kateksis dürtülerin doyurulmasıyla, dürtü ayrımı ihtiyaçlarımıza göre davranmayla, alan beklentileri uyarıcıların birbirini haber vermesiyle, alan biliş yolları ise bir problem durumunda nasıl davranacağımızı bilmemizle ilgilidir.

CEVAP: D

4. Bandura'ya göre öğrenmede pekiştirme zorunlu değildir ancak pekiştirme davranışın ortaya çıkmasında etkilidir. Soruda Aslı'nın öğretmeni tarafından övülmesi sorulmuş olsaydı, bu durumda doğrudan pekiştirme olurdu (Tabii ki Bandura'ya göre. Eğer düz sorulmuş olsaydı bu ifade, olumlu pekiştirme örneği olurdu. Aman, dikkat!). Soruda Aslı'nın durumunu gören öğrencilerin bu davranışı taklit etmeye başladığı söylemiştir. İşte Bandura'nın kuramına göre bu durum dolaylı pekiştirme örneğidir. O hâlde öğretmen, Aslı'yı doğrudan, sınıftaki diğer öğrencileri ise dolaylı pekiştirmiştir. Dolaylı duyguda taklit edilen şey bir duygudur. Dolaylı ceza ise gözlemci yaptığı bir davranışı gözlem sonucunda yapmaktan vazgeçer. Öz yeterlik ise bir görevi yapıp yapmayacağımıza ilişkin algımızdır.

CEVAP: B

5. Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre gözlem yoluyla öğrenmeyle dışsal, gözlenebilir tüm davranışları öğrenebiliriz. Bu davranışlar içinde duygular da vardır, hatta biz çoğu zaman nesnelere ilişkin tutum ya da duygularımızı bu yolla kazanırız. Soruda beş yaşındaki Mert'in ağabeyinin ıspanak yemeğini çok sevdiği ve ağabeyini çok sevdiği ve model aldığı için Mert'in de bu yemeği sevmeye başladığı vurgulanmıştır. Bu durum duyguların gözlem yoluyla öğrenmesine örnek oluşturur ve buna dolaylı duygu denir. Bandura'nın kuramına göre, Mert bu davranışı bizatihi kendi yaşantısıyla edinmiş olsaydı buna doğrudan duygu denirdi.

CEVAP: C

6. Hatice arkadaş grubuna uyarak sigara içmeye başlamıştır. Burada da sosyal öğrenme var, bunun nedeni dolaylı pekiştirmedir. Ancak Hatice'nin babasının sigara içtiği için kanser olması, Hatice'nin bu davranışı yapmaktan vazgeçmesine neden olmuştur. Bandura'ya göre model kişilerin davranışlarının sonuçları model almayı ve taklit etmeyi etkiler, eğer davranışın sonuçları olumsuzsa (ceza), gözlemci bu davranışı yapmaktan vazgeçer (dolaylı ceza). O hâlde Hatice'nin babasının kanser olduğunu öğrendikten sonra sigara içmekten vazgeçmesi dolaylı ceza örneğidir. Hatice bu davranışıyla tedbir alarak olumsuz bir durumdan kendini sakınmış olur. Peki cevap kaçınma olamaz mı? Olamaz, zira kaçınmada yaşantı doğrudandır. Eğer Hatice, sigara içtiği için hastalansaydı ve bunun sonucunda sigara içmekten vazgeçmiş olsaydı cevap kaçınma olurdu.

CEVAP: C

7. Soruyu değerlendirirken Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıltılarına göre hareket etmek gerekmektedir. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği -alameti farikası- gözlem yoluyla/dolaylı öğrenmedir. Diğer bir ifadeyle, bu tür sorularda seçeneklerde gözlemci ve model figürleri olmalıdır ki sosyal öğrenmeye gidebilelim. Nitekim gözlemci ve model mantığı sadece C seçeneğinde verilmiştir. Bu seçenekte sınıfı temiz tutan öğrencilerin isimleri sınıf panosundan ilan edilerek, bu davranışları diğer öğrenciler için örnek olacak şekilde ödüllendirilmiştir. Bandura'ya göre sınıfta bir öğrenciyi ödüllendirdiğimizde, aslında sınıfın tümünü dolaylı olarak ödüllendirmiş oluruz.

CEVAP: C

8. Soruda ileri sürülen savın (film veya dizi izleyen çocukların buradaki karakterlerden etkilendikleri), hangi öğrenme kuramının savlarıyla tutarlılık arz ettiği soruluyor. Dizi veya filmlerdeki karakterler, izleyenler için birer model vasfı oluştururlar. Dolayısıyla burada bir model ve gözlemci ilişkisi vardır. Modelin sergilediği davranışların gözlemciyi etkilediği fikri Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'nın ileri sürdüğü savlardan biridir. Bundan dolayı bu ilmî çalışmalarda vurgulanan boyut, Sosyal Öğrenme Kuramı'nın savlarını desteklemektedir. Soruda sosyal öğrenmenin diğer adı olan Dolaylı Öğrenme Kuramı'na yer verilmiştir.

CEVAP: E

9. Öz yeterlik bireyin bir görevi ya da işi yapıp yapmayacağına, yeteneklerine ilişkin görüşü ya da algısıdır. Bu görüş ya da algı gerçekçi olabilir de olmayabilir de. Soruda Zeynep'in başlangıçta matematik dersine ilişkin öz yeterliliğinin düşük olduğu ancak sürecin sonunda öz yeterlik algısının değiştiği ve arttığı görülmektedir. Buna yol açan şey akademik açıdan sınıfın gerisinde olan bir arkadaşının (Kezban'ın) matematik dersinde gösterdiği performanstır. Bu durum dolaylı yaşantıların bir işi yapabileceğimize ilişkin inancımıza olan etkisini göstermektedir. Buradaki ana fikir "Bu... yapıyorsa ben de yaparım" duygusudur.

CEVAP: D

10. Bu tarz sorular bazen sorulur, bu nedenle dikkatli olunmalıdır. Bandura, öğrenme sürecinde bilişsel unsurları dikkate aldığı için bilişselci, performans vurgusu yaptığı için davranışçıdır. Bandura'ya göre pekiştirme öğrenme için değil performans için önemlidir, bundan dolayı B seçeneği yanlıştır. Sosyal öğrenme seçici dikkat yoluyla gerçekleştiği için C seçeneği yanlıştır. Basit düzeyde insan ve hayvan öğrenmeleri arasında ortak noktalar olsa da insan öğrenmeleri farklıdır ve karmaşıktır, bundan dolayı D seçeneği yanlıştır. Birey ve çevre birbirini karşılıklı olarak etkilediği için öğrenme sürecinde birey aktiftir, bundan dolayı E seçeneği yanlıştır. A seçeneğindeki öğrenme ve performans farklı şeylerdir ifadesi doğrudur, bu noktada hemen ertelenmiş taklit örnekleri hatırlanmalıdır.

CEVAP: A

11. Soruda dört yaşındaki Burcu'nun ablasının el yıkama davranışının pekiştirildiğine tanıklık ettiğine ve bu olaydan sonra ellerini yıkamaya başladığına vurgu yapılmıştır. Bu tür durumlarda aklımıza hemen dolaylı pekiştirme gelmelidir ancak seçeneklerde dolaylı pekiştirme yoktur. Dolaylı pekiştirme ya da cezada davranışın sonucunun gözlemciyi etkilediğine vurgu yaparız. Bundan dolayı dolaylı pekiştirmeyi de kapsayan ifade B seçeneğinde verilmiştir. Burcu ile ablası arasındaki cinsiyet benzerliği model almayı etkilemiştir, bu süreci en iyi açıklayan unsur davranışın sonuçlarının Burcu'yu etkilemiş olmasıdır.

CEVAP: B

12. Gamze Öğretmen'in sert tutumunun süreç içinde değişmesinin konu alındığı bu soruda, sosyal öğrenme kuramının sayıltılarına göre hareket etmemiz gerekir. Öğretmenin sert tutumu öğrencileri, öğrencilerin tepkisizlikleri de öğretmeni etkilemiştir, bu durum karşılıklı belirleyicilik ilkesine örnek olarak verilebilir ancak seçeneklerde bu kavram yok. Peki Gamze Öğretmen'in davranışların sonuçlarını sorgulaması ve kendine eleştirel yaklaşması hangi kavramla açıklanabilir? Tabii ki öz yargılama kapasitesiyle.

CEVAP: B

1. Özel bir eğitim kurumunda beden eğitimi öğretmeni olan Ceyda Hanım, öğrencilerini havuz başında toplamış ve etkili bir yüzmede nerelere dikkat edilmesi gerektiğini anlatmıştır. Daha sonra kendisi yüzerek nasıl yüzülmesi gerektiğini göstermiştir. En sonunda ise öğrencilerinden aynı şekilde yüzmelerini istemiştir ancak öğretmeni dinlemek ve izlemek yerine arkadaşıyla konuşan Toprak, öğretmenini izlemediği için öğretmeninin anlattığı ve gösterdiği davranışları sergileyememiştir.

Sosyal Biliş Kuramı'na göre Toprak'ın öğretmeninin gösterdiği davranışları yapamaması sosyal öğrenmenin hangi aşamasında sorun yaşadığını göstermektedir?

A) Güdülenme
B) Uygulama
C) Zihninde tutma
D) Dikkat
E) Tekrar

2. Ankara Kızılay'da bir özel öğretim kurumuna devam eden Begüm, Ankara'ya yeni geldiği için pek çok yeri bilmemektedir. Dershane dışında pek bir yere gitmeyen Begüm, bir gün arkadaşıyla buluşmak için Kızılay'a gider ve gideceği yeri bulamam diye kaygılandığı yeri rahatlıkla bulabildiğini görünce çok sevinir.

Begüm'ün bilmediğini düşündüğü yeri kolaylıkla bulması ve şaşırması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sosyal öğrenme
B) Örtük öğrenme
C) Kavrayarak öğrenme
D) Deneme yanılma yoluyla öğrenme
E) Açık öğrenme

3. Beş yaşındaki Aras, babasının yemekten önce ve sonra elini yıkamadığı hâlde, bunu kendisinden beklediğini ve bunun adil olmadığını söylemiştir.

Aras'ın bu görüşüne göre babası hangi öğrenme kuramının sayıltılarına aykırı davranmaktadır?

A) Tepkisel koşullanma
B) Edimsel koşullanma
C) Bilgiyi İşleme Kuramı
D) Gestalt Öğrenme Kuramı
E) Sosyal Öğrenme Kuramı

4. Kpss'ye hazırlanan Mehmet, kendine uygun bir çalışma programı oluşturmuştur. Çevresindeki herkes Mehmet'in sınavı kazanamayacağını düşünürken Mehmet, "Bu sınava iyi hazırlanıyorum, göreceksiniz bu sınavı kazanacağım." şeklinde konuşmuş ve gerçekten de iyi hazırladığı bu sınavdan yüksek puan alarak atanmıştır.

Mehmet'in sınava yönelik sarf ettiği bu sözler, Sosyal Öğrenme Kuramı'na ait ilkelerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Öz yeterlilik
B) Öz düzenleme
C) Öngörü yeteneği
D) Öz yargılama yeteneği
E) Sembolleştirme yeteneği

5. Sosyal medyada paylaşılan bir videoda bir anne bebeğine yemek yedirmek istemektedir. Bebek yemek istemeyince anne yanında tuttuğu bir oyuncak bebeğe yemek uzatmakta ve daha sonra ise oyuncak bebeği feci bir şekilde dövmektedir. Bu durumu izleyen bebeğe annesi tekrar kaşıkla yemek uzattığında, bebek bu defa yemektedir.

Bu durum sosyal öğreneme kuramına ait aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı pekiştirme
B) Dolaylı ceza
C) Dolaylı duygu
D) Öz düzenleme
E) Kaçınma

6. Yıldız annesini kurabiye yaparken izlemektedir. Kurabiyenin içine nelerin katıldığını ve bunların hangi sırayla işleme konulduğuna bakan Yıldız bunları zihnine kaydetmiştir. Bir gün annesi evde yokken kurabiye yapmaya kalkışan Yıldız, kurabiye için gerekli olan içeriği eksik hatırladığı için iyi bir kurabiye yapamamıştır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Yıldız sosyal öğrenmenin hangi aşamasında sorun yaşadığı için umduğu gibi kurabiye yapamamıştır?

A) Dikkat
B) Güdülenme
C) Hatırda tutma
D) Uygulama
E) Kendini izleme

7. Psikoloji sınavına hazırlanan İnare, son günlerde eve kapanmıştır. Konuyu daha çok açık tekrar yaparak çalışan İnare'nin annesi, babası ve kardeşi de bu sürece tanıklık etmişlerdir. İnare yine açık tekrarla konu çalışırken bir yerde takılmış ve annesi müdahale ederek İnare'nin bilgiyi hatırlamasına yardımcı olmuştur.

Annesinin hatırlayamadığı bilgiyi bilmesi, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) İçgörüsel öğrenme
B) Örtük öğrenme
C) Açık öğrenme
D) Çağrışım yoluyla öğrenme
E) Özümseme

8. I. Bireyin yapabileceklerine ilişkin, öğrenme ve davranışlarını gerekli seviyelere ulaştırmak için kendi kapasitesine olan inancıdır.
II. Bireyin gelecekteki gelişmeleri tahmin etme becerisidir.
III. Bireyin davranışlarının sonuçlarından ders çıkarma becerisidir.

Yukarıdaki öncüllere karşılık gelen Sosyal Biliş Kuramı'nın kavramları aşağıdakilerin hangisinde doğru sırayla verilmiştir?

A) Öz düzenleme - Öngörü - Öz yargılama
B) Öz yeterlik - Öngörü - Öz yargılama
C) Sembolleştirme - Öngörü - Öz düzenleme
D) Karşılıklı belirleyicilik - Öz yargılama - Öz düzenleme
E) Öz yargılama - Öngörü - Öz düzenleme

9 ve 10. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Eve geç geldiği için babası tarafından sert bir şekilde azarlanan lise öğrencisi Şule, bu olaydan sonra eve iyice gecikmeye başlamıştır. Bu duruma tanık olan Şule'nin ortaokula giden kardeşi Sevgi ise eve daha erken gelmeye başlamıştır.

9. **Şule'nin babasında azar işittikten sonra eve daha da gecikerek gelmesi psikolojiye ait aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanır?**

A) Davranışta kontrast
B) Plasebo etkisi
C) Psikolojik tepkisellik
D) Crespi etkisi
E) Genelleme

10. **Şule'nin kardeşi Sevgi'nin bu olaydan sonra eve daha erken gelmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?**

A) Kaçınma B) Ceza
C) Dolaylı duygu D) Dolaylı ceza
E) Kaçma

11. Lise öğrencisi Nida, kendine özgü bir ders programı oluşturmuştur. Günlük yaşamını bu programa göre düzenleyen Nida, yapmış olduğu bu dengeli program sayesinde gelişimin hiçbir alanını göz ardı etmemiştir. Diğer taraftan Nida'nın yakın arkadaşı Pelin ise vurdumduymaz bir tutuma sahiptir ve bir program dâhilinde değil, sınav haftasında sadece ders çalışmaktadır. Bundan dolayı Nida çok başarılı olurken, Pelin sınıfı geçmesine yetecek kadar başarı sağlamaktadır.

Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre Nida ile Pelin arasındaki bu fark aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Sembolleştirme yeteneği
B) Öz yeterlik
C) Öz düzenleme
D) Dolaylı öğrenme yeteneği
E) Öz yargılama yeteneği

12. Çok hareketli bir çocuk olan Çınar özel bir okulun kreşine gitmektedir. Arkadaşları Çınar'ın davranışlarından rahatsız oldukları için durumu öğretmenlerine iletirler. Bunun üzerine öğretmeni Çınar'ı mümkün olduğu ölçüde bireysel etkinliklere yönlendirir.

Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre yukarıdaki durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

A) Öz düzenleme B) Öz yeterlik
C) Dolaylı öğrenme D) Karşılıklı belirleyicilik
E) Dolaylı ceza

1. Sosyal öğrenme, dört aşama gerçekleşen bir süreçtir. Çok nadiren sorulan bir soru kalıbıyla karşı karşıyayız. Eğer organizma izleme aşamasında sorun yaşamışsa dikkat aşamasında, zihinde kodlama aşmasında sorun yaşanmışsa zihninde tutma aşamasında, öğrendiğini performansa yansıtma noktasında sorun yaşanmışsa uygulama aşamasında, yapabildiği hâlde istemiyorsa güdülenme aşamasında sorun yaşanmış demektir. Peki, Toprak hangi aşamada sorun yaşamıştır? Toprak izleme aşamasında arkadaşlarıyla konuştuğu için öğretmenini dikkatle izleyememiştir. O hâlde Toprak dikkat aşamasında sorun yaşamıştır.

CEVAP: D

2. ÖSYM'nin ara sıra yokladığı bir soru kalıbı bu. Ankara'ya yeni gelen Begüm, Ankara'da pek çok yeri bilmemektedir. Kızılay'da esas olarak dershaneye gidip gelen Begüm, pek çok yeri bilmediğini düşünmektedir ancak arkadaşıyla buluşmaya gittiğinde aslında durumun zannedildiği gibi olmadığını görmüş ve şaşırmıştır. Bu durum örtük ya da gizil öğrenme kavramıyla açıklanır. Örtük öğrenmede birey, aslında pek dikkat etmediği hâlde farkında olmadan birtakım bilgiler öğrenir ve bunlar ancak performansına yansıdığında öğrenmiş olduğunu fark eder ve çok şaşırır. Demek ki Begüm, dershaneye gidip gelirken aslında farkında olmadan çevresindeki mekânları öğrenmiştir ve bunun farkında değildir.

CEVAP: B

3. Aras'ın eleştirisinin özü babası yapmadığı hâlde niye bu davranışı kendisinden beklemektedir. Eğer babasının dediği doğruysa buna önce babası uymalıdır. Bu vurgu aklımıza örnek olma ve model almayı getirmektedir. Bandura'ya göre çocuklar dediklerimize değil, yaptıklarımıza bakarlar ve onları taklit ederler. Soruda babanın bu tutumunun hangi öğrenme kuramına aykırı olduğu sorulmuştur. Bu durumda babanın söylediği ile yaptığı tutarlı olmadığı için ve baba yanlış rol model olduğu için cevap, Sosyal Öğrenme Kuramı'dır. Örnek olma olayı varsa aklımıza hep sosyal öğrenme gelmelidir.

CEVAP: E

4. Sosyal Öğrenme Kuramı'nın ilkelerine göre sorulmuş olan bu sorunun kökünde en iyi ifadesini unutmamak gerekir. Mehmet'in kendine özgü bir çalışma programı oluşturması öz düzenleme yeteneğini göstermektedir. Mehmet'in sınavı kazanacağına ilişkin bir özgüveni ve inancı olduğu görülmektedir, bu durum onun öz yeterliliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Mehmet'in sınavı kazanacağını söylemesi ve gerçekten kazanması ise onun öngörülü olduğuna işaret etmektedir. Nitekim soru kökünde esas olarak Mehmet'in bu becerisi sorulmuştur. Soru kökünde "Mehmet'in sınava yönelik sarf ettiği sözler" ifadesi bu konuda sınırlandırıcı bir çerçeve oluşturmuştur. Bundan dolayı yukarıdaki durumu en iyi açıklayan ilke öngörü yeteneğidir.

CEVAP: C

5. Popüler hâle gelen bu videoda oyuncak bebek, canlı bebek için bir model görevi görmektedir. Oyuncak bebek yemek yemediği için dayak yer ve canlı bebek bunu izleyince yemek yemeye başlar. Neden? Zira kendisi de yemek yemezse dayak yiyeceğini düşünür ve kendince tedbir alarak olumsuz bir durumu sonlandırmaya çalışır. Bu durum, sosyal öğrenmenin en temel kavramlarından biri olan dolaylı ceza örneğidir. Hocam kaçınamaya da gidebilir miyiz acaba? Hayır, gidemeyiz. Zira kaçınmada yaşantı doğrudandır ve bunun sonucunda organizma tedbir alamaya başlar. Yukarıdaki soruda yaşantının dolaylı olduğunu ihmal etmeyiniz.

CEVAP: B

6. Sosyal öğrenme aşamaları çok sık sorulmaktadır. Bu soruda aşamaların sırası değil, Yıldız'ın sosyal öğrenmenin hangi aşamasında sorun yaşadığı sorulmaktadır. Yıldız annesini izlemiştir, izleme aşamasında sorun yaşadığına dair bir işaret yoktur (duyu organlarında sorun ya da dikkatini dağıtan unsurlar). Yıldız annesini olmadığı bir gün kurabiye yapmaya kalkışıyor ancak ham maddesini eksik kodladığını fark ediyor. Uygulama aşamasında sorun yaşamasının nedeni eksik öğrenmiş olmasıdır. Bundan dolayı Yıldız, hatırda tutma aşamasında sorun yaşamıştır. Doğru öğrendiği hâlde performansa dökerken sorun yaşamış olsaydı cevap uygulama olurdu. Yapabildiği hâlde isteksiz olduğu için bu öğrendiklerini sergilememiş olsaydı cevap güdülenme olurdu.

CEVAP: C

7. İnare, seçici dikkatle psikoloji sınavına hazırlanıyor. İnare'nin yapmış olduğu öğrenmeler sorulursa cevap açık öğrenme olurdu. Ancak soruda İnare'nin değil, annesinin yapmış olduğu öğrenme soruluyor. Annenin yapmış olduğu öğrenme gizil öğrenmedir. Tolman'a göre organizma seçici dikkatle öğreniyorsa o açık, süzücü dikkatle öğreniyorsa o örtük öğrenmedir. İnare'nin annesi özellikle İnare'yi mi dinliyor? Hayır, anne için İnare'nin sesi zemindir, arka planla ilgilidir. Anne o esnada orada olduğu için zihni zemindekileri de algılıyor ancak o henüz öğrenmiş olduğunun farkında değil. Ne zaman fark ediyor öğrenmiş olduğunu? İhtiyaç hâsıl olduğunda ve bilgi performansına yansıdığında. Burada da olan şey, İnare açık tekrar ettiğinde, sesi annesinin kulaklarına çalınmıştır. İşte annesi o esnada farkında olmadan bu bilgileri öğrenmiştir. Bu tür sorularda şekil ve zemin üzerinden hareket edersek cevabı daha kolay bulabiliriz. Şekil açık öğrenme, zemin gizil öğrenmedir.

CEVAP: B

8. Sosyal öğrenme kuramlarına ilişkin sorulmuş bu öncüllü soruda birinci öncülde öz yeterlik kavramına vurgu yapılmıştır. Öz yeterlik, bireyin yeteneklerine ilişkin algısı ve inancıdır. Bu inançtan hareket ederek, bireyi bir görevi yapıp yapmayacağını düşünür. Geleceği kestirmek ise öngörü yeteneğine işaret etmektedir. Sosyal öğrenme geçmiş için değil, gelecek için yapılır. Bundan dolayı da öngörülü tepkilere ihtiyacımız vardır. III. öncülde ise bireyin ders çıkarma yeteneğine, yani öz yargılamaya işaret edilmiştir. Öz yargılama öz eleştiri becerisidir. Öz düzenleme ise bireyin içten denetimli olmasını ve davranışlarını kontrol etmesini ifade eder.

CEVAP: B

9. Soruda dikkat çekici olan husus, Şule'nin babasından azar işittikten sonra daha fazla gecikerek eve gelmesidir. Şule'nin lise öğrenci olması ve babasıyla takışması ergenlik semptomlarını akla getirmelidir. Şule babasının bu davranışını özgürlüğünün kısıtlanması olarak görmüş ve özellikle yasakları çiğnemeye başlamıştır. Bu duruma psikolojide "psikolojik tepkisellik" adı verilir. Plasebo etkisi, yalancı hap etkisidir. Crespi etkisi ise pekiştireç miktarına bağlı olarak tepki miktarının değişmesini ifade etmektedir. Davranışta kontrast ise yeni ortamdaki pekiştirme ya da ceza uygulamalarından dolayı organizmanın eski ortamda davranışının artması ya da azalmasıdır.

CEVAP: C

10. Parçada geç kaldığı için babasından azar işiten kişi Şule'dir. Bu durum Şule için I. tip cezadır. Peki, bu duruma tanık olan kardeşi Sevgi ne yapmaya çalışıyor? Daha erken eve gelerek tedbir almaya çalışıyor. Zira geç kalırsa babası onu da azarlayacak. O hâlde bu örnek tipik olarak sosyal öğrenme örneğidir ve bu duruma "dolaylı ceza" adı verilir. Peki, kaçınmaya da gidilemez mi? Hayır, gidilemez. Zira kaçınmada yaşantı doğrudandır. Örneğin Şule, azar işittiği için eve daha erken gelseydi, bu duruma kaçınma diyecektik ancak soru Şule üzerinden değil, kardeşi Sevgi üzerinden sorulmuştur ve bundan dolayı sosyal öğrenme kavramlarına gitmemiz gerekir.

CEVAP: D

11. Nida ile Pelin arasındaki fark meta bilişsel düşünme becerilerinin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Nida nasıl öğrendiğini bildiği için ona göre bir ders programı oluşturmuştur, Pelin ise vurdumduymazdır ve gününü kurtarmaya çalışmaktadır. Bandura'ya göre sorulan bir soru olduğu için ona göre düşünmemiz gerekir. Bandura meta biliş yerine öz düzenleme kavramını kullanmaktadır. Öz düzenleme meta bilişi de içeren çok daha kapsamlı bir kavramdır. Öz düzenleme bireyin kendine göre ölçütler oluşturup davranışlarını bunlara göre düzenlemesidir. Nitekim Nida'nın öz düzenleme becerisi yüksekken Pelin'in düşüktür. Öz yeterlik, bireyin yapabileceklerine ilişkin algısı ve inancıdır. Öz yargılama ise davranışlarından dersler çıkarma becerisidir.

CEVAP: C

12. Bandura'ya göre sorulan bu soruda Çınar'ın yaramazlık derecesindeki davranışlarıyla arkadaşlarını etkilediğini görüyoruz. Arkadaşları da öğretmen marifetiyle Çınar'ı etkilemişlerdir. Bu durumda Çınar'ın aktif olduğunu ama içinde eylem yaptığı çevrenin de onu etkilediğini görüyoruz. Bandura bu duruma karşılıklı belirleyicilik adını verir. Öz düzenlemede birey desteğini içten alır ve kendine özgü standartlara göre davranışlarını düzenler. Öz yeterlik bir işi yapabileceğine ilişkin algı ve özgüvenini yansıtır. Dolaylı öğrenme, başkalarının davranışlarını taklit etmeyi ifade ederken, dolaylı cezada tedbir amaçlı modelin davranışlarını taklit etmekten vazgeçme vardır.

CEVAP: D

1. KPSS'ye hazırlanan Esra, özellikle son günlerde yaşadığı kaygının da etkisiyle daha planlı hareket etmektedir. Kendine bir çalışma programı hazırlayan Esra, bu programda gün içinde neler yapması gerektiğini en ince ayrıntısına kadar yazmıştır. Başlangıçta programa uymakta zorlandığını fark eden Esra, programın gerçekçi olmadığını fark etmiş ve akademik özelliklerini ve ihtiyaçlarını da dikkate alarak yeni bir çalışma programı oluşturmuştur. Şu anda kendine uygun bir program yaptığı için çok mutlu olan Esra'nın sınav kaygısı da azalmaya başlamıştır.

Bandura'nın Sosyal Biliş Kuramı'na göre Esra'nın davranışları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İlk denemede kendine özgü bir program oluşturmadığı için öz düzenleme yeteneği düşüktür.
B) Kendine özgü bir program oluşturma sürecinde ilk yaptığı program eksik olduğu için aşağılık duygusu yaşamaktadır.
C) Davranışlarında dışsal denetim odağı baskındır.
D) Yapmış olduğu program öz düzenleme yeteneğinin, bu programın eksikliklerini görmesi ise öz yargılama yeteneğinin yüksek olduğunu göstermektedir.
E) Esra'nın sınav kaygısı yaşaması öz yeterlilik algısının düşük olduğunu göstermektedir.

2. Beden eğitimi dersinde aletle cimnastik ünitesi kapsamında top alıştırmaları yapılacaktır. İlkokul 4. sınıf öğrencisi olan Gülay, öğretmeninin modelleme yaparak gösterdiği topu fırlatıp tutma, topu çift elle atıp tutma ve topu tek elle atıp tutma davranışlarını izlemiş (I), daha sonra bunların yapılma sırasını ve yaparken nasıl yapması gerektiğini zihnine kaydetmiş (II), daha sonra kendisi mevzu bahis hareketleri hatırlayabildiği ölçüde yapmaya çalışmış (III), bazı hareketleri nasıl yapması gerektiğini tam olarak hatırlayamadığı için tekrar öğretmenine bakmış (IV) ve davranışların yapılma sırasını ve yaparken dikkat etmesi gereken noktaları tekrar düşünmüştür (V).

Sosyal Öğrenme Kuramı'nın aşamaları dikkate alındığında, "zihninde tutma" aşamasına ilişkin içerikler metin içindeki hangi öncüllerde belirtilmiştir?

A) I ve IV
B) II ve V
C) II, III ve V
D) II, IV ve V
E) Yalnız II

3. Öz yeterlik bireyin yeteneklerine ilişkin algısı ve inancıdır. Bu inanca bağlı olarak birey bir görevi başarabileceğini ya da başaramayacağını düşünür. Yapılan çalışmalar benzer durumlarda bireyin arkadaşlarının ya da tanıdıklarının başarılı ya da başarısız olduğunu gözlemlemesi bireyin öz yeterlik algısını artırmakta ya da azaltmaktadır.

Öz yeterliğe ilişkin parçada vurgulanan durum, öz yeterliliği etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisiyle açıklanır?

A) Doğrudan yaşantılar
B) Dolaylı yaşantılar
C) Bireyin öz güven derecesi
D) Bireyin kaygı derecesi
E) Sözel ikna

4. **Sosyal öğrenme ilkelerinden yararlanarak çekingen bir öğrencisinin derslere katılmasını sağlamak isteyen bir öğretmenin izleyeceği en uygun yol aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Öğrenciye derse katılımın önemini anlatmak
B) Öğrenciye, derste konuşmazsa çekingenliğini yenemeyeceğini anlatmak
C) Öğrencinin derste konuyla ilgili her konuşma davranışını pekiştirmek
D) Derse katılan diğer öğrencilerin davranışlarını pekiştirmek
E) Ailesiyle konuşarak onların destek olmasını sağlamak

5. Özel bir okulun kreşinde şu kararlar alınmıştır.

I. Yemekten önce ve sonra öğrenciler öğretmen eşliğinde tuvalete gidecekler ve ellerini yıkayacaklar.
II. Ayakkabılarını giymede ve çıkarmada öğretmenler gerektiğine yardımcı olacaklar ancak öğrenciler kendisi bu işi yapacaklar.
III. Kitap, defter ve ders materyalini dolaptan çıkarma ve dolaba koyma işini öğretmenler yapacaklar.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre yukarıdaki kararlardan hangileri öğrencilerin öz düzenleme kapasitelerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

6. Emre yeni aldığı mavi renkli akıllı saatiyle okula gelince, tüm dikkatleri üzerine toplamıştır. Birçok arkadaşı, Emre'nin saatinin çok güzel olduğunu söylemiştir. Bu durumu izleyen Emre'nin sınıftaki erkek arkadaşları da mavi renkli akıllı saat almalarını ailelerinden istemişlerdir.

Emre'nin sınıfındaki erkek arkadaşlarının ailelerinden akıllı saat alınması için istekte bulunmaları aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Olumlu pekiştirme
B) Dolaylı güdülenme
C) Dolaylı pekiştirme
D) Genelleme
E) Ayırt etme

7. Sosyal öğrenme gözlem yoluyla öğrenme eksenine dayanır ve bir süreç içinde gerçekleşir. Bu süreçte rol oynayan birtakım bilişsel stratejiler bulunmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisinin gözlem yoluyla öğrenmede yer alması beklenen bir strateji değildir?

A) Dikkat etme
B) Sembolleştirme
C) Öz yeterlik
D) Güdülenme
E) Çağrışımsal ilkeler

8. Beş yaşındaki Toprak, bozulan oyuncağını onarmak için babasından yardım istemiştir ancak babası yardım etmediği için çok üzülmüş ve oyuncağını kendisi tamir etmeye koyulmuştur. Toprak oyuncağı tamir etmek için oyuncağın parçaları arasındaki ilişkilere bakmış, önceki oyuncakları tamir ederken yapmış olduğu tepkileri de dikkate almıştır. Böylece Toprak en sonunda oyuncağını tamir ettiğini görünce çok sevinmiş ve artık kendi oyuncaklarını tamir edebileceğini düşünmeye başlamıştır.

Sosyal Biliş Kuramı'na göre Toprak'ın kendi başına oyuncaklarını tamir edebileceğini düşünmeye başlaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Öz yeterlik
B) Öz düzenleme
C) Öz yargılama
D) Karşılıklı belirleyicilik
E) Dolaylı güdülenme

9. Çalışmak için ailesinden ayrılarak başka bir kente yerleşen Ekrem, günlük yaşamın zorluklarına yardım almadan karşı koymaya çalışmaktadır. O ana kadar hiç ütü yapmayan Ekrem, ütü yapmaya başlayınca aslında ütü yapmayı biraz bildiğini fark etmiştir.

Ekrem'in çok iyi olmasa da ütü yapmayı bir ölçüde bildiğini fark etmesi aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Kendiliğinden geri gelme
B) Edimsel koşullanma
C) Örtük (gizil) öğrenme
D) Deneme-yanılmayla öğrenme
E) Otomatik kodlama

10. İlkokula başlayan Çınar, ödevlerini kendi başına yapmak yerine bunu annesi ve babasında beklemektedir. Anne ve babası da Çınar'ın okulda sorun yaşamaması için onun ödevlerini yapmaktadırlar.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre bu durum Çınar'ın aşağıdaki süreçlerden hangisini henüz kazanmadığını göstermektedir?

A) İçsel denetim
B) Dışsal denetim
C) Öz yeterlik
D) Girişimcilik
E) Karşılıklı belirleyicilik

11. Ceren kek yaparken annesini izlemektedir ancak o esnada yakın bir arkadaşı telefon ettiği için Ceren arkadaşıyla da konuşmuştur. Ceren annesinin olmadığı bir gün kek yapmayı denemiştir ancak kek yaparken kullanması gereken malzemelerin bir kısmını hatırlayamadığı için kek yapmaktan vazgeçmiştir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Ceren sosyal öğrenme aşamalarından hangisinde sorun yaşadığı için kek yapamamıştır?

A) Dikkat
B) Hatırda tutma
C) Uygulama
D) Güdülenme
E) Sembolleştirme

12. Bir avukat olan Serap Hanım'ın ortaokula giden Büşra ve ilkokula giden Cem adında iki çocuğu vardır.

Evde etkili bir okuma alışkanlığı oluşturmak isteyen Serap Hanım, sosyal öğrenme kuramlarına göre aşağıdaki yollardan hangisine başvurmalıdır?

A) Okuma alışkanlığı üzerine bir tartışma ortamı yaratmalıdır.
B) Kitap okumanın faydaları hakkında çocuklarına bilgi vermelidir.
C) Önce kendisi kitap okumalı ve bunu çocuklarına göstermelidir.
D) Kitap okumazlarsa oyun oynamalarına izin vermemelidir.
E) Önce kitap okutmalı daha sonra oyun oynamalarına izin vermelidir.

1. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre düşünmemizin istendiği bu soruda, planlı hareket etmektedir ve bu doğrultuda kendisine özgü bir ders çalışma programı oluşturmuştur. Bu durum Esra'nın öz düzenleme yeteneğinin yüksek olduğunun kanıtı sayılabilir. Esra sonraki süreçte yapmış olduğu bu programı değerlendirmiş, programın güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmiştir. Bu durum Esra'nın öz yargılama yeteneğinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı D seçeneğindeki ifade doğrudur. Esra kendine özgü bir program oluşturduğu ve disiplinli olduğu için A ve D seçeneğinin yanlış olduğunu göstermektedir. Sınav kaygısı yaşaması Esra'nın öz yeterlik algısının düşük olduğunu göstermez, sınav sürecinde bir noktaya kadar kaygı normal ve hatta faydalıdır (çan eğrisini hatırlayın). Ayrıca Esra'nın sınava planlı çalışması, sınavda yapacağına ilişkin algısını gösterir ve bundan dolayı öz yeterlik algısı yüksektir.

CEVAP: D

2. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre model yoluyla öğrenme dört aşamada gerçekleşir: Dikkat, zihinde tutma, uygulama ve güdülenme. Soruda "zihinde tutma" aşamasına yönelik ifadelerin hangi öncüllerde verildiği sorulmuştur. I ve IV. öncüllerdeki ifadeler dikkat etmeye yöneliktir, zira bu öncüllerde Gülay, öğretmenini seyretmiştir. III. öncülde Gülay, öğretmeninden öğrenmiş olduğu jimnastik hareketlerini kendisi yaptığı için uygulama aşamasına yer verilmiştir. II ve V. öncüllerdeki bilgiler ise bilgileri zihninde tutmaya yöneliktir, zira jimnastik hareketlerinin yapılma sırasını ve yaparken bedenini nasıl kullanması gerektiği bilgilerini bu aşamada belleğine kaydetmiştir. Bundan dolayı sorunun cevabı B'dir.

CEVAP: B

3. Öz yeterlik; Bandura'nın en temel kavramlarından biridir, zira model yoluyla öğrenmede bireyin kimi model ve hangi davranışlarını model alacağını öz yeterlik belirlemektedir. Öz yeterliliği yüksek bireyler zor görevlerin üstesinden gelebileceğini düşünürken, düşük olanlar ise bu göreve kalkışmayabilirler. Öz yeterlik statik değil, birçok faktörden etkilendiği için dinamiktir. Soruda bu faktörlerden biri olan dolaylı yaşantılara vurgu yapılmıştır, zira gözlemci model kişileri -çoğu zaman çevresindeki arkadaşlarını- izleyerek belli bir davranışı yapacağını ("Bu mal yapmışsa ben de yaparım.") düşünmeye ya da yapamayacağını ("Bu bile zorlanmışsa ben yapamam.") düşünmeye başlar. Bu itibarla dolaylı yaşantılar yani model kişiler, kendimize olan güvenimizi artırabilir ya da azaltabilir.

CEVAP: B

4. Çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı bu. Bu noktada öncelikle sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliklerini ve mantığını hatırlamamız gerekir, zira öğretmen sosyal öğrenme kuramının ilkelerine göre hareket edecektir. Sosyal öğrenmenin temel özelliği model almadır, yani dolaylı öğrenmedir. Bu durumda doğrudan öğrenmeye işaret eden tüm seçenekleri hemen elememiz gerekir. A, B, C ve E seçenekleri doğrudan yaşantıya işaret ettikleri için cevap olamazlar. A ve B seçenekleri Bilişsel Öğrenme Kuramlarının savlarına uygun tepkilerdir. C seçeneği aklımıza edimsel koşullanmayı getirmelidir (tepki- uyarıcı/ödül). E seçeneği bütüncül bir yaklaşımı temsil ettiği için aklımıza Gestalt ya da Alan Kuramı'nı getirebilir (öğrenciyi etkileyen her şeyi dikkate alarak hareket etmek). Doğru seçenek ise D seçeneğidir, zira derse katılan öğrenciler ödüllendirilirse, bu durum izleyenler için örnek anlamına gelir ve onlar da ödül almak için zamanla derse katılabilirler. Bu duruma "dolaylı pekiştirme" adı verilir.

CEVAP: D

5. Sosyal Biliş Kuramı'nın temel kavramlarından biri olan öz düzenleme KPSS kapsamında çok sık sorulmaktadır. Öz düzenleme bireyin içsel olarak güdülenmiş olduğunu ve denetim odağını içten aldığına işaret etmektedir. Bandura'ya göre desteğini içten alan bir kişi, kendine özgü kriterler geliştirir ve hayatını bu kriterlere göre düzenler. Bu itibarla okulun aldığı kararlar sorumluluğu çocuğa yüklüyorsa çocukta içsel denetimin, yani öz düzenleme becerisinin gelişmesine yardımcı olur, aksi takdirde çocukta bağımlılık yani dışsal denetim güçlenmiş olur. I ve II. öncüllerde öğrenciler öğretmenlerinin rehberliğinde faaliyetleri kendileri yapacakları için içsel denetim, yani öz düzenleme becerisi gelişecektir ancak III. öncülde etkinliği çocuklar değil, öğretmenler yaptıkları için çocuklarda bağımlılık artacaktır. Bundan dolayı III. öncül öz düzenlemeyi geliştirmez, azaltır.

CEVAP: C

6. Bu tipik bir sosyal öğrenme örneğidir. Emre'nin mavi renkli akıllı saati okulda ilgiyle karşılanmıştır, bu durum Emre için doğrudan pekiştirmedir (Bu durum Skinner'da olumlu pekiştirme, Bandura'da doğrudan pekiştirmedir). Emre'nin bu davranışının ödüllendirildiğini gören arkadaşları eğer istekli hâle gelirlerse (burada sadece niyet var), buna "dolaylı güdülenme"; onlar da bu davranışı taklit ederlerse (yani saat alırlarsa, burada amel var) buna "dolaylı pekiştirme" denir. Peki, soru kökünde isteğe mi vurgu yapılmış yoksa davranışın taklit edilmesine mi? Tabii ki isteğe vurgu yapılmıştır. Bundan dolayı bu durumu en iyi açıklayan kavram dolaylı güdülenmedir.

CEVAP: B

7. Sosyal öğrenmenin diğer adı Sosyal Biliş Kuramı'dır, bu itibarla her ne kadar sosyal öğrenme kuramında davranışçı ögeler olsa da onun bilişsel boyutu daha ağır basmaktadır. Sosyal öğrenmede modelin davranışına dikkat etme, onu sembolleştirerek zihinde tutma, model aldığı davranışı yapacağına inanma (öz yeterlik) ve ihtiyaç hâlinde model alarak öğrenmiş olduğu davranışı sergileme ve bunu devam ettirme süreçleri vardır ve bunlar sosyal öğrenmenin aşamalarını oluşturmaktadırlar. Fakat sosyal öğrenmede çağrışımsal ilkeler yoktur, çağrışımsal ilkeler davranışçı yaklaşımın bakış açısını yansıtmaktadır. Davranışçılara uyarıcılar ve uyarıcılar ile tepkiler arasındaki bitişiklik bunlar arasında zamanla çağrışım oluşturmaktadır ve bu çağrışım organizmanın koşullandığını göstermektedir. Bu itibarla çağrışımsal ilkeler davranışçılığa özgü olduğu için E seçeneğindeki ifade sosyal öğrenme için söylenemez.

CEVAP: E

8. Sosyal Öğrenme Kuramı'na ait temel kavramların yoklandığı bu soruda kritik nokta, "Toprak'ın oyuncaklarını kendi başına tamir edebileceğini düşünmeye başlaması" ifadesinin ne anlama geldiğini bilmektir. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre kişinin yeteneklerine/gizil güçlerine ilişkin algısı ve inancına "öz yeterlik" denilmektedir. Öz yeterlik, bir görev karşısında kişinin kendisine güvenip güvenmediğini göstermektedir. Ayrıca öz yeterlik statik değil, dinamiktir ve pek çok faktörden etkilenmektedir. Toprak'ın artık oyuncaklarını tamir edebileceğini düşünmesi, öz yaşantısı sonucunda öz yeterliliğinin değiştiğini ve kendisine güveninin arttığını gösterdiği için öz yeterlik kavramına gidilmelidir.

CEVAP: A

9. Bu soru kalıbı sık sık karşımıza çıkmaktadır. Ekrem'in, özellikle çaba göstermediği hâlde ütü yapmayı bildiğini fark etmesi, gizil öğrenme yaptığını gösterir. Gizil öğrenme, eskiden çok sık sorulan bir soru kaynağıydı. Tolman, öğrenmeyi ikiye ayırır: seçici dikkat ile yapılan açık öğrenme ve süzücü dikkat ile yapılan gizil öğrenme. Gizil öğrenmede organizma öğrendiği hâlde öğrendiğinin farkında değildir. Organizma öğrenmiş olduğunu o bilgiyi performansına yansıdığında fark eder. Nitekim soruda Ekrem'in farkında olmadan ütü yapmayı öğrendiği görülmektedir. Ekrem bunu ihtiyacı olduğunda fark etmiştir.

CEVAP: C

10. Çınar'ın ödevlerini kendi başına yapmaması ve bunu ebeveynlerinden beklemesi dışsal denetim odağına sahip olduğunu ve dışsal güdülendiğini göstermektedir. Bu tür durumlarda küçük sorumluluklar vererek çocuğun sorumluluk almasına imkân verilmeli ve bu sorumluluğun alanı zamanla artırılmalıdır ancak anne ve babası bunu yapmak yerine Çınar yerine ödevlerini yapmaktadırlar. Bu durumda Çınar'daki dışsal denetim odağı kalıcı hâle gelecektir. Soru kökünde Çınar'da henüz gelişmemiş olan süreç sorulduğu için dışsal denetime gidilemez zira olan şey dışsal denetimdir. Çınar'da gelişmemiş olan şey içsel denetim odağıdır.

CEVAP: A

11. Ceren'in annesini kek yaparken izlemesi aklımıza Sosyal Öğrenme Kuramı'nı getirmelidir. Peki Ceren neden kek yapmakta başarısız olmuştur? Yeteri kadar dikkatli izlemediği için mi, izlediği hâlde yeterince sembolleştiremediği ve uzun süreli belleğine kaydetmediği için mi, doğru öğrendiği hâlde yapmadığı için mi, yoksa yapabildiği hâlde istemediği için mi? Hangisi? Soruda bu konuda ipucu verilmiş. Ceren izleme aşamasındayken arkadaşı aramış ve dikkati dağılmıştır bundan dolayı kek yapmak için gerekli olan ham maddeyi zihinsel şemalara dönüştürememiştir. O hâlde dikkat aşamasında sorun yaşadığı için bilgiyi zaten anlamlı hâle getirememiştir ve bundan dolayı da kek yaparken başarısız olmuştur.

CEVAP: A

12. Soruda kritik nokta, Serap Hanım'ın Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıtlılarına göre hareket etmesi gerektiğine vurgu yapılmış olmasıdır. Sosyal öğrenmenin ayırt edici özelliği, model alma ya da birilerine model olmadır. Diğer bir ifadeyle, bir davranışı göstermek, onun yapmanın gerekliliğine vurgu yapmaktan daha etkilidir. Bu itibarla Serap Hanım, çocuklarının kitapları sevmesini ve okumasını sağlamak istiyorsa Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre önce kendisi model olmalı ve kitap okumalıdır.

CEVAP: C

1. Özel bir üniversitede okuyan Beyza, başlangıçta yerleşkeyi tanımak için özel bir çaba gösterse de zamanla bu çabasından vazgeçer. Bir süre sonra Beyza, üniversitedeki tüm birimleri öğrenmiş olduğunu şaşırarak fark etmiştir.

Beyza'nın bir süre sonra üniversitedeki birimleri öğrenmiş olduğunu fark etmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Bilişsel harita oluşturma
B) Kavram öğrenme
C) Bilişsel senaryo
D) Kavrayarak öğrenme
E) Sınama-yanılma yoluyla öğrenme

2. Vahşi doğadaki pek çok hayvandan korkmamız çoğu zaman onlarla yüz yüze gelmemizle değil, onların saldırısına uğramış kişilerin dehşete kapılmasını izlemesi sonucu oluşur.

Bu durum aşağıdaki öğrenme türlerinden hangisine bir örnek oluşturabilir?

A) Sınama-yanılma yoluyla öğrenme
B) Tepkisel koşullanma
C) Örtük (gizil) öğrenme
D) Kavrayarak öğrenme
E) Sosyal öğrenme

3. Okul öncesi öğretmeni olan Begüm Hanım, öğrencilerini özelikle yemekhaneye getirip götürürken zorlanmaktadır zira öğrenciler kurallara uymamaktadır. Bu durum ciddi sıkıntılara ve güvenlik sorunlarına yol açmaktadır.

Begüm Hanım'ın Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıltılarına göre hareket edeceği düşünülürse aşağıdakilerden hangisini yapması en uygun olur?

A) Kurallara uymanın önemini anlatırsa
B) Kurallara uymayanları yemekhaneye götürmeyeceğini söylerse
C) Kurallara uyan öğrencileri diğerlerinin yanında ödüllendirirse
D) Kurallara uymayan öğrencileri cezalandıracağını söylerse
E) Konu ile ilgili olarak okul yönetiminden yardım alırsa

4 ve 5. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Beş yaşında olan Hazal, resim yaparken boya kalemi istediği gibi boyamayınca sinirlenir, kâğıt ve kalemi fırlatır. Bunun sonucunda Hazal, resim yapamayacağını düşünmeye başlar. Bunun üzerine annesi Hazal'ın etkinliğine katılarak ona kalemi nasıl tutması ve hangi yönde hareket ettirmesi gerektiği konusunda bilgiler verir. Hazal doğru yapınca onu över, yanlış yapınca ona düzeltici bilgiler verir. Bir süre sonra Hazal resimleri daha iyi yapmaya başlar ve "Ben de resim yapabiliyorum, yaşasın!" diye sevinir.

4. **Hazal'ın resim yapamayacağını düşünmesi sosyal öğrenmeye ilişkin aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?**

A) Öz düzenleme
B) Öz yargılama
C) Yetkinlik beklentisi
D) Sembolleştirme yeteneği
E) Öngörü yeteneği

5. **Hazal'ın daha iyi resimler yapmaya başlaması öğrenmeyi etkileyen faktörlerden hangisinin sonucudur?**

A) Güdülenme
B) Aralıklı öğrenme
C) Dönüt
D) Türe özgü hazır oluş
E) Olgunlaşma

6. Duygu, köpekleri çok seven bir çocuktur. Ancak annesi son günlerde Duygu'nun sokaktaki köpeklerden uzak durmaya çalıştığını ve bir sokak köpeği ona yaklaştığında elini sımsıkı tuttuğunu hatta bazen ağlamaya başladığını fark eder. Bu durumu Duygu'nun öğretmeni Zeynep Hanım'la paylaşır. Bunun üzerine Zeynep Hanım, Duygu'nun sınıf arkadaşının daha önce bir sokak köpeği tarafından ısırıldığını bu yüzden okul gezisi sırasında bir sokak köpeği gördüğünde çok korkup ağladığını annesine anlatır.

Buna göre Duygu'nun köpeklerden korkmaya başlaması, aşağıdaki psikoloji kuramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Sosyal Öğrenme
B) Tepkisel Koşullanma
C) Edimsel Koşullanma
D) Bilgiyi İşleme Kuramı
E) Gizil Öğrenme

7. Okuldan gelen ilkokul öğrencisi Çınar, ödevlerini kendi başına yapmaktadır. Disiplinli bir çocuk olan Çınar, odasını kendisi toplamakta, yemek yapmada ve sofra hazırlamada anne ve babasına yardımcı da olmaktadır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Çınar'ın bu davranışları için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Davranışlarını kontrol ettiği ve kendine özgü bir disiplin oluşturduğu için öz düzenleme yeteneği yüksektir.
B) Yapması gerekenleri kendi başına yaptığı için içsel denetim odağına sahiptir.
C) Günlük yaşamda yapması gerekenleri yapabildiği için öz yeterlik algısı yüksektir.
D) Ödevlerini kendisini yaptığı için içsel güdülenme sürecine sahiptir.
E) Anne ve babasına yardım etmesi, tepkiyi kolaylaştırıcı etkiyle açıklanabilir.

8. Ali Öğretmen, iskelet sistemi sağlığını korumak için neler yapılması gerektiğini öğrencileriyle tartıştığı derste, doğru ve yanlış biçimde çanta taşıyan, çantayı yanlış taşıdıkları için duruşları bozuk olan öğrenci fotoğraflarını sınıfa gösterir.

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre çantayı yanlış taşıdıkları için iskelet sağlığı bozulan öğrenci fotoğraflarının, bu görselleri izleyen öğrencilere etkisi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Dolaylı duygu
B) Öz yeterlik
C) Dolaylı ceza
D) Dolaylı güdülenme
E) Öz yargılama

9. **Aşağıdakilerden hangisi öz yeterlik düzeyi yüksek olan bir öğrencinin tepkisi olamaz?**

A) Meryem, geometri sınavından düşük puan aldığı için farklı çalışma yolları hakkında araştırma yapmaktadır.
B) Şeyhmus, felsefe sınavından düşük puan aldığı için sonraki sınava çalışmayı pek düşünmemektedir.
C) Koray, tarih dersinde zorlandığı hâlde düzenli çalışarak başarılı olabileceğine inanmaktadır.
D) Tijda, matematik sınavında daha fazla sayıda soru çözebilmek için matematik dersinden bireysel ders almak istemektedir.
E) Kadriye, coğrafya sınavından düşük puan aldığı için bir sonraki sınava daha uzun süre çalışmayı planlamaktadır.

10. Ortaokulda Türkçe öğretmeni olan Fırat Bey, sert mizacıyla kısa sürede girdiği sınıflarda disiplin sağlamıştır. Bu disiplinden dolayı öğrencilerinin derse katılımı son derece azalmıştır. Bunun üzerine Fırat Bey, uygulamış olduğu sıkı disiplini yumuşatmak zorunda kalmıştır.

Bu durum Sosyal Öğrenme Kuramı'nın aşağıdaki kavramlarından hangisiyle açıklanır?

A) Karşılıklı belirleyicilik
B) Dolaylı ceza
C) Öz yargılama kapasitesi
D) Öngörü kapasitesi
E) Öz düzenleme kapasitesi

11. Metin ve Kuzey site içindeki bahçede birlikte oynarlarken yanlarına bir köpek gelmiştir. Köpeklerden korkmayan Metin, Kuzey'in çığlık atarak eve doğru koştuğunu görünce bir süre duraklamış ve ardından o da çığlık atarak eve doğru koşmaya başlamıştır. Bu olaydan sonra Metin köpek gördüğünde korkmuştur.

Metin'in köpeklerden korkmaya başlaması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

A) Edimsel koşullanma
B) Dolaylı duygu
C) Tepkisel öğrenme
D) Gizil öğrenme
E) Deneme-yanılma

12. Tayini belalı bir okula çıkan Avni Bey, derse girmeden önce müdür tarafından çağrılmış ve öğrencilerin nitelikleri hakkında bilgilendirilmiştir. Bu görüşme sırasında öğrencilerin disiplinsiz ve kural tanımaz olduğu sonucuna ulaşan Avni Bey, başından ipleri sıkı tutmanın olumsuz davranışları azaltacağını, aksi takdirde sınıfta kontrolü tümüyle kaybedeceğini düşünmüştür. Bu bakış açısıyla derslere giren Avni Bey, tüm sınıflarında kontrolü sağlamanın mutluluğunu yaşamaktadır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıltıları dikkate alındığında, Avni Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

A) Karşılıklı belirleyicilik
B) Dolaylı ceza
C) Öz yargılama kapasitesi
D) Öngörü kapasitesi
E) Öz düzenleme kapasitesi

13. İyi bir üniversiteden mezun olan İngilizce Öğretmeni Şadiye Hanım, şu anda KPSS'ye hazırlanmaktadır. Dershaneye de giden Şadiye Hanım, sınava planlı ve programlı çalışarak hazırlanmaktadır. Bu plana göre haftanın belli günleri dershaneye gitmiş, belli zamanlarda ders çalışmıştır. Hayatın diğer alanlarını da ihmal etmek istemeyen Şadiye Hanım, yapmış olduğu programda günlük spor faaliyetlerine, izleyeceği dizilere sinemaya ve tiyatroya da yer ayırmıştır. Bu çalışma biçimiyle Şadiye Hanım, sınavdan atanması için yetecek kadar puan alacağını da düşünmektedir.

Şadiye Hanım'ın göstermiş bu davranışlar, Sosyal Öğrenme Kuramı ilkelerine göre aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanır?

A) Karşılıklı belirleyicilik
B) Öz yeterlik
C) Öz düzenleme
D) Sembolleştirme
E) Öngörü yeteneği

1. Bu eskiden çok sık sorulan, şimdi ise bazen sorulan bir soru kalıbıdır. Beyza başlangıçta yerleşkeyi tanımak için çaba sarf ediyor, burada seçici dikkat var. Tolman'a göre seçici dikkat ile bir öğrenme yaparsak bu açık öğrenmedir zira hemen performansa yansır. Ancak daha sonra Beyza, çaba göstermekten vazgeçiyor, bu süzücü dikkatin devreye girdiğini göstermektedir fakat öğrenmeye devam ediyor. Tabii Beyza öğrenmiş olduğunun farkında değil, bir gün bu öğrenmiş olduğu bilgiler performansına yansıdığında, onları öğrenmiş olduğunu fark ediyor. Burada gizil öğrenme var ancak seçeneklerde gizil öğrenme yok, onunla alakalı iki kavram var: bilişsel senaryo ve bilişsel harita. Peki nasıl ayırt edeceğiz bunları? Farkında olmadan yer öğreniyorsa bilişsel harita (ki burada olan şey tam da budur), nerede nasıl davranacağımızı öğreniyorsak bu da bilişsel senaryodur. Soruda Beyza yer öğrendiğine göre cevap bilişsel haritadır.

CEVAP: A

2. Soruda dikkat çekici olan nokta, tepkinin korku olmasıdır. Bu bir ipucudur. Duyguları iki öğrenme yolu ile kazanırız: tepkisel ve sosyal öğrenme. Peki, nasıl ayırt edeceğiz bunları? Tabii ki yaşantı doğrudansa tepkisel koşullanmaya, dolaylı ise (gözlem yoluyla) sosyal öğrenmeye gitmemiz gerekir. Vahşi doğadaki canlılarla yüz yüze gelmediğimize, vahşi doğayı çoğu zaman film, dizi ve belgesel gibi kanallar üzerinden öğrendiğimize göre buradaki yaşantı dolaylıdır. Bundan dolayı bu sorunun cevabı sosyal öğrenmedir. Bu tür sorularda seçeneklere sosyal öğrenme yerine dolaylı duygu kavramını da koyabilirler. Aman, dikkat!!!

CEVAP: E

3. Soruda dikkate almamız gereken temel nokta, Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre Begüm Hanım'ın davranması gerektiğidir. Sosyal öğrenmenin temel ve ayırt edici özelliği, dolaylı öğrenmedir yani model almadır. Bu durumda seçeneklerde model almanın olduğu bir içerik arayacağım. A seçeneğinde Bilişsel Yaklaşım, B ve D seçeneklerinde edimsel koşullanmaya göre bir içerik konulmuştur. C seçeneğinde ise sosyal öğrenmeye uygun bir içerik vardır, zira Begüm Hanım, kurallara uygun olarak yemekhaneye giden öğrencilerini ödüllendirirse (ki bu onlar için doğrudan pekiştirme olur), bunu gören ve kurallara uymayan öğrenciler de kurallara uymaya başlarlar (ki bu durum dolaylı pekiştirme örneğidir). O hâlde sosyal öğrenme "Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla." durumudur.

CEVAP: C

4. Bu çok sık karşımıza çıkan, çok önemi bir soru kalıbı. Hazal resim yapmayı denedi ancak muvaffak olmadı ve "Ben yapamam!" diye düşünmeye başladı. Sorudaki ipucu yapacağını ya da yapamayacağını düşünmesidir. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre kişinin yeteneklerine / gizil güçlerine/yapabileceklerine ilişkin bir algısı vardır, bu algı kişinin kendi yaşantılarından (doğrudan yaşantılar) ve çevresindeki model kişilerin yaşantılarından (dolaylı yaşantılar) etkilenir. Bu duruma "yetkinlik beklentisi" ya da "öz yeterlik" adı verilir. Soruda Hazal'ın başlangıçta nötr olduğunu ancak istediği resmi yapamayınca bundan olumsuz etkilendiğini görüyoruz. Bundan dolayı Hazal'ın öz yeterlik algısı düşmüştür. Nitekim senaryonun sonunda Hazal artık resim yapabileceğini düşünmeye başlamıştır, bu durum öz yeterlik algısının arttığını ve değiştiğini göstermektedir.

CEVAP: C

5. Hazal zaten resim yapmak istiyordu ve bu istek davranışına da yansımış. Bundan dolayı Hazal'ın güdülenme sorunu yoktur. Hazal resim yapma konusunda isteksiz olsaydı, güdülenmeye gidilebilirdi. Aralıklı öğrenme ile planlı ve düzenli ders çalışmayı kastederiz, Hazal'ın sorununun resim yapmaya ayırdığı zamanla ilgisi yoktur, bundan dolayı hemen elenmelidir bu seçenek. Hazal insan olduğuna göre biyolojik alt yapısı bu görev için uygundur dolayısıyla resim yapmada sorunlar yaşaması bununla açıklanamaz. Eğer annenin katkılarına rağmen çevresel koşullar sağlanmış olduğu hâlde Hazal resim yapamamış olsaydı, olgunlaşmaya gidilebilirdi ancak Hazal resim yapmayı başarmıştır. Demek ki Hazal'ın sorunu olgunlaşma ya da biyolojik nedenlerden kaynaklanmıyor. Peki Hazal istediği resimleri nasıl yapmayı başardı? Annesiyle iş birliği yaparak ve onun yönlendirmeleri sonucunda bunu başardı. Annenin yönlendirmeleri ve Hazal'ın yaptığı resimler hakkında verdiği bilgi Hazal için dönüttür. Bundan dolayı C seçeneğine gidilmelidir.

CEVAP: C

6. Soruda dikkat çeken husus Duygu'nun köpekleri seven bir çocukken köpeklerden korkmaya başlamasıdır. Bu durum kavram olarak sorulmuş olsaydı, cevap karşıt koşullanma olurdu ancak soruda başka bir şey sorulmaktadır. Duygu'nun köpeklerden korkmaya başlamasının hangi öğrenme kuramıyla açıklanabileceği sorulmaktadır. Duygular varsa aklımıza tepkisel koşullanma ya da sosyal öğrenme gelmelidir. Peki nasıl ayırt edeceğiz bunları? Duygu bizatihi kendi yaşantısı sonucu bunu kazanmışsa tepkisel koşullanmaya, başkasından görerek kazanmışsa sosyal öğrenmeye gideceğiz. Yani yaşantının doğrudan mı, yoksa dolaylı mı olduğuna bakacağız. Soruda Duygu'nun köpeklerden korkan bir arkadaşını gördüğü için köpeklerden korkmaya başladığını görüyoruz. Bu durumda cevap sosyal öğrenmedir.

CEVAP: A

7. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre sorulmuş olan bu soruda, Çınar'ın davranışlarını kontrol ettiğini, kendine özgü bir davranış tarzına sahip olduğunu görmekteyiz. Bu durum öz düzenleme yeteneğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Çınar'ın bu görevleri kendi başına yapması öz yeterlik algısının gelişmiş olduğuna da işaret etmektedir. Öz yeterlik, bireyin yapabileceğine dair inancıdır. Günlük yaşam içindeki görevleri kendi başına yapması desteğini içten aldığını ve içsel bir yükleme modeline sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ödevlerini herhangi bir dış etki (ödül ya da ceza) olmadan yapması içsel güdülenmeye sahip olduğunu gösterir. Soruda tepkiyi kolaylaştırıcı etki örneği yoktur, tepkiyi kolaylaştırıcı etkide sürü psikolojisi vardır, modelin yapmış olduğu bir davranışı gözlemci aynen tekrarlar.

CEVAP: E

8. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre modelin davranışlarının sonuçları da model almayı etkilemektedir. Eğer model kişinin davranışının sonucu olumluysa, yani model kişi o davranışı yaparak ödüle ulaşmışsa, gözlemcinin o davranışı taklit etme ihtimali artar. Bu duruma "dolaylı pekiştirme" denir. Diğer yandan eğer model kişinin davranışının sonucu olumsuzsa, yani model kişi o davranışı yaparak ceza almışsa, bu durumda gözlemci o davranışı taklit etmekten kaçınır, zira yaparsa kendisi de ceza alacaktır. Bu duruma da "dolaylı ceza" denir. Soruda model kişilerin davranışlarının sonucu olumsuz olduğuna göre (yani çantayı yanlış taşıyanların iskelet sistemleri bozulduğuna göre), bunu izleyen öğrenciler artık çanta taşırken daha dikkatli olacaklardır. Bundan dolayı sorunun cevabı dolaylı cezadır.

CEVAP: C

9. Sosyal öğrenmenin en temel kavramlarından biri olan öz yeterlik ya da yetkinlik beklentisi bireyin yapabileceklerine ilişkin algısı ve inancıdır. Bu algı ve inanç gerçekçi de olabilir, olamayabilir de. Soruda kendine ve yeteneklerine güvenen bir öğrencinin yapmayacağı ya da söylemeyeceği bir ifade arayacağız. Meryem, düşük aldığı hâlde farklı yollar arayışı içinde ise demek ki yapacağını düşünüyor, bu itibarla A seçeneği uygun. Koray, tarih dersinde zorlandığı hâlde yapabileceğine inanıyor, demek ki öz yeterlik algısı yüksek. Tijda, matematiğe sarmış durumda ve daha fazla ders alarak soru çözüyor, demek ki yapabileceğini düşünüyor. Kadriye, coğrafya dersinde düşük aldığı hâlde daha fazla çalışmayı düşünüyor, demek ki öz yeterlilik algısı yüksektir. Peki, B seçeneğindeki Şeyhmus ne yapıyor? Felsefeden düşük not alınca çalışarak yapma umudu yitirmiş görünüyor. Bu durum öz yeterlik algısının düşük olduğunu gösteriyor, zira hemen vazgeçiyor. Öz yeterlik algısı yüksek öğrenciler başarısız olabilirler ancak çalışmaya devam ederler.

CEVAP: B

10. Sosyal Öğrenme Kuramı'nın sayıtlılarına göre sorulmuş olan bu soruda, Fırat Bey sınıflarda uygulamış olduğu sınıf yönetimi tarzıyla öğrencilerini etkilemiştir. Sert bir tutum benimseyen Fırat Bey, bu tutumuyla öğrencilerini sindirmiştir. Sinen öğrencilerin derse katılmaması (ki bu da bir tepkidir) üzerine Fırat Bey, izlemiş olduğu sınıf yönetimi anlayışını sorgulamış ve daha yumuşak bir tutum sergilemenin daha doğru olacağı gibi bir sonuca ulaşmıştır. Bu durum öğrencilerin tutumunun öğretmeni etkilediğini göstermektedir. O hâlde öğretmen tutumuyla öğrencileri, öğrenciler ise tutumlarıyla öğretmeni etkilemişlerdir. Bu durumda karşılıklı belirleyicilik seçeneğine gitmemiz gerekir. Soruda öğrenci etkilemiş olmaksızın Fırat Bey tutumunu sorgulamış olsaydı, öz yargılama seçeneğine gitmemiz gerekirdi.

CEVAP: A

11. Bu yine çok sık karşımıza çıkan bir soru kalıbı. Bu soruda öncelikle tepkiye bakalım. Metin köpeklerden korkmaya başlamış. O hâlde tepkimiz bir duygu. Duyguları tepkisel ya da Sosyal Öğrenme yoluyla kazanırız. Peki, nasıl ayırt ediyoruz bunları? Tabii ki yaşantının doğrudan mı (kendi yaşantısı), dolaylı mı (görerek) olduğuna bakacağız. Eğer duyguları doğrudan yaşantılar yoluyla kazanmışsal cevap tepkisel, görerek öğrenmişsek cevap Sosyal Öğrenme olacaktır. Soruya baktığımızda aslında Metin'in köpeklerden korkmadığını, yakın arkadaşı Kuzey korktuğu ve çığlık attığı için korkmaya başladığını görüyoruz. Bu durumda Metin, yakın arkadaşı Kuzey'den görerek köpeklerden korkmaya başladığı için cevap Sosyal Öğrenme'nin kavramı olan dolaylı duygudur.

CEVAP: B

12. Sosyal Öğrenme bilgilerimizin ölçüldüğü bu soruda Avni Bey, atandığı okulda daha öğrencilerle tanışmadan okul müdüründen brifing almıştır. Almış olduğu bu ön bilgilere dayanarak olumsuz durumlarla karşılaşabileceğini tahmin ettiği için başından tedbir almıştır. Bu durum tipik olarak Avni Bey'in geleceği yordadığını ve bugünden tedbir alarak gelecekteki olumsuz durumları engellemeye çalıştığını gösterdiği için cevap olarak öngörü yeteneğine gidilmelidir. Başka bir ifadeyle Avni Bey, geleceği, başına gelebilecekleri önden tahmin etmiştir. Eğer Avni Bey öğrencileri, öğrenciler de onu etkilemiş olsaydı cevap karşılıklı belirleyicilik, kendine özgü tarzına vurgu yapılmış olsaydı öz düzenleme, davranışları ve kararları üzerine düşünmüş olsaydı öz yargılama, model kişinin olumsuzlukla sonuçlanan davranışlarından kaçınmış olsaydı dolaylı ceza kavramına giderdik.

CEVAP: D

13. Şadiye Hanım'ın sınava hazırlanması, zamanını planlaması kendi yeteneklerine güvendiğini göstermektedir bundan dolayı onun öz yeterlik algısının yüksek olduğu söylenebilir. Sınavı kazanacağını düşünmesi ise öngörü yeteneği ile açıklanabilir. Ayrıca Şadiye Hanım'ın kendine özgü bir çalışma planı oluşturması, bu planı oluştururken sadece derse değil, tüm hayata ilişkin bir perspektifle hareket ettiğini görüyoruz. Bu planda ders çalışma, spor, tiyatro, sinema, dizi gibi etkinliklere yer vermesi kendine özgü birtakım ölçütlerinin olduğunu bize göstermektedir. Bu durum bize Şadiye Hanım'ın desteğini içten aldığını, kendine özgü birtakım değerler sistemine sahip olduğunu gösterdiği için onun güçlü bir öz düzenleme yeteneği olduğu sonucuna götürmektedir. Soru kökünde Şadiye Hanım'ın sergilediği bu davranışların en iyi hangisiyle açılanabileceği sorulmuştur. Bu parçanın temel konusu, hayatını planlayan bir Şadiye Hanım'dır. Bundan dolayı en iyi açıklayan kavram öz düzenlemedir.

CEVAP: B

1. **Aşağıdakilerden ifadelerden hangisi Hümanistik Yaklaşım'ın savunduğu eğitim anlayışına uygun değildir?**

   A) Öğrenme için demokratik bir ortam gereklidir.

   B) Öğrenmenin merkezinde öğrencinin ihtiyaçları olmalıdır.

   C) Öğrenme sürecinde davranış ve düşünceler ön planda tutulmalıdır.

   D) Öğretme sürecini öğrenci başlatmalı ve öğretmen öğrenciye rehberlik etmelidir.

   E) Öğrenme, bireyin kendi yetenek ve ilgilerine uygun bir gelişim sağlamasına yardımcı olmalıdır.

2. **Aşağıdakilerden hangisi İnsancıl Yaklaşım'ı benimsemiş bir öğretmenin yapacağı davranışlardan biri değildir?**

   A) Yeni yaşantılara açıktır.

   B) Öğrencilerini olduğu gibi kabul eder, ön yargı ile yaklaşmaz.

   C) Yeni koşulara uyum gösterme yeteneği gelişmiştir.

   D) Eleştirilere açıktır.

   E) Sınıf ortamını düzenlerken mantığına göre hareket eder.

3. I. Dikkat çekme
   II. Açıklama
   III. Keşfetme
   IV. Anlamlandırma
   V. Değerlendirme

   Yapılandırmacı Yaklaşım'a göre öğrenme aşamalarının verilmiş olduğu yukarıdaki öncüllerden hangileri yer değiştirirse, öğrenme sürecinin ve sıralaması doğru olur?

   A) I ve II B) II ve III C) I ve III
   D) III ve V E) II ve IV

4. Bir okulda felsefe öğretmeni olarak görev yapan Serkan Öğretmen, konuları işlerken öğrencilerinin ilgi, yetenek ve gelişimsel özelliklerine göre hareket etmektedir. Sınıfta demokratik bir ortam yaratarak öğrencilerinin kendilerini ifade etmelerini ve potansiyellerini fark etmesini sağlamak isteyen Serkan Öğretmen, öğrenme ortamını öğrencilerinin en yüksek düzeyde gelişimine katkı sunacak şekilde düzenlemeye çalışmaktadır.

   Serkan Öğretmen'in benimsediği bu yaklaşım, aşağıdaki öğrenme kuramlarından hangisine daha uygundur?

   A) Gestalt

   B) Psikodinamik

   C) Hümanistik

   D) Ekolojik yaklaşım

   E) Davranışçı

5. Edebiyat öğretmeni olarak çalışan Perihan Hanım, Yapılandırmacı Yaklaşım'ın ilkelerine uygun hareket ederek bir öğrenme ortamı yaratmaya çalışmaktadır.

   Buna göre aşağıdakilerden hangisi Perihan Hanım'dan beklenilebilecek davranışlardan biri değildir?

   A) Öğrencilerin yeni konuları ön bilgileriyle ilişkilendirmelerine yardımcı olma

   B) Öğrencilerin ilgilerini artıracak problem durumları yaratma

   C) Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama

   D) Öğrencileri mümkün olduğunca bireysel çalışmaya yönlendirme

   E) Sınıf ortamını güven telkin eden demokratik bir ortama dönüştürme

6. Anne ve babası boşandığı için terk edilme korkusu yaşayan ilkokul öğrencisi Feride, derslerine çalışmamakta ve arkadaşlarıyla ilişki kurmaktan kaçınmaktadır. Hatta son dönemlerde saldırganca davranışlar sergileyen Feride, önünde oturan Ayşe'nin saçını çektiği için öğretmenine şikâyet edilmiştir.

Bu durum dikkate aldığında, aşağıdakilerden hangisi Hümanistik Kuram'a göre öğretmenin sergilemesi gereken bir davranıştır?

A) Söz dinlediğinde ilgisini çeken bir oyuncak ile ödüllendirmek
B) Ders dinleyen öğrencileri ödüllendirerek onları model olarak kullanmak
C) Feride'nin davranışlarını görmezden gelmek
D) İletişim konusunda sorun yaşayan öğrencilere iletişim becerileri eğitimi vermek
E) Feride'nin davranışlarının arkasındaki düşünce ve duyguları anlamaya çalışmak

7. **Ders işlerken öğrencilerinin gelişimsel ihtiyaçlarını, düşünce, davranış ve duygularını dikkate alan Naki Öğretmen aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini daha çok benimsemiş olabilir?**

A) Gestalt
B) Davranışçılık
C) Bilgiyi İşleme Kuramı
D) İnsancıl
E) Psikodinamik

8. Anaokulu Öğretmeni olan Çiğdem Öğretmen, öğrencilerinin okul ve sınıf ortamında tehlikelerden uzak durmaları için sürekli olarak onları uyarır ve okul ortamında tehlike yaratabilecek ortamları azaltmaya çalışır. Diğer taraftan öğrencilerin birbirlerine karşı nazik davranmaları için yürüttüğü etkinliklerle onlarda farkındalık yaratmaya çalışır. Böylece öğrencilerinin her insanın biricik ve değerli olduğunu fark edebileceklerini düşünür.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre Çiğdem Öğretmen, öğrencilerinin hangi ihtiyaçlarını karşılamaya özen göstermeye çalışmaktadır?

A) Fizyolojik – Bilme ve anlama
B) Güvenlik – Bilme ve anlama
C) Güvenlik – Ait olma ve sevgi
D) Güvenlik – Saygı
E) Fizyolojik – Saygı

9. Bir lisede görev yapan Fizik Öğretmeni Aydın Bey, öğrencilerinin daha çok ders çalışması için sürekli olarak ödev vermekte ve ödevleri muntazam bir biçimde kontrol etmektedir. Ödevlerini yapmayan öğrencileri anlamak yerine sürekli olarak onları aşağılayan Aydın Bey "Ödev yapmamanın bahanesi olamaz, bir şey ödev yapmaktan daha önemli olamaz." demektedir.

İnsancıl Kuram'a göre Aydın Bey'in bu davranışı aşağıdakilerden hangisine uygun değildir?

A) Benlik
B) İdeal benlik
C) Saydamlık
D) Empati
E) Güdüleme

10. İlkokul birinci sınıfa başlayan Yasin, annesine: "Öğretmenimiz sınıfta daha çok belli öğrencileri tahtaya kaldırıyor ve onları ödüllendiriyor. Beni ve birkaç arkadaşımı ise neredeyse hiç tahtaya kaldırmıyor. Ben de tahtaya kalkmak ve sorulara cevap vererek ödül almak istiyorum." diyerek hislerini paylaşmıştır.

Yasin'in böyle hissetmesinin nedeni, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir?

A) Güvende olma
B) Başarılı olma
C) Ait olma
D) Kendini gerçekleştirme
E) Fizyolojik

11. **Yapılandırmacı Yaklaşım'ın sayıltılarına uygun olarak sınıf ortamı oluşturmak ve ders işlemek isteyen bir öğretmenin aşağıdakilerden hangisini yapması beklenmez?**

A) Sürece bakarak öğrencilerin performanslarını değerlendirmesi
B) Öğrencilerin derse katılması konusunda teşvik edici tutum sergilemesi
C) Öğrencilerin konuları kendi aralarında müzakere etmelerine izin vermesi
D) Derse başlarken sıra dışı şeyler denemesi
E) Konularla alakalı ayrıntılı açıklamalara yer vermesi

12. Kendi alanında duayen kabul edilen Psikolog Seda Hanım, özel bir okul tarafından düzenlenen konferansa konuşmacı olarak davet edilmiştir. Burada yaptığı konuşmada Seda Hanım, çağdaş eğitim paradigmalarının sürekli değiştiğini ve bunu yakalamak için çaba göstermek gerektiğini söylemiştir. Ayrıca Seda Hanım, öğrenme sürecinin bilgiyi öğrencilere aktarma işi olarak görülmemesi gerektiğini ileri sürmüş ve öğrenme sürecinde ayrıntılı bilgi vermek yerine, genel konu başlıklarıyla yetinilmesi gerektiğini, bilgiyi bulma, yorumlama ve ön bilgilerle ilişkilendirme görevlerinin öğrencilere bırakılması gerektiğini ifade etmiştir.

Seda Hanım'ın sözleri dikkate alındığında, yapılandırmacı Yaklaşım'ın hangi aşamalarına temas ettiği söylenebilir?

A) Açıklama – Dikkat çekme
B) Dikkat çekme – Anlamlandırma
C) Keşfetme – Anlamlandırma
D) Değerlendirme – Açıklama
E) Dikkat – Değerlendirme

1. Hümanistik ya da diğer adıyla insancıl yaklaşım, öğrenme ve keşfetme için tehditten uzak demokratik bir sınıf ortamının önemine vurgu yapar. Öğrenmenin merkezine öğrencinin ihtiyaçlarının konulduğu bu yaklaşımda içsel güdülenmiş bir öğrenci profiline işaret edilmektedir. Öğretmenin rehber olarak konumlandırıldığı bu süreçte öğrencinin ilgi, yetenek ve gelişimsel ihtiyaçlarına uygun bir öğrenme ortamının sağlanması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Hümanistik yaklaşım öğrenme sürecinde sadece öğrencinin davranış ve düşüncelerine değil, duygularına da yer vererek bütüncül bir model ortaya koymaktadır.

CEVAP: C

2. Hümanistik Yaklaşım'ı benimsemiş bir öğretmen, yeni yaşantılara açıktır, öğrencilerine koşulsuz kabul anlayışıyla yaklaşır ve eleştirilere açıktır. Sınıf ortamını düzenlerken mantığına göre değil, öğrencilerin ilgi, yetenek ve gelişimsel ihtiyaçlarına göre hareket eder. Bu anlayışı benimsemiş öğretmenin amacı, demokratik bir sınıf ortamı yaratarak öğrencilerin yeteneklerinin en üst seviyede kullanmalarına yardımcı olmaktır.

CEVAP: E

3. Yapılandırmacı Yaklaşım'a göre öğrenme dikkat çekme ile başlar. Bu aşamada öğretmen öğrencilerin dikkatini derse ve problem odaklı bir konuya çeker. İkinci aşamada öğrenciler ön bilgilerini kullanarak problemi çözmeye ya da yeni bilgiyi keşfetmeye çalışırlar. Üçüncü aşama açıklamadır. Bu aşamada öğretmen öğrencilerin bilgiyi yapılandırma sürecini ve olası yanlış anlamaları göz önüne alarak açıklamalar yapar. Dördüncü aşamada ise öğrenciler öğrendikleri kavramları genişletme, diğer kavramlarla ilişkilendirme ve bu bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirmektedirler. Bundan dolayı bu aşamaya anlamlandırma adı verilir. Son aşamada öğretmen süreç odaklı olarak öğrencilerinin performanslarını değerlendirir. Bu bilgiler ışığında soruya bakıldığında II ve III. öncüllerin yeri değiştirilirse yanlışlık giderilmiş olur.

CEVAP: B

4. Demokratik bir sınıf ortamı, öğrencinin ilgi, yetenek ve gelişimsel özelliklerinin dikkate alınarak sınıf ortamın hazırlanması, öğrencilerin potansiyellerinin en yüksek düzeyde gelişmesine katkı sunulması (yani kendini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak) gibi özellikler aklımıza hümanistik (İnsancıl) yaklaşımı getirmelidir. Davranışçı yaklaşım öğrencilerin gözlenebilir davranışlarına odaklanırken, Gestalt Kuramı algı yasalarına ve problem çözme süreçlerine olan ilgisiyle psikolojiye katkı sunmuştur. Psikodinamik Yaklaşım bilinç dışının insan davranışları üzerine olan etkisine vurgu yapmaktadır. Ekolojik yaklaşım ise öğrencinin içinde yaşadığı çevreyi yakından uzağa doğru iç içe geçen halkalar şeklinde kavramsallaştırmış ve her bir halkanın öğrenciye olan etkisini incelemeye çalışmıştır.

CEVAP: C

5. Yapılandırmacı Yaklaşım'a göre öğrenmenin merkezinde öğrenci vardır. Öğretmen konuyu, genel bir çerçevede dikkat çekici birtakım sorular eşliğinde öğrencilerin dikkatine sunar. Bilgiyi yapılandırmak, yorumlamak, keşfetmek ve ön bilgilerle ilişkilendirerek anlamlı ve kalıcı hâle getirmek öğrencinin görevidir. Bu öğrenme ve keşfetme sürecinde demokratik bir sınıf ortamına ve öğrenciler arsında diyaloğa, iş birliğine ihtiyaç vardır. Bundan dolayı öğrencilerin bireysel çalışmaya yönlendirilmesi ifadesi yanlıştır.

CEVAP: D

6. Hümanistik Kuram'a göre bir bireyin davranışını anlamak için o davranışın arkasındaki düşünce ve duygunun anlaşılması gerekir. Rogers bunu fenomenal alan kavramıyla adlandırır ve buradan hareket ederek bireyin davranışlarının anlaşılmasında empatinin önemine işaret eder. Soruda anne ve babası boşandığı için terk edilme korkusu yaşayan Feride'nin farklılaşan davranışlarına vurgu yapılmıştır. Bu durumda bu davranışların neden ortaya çıktığını anlamak için bu davranışların arkasındaki düşüncelere ve duygulara bakılmalıdır.

CEVAP: E

7. Bilişsel yaklaşımlarda (Bilgiyi işleme ve gestalt) öğrencilerin genellikle bilişsel becerileri ön plandadır. Bu yaklaşımın öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarını ve duygularını çok dikkate aldığı söylenemez. Davranışçı Yaklaşım'da ise öğrencilerin daha çok gözlenebilir ve ölçülebilir davranışları dikkate alınır, bilişsel süreçler analiz dışı bırakılır. Psikodinamik Yaklaşım'da ise öğrencilerin kişilik gelişimlerine ve davranışsal sorunlarına çözüm bulunmaya çalışılır. Soruda Naki Öğretmen'in öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına, düşünce, duygu ve davranışlarına önem verdiği vurgulanmıştır. Öğrenciyi bütün olarak göre, gelişimsel özelliklerine önem veren, eğitimde öğrencilerin duygu dünyasının önemli olduğunu keşfeden yaklaşım insancıl yaklaşımdır. Bundan dolayı Naki Öğretmen'in insancıl yaklaşımın sayıltılarını benimsediği söylenebilir.

CEVAP: D

8. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre sorulan bu soruda, Anaokulu Öğretmeni Çiğdem Hanım'ın öğrencilerini tehlikelerden uzak tutma gayreti güvenlik endişesine işaret etmektedir. Öğrencilerinin birbirlerine nazik davranması, her bir öğrencinin eşsiz ve biricik olduğu vurgusu ise onların saygıdeğer olduklarına işarettir. Bundan dolayı soruda güvenlik ve saygı ihtiyaçlarına vurgu yapılmıştır.

CEVAP: D

9. İnsancıl Yaklaşım'a göre sorulan bu soruda Aydın Bey'in sert ve sonuç odaklı tutumu göze çarpmaktadır. Aydın Bey değerlendirmelerinde göreceli düşünememekte ve koyduğu katı kurallara herkesin uymasını istemekte ve beklemektedir. Aydın Bey'in bu tutumu empatik, diğer adıyla göreceli düşünme ilkesiyle çelişmektedir. Empatik düşünmede birey, kuralların belli koşullara göre esnetilebileceğini, mutlak olmadığını bilir ve öğrencilerinin koşullarını da dikkate alır.

CEVAP: D

10. İlkokul öğrencilerinin temel ihtiyacı akademik açıdan başarılı olmak ve takdir görmektir (Bu dönem Erikson'da başarıya karşı başarısızlık ikilemiyle nitelendirilir.) Yasin'de de benzer bir his ve eğilim kendini göstermiştir. O da sınıfta takdir gören arkadaşları gibi tahtaya kalkmak ve benzer bir başarı hissi tatmak istemektedir. Sorudaki ödül, aslında öğretmeninden alacağı onay ve göreceği takdirdir. Bu durum Maslow'un kuramında saygı ya da başarılı olma ihtiyacı biçiminde kendini gösterir.

CEVAP: B

11. Yapılandırmacı Kuram'a göre öğrenci öğrenme sürecinde aktiftir. Bundan dolayı öğrencinin bilgiyi keşfetmesine, yorumlamasına, ön bilgileriyle ilişkilendirmesine imkân sağlanmalıdır. Yapılandırmacı kurama göre, öğrenme süreci dikkat çekme (D seçeneği), keşfetme, açıklama, anlamlandırma ve değerlendirme olmak üzere beş aşamada gerçekleşir. Değerlendirme anlık performansa değil, sürece bakılarak yapılmalıdır. Öğrencilerin derse katılımı ve kendi aralarında konuyu tartışmaları yapılandırmacı yaklaşımın ilkelerine uygundur. Yapılandırmacı yaklaşım, konunun genel hatlarının öğretmen tarafında ortaya konulması gerektiğini savunur, zira konuyu ayrıntılandırma ve keşfetme etkinliklerini öğrencinin kendisinde görür.

CEVAP: E

12. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı'na göre öğrenme dikkat çekme, keşfetme, açıklama, anlamlandırma ve değerlendirme aşamalarından geçerek oluşur. Bu nedenle öğrenme anlık bir olay değil, bir süreçtir. Seda Hanım'ın konunun genel başlıklarının verilmesiyle yetinilmesi ve bilginin öğrenci tarafında bulunması gerektiğine ilişkin ifadesi bizi keşfetme aşamasına götürmelidir. Seda Hanım'ın öğrencinin konuyu ön bilgileriyle ilişkilendirmesi gerektiği şeklindeki ifade ise anlamlandırma (anlamlı öğrenme) aşamasıyla alakalıdır. Bundan dolayı bu konuşmada Seda Hanım, keşfetme ve anlamlandırma aşamalarına vurgu yapmıştır.

CEVAP: C